2249

ദാമോദരൻ നായരുടെ ഡയറി

പുത്തേഴത്ത് രാമമേനോൻ.

2249

ദാമോദരൻ നായരുടെ

ഡയറി.

ഗ്രന്ഥകർത്താ:

പുതുശ്ശേരി രാമചന്ദ്രൻ ബി. എ., ബി. എൽ.

SARASWATHI (ELEC.) PTG. & PBG. HOUSE,
TRICHUR.

1952 May/1127 Edavam—2nd Edition

Price 1-4-0] Copy-right to Publishers [വില 1-4-0

2249

മുഖവുര.

"ദാമോദരൻനായരുടെ ഡയറി" ഇരുപതു കൊല്ലങ്ങൾക്കുമുമ്പു കുന്ദംകുളത്തുനിന്നു പുറപ്പെട്ടിരുന്ന ആത്മപോഷിണി മാസികയിൽ ഞാൻ ഖണ്ഡശ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തീട്ടുള്ളതാണു്. ഇരുപത്തിയൊന്നു ദിവസത്തെ ഡയറിയോടുകൂടി ആ മാസിക തന്നെ നിന്നുപോയതിനാൽ എന്റെ ഡയറി എഴുത്തും അവസാനിച്ചു. കഴിഞ്ഞേടത്തോളം ഭാഗങ്ങൾ കൂട്ടിച്ചേർത്തു ഒരു പുസ്തകമാക്കുന്നതിനു ആ മാസികയുടെ ഉടമസ്ഥൻതന്നെ ആവശ്യപ്പെട്ടു. ഞാൻ അതു സമ്മതിച്ചു. ചിലവിലേക്കു എതാനും പണവുംകൂടി കൊടുത്തു. അതനുസരിച്ചു 152 പുറങ്ങൾ അക്കാലത്തുതന്നെ അച്ചടിക്കയും ചെയ്തു. എന്നാൽ ആ ഉടനെ പ്രസ്തുത പ്രസ്സു് വിറ്റുപോവുകയും മാസികയുടെ ഉടമസ്ഥൻ യാക്കോബാ ക്രിസ്ത്യാനികളുടെ വൈദികശ്രേഷ്ഠനാകാനുള്ള കോവണിയിൽ പല പടികളും കയറി ഉന്നതസ്ഥാനാഹ്വനായി കുന്ദംകുളം വിടുകയും ചെയ്തു. അതിനുശേഷം ആ ദ്ധ്യാത്മികചിന്താനിരതനായ അദ്ദേഹമൊ അലസാഗ്രഗണ്യനായ ഞാനൊ ആ ഡയറിയെക്കുറിച്ചൊന്നും ചിന്തിച്ചതുമില്ല. അങ്ങിനെയിരിക്കുമ്പോൾ നാലഞ്ചുകൊല്ലങ്ങൾക്കുമുമ്പു, കുന്ദംകുളത്തെ ഏതോ ഒരു പഴങ്കടലാസ്സു വില്പനക്കാരന്റെ ഇറയത്തു് ഈ പുസ്തകത്തിന്റെ ഏതാനും ചില അച്ചടിച്ച ഫോറങ്ങൾ കിടക്കുന്നതു കണ്ടതായി ഒരു സ്നേഹിതൻ എന്നെ അറിയിച്ചു. കിട്ടാവുന്നേടത്തോളം ഫോറങ്ങൾ കസ്തൂരിലാക്കാനുള്ള എന്റെ ശ്രമത്തിൽ ആ കച്ചവടക്കാരന്റെ അവിടെ കിടന്നിരുന്ന പഴംകടലാസ്സു മുഴുവനും ഞാൻ എടുക്കേണ്ടിവന്ന ഹനുമാനെപ്പോലെ, ഡയറി മാത്രമല്ല അതു കിടന്നിരുന്ന പീടികയിലെ കടലാസ്സുകെട്ടുകളും മുഴുവനുംതന്നെ ഒരു കാളവണ്ടിയിൽ കയറ്റി ഒരു മാനുൻ എനിക്കു തൃശ്ശൂർ എ

ത്തിച്ചതന്നു. തിരഞ്ഞെടുത്തു ഫോറം തിരിച്ചു കെട്ടുന്നതിനു ഞാൻ ആ വണ്ടിയിലെ കടലാസ്സുകെട്ടുകളും അങ്ങിനെതന്നെ "രാമാനുജമുദ്രാലയ"ക്കാരെ ഏല്പിച്ചു. ഈ പഴഞ്ചരക്കു വില്പനക്കു പറഞ്ഞില്ലെന്ന ഭയമൊ മറ്റൊ നിമിത്തം അവർക്കുണ്ടായ അശ്രദ്ധയാലും, എന്റെ അലസതയാലും ആ കെട്ടുകൾ വീണ്ടും "പാറയുടെ തീറയും, ചിതലിന്റെ മുതലും ആയി രാമാനുജാ പ്രസ്സിന്റെ ഇരുട്ടറയിൽ നാലഞ്ചുകൊല്ലം അങ്ങിനെ കിടന്നു കഴിച്ചുകൂട്ടി. അടുത്ത കാലത്ത് പുസ്തകവ്യാപാരികളിൽ പ്രഗത്ഭനായ പ്രസാധകൻ ആർ. സി. കോനാർ അവർകൾ എന്നോടു കമ്മീഷൻ വില്പനക്കു എടുത്ത എന്റെ പുസ്തകങ്ങൾ ഏറ്റുവാങ്ങുന്നതിനെ സംബന്ധിച്ചു രാമാനുജ പ്രസ്സിൽ പ്രവേശിച്ചപ്പോൾ, ദാമോദരൻനായരുടെ ഡയറിക്കെട്ടുകൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഉച്ചിയിൽ പൊടുകയും അതൊരു പുസ്തകമാക്കി പുറത്തിറക്കുന്നതിനു എന്നെ നിബ്ബന്ധിക്കുകയും ചെയ്തു. 152 പുറങ്ങൾ കഴിച്ചുള്ള ബാക്കി ഭാഗങ്ങൾ "ആത്മപോഷിണി"യുടെ പഴയ ലക്കങ്ങൾ കണ്ടുപിടിച്ചു, പൊട്ടിച്ചെടുത്ത്, പുതിയതായി അച്ചടിപ്പിച്ച ചേത്ത്, ഇരുപത്തി ഒന്നു ദിവസത്തെ കഥ മുഴുമിപ്പിച്ചു ഈ രൂപത്തിൽ ഇതാ പുറത്തുവിടുന്നു. എന്റെ മറ്റു ചില പ്രസിദ്ധികരണങ്ങളിൽ ഈ ഗ്രന്ഥത്തെക്കുറിച്ചുള്ള സൂചനകളല്ല, പരസ്യങ്ങൾതന്നെ, ഉള്ളതുകൊണ്ടും, ഇതിനു പുഞ്ചിരികൊള്ളിക്കുന്ന ഒരു പൂർവ്വചരിത്രമുള്ളതുകൊണ്ടും, മറ്റും കോനാർ അവർകളുടെ അപേക്ഷക്കു ഞാൻ വഴിപ്പെട്ടതാണ്. പ്രസാധകനു ഉടമസ്ഥതയൊ പകർപ്പവകാശമൊ ഞാൻ കൊടുത്തിട്ടില്ല. എന്നാൽ ഇപ്പോഴുള്ള കോപ്പികളുടെ മുഴുവനും വില്പനാധികാരം അദ്ദേഹത്തിനു മാത്രമുള്ളതാകുന്നു. ഇതാണ്, ഇങ്ങിനെയാണ്, ഈ ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ ചിത്രവും ചരിത്രവും.

"സ്യധിൽസ് ഡയറി" എന്നൊരു ഇംഗ്ലീഷ് പ്രസിദ്ധീകരണമാണ് ഈ പുസ്തകത്തിന്റെ ആദ്യദശയിൽ അതിന്റെ

പ്രേരകം. ആദ്യഭാഗങ്ങളും ഏറക്കുറെ അതിന്റെ ഒരനുകരണം കൂടിയാണെന്നു കാണാം. എന്നാൽ കുറച്ചുകഴിഞ്ഞപ്പോൾ എനിക്കു തോന്നിയതു് എന്റെ ഇഷ്ടംപോലെയങ്ങിനെ എഴുതുവാൻ തുടങ്ങി. അതുകൊണ്ടു്, ഇതു അതാണെന്നോ ഇതു ഏതാണെന്നോ എനിക്കതന്നെ വിവരമില്ലാതേയുമായി. തന്നിമിത്തം, ഇതിനെക്കുറിച്ചു് "ആത്മപോഷിണിയിലെ ദാമോദരൻനായരുടെ ഡയറി" എന്നുമാത്രം ധരിച്ചാൽ മതി എന്നു് അപേക്ഷിക്കുന്നു. ഈ ഡയറി തുടങ്ങിയ കാലത്തു അതിന്റെ കർത്താവിന്റെ നാമം പുറത്തു വിട്ടിരുന്നില്ലെങ്കിലും, കുറെ കഴിഞ്ഞപ്പോൾ അതെന്റെയാണെന്നു ആളുകൾ അറിഞ്ഞുവശാവുകയും, ഒരു ലക്കത്തിൽ പോഷിണിക്കാരൻതന്നെ അബദ്ധത്തിൽ പേരച്ചടിക്കുകയും ചെയ്തു. അങ്ങിനെയാണിതിന്റെ പിതൃസ്ഥാനം ഞാൻ പരസ്യമായി കയ്യേല്ക്കേണ്ടിവന്നതു്.

ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ ഗുണദോഷങ്ങളെക്കുറിച്ചു ഒന്നും ഞാൻ പറയേണ്ടതായിട്ടില്ല. "കാണാൻ പോണ പൂരം പറഞ്ഞറിയി"ക്കുകയും വേണ്ട. ഇതു വായിക്കുന്നവർക്കു വിജ്ഞാപനവും വിനോദവും വീണ്ടും വീണ്ടും വളരുമെന്നാണു് പല വലിയ അവണ്ണരും സവണ്ണരും വണ്ണിച്ചുകേട്ടിട്ടുള്ളതു്. അതൊന്നറിയാനായും, അല്ലെങ്കിൽ ആ വങ്കന്മാരോടൊന്നു വക്കാണിക്കാൻവേണ്ടിയെങ്കിലും, എന്നോടു പരിഭവിക്കാതേയും എന്നെ കുറെക്കാരനാക്കാതേയും, എല്ലാവരും ഈ ഡയറി വായിക്കണമെന്നാണു് എന്റെ അഭിപ്രായം. അതോടുകൂടി പണംകൊടുത്തു വാങ്ങി വായിക്കണമെന്നുകൂടി അപേക്ഷിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.

തൃശ്ശിവപേരൂർ,
10-2-'112.

ഗ്രന്ഥകർത്താ
പുതേഴത്തു് രാമമേനോൻ.

2249

ദാമോദരൻ നായരുടെ ഡയറി.

ISLAMIC ... ERNAKULAM

പ്രസാധകന്റെ പ്രസ്താവന.

പ്രിയവായനക്കാരേ,

സുപ്രസിദ്ധനും രസികശിരോമണിയും ആയ ദാമോദരൻനായരുടെ ഫലിതം തികഞ്ഞതും കായ്ം നിറഞ്ഞതും ആയ ഡയറിയുടെ ചില ഭാഗങ്ങളെ നിങ്ങളുടെ മുമ്പാകെ പ്രദർശിപ്പിക്കുന്നതിനു മുമ്പ് ആ ഡയറിയുടെ സ്വഭാവത്തെപ്പറ്റിയും അതു പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുന്നതിനുണ്ടായ സംഗതിയെപ്പറ്റിയും കുറഞ്ഞൊന്നു പ്രസ്താവിക്കുന്നതു് ആവശ്യമായിരിക്കുമല്ലോ.

സുഖവും സമാധാനവും വെറും വാക്കുകളായിത്തീർന്നിരിക്കുന്ന ഈ കാലത്താണു് മിസ്റ്റർ ദാമോദരൻനായർ—രസികനും മൃദുലഹൃദയനും നിർമ്മത്സരബുദ്ധിയുമായ ദാമോദരൻനായർ—നമ്മുടെ ഹൃദയത്തിൽ രസത്തേയും, മനസ്സിൽ സമാധാനത്തേയും, മുഖത്തു പുഞ്ചിരിയേയും ഉളവാക്കുന്നതിനു് ഒരുങ്ങിപ്പുറപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതു്. വ്യസനിച്ചും നിരാശതയിൽപ്പെട്ടും അന്ധകാരം നിറഞ്ഞും കിടക്കുന്ന നമ്മുടെ ഹൃദയകന്ദരങ്ങളിലെല്ലാം, അദ്ദേഹം തന്റെ വിജ്ഞാനപ്രഭയും, വിശിഷ്ടതരവും, ഫലിതപരിപൂർണ്ണവും ആയ വാക്കുകൊണ്ടു സന്തോഷത്തേയും സമാധാനത്തേയും രസത്തേയും നിറച്ചു് ആ ഭാഗങ്ങളെ

സവിശേഷം പ്രകാശമാനങ്ങളാക്കിത്തീർക്കുവാൻ ശ്രമിക്കുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ വാക്കുകളുടെ മാധുര്യത്താലും ഫലിതത്താലും നാം നമ്മുടെ സകല ദുഃഖങ്ങളും മറക്കുകയും സന്തോഷനിമഗ്നരായി "നെഞ്ചുനോവുന്നതുവരെ ചിരിക്കുക"യും ചെയ്യുന്നു. അദ്ദേഹം മലയാളത്തിലെ മിസ്റ്റർ പാഞ്ചോകുന്നു. മിസ്റ്റർ നായർ ഉയർന്നവരുടേയും താന്നവരുടേയും മിഥ്യാഭിമാനങ്ങളെ ഒരുപോലെ വെളിക്കു ചാടിക്കുന്നു. ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരുടേയും അനുദ്യോഗസ്ഥന്മാരുടേയും വിസ്മിതപങ്ങളേയും വ്യാമോഹങ്ങളേയും അദ്ദേഹം പക്ഷഭേദംകൂടാതെ വർണ്ണിക്കുന്നു. അതു വായിക്കുമ്പോൾ നമുക്കെല്ലാം താനെ ചിരി പൊട്ടുന്നു. പണ്ഡിതന്മാരേയും പാമരന്മാരേയും വ്യത്യാസംകൂടാതെ മിസ്റ്റർ നായർ കളിയാക്കുന്നു. പക്ഷെ, അദ്ദേഹം, ഒരിക്കലും ആക്ഷേപം ഒരു ദോഷവും ഇച്ഛിക്കുന്നില്ല. അദ്ദേഹത്തിന്റെ മനസ്സിൽ അല്പമെങ്കിലും വിദ്വേഷമോ വാക്കുകളിൽ ലേശമെങ്കിലും അമര്യാദയോ, നിരൂപണത്തിൽ കുറച്ചുപോലും വിഷസമ്പർക്കമോ ഇല്ല. "ലോകത്തിൽ സമാധാനവും, മനുഷ്യർ തമ്മിൽ സൌഹാർദ്ദവും വർദ്ധിക്കട്ടെ!" എന്നാകുന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആഭിമുഖ്യവും ആത്മാംസയും.

മിസ്റ്റർ നായരുടെ ഫലിതങ്ങളും ഔദാര്യവും പൌരുഷവും തികഞ്ഞവയാകുന്നു. പാശ്ചാത്യന്റേയും പൌരസ്ത്യന്റേയും, ഇംഗ്ലീഷുകാരന്റേയും ഇ

ന്ത്യാക്കാരന്റേയും വങ്കത്തരങ്ങളെ അതിഹാസം രാജ്യ ദ്വേഷമോ സ്വരവ്യത്യാസമോ കൂടാതെ അപഹസിക്കുന്നു. അതിന്റെ ഫലമായി രണ്ടുകൂട്ടരും അവരവരുടെ ദോഷങ്ങളെ തരിയാംവണ്ണം ധരിക്കുന്നു. മിസ്റ്റർ നായരുടെ സന്നിധാനത്തിൽ എല്ലാവരും പൂർവ്വാധികം നിർമ്മലബുദ്ധികളും മര്യാദക്കാരും ആയിത്തീരുന്നു.

ഇതാണ് ഈ ഡയറിയുടെ സ്വഭാവം. ഈ സ്ഥിതിക്ക്, എന്റെ വായനക്കാർ, ഇതിനെ വേണ്ടതുപോലെ ആദരിക്കുകയും, ഇതിലെ രസങ്ങളേയും ഫലിതങ്ങളേയും അവരവരുടെ രസികത്വത്തിന്നൊപ്പം അനുഭവിച്ച് ആസ്വാദപ്പെടുകയും ചെയ്യുമെന്നു വിശ്വസിക്കുവാൻ എനിക്കു ധൈര്യമുണ്ട്.

ഇനി, ഈ ഡയറി പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുവാൻ ഉണ്ടായ കാരണംകൂടി പറഞ്ഞേയ്ക്കാം. വായനക്കാരുടെ ഭാഗ്യാതിരേകം മാത്രമാണ് അതിന്നു കാരണം. അല്ലെങ്കിൽ ഈ വിശിഷ്ടഗ്രന്ഥം. ആക്ഷം വായിക്കുവാൻ ഇടവരാതെ മിസ്റ്റർ നായരുടെ അലമാരിയിൽതന്നെ ഇന്നും "ചിതലിന്റെ മുതലായും പാറ്റയുടെ തീറ്റയായും" കിടക്കുമായിരുന്നു. ഞാനും എന്റെ സ്നേഹിതൻ മിസ്റ്റർ നായരും തമ്മിൽ നടന്നതും താഴെ ചേർക്കുന്നതുമായ എഴുത്തുകുത്തിൽനിന്നാണ് ഈ ഡയറി പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുവാൻ ഇടയായതെങ്ങിനെയാണെന്നു പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നതാകുന്നു.

തൊട്ടിക്കുഴി, ചന്ദനപുരം,
൧൧൧൧ കുംഭമാസം ൨൯-൦൦.

ശ്രീ.

പ്രിയപ്പെട്ട ദാമൂ,

മദ്ധ്യാഫ്രിക്കയിലുള്ള നമ്മുടെ സജാതീയരും ദയാർദ്രികളും ആയ "ഗോറില്ല" എന്ന കൂട്ടക്കാരുടെ (ഒരു തരം മനുഷ്യക്കുരങ്ങന്മാർ) മാതൃഭാഷയെ ശരിയായി പഠിച്ചു ശാസ്ത്രീയങ്ങളായ അന്വേഷണങ്ങളും നടത്തിയിരുന്ന "ഡോക്ടർ കണാരി"യുടെ പരിശ്രമങ്ങളെ പൂർത്തിപ്പെടുത്തുന്നതിനുവേണ്ടി നിങ്ങളും കുറെ മാസങ്ങൾക്കുമുമ്പ് ആഫ്രിക്കയിലേയ്ക്കു പോയിരുന്നുവല്ലോ. തദവസരത്തിൽ, "ആവശ്യം നേരിട്ടതായാൽ നിങ്ങളുടെ സന്താനങ്ങൾക്ക് ഉപകരിക്കുംവുന്നവിധത്തിൽ പ്രത്യേകം സൂക്ഷിച്ചുവെയ്ക്കണ"മെന്ന ഒരുപേക്ഷായാട്ടുകൂടി, നിങ്ങളുടെ സചകായ്റിക്കാർട്ടുകളെല്ലാം ദയാപുരസ്സരം എന്നെ ഏല്പിച്ചിരുന്നതു നിങ്ങൾ ഓർക്കുന്നുണ്ടായിരിക്കാം. ആ വക റിക്കാർട്ടുകളെല്ലാം ഒരിക്കൽ ഞാൻ പരിശോധിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ, ആ കൂട്ടത്തിൽ നല്ല ഭംഗിയിൽ ബയിണ്ടുചെയ്തിട്ടുള്ള കുറെ ചെറിയ നോട്ടുപുസ്തകങ്ങളും കണ്ടെത്തി. വായിച്ചു നോക്കിയപ്പോൾ അവയെല്ലാം നിങ്ങളുടെ ഡയറിയുടെ ഭാഗങ്ങളാണെന്നു മനസ്സിലായി. അതു രസത്തിൽ വായിക്കാവുന്ന ഒരു പുസ്തകമാണെന്നു പറയുവാൻ നിങ്ങളും എന്നെ അനുവദിക്കണം. ഞാൻ പറയുന്നതിൽ അശ്ലേഷം മുഖസ്തുതിയില്ല. മുഖത്തുനോക്കാതെ പറയുന്നതു മുഖസ്തുതിയാകുന്നതുമല്ലല്ലോ.

വളരെ മഹാന്മാർ അവരുടെ ഡയറികളും എഴുതിയിട്ടുണ്ട്. പക്ഷേ എഴുതുന്നതെല്ലാം പൊതുജനങ്ങളെ ഉദ്ദേശിച്ചും ഓർത്തുകൊണ്ടുമാണ്. അതുകൊണ്ട് ആ ഡയറികളെല്ലാം വെറും "കൃത്രിമകൃതികൾ" മാത്രമാകുന്നു. എന്നാൽ നിങ്ങളുടെ ഡയറി, എല്ലാത്തരത്തിലും ഇനത്തിലും ഉള്ള ജനങ്ങളുമായി അടുത്തു് ഇടപെടുവാൻ സാധിച്ചിട്ടുള്ള ഒരു യഥാർത്ഥ ഭാരതീയന്റെ പരമാർത്ഥചരിത്രത്തെ ശരിക്കു കുറിക്കുന്ന ഒരു വിശിഷ്ടഗ്രന്ഥമാകുന്നു. ഇതു് ഒരു അസാധാരണമായ ശ്രേഷ്ഠതതന്നെയാണ്. സംഭവിച്ച സംഗതികളെ നിങ്ങൾ അങ്ങിനെതന്നെ പകർത്തിയിരിക്കുന്നു. അതു നിങ്ങൾക്കോ, സ്നേഹിതന്മാർക്കോ മറ്റാർക്കെങ്കിലുമോ അഭിമാനകരമോ രസപ്രദമോ നീരസജനകമോ എന്നുള്ള സംഗതിതന്നെ നിങ്ങൾ തീരെ ആലോചിച്ചിട്ടില്ല.

നേരേ മറിച്ചു, നിങ്ങൾ മറ്റു ചിലരുടെ ഡയറി പരിശോധിക്കുന്നതായാൽ, സ്വീകാര്യയോഗ്യങ്ങളാണോ എന്നും യഥാർത്ഥങ്ങളാണോ എന്നും സംശയിക്കത്തക്ക അഭിപ്രായപ്രകടനങ്ങൾ ധാരാളം കാണും: അവർ പറയുന്ന കാര്യങ്ങളുടെ വാസ്തവാവസ്ഥയെക്കുറിച്ചു തർക്കിക്കുന്നതിനു സമീപത്തു് ആരും ഇല്ലാത്തതുകൊണ്ടു്, അവർ അവരുടെ സ്വന്തം തത്വജ്ഞാനത്തിൽ തന്നെത്താൻ അഭിമാനപ്പെട്ട സംതൃപ്തരാകുന്നു!

വിശേഷിച്ചു്, അവർ സ്നേഹിതന്മാരെയും മറ്റും എത്ര ഔദാര്യവും സഹിഷ്ണുതയും കൂടാതെ വ

ണ്ടിക്കുന്നു! അവരെ കാണുമ്പോൾ അവരോടു നേരിട്ടു് ഒരുവിധത്തിൻ പറയും; വാസ്തവത്തിൽ അവരെപ്പറ്റിയുള്ള വിചാരം മറ്റൊരുതരത്തിൽ. അവക്കു് ഉത്തരം പറയുവാൻ സൌകര്യമില്ലാത്തതരത്തിൽ അവരെക്കുറിച്ചു ഡയറിയിൽ എഴുതുമ്പോൾ എന്തു ധീരത, ക്രൂരത, സത്യസന്ധത, നിർഭയം, നിർഭയം! നിങ്ങളുടെ ഡയറിക്കു് ആവക ദോഷങ്ങളൊന്നും ഇല്ല.

നിങ്ങളുടെ ഡയറിയിൽ വലിയ തത്ത്വോപദേശമൊന്നും ഇല്ലായിരിക്കാം. എങ്കിലും, അതിൽ കപടമായ അഭിപ്രായപ്രകടനങ്ങളും തീരെയില്ല. നിങ്ങളുടെ ഡയറിയിൽ സംഹിത്യരസവും കുറവായിരിക്കാം; പക്ഷെ, എപ്പോഴും ത്യാജ്യവും നീചവും ആയ കൃത്രിമത്വം കാപട്യം മുതലായ ദോഷങ്ങളും തീരെ ഇല്ല.

ഇപ്രകാരമെല്ലാമിരിക്കുന്ന നിങ്ങളുടെ ഈ ഡയറി നിങ്ങളുടെ കുടുംബാംഗങ്ങളും മാത്രം വായിച്ചു രസിച്ചാൽ പോരാത്തതാകുന്നു. തീച്ചയായും അതു പൊതുജനങ്ങളുടെ ദൃഷ്ടിയിൽകൂടി പെടേണ്ട ഒരു ഗ്രന്ഥമാണു്. നീണ്ടുബ്ബവും, നിർമ്മലവും, നിരങ്കുശവും ആയ അതിലെ ഫലിതങ്ങളും ജനങ്ങളും വായിച്ചനുഭവിച്ചു രസിക്കാതിരിക്കയില്ല. ഉള്ളതുള്ളതുറന്നു പറകയാണെങ്കിൽ, നിങ്ങളുടെ ഡയറിപോലെയുള്ള കൃതികളും ഒരു വെള്ളച്ചാട്ടംപോലെയോ സുന്ദരിയായ ഒരു സ്ത്രീയെപ്പോലെയോ ആകുന്നു. അതു് ഒരു തോട്ടത്തിലോ അന്തഃപുരത്തിലോവെച്ചു

പൂട്ടി സൂക്ഷിക്കാവുന്ന സാധനമല്ല. പലർക്കും കണ്ടാനന്ദിക്കുവാനും അനുഭവിക്കുവാനും അത്ഭുതപ്പെടുവാനും ഉള്ളതാണ്.

നിങ്ങളുടെ മനസ്സ് എന്റെ അഭിപ്രായത്തിനു പ്രതികൂലമല്ലാത്തപക്ഷം, നിങ്ങളുടെ ഇയ ഡയറി അച്ചടിച്ചു പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തി സജ്ജനസമക്ഷം സമർപ്പിപ്പാൻ അനുവാദം തരേണമെന്നു ഞാൻ അപേക്ഷിക്കുന്നു.

എന്നു് നിങ്ങളുടെ പ്രിയസ്നേഹിതൻ,
ടി. എൽ. വികുമൻ.

വാനരവിലാസം, ശ്യാമുകാചലം,
കകകക മീനമാസം കറ-ാംനു.

ശ്രീ.

പ്രിയപ്പെട്ട വികു,

നിങ്ങടം സ്നേഹപുരസ്സരം കഴിഞ്ഞ മാസം ഫന്ു-ാംനു- എഴുതിയ കത്തുകിട്ടി. അതിൽ ഞാൻ മദ്ധ്യംഫിക്കയിലേയ്ക്കു പോയിരുന്നതിനെക്കുറിച്ചു സ്വല്പം പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുള്ളതുകൊണ്ടു് ആദ്യം അതിനെപ്പറ്റിത്തന്നെ രണ്ടു വാക്കു പറഞ്ഞുകൊള്ളുന്നു.

അവിടെ, ഞങ്ങടം നടത്തുന്ന പരിശ്രമം ഉപ്പുനിർമ്മാണമെന്നുള്ള മാത്രമല്ല ക്രമേണ അഭിവൃദ്ധിപ്പെടുന്നുമുണ്ടു്. "സ്വരാജ്യഹിയന്ത്രം"ത്തിന്റെ സഹായംകൊണ്ടു നമ്മുടെ കൂട്ടുകാരായ "ഗോറില്ല"കളുടെ (നായക്കുരങ്ങന്മാരുടെ) ഭാഷയിലെ ക്രിയകളും അവ്യയങ്ങളും ഒട്ടുമുക്കാലും തരംതിരിച്ചു കഴിഞ്ഞു. നാമ

ങ്ങളേയും സംഹിത്യരീതിയേയും സംബന്ധിച്ചു മാത്രമേ കുറച്ചു പ്രയാസവും കുഴപ്പവും ഇപ്പോഴുള്ളൂ. ഞങ്ങളുടെ പ്രവൃത്തിയുടെ വിസ്തരിച്ച ഒരു വിവരണം ഇപ്പോൾ ഇവിടെ ചേർക്കുന്നതിനു സൌകര്യമില്ലല്ലോ! ഗോറില്ലാപരിഷ്കാരത്തെ ഇത്രമാത്രം പഠിച്ചറിയുകയും ക്രമപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്തിട്ടുള്ളതുകൊണ്ട്, പൊതുവായി ഒരു സംഗതിമാത്രം ഇവിടെ പ്രസ്താവിക്കാതിരിക്കുന്നതിനു മനസ്സുവരുന്നില്ല. മനുഷ്യരായ നാം പരിഷ്കാരക്കോണിയുടെ ഓരോ പടി കയറി മകളിലേയ്ക്കു ചെല്ലും തോറും ഗോറില്ലാസമുദായപരിഷ്കാരത്തോട് അധികമധികം അടുത്തടുത്തു ചെല്ലുകയാണ് ചെയ്യുന്നതു്. അവർ അത്ര നാഗരികതപമുള്ളവരാകുന്നു.

ഇനി എന്റെ ഡയറിയെക്കുറിച്ചു്: അതെഴുന്ന കാലത്തു പ്രസിദ്ധീകരണത്തെക്കുറിച്ചു സ്വപ്നം കണ്ടിട്ടുംകൂടിയില്ലെന്നു ഞാൻ സമ്മതിക്കുന്നു. ഘടനയിലും മിനുസത്തിലും എന്റെ പുസ്തകത്തിനുള്ള ന്യൂനതകൾക്കു പകരം ഒരു നിസർഗ്ഗസൌന്ദര്യവും അനുഭവരസികതപവും അതിനു സിദ്ധിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നതന്നെയാണ് എന്റേയും അഭിപ്രായം. നിങ്ങടെ മുഖസ്തുതി ഇഷ്ടപ്പെടാത്തതുപോലെത്തന്നെ ഞാൻ ആത്മപ്രശംസയേയും ഇഷ്ടപ്പെടുന്നില്ല.

എന്റെ ജീവിതത്തിന്റെ അകൃത്രിമവും യഥാർത്ഥവും ആയ ഒരു സാധാരണ വിവരണമാണ് ആ ഡയറി എന്നു നിങ്ങൾ അഭിപ്രായപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതു

വളരെ വാസ്തവമാണെന്നു ഞാനും, അതുകൊണ്ടു അഹംഭാവം കൂടാതെ, അയഥാർത്ഥമായ ഒരു താഴ്മയെ അഭിനയിക്കാതെ, സമ്മതിക്കുന്നു. അതിൽ സംബന്ധിച്ച ആളുകളോടു നേരിട്ടു മുഖത്തുനോക്കി ഞാൻ പറഞ്ഞിട്ടില്ലാത്തതോ തരംകിട്ടിയാൽ പറയാൻ മടിക്കുന്നതോ ആയ യാതൊരു സംഗതിയും ഡയറിയിൽ ചേർത്തിട്ടില്ല.

എന്നെ സംബന്ധിച്ചേടത്തോളം, ഞാൻ ആ ഗ്രന്ഥത്തെ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തേണമെന്നു വിചാരിച്ചിട്ടില്ല. നിങ്ങളുടെ ഗുണദോഷവിവേചനശക്തിയെക്കുറിച്ച് എനിക്കു മുമ്പുതന്നെ നല്ല വിശ്വാസവും ബഹുമാനവും ഉണ്ട്. എന്റെ ഡയറി വായിക്കുന്നതുകൊണ്ടു വല്ലവർക്കും നിർദ്ദോഷമായ വല്ല രസവും അനുഭവിക്കുവാൻ സാധിക്കുമെന്നു നിങ്ങൾക്കു വാസ്തവത്തിൽ അഭിപ്രായമുണ്ടെങ്കിൽ ആ നോട്ടുപുസ്തകങ്ങളെക്കൊണ്ടു നിങ്ങൾ ഇഷ്ടപ്പെടുന്ന വിധം പ്രവർത്തിക്കുന്നതിൽ എനിക്കു വിരോധമില്ല.

പക്ഷെ ഇക്കാലത്തു ജനങ്ങൾ പുസ്തകങ്ങൾ വായിക്കുന്നതു ജ്ഞാനസമ്പാദനത്തിനാണു; നല്ല അറിവു കിട്ടുവാനാണു; സത്യമാർഗ്ഭ്രംശംകൂടാതെ കഴിക്കുന്നതിനു വേണ്ട സദാചാരോപദേശങ്ങൾ ലഭിക്കുന്നതിനാണു. അല്ലെങ്കിൽ പിന്നെ ജനങ്ങൾ വായിക്കുന്നതു് അസാധാരണസംഭവങ്ങൾ കുത്തിനിറച്ചിട്ടുള്ള "നോവലുകൾ" ആയിരിക്കും. കഥയിൽ കമ്പിയല്ലാക്കമ്പി മുതൽ അകാരാദിമാ

നംവരെയുള്ള എല്ലാ ഉപകരണങ്ങളും ഉണ്ടായിരിക്കണം. കൊലപാതകങ്ങളും വിവാഹങ്ങളും, കാമിനീകാമുകന്മാരും, ഒളിച്ചോട്ടവും വർണ്ണിച്ചിട്ടുള്ള കഥയായിരിക്കണം. അല്ലാത്തപക്ഷം പഴയ കാലത്ത് ഏതോ ഒരു രാജ്യത്തു ഗൃഹകളിൽവെച്ചു കാട്ടുമൃഗങ്ങളും ധീരപുരുഷന്മാരും കൂടിയുണ്ടായ മല്ലുപിടുത്തത്തെയോ മറ്റോ വിവരിക്കുന്ന കഥകളായിരിക്കണം. ഇതൊന്നുമില്ലാത്ത പുസ്തകങ്ങളാണ് ആർ വായിക്കുന്നു? കാര്യസ്ഥിതി ഇപ്രകാരമെല്ലാമായിരുന്നിട്ടും, എന്റെ ഡയറിയെ പൊതുജനങ്ങളുടെ മുമ്പാകെ നിവേദിക്കണമെന്നുതന്നെയാണ് നിങ്ങളുടെ അഭിപ്രായമെങ്കിൽ, ഞാൻ നിങ്ങൾക്കു സർവ്വ വിജയങ്ങളും ആശംസിക്കുന്നു.

എന്നു നിങ്ങളുടെ സ്നേഹിതൻ.

ജെ. ദാമോദരൻനാർ (ഒപ്പ്)

ഇങ്ങിനെയാണ് ഈ പുസ്തകം പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുവാൻ സംഗതിയായതു്. എന്റെ പരിശ്രമത്തേക്കാൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഔദാര്യത്തെത്തന്നെയാണ് പുകഴ്ത്തേണ്ടതു്. അദ്ദേഹമില്ലെങ്കിൽ ഈ ഡയറി ഉണ്ടാവില്ല. ഞാനില്ലെങ്കിൽ ഇതു പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുകയുമില്ല. അതുകൊണ്ടു് ഈ പുസ്തകത്തിന്റെ കർത്തൃത്തിൽ ഞങ്ങൾ രണ്ടാളും ചുമതലക്കാരാണെങ്കിലും വായനക്കാരാണ് ഞങ്ങളെ വിജയികളാക്കി അനുഗ്രഹിക്കേണ്ടതു് എന്നു പ്രത്യേകം പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ.

കൊല്ലവർഷം ൮൫൦൦-ാമാണ്ടത്തെ ഡയറി.

ചിങ്ങം ഫ്രാങ്കോ

പുതുവർഷാരംഭം: പുതിയ ആഭരണങ്ങളും നിശ്ചയങ്ങളും. എല്ലാ കാര്യങ്ങളിലും ഒരു പുതിയ പ്രസ്ഥാനം ആരംഭിക്കുവാനും സ്വൈര്യത്തോടുകൂടി എല്ലാം ശുഭമായി നടത്തുവാനും നിശ്ചയിച്ചു. ഒരു സർവ്വൈദികബോധം!! എന്നെ സംബന്ധിച്ചേടത്തോളം, ഈ ഡയറിയിൽ അതാതുദിവസത്തെ അനുഭവങ്ങളെല്ലാം ഒന്നും വിടാതെ കുറിച്ചുവെയ്ക്കുവാൻ തീർച്ചപ്പെടുത്തി. കാര്യം തരക്കേടില്ല ഒരു ദിവസത്തിന്റെ അവസാനത്തിൽ, ആ ദിവസത്തെ ഒന്നു പിന്തിരിഞ്ഞുനോക്കുന്നതു നല്ലതുതന്നെയാണ്. ഞാൻ അതു ചെയ്യുവാൻ തീർച്ചപ്പെടുത്തി. പക്ഷേ, പെന്നകിടന്നതും ഉറങ്ങിയതും എങ്ങിനെയാണെന്നതന്നെ അറിയാത്ത ദിവസങ്ങളിൽ മാത്രം അതിന്നു സാധിക്കയില്ല.

തുടക്കം നന്നായാൽ ഒക്കെയും നന്നായി. പ്രാരംഭം ശുഭംതന്നെ. എന്റെ വീട്ടുകാരോടോ സ്നേഹിതന്മാരോടോ എനിയ്ക്കിന്നു് ഒരു വലാതിയും പരിഭവവും ഇല്ലാ.

ജോലി തൃപ്തികരം—കൃഷി തരക്കേടില്ല.

(രണ്ടാമത്തെ കുട്ടി രാമുണ്ണി മാത്രം കുറെ തെമ്മാടി—അവന്റെ വികൃതികൾ വളരെ—അവനും വിശേഷിച്ചൊന്നും ഇല്ല.)

ഞാൻ പലരേയും സന്ദർശിക്കയും പലരും എന്നെ വന്നുകാണുകയും ചെയ്തു.

ഇന്നു് ആദ്യമായി തുടങ്ങിയതല്ലേ—ഇപ്പോൾ ഇത്ര മതി!

ചിങ്ങം ഒന്നു—

ഞാൻ അതിരാവിലെ എഴുന്നേറ്റു്, എന്റെ പഴയ സഹപാഠിയും സ്നേഹിതനുമായ റാവു ബഹദൂർ പി. കൃഷ്ണനെ കാണുവാൻ ബദ്ധപ്പെട്ടു പുറപ്പെട്ടു. അദ്ദേഹം വളരെ നല്ല ആളാണു്. ഇക്കാലത്തു് ഇതിലും നല്ല ഒരാളെ കണ്ടുമുട്ടുവാൻ വളരെ പ്രയാസമുണ്ടു്. യൌവനകാലത്തു നല്ല ഉശക്കും ചൊടിയും ബുദ്ധിശക്തിയും ഉണ്ടായിരുന്നു. ഇപ്പോൾ ആവക അബദ്ധങ്ങൾ ഒന്നും ഇല്ല. ഞങ്ങളുടെ കൂട്ടുകാർ അദ്ദേഹത്തെ "പെൻഷ്യൻ വാങ്ങിയ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരുടെ കൂട്ടത്തിൽ മണ്ഡലിരോമണി" എന്നു സംബോധനം ചെയ്യാറുണ്ടു്. കാര്യം അതു ശരിയാണെന്നാണോ. അതു് അയാളുടെ കുറ്റമാണോ? അതുമല്ല. ഒരു പിതാവു കുടുംബത്തെ എന്നപോലെ, നമ്മുടെ രാജ്യത്തെ ഭരിക്കുന്ന ബ്രിട്ടീഷു ഗവർമ്മേണ്ടിനെ അദ്ദേഹം ഏകദേശം മുപ്പതു കൊല്ലത്തോളം അത്യന്തം ശ്രദ്ധാശാന്തിയോടെ സേവിച്ചു—ആശ്രയിച്ചു—അനുസരിച്ചു—പിന്നെ എങ്ങിനെയാണു് തലച്ചോറു ബാക്കിയുണ്ടാകുക? ഒക്കെ സർക്കാരിനു കൊടുത്തു.

അതു മാത്രമോ സക്കാരിന്നു കൊടുത്തതു്? അല്ലല്ല; അതിന്റെ ഒരു പട്ടികതന്നെ ഇവിടെ ചേർത്തുകളയാം.

2 പുത്രന്മാരെ—ഒരാളെ സാധാരണ ഡിപ്പാർട്ടുമേണ്ടിലേയ്ക്കും; ഒരാളെ റവന്യൂ ഡിപ്പാർട്ടുമേണ്ടിലേയ്ക്കും,

2 പുത്രിമാരെ—രണ്ടാളേയും ഉയർന്ന സക്കാർ ഉദ്യോഗമുള്ള "സക്കാർ ഉപജീവന"ക്കാർക്കു കല്യാണം കഴിച്ചുകൊടുത്തു.

2 മരുമക്കളെ—റജിസ്ട്രേഷ്യൻ ഡിപ്പാർട്ടുമേണ്ടിലേയ്ക്കായിച്ചുകൊടുത്തു.

1 മരുമകനെ പോലീസ്സിലേയ്ക്കും കൊടുത്തു. അങ്ങനെ ഏഴു കുട്ടികളെക്കൂടി സക്കാരിലേയ്ക്കു കൊടുത്തു—തന്റെ സകലവും കൊടുത്തു.

എന്നാൽ, ഇതൊക്കെ തനിക്കു് ഉദ്യോഗഭ്രമമുണ്ടായതുകൊണ്ടു ചെയ്തതാണോ? അതല്ല, തീച്ചയന്നെ. പിന്നയോ? ഒന്നാമതു, തന്റെ തറവാടുതന്നെ സുപ്രസിദ്ധമാണു്. അംഗങ്ങളെല്ലാം സ്വതേ ബുദ്ധിയും സാമർത്ഥ്യവും തികഞ്ഞവരാണു്. ഒരു വിടാൽകുടുംബമാണു്. അല്ലാതെ ഉദ്യോഗഭ്രമംകൊണ്ടല്ല. രൂപായി മുതല്ലു റസിഡേണ്ടുവരെ അങ്ങേഫത്തിന്റെ മായാദികൾക്കു നിഷ്പ്രഹിക്കുവാൻ കഴിയാത്ത ജോലിയൊന്നും സക്കാരിന്നില്ല. അതാണു് കായ്യം.

അദ്ദേഹത്തിന്നാണെങ്കിൽ ഇപ്പോഴും ശരിക്കു പെൻഷ്യൻ കിട്ടുന്നുണ്ട്. ഇയ്യിടെ വളരെ വിശേഷപ്പെട്ട ഒരു ലേഖനം എഴുതി; "ഉദ്യോഗത്തിലിരുന്നു ജോലിയെടുക്കുന്നവക്കു മാസംതോറും കൂടുതലായി കയറ്റം കിട്ടുന്നതുപോലെതന്നെ, പെൻഷ്യൻ വാങ്ങിപ്പിരിഞ്ഞിട്ടുള്ളവക്കും അടുത്തുള്ള ക്രമേണ കൂടുതലാക്കി കയറ്റം കൊടുക്കേണ്ട സംഗതി"യെക്കുറിച്ചായിരുന്നു വളരെ ലളിതമധുരമായിട്ടുണ്ട്.

അതു വായിച്ചു രസിച്ചു് അനുമോദിക്കാത്ത പെൻഷ്യൻ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാർ ഭൂമിയിലില്ല. അതു കേമമായിട്ടുണ്ട്. പെൻഷ്യൻ കൂട്ടേണ്ടതിലേയ്ക്കു് ശക്തിയുക്തങ്ങളായ പത്തൊമ്പതു കാരണങ്ങളും കാണിച്ചിട്ടുണ്ട്. പതിനേഴാമത്തെ കാരണമാണു പ്രത്യേകം പ്രസ്താവയോഗ്യം. അദ്ദേഹം പറയുന്നു: "പെൻഷ്യൻ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാക്കു പ്രായം ഏറിവരുന്നതോടുകൂടി, അവരുടെ ബുദ്ധിശക്തി കുറഞ്ഞുവരുന്നതുകൊണ്ടു് അവരുടെ ചിലവുകളെ ബുദ്ധിപൂർവ്വം നിയന്ത്രിക്കുന്നതിനു് അവർ അശക്തന്മാരായിത്തീരുകയും, വിശേഷിച്ചു്, അവരുടെ സന്താനങ്ങളുടെ എണ്ണം നാൾക്കുനാൾ വർദ്ധിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. അതുകൊണ്ടു്....."

ഉദ്യോഗകാലാവധി കഴിഞ്ഞ, വയസ്സുകാലത്തെ ചിലവിനുവേണ്ടി നന്നെ അരിഷ്ടിച്ചുണ്ടാക്കിവെച്ചിരുന്ന മൂന്നു ലക്ഷം ഉറുപ്പികയുംകൊണ്ടു പിരിഞ്ഞുപോരുന്ന അവസരത്തിൽ (അസൂയയും കണ്ണു

കടിയും ഉള്ള ആളുകൾ ആ സമ്പാദ്യത്തെക്കുറിച്ച് എന്തെങ്കിലും പറയട്ടെ!) ശവമ്പേണ്ടു് അദ്ദേഹത്തിനു് ഒരു വെറും "റാവു ബഹദ്ദർ" മാത്രമേ പ്രദാനം ചെയ്യുള്ളു. ശവമ്പേണ്ടിലേയ്ക്കുവേണ്ടി ഇത്രയൊക്കെ പ്രയത്നിക്കുകയും ഇത്രയെല്ലാം സംഘിയ്ക്കുകയും; ഇത്ര വളരെ ആളുകളെ "നടത്തുകയും" ചെയ്തിട്ടുള്ള അദ്ദേഹം ശവമ്പേണ്ടിന്റെ ഈ കൃതഘ്നതയോർത്തു വ്യസനിക്കുകയും തന്റെ സ്വന്തം സ്ഥിതിയോർത്തു നിരാശനാകയും ചെയ്യുന്നതിൽ എന്താണത്ഭുതം? "ഞാൻ ഈശ്വരനെ ഇതിന്റെ ശതാംശം ഭക്തിയോടുകൂടി സേവിച്ചിരുന്നു എങ്കിൽ....." എന്നു് അദ്ദേഹം ഒരിക്കൽ തന്നെത്താൻ പറഞ്ഞുപോയി!!

കൃതഘ്നത ആരെയാണു് ബാധിയ്ക്കാത്തതു്! രാത്രിമഴവൻ കിടന്നുറങ്ങി. കുട്ടി കരഞ്ഞതും ഭാര്യ എഴുന്നേറ്റതും അറിഞ്ഞതേ ഇല്ല. "പോത്തുപോലെ കിടന്നു ക്ലർക്കുചെലിക്കും" എന്നു പറഞ്ഞ ഭാര്യയോടു്, "ഏതുമയും തഥൈവച" എന്നു മാത്രം മറുവടി പറഞ്ഞു പട്ടമഹിഷിയെ പൊട്ടമഹിഷിയാക്കിയതിൽ അവർ മുഖം കറുപ്പിച്ചില്ലെന്നില്ല.

വിശേഷിച്ചൊന്നുമില്ല.

ചിങ്ങം നാം-

"സർവ്വേന്ദ്രിയാ സുചിരവ്യവസായഭൃദയസംഘ"ത്തിന്റെ വാർഷികയോഗത്തിന്റെ ആദ്യത്തെ മീ

വസം. സഭ കഴിഞ്ഞു ഗൃഹത്തിൽ മടങ്ങിയെത്തിയപ്പോഴേയ്ക്കും നന്നെ കുഴങ്ങി

സംഘാദ്ധ്യക്ഷൻ ജാപ്പാൻ രാജ്യത്തുകാരനായ ഡോക്ടർ "ടാകപാകി" ആയിരുന്നു. തീപ്പെട്ടി വ്യവസായത്തിലും ചുരുട്ട മുതലായവയുണ്ടാക്കുന്ന ഏർപ്പാടിലും വിശേഷാൽ പരിചയം സിദ്ധിച്ചിട്ടുള്ള ഒരാളാണ് ഡോക്ടർ. നല്ല മിടുക്കൻ. ആകെ കറുത്തനാണെങ്കിലും കായ്ങ്കർക്കു നല്ല ബൈഭ്യമുണ്ട്. അദ്ധ്യക്ഷന്റെ പ്രസംഗം അദ്ദേഹത്തിന്റെ സ്വഭാഷയായ ജാപ്പാൻ ഭാഷയിലായിരുന്നു. അത്യന്തം രസാവഹവും വിജ്ഞാനപ്രദവും ആയ പ്രസംഗം! സഭാവാസികളെല്ലാം ആനന്ദഭരിതന്മാരും അത്ഭുത നിർഭരന്മാരും ആയിത്തീർന്നു. ജാപ്പാൻ ഭാഷ വളരെ നല്ല ഭാഷയാണെന്നു തോന്നുന്നു. ശ്രോതാക്കൾക്ക് ആർക്കും ജാപ്പാൻഭാഷ അശേഷം പരിചയമുണ്ടായിരുന്നില്ല. എങ്കിലും, കേട്ടാൽ ഹൃദ്യമാണെന്നു എല്ലാവർക്കും തോന്നുമല്ലോ. വളരെ മാഹാത്മ്യമുള്ള ആ ദിവ്യഭാഷ തങ്ങൾ എല്ലാവരും പഠിക്കേണ്ടതാണെന്നു അപ്പോൾതന്നെ സർവ്വസമ്മതമായി ഒരു "റസലൂഷ്യൻ" ക്ലാസ്സാരംഭിച്ചു.

സഭ ആരംഭിച്ചതു ശ്രീമതി അഹല്യാഭായിയുടെ ഉത്സാഹജനകമായ ഒരു താനത്തോടുകൂടിയാണ്. ഭായിയുടെ ശരീരവും വാസനയും, വൈദുഷിയും, ശ്രേഷ്ഠിയും, ശ്രേമുഷിയും എല്ലാം ഒരുപോലെ സ്തുത്യർഹംതന്നെ. കഴിഞ്ഞ വളരെ കാലങ്ങളായി,

ഇവ കയിൽവാണിയുടെ ശബ്ദമാധുര്യശക്തിയാണു് ഇന്ത്യയിലെ സ്ത്രീപുരുഷന്മാരെ മുഴുവൻ ഉണർത്തുകയും ഉയർത്തുകയും ചെയ്യുവരുന്നതു്.

ശ്രീമതി അഹല്യാഭായിയുടെ സഹോദരിമാരും സഭയിൽ സന്നിഹിതരായിരുന്നു. അവരെയെല്ലാം അഹല്യാഭായി എനിക്കു പരിചയപ്പെടുത്തിത്തന്നു. അടുത്ത സഹോദരി മിസിസ് കെ മുദി നളൻ എം എ; എ. എസ്സ്. എസ്സ്. ആണു്. അവരെ അറിയാത്തവരുണ്ടോ? "ഇന്ത്യൻ സ്ത്രീസർവ്വകലാശാല"യിലെ പ്രധാനമായ ഒരംഗമാണു് അവർ. അവരുടെ ഭർത്താവ് മിസ്റ്റർ നളൻ കാശിയിലെ "ഹൈന്ദവസർവ്വകലാശാല"യിലെ പ്രസിദ്ധനും വിദ്വാനും ആയ "മഹാ"മഹോപാധ്യായൻ" (കണക്കുവിഷയത്തിൽ പ്രത്യേക പ്രാഗത്ഭ്യമുള്ള ആൾ) ആണു്.

ഞാനും മിസിസ് നളനും തമ്മിൽ കുറെ നേരം ബഹുരസമായി സംഭാഷണം നടത്തി. അവരുടെ വിവാഹത്തെക്കുറിച്ചു രസാവഹങ്ങളും വിജ്ഞേയങ്ങളും ആയ പല സംഗതികളും അവർ വളരെ സ്നേഹപുരസ്സരം എന്നോടു പറഞ്ഞു. അവരുടേയും മിസ്റ്റർ നളന്റേയും തലമണ്ടകളുടെ ഘടനയേയും ആകൃതിവിശേഷത്തേയും ഓരോരുത്തരുടേയും സ്വഭാവരീതിയേയും, മനോഗതികളേയും മറ്റും വളരെ ശരിയായി സുപ്രസിദ്ധ മാനസികശാസ്ത്രതത്വജ്ഞനായ പ്രൊഫസ്സർ "നട്ട്"മെ

ഗ്ഗർ" എന്ന വിദ്വാനെക്കൊണ്ടു പരിശോധിപ്പിച്ചു തൃപ്തികരമായി കാണപ്പെട്ടതിനുശേഷമാണു് വിവാഹം തീർച്ചപ്പെടുത്തിയതു്. അവരുടെ കുട്ടികൾക്കു വിശിഷ്ടകലാവിദ്യകളിൽ വാസനയുണ്ടായിരിക്കുമെന്നാണു് പ്രൊഫസ്സരുടെ അഭിപ്രായം. പട്ടണത്തിൽപ്പുഴക്കളെ വളർത്തുന്ന വ്യവസായത്തിൽ പ്രത്യേകം അഭിരുചിയും വലുതെ കാലിന്മേൽ അല്പം മുടന്തുംകൂടി കളികളിൽ കാണപ്പെട്ടുമെന്നും പ്രൊഫസ്സർ പറയാതിരുന്നിട്ടില്ല.

ആ വിദുഷി (മിസിസ് നളൻ) പരിതുവും സംസ്കൃതവും നല്ലപോലെ പഠിച്ചിട്ടുണ്ടു്. അപ്പം ഉണ്ടാക്കുവാനും അണ്ടിപ്പരിപ്പു് എസ്സും വെപ്പുറനും വിശേഷാൽ പരിചയിച്ചിട്ടുണ്ടു്. ഈ ഒടുക്കം പറഞ്ഞതു രണ്ടും ദീലിച്ചതു്, അവരുടെ വിദ്യാഭ്യാസം സ്ത്രീകൾക്കു് അവശ്യം ആവശ്യമായ ഗൃഹഭരണത്തെ വിസ്മരിച്ചിട്ടില്ലെന്നു കാണിക്കുന്നതിനാകുന്നു.

എന്തു മാതൃകാദമ്പതികം! അവരുടെ ഗൃഹം ഭൂലോകസ്വർഗ്ഗംതന്നെ! അവർ പലപ്പോഴും വിനോദത്തിനായി ഷേക്സ്പിയരുടെയും കാളിദാസന്റെയും നാടകങ്ങളിൽനിന്നു ചില രംഗങ്ങൾ സ്വയം അഭിനയിക്കാറുണ്ടു്. അങ്ങിനെ അവർ അവരുടെ ആത്മാവിന്റെ സാഹിത്യവിരുപ്പിനെ അടക്കുന്നു!

ഒരിക്കൽ അവർ ജർമ്മൻകവിവര്യനായ ഗീഫി (Goethe)യുടെ "ഫോസ്റ്റ്" (Faust) എന്ന ഗ്രന്ഥ

ത്തിൽനിന്നു് ഒരു രംഗം അഭിനയിക്കുകയായിരുന്നു. പക്ഷെ, നിരക്ഷരകുക്ഷിയും വിഡ്ഢിയും ആയ അവരുടെ ദാസി അതു കണ്ടു ഭാഗ്യയും ഭർത്താവും കൂടി തമ്മിൽത്തല്ലുകയാണെന്നു തീർച്ചപ്പെടുത്തി, ലഹള കൂട്ടി. അയൽവക്കത്തുള്ളവരെല്ലാം പരിഭ്രമിച്ചോടിയെത്തി. അവരും കാഴ്ചയും തെറിവിളിച്ചു രണ്ടുപേരേയും രാത്രി മുഴുവൻ ഓരോ മുറിയിലിട്ടു പൂട്ടി. പാവങ്ങൾ! സംഗതിക്കെന്തെങ്കിലും അറിയാമോ?

ആ മാതൃകാദമ്പതികളും ഇടയ്ക്കു തമ്മിൽ കലഹിക്കാറുണ്ടു്. പക്ഷെ കാഴ്ചയും കൂടാതെയല്ല. ഒരിക്കൽ സംസ്കൃതത്തിൽ "അ"കാരത്തിന്റെ ശരിയായ ഉപയോഗത്തെക്കുറിച്ചു തർക്കം തുടങ്ങി; പറഞ്ഞു പറഞ്ഞു കലഹമായി എന്നേ ഉള്ളു. പിന്നൊരിക്കൽ "ഷേക്സ്പിയർ" എന്നൊരാൾ ഉണ്ടായിരുന്നുവോ ഇല്ലയോ എന്ന വിഷയമായിരുന്നു ശണ്ഠയ്ക്കു കാരണം. മറ്റൊരവസരത്തിൽ, പുഷ്പങ്ങളുടെ നിറവ്യത്യാസങ്ങൾക്കൊപ്പം ചില ജീവികളുടെ സ്വഭാവത്തിനും വ്യത്യാസമുണ്ടെന്നുള്ള സംഗതിയെക്കുറിച്ചായിരുന്നു വാഗ്വിവാദം. പക്ഷെ അന്നൊന്നും അല്ല കലഹം മൂത്തുപോയതു്. പുരാതനമിസ്രാക്കാരുടെ (Ancient Egyptians) ഭാഷയിൽ അനുനാസികങ്ങളുടേയും കണ്ഠ്യങ്ങളുടേയും പ്രയോഗവ്യത്യാസത്തെക്കുറിച്ചുള്ള ഭിന്നാഭിപ്രായങ്ങളാണു് അതികലശലായതു്. അടി വീണില്ലെന്നു മാത്രമേ

ഉള്ളു. ഇത്ര വലിയ അഭിപ്രായവ്യത്യാസം ഭാര്യാഭർത്താക്കന്മാർ തമ്മിലുള്ള സ്ഥിതിക്കു് ഇനി അവർ തമ്മിൽ ദാമ്പത്യം അസാദ്ധ്യമാണെന്നുള്ളേടത്തോളം തീച്ചുപ്പെടുത്തി. വിവാഹബന്ധം അഴിച്ചുകളവാൻകൂടി ഏതാണ്ടുറച്ചു. അതിന്നിടയ്ക്കു ചില സ്നേഹിതന്മാർ ആ വർത്തമാനം അറിഞ്ഞു സന്ധി സംസാരിക്കയും വിവാഹവിഷയം മദ്ധ്യസ്ഥത്തീർപ്പിനു തെക്കേ അമേരിക്കയിലെ പണ്ഡിതസംഘത്തിന്റെ സമക്ഷത്തിൽ നിവേദിപ്പാൻ തീച്ചുപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്ത ഈ സംഭവത്തെക്കുറിച്ചു മിസിസ് നളൻ എന്നോടു പറയുമ്പോൾതന്നെ അവൾക്കു മനസ്സിൽനന്നെ തട്ടിയ ഒരു കാര്യമായിരുന്നു അതു്. അവൾക്കു് ആ കാര്യത്തിൽ സുസ്ഥിരവും സുദൃഢവുമായ സ്വാഭിപ്രായങ്ങളും ഉണ്ടു്.

എന്നാൽ അവരെക്കണ്ടാലോ, തീരെ സാധാരണസമ്പ്രദായത്തിലുള്ള ഒരു സ്ത്രീ. ഏളിയ ജീവിതം; വിചാരങ്ങളും വികാരങ്ങളും ഉന്നതങ്ങൾ! എന്തൊരാമ്പൽ! കണ്ണട,—ബൂട്ട്സ്,—ഒരു വയനാവുവടി;—കുറെ വിളർത്ത നിറമാണു്,—മുഖത്തു കുറേശ്ശെ പൊടി തേയ്ക്കാറുണ്ടു്;—(പൌഡർ ഇടാറുണ്ടു്); വരണ്ടിയെടുത്താൽ കഷ്ടിച്ചു് ഒരു സാധാരണ റൊട്ടിയുണ്ടാക്കാനുള്ള പൊടി കിട്ടും;—ഭർത്താവോ അദ്ദേഹത്തിന്റെ അടുത്ത സ്നേഹിതന്മാരോ സമീപത്തുണ്ടെങ്കിൽ അവരെ പ്രസാദിപ്പിപ്പിപ്പാൻവേണ്ടി ചിലപ്പോൾ അധികം ശ്രദ്ധയില്ലാത്ത സിഗര

റുകം വലിക്കും;—വസ്ത്രങ്ങളെല്ലാം ഒന്നാംതരം വാസനദ്രവ്യങ്ങളിൽ മുക്കിയിരിക്കും;—എന്തിനാണാവോ, സാധാരണമായി കടലാസ്സുകളിൽ പരസ്യപ്പെടുത്തിക്കാണുന്ന ഔഷധങ്ങളിലെല്ലാം വലിയ പ്രതിപത്തിയുണ്ട്—ധാരാളം വായിക്കും—നല്ലപോലെ ആലോചിക്കും—കുറേശ്ശ എഴുതും;—മിസ്റ്റർ നളന്റെ ഐച്ഛികവിഷയങ്ങളും വിദ്യാഭ്യാസരീതിയും കണക്കും ആയിരുന്നു—അന്യോന്യ സ്പർദ്ധകൂടാതെ അദ്ദേഹം രണ്ടിനേയും പരിപാലിച്ചിരുന്നു.

ആ ദമ്പതികളുടെ സംഭാഷണം എത്ര വിജ്ഞാനപ്രദമായിരിക്കണം! നിഘണ്ടുക്രമം, അകാരാദിക്രമം, വ്യാഖ്യാനഗ്രന്ഥങ്ങൾ മുതലായ ഉപകരണങ്ങളെല്ലാം അടുത്തു മേശപ്പുറത്തു ശേഖരിച്ചുവെച്ചതിനുശേഷം മാത്രമേ അവർ സംഭാഷണംതന്നെ ആരംഭിക്കയുള്ളൂ. അല്ലെങ്കിൽ, അഭിപ്രായവ്യത്യാസം വന്നാൽ സംശയനിവൃത്തി എങ്ങിനെ ഉണ്ടാകും? ഹാ! എത്ര അഭിലഷണീയമായ ജീവിതം! ഒരു മണിക്കൂറെങ്കിലും അതനുഭവിപ്പാൻ സംഗതിവന്നിട്ടുള്ളവർ ഭാഗ്യവാന്മാർ!

മിസിസ് നളന്റെ സഹോദരിമാർ എല്ലാവരും സ്കൂൾകോളേജുകളിൽ വിദ്യാർത്ഥിനികളാണ്; വലിയ പരീക്ഷകൾക്കു പഠിക്കുന്നവരാണ്.

അവരെ ആദരിക്കുന്നതിനു് ഒരുദ്യാനവിരുന്നു വേണമെന്നുദ്ദേശിച്ചു് അതിനുവേണ്ട ശ്രമങ്ങൾ ചെയ്തു. വിരുന്നു പൊടിപൊടിച്ചു. ഉദ്യാനവിരു

ന്നുകളുടെ അനുഗ്രഹശക്തി രണ്ടു വിധത്തിലുണ്ട്. അതു കഴിക്കുന്നവർക്കും, അതിൽ പങ്കുകൊള്ളുന്നവർക്കും ഉദ്യാനവിരുന്നു് അഭീഷ്ടസിദ്ധിയുണ്ടാക്കുന്നു! സംധനങ്ങൾ ഒരുക്കുന്നവരുടെ കാര്യം പറയേണ്ടതില്ലല്ലൊ.

വെറും നാട്ടുപുറത്തുകാരിയും തീരെ പഴയ സമ്പ്രദായക്കാരിയും ആയ എന്റെ ഭാര്യ സ്ത്രീസമ്പർക്കലാശാലയിൽനിന്നു സൃഷ്ടിച്ചു സമുദായമദ്ധ്യത്തിലേയ്ക്കു തള്ളിവിട്ടുന്ന മിസിസ് നളനെപ്പോലെയുള്ള "പഠിപ്പുള്ള ജന്തുക്കളെ" കണ്ടു് അത്യന്തം ഭയപ്പെട്ടേയ്ക്കുമെന്നു സംശയിച്ചു ഞാൻ അവളെ എന്റെ ഭവനത്തിലേയ്ക്കു ക്ഷണിച്ചില്ല.

ആകപ്പാടെ ഒരു രസമുള്ള ദിവസമായിരുന്നു. രാത്രി അത്താഴം കഴിച്ചില്ല. ഉദ്യാനവിരുന്നിൽ കൂട്ടിത്തട്ടീട്ടുണ്ടായിരുന്നു കണ്ണടച്ചാൽ മിസിസ് നളനെ സപ്തം കാണുകയായി. "ഉറക്കം കുന്തമായി".

ചിങ്ങം ൧-ാംനു-

കോൺഗ്രസിന്റെ രണ്ടാംദിവസത്തെ യോഗം—"സർവ്വേന്ത്യാ സുചിന്ത്യവ്യവസായാഭിവൃദ്ധിസംഘ"ത്തിന്റെ ബഹു മുഷിപ്പൻതന്നെ. പുറത്തുപോന്നാൽ മതിയെന്നായി. എത്ര നീണ്ട പ്രസംഗങ്ങൾ! എന്തൊപൽകരമായ വാചാലത—പ്രഗത്ഭവശ്യാടി! അസംബന്ധമയം! മുഴുവൻ കൃത്രിമം! അല്ലയോ പ്ര

സംഗമെ! എന്തെല്ലാം അസഹ്യങ്ങളും അനാശാസ്യങ്ങളും അനാവശ്യങ്ങളും ജനങ്ങൾ നിന്റെ പേരും പറഞ്ഞു പുറത്തുവിടുന്നു! എന്തെല്ലാം നിന്നെ വിചാരിച്ചു ജനങ്ങൾ സഹിക്കുന്നു! സൂചിവ്യവസായസംഘസമ്മേളനത്തിൽ— കോൺഫറൻസിൽ—സന്നിഹിതരായിരുന്ന മഹാന്മാരുടെ എല്ലാം പരിചയം ഞാൻ സമ്പാദിച്ചു. വരുന്നവഷ്ത്തിൽ കൂടുവാൻ പോകുന്ന യോഗത്തിൽ പങ്കുകൊള്ളുവാൻ പോകുന്നവരേയും ഞാൻ നല്ലവണ്ണം അറിയും. 45 വയസ്സുമുതൽ 55 വയസ്സുവരെയുള്ള എല്ലാ സൂചികവ്യവസായാദ്ധ്യക്ഷന്മാരും എന്റെ സ്നേഹിതന്മാരാണ്. ഇങ്ങിനെ ഒക്കെയായിരുന്നിട്ടും, പൊതുജനാഭിപ്രായം, പൊതുജീവിതം എന്നിങ്ങനെയെല്ലാം പറയപ്പെടുന്നതിനെക്കുറിച്ചുള്ള എന്റെ അഭിപ്രായം എന്താണെന്നു ചോദിക്കുന്നതായാൽ, അവയുടെയെല്ലാം ആന്തരാർത്ഥം കള്ളൻ, സ്വാർത്ഥം, മിഥ്യാഭിമാനം എന്നിങ്ങിനെ ചിലതൊക്കെയാണെന്നു മാത്രമേ ഞാൻ പറയുകയുള്ളൂ.

ഒരു "സ്വാമി"യുടെ പ്രസംഗമുണ്ടായിരുന്നു. ഒരു വൈരാഗ്യസ്വാമി—മറക്കാൻ വയ്യാത്ത പ്രസംഗം! ഇന്ത്യാമാതാവിനുവേണ്ടി ജീവനെക്കൂടി ത്യജിക്കുന്നതിനു സദാ സന്നദ്ധരായി പ്രയത്നിക്കേണ്ടതാണെന്ന് ഒരു ആവേശത്തോടുകൂടി സ്വാമി അവർകൾ ഇന്ത്യാമാതാവിന്റെ സന്താനങ്ങളോട് ഉപദേശരൂപേണ പ്രസംഗിച്ചു. സ്വപ്രയത്നംകൊണ്ടുമാ

രും "സ്വാമി"യായ ഒരാളാണല്ലോ ഹം. അങ്ങിനെയുള്ളവർ പുരുങ്ങും. പടിപടിയായിട്ടാണ് ഉയർന്നയർന്ന് അല്ലോഹം ഈ നിലയിലെത്തിയതു്.

സ്വശക്തികളെക്കുറിച്ചു പൂർണ്ണബോധമുള്ള ആ ദിവ്യൻ കാഴ്ച കാണിക്കുന്ന പടവുകളിലൂടെ തന്നെത്താൻ കടന്നുപോയി, ഒടുവു് ഈ സ്ഥാനത്തെത്തിയിട്ടുള്ളതാണു്.

ഒന്നാമത്തെ സ്ഥാനം—സാമി
രണ്ടാമത്തെ ,, സ്വാമി ആനന്ദൻ.
മൂന്നാമത്തെ ,, പരമഹംസൻ.
നാലാമത്തെ ,, ഗുരുയോഗി.
അഞ്ചാമത്തെ ,, സൽഗുരു.
ആറാമത്തെ ,, ജഗൽഗുരു.
ഏഴാമത്തെ ,, യതി.
എട്ടാമത്തെ ,, യതീശ്വരൻ.

"യതീശ്വരൻ" "ജീവാത്മാവിന്റെ പ്രകൃതി" എന്ന ഒരു വിശിഷ്ടഗ്രന്ഥം നിർമ്മിച്ചു. പ്രതിപാദ്യവിഷയത്തിന്റെ അസാധാരണത്വംകൊണ്ടു് അധികം വിലയില്ലാത്ത ആ പുസ്തകം അധികം ആരും വാങ്ങി വായിക്കാത്തതിൽ സ്വാമി തന്നെത്താൻ അഭിമാനപ്പെടുന്നു.

സ്വാമി പറയുന്നു:—"എന്റെ പുസ്തകം എല്ലാത്തിൽ വിറ്റഴിഞ്ഞിരുന്നു എങ്കിൽ എനിക്കു വളരെ പോരായ്മ തോന്നുമായിരുന്നു. എത്ര കുറച്ചോ വില്ലന, അത്രയധികം തിരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ട വിദ്വാ

ന്മാരാകുന്ന വായനക്കാർ. ഈദൃശങ്ങളായ വിഷയങ്ങളെ അറിയുവാൻ സാധിക്കുന്നവർ സ്വതേ വളരെ ചുരുക്കമാകുന്നു. ഈ കലികാലത്തു, കള്ളുകുടിയും പുകവലിയും നിറഞ്ഞിരിക്കുന്ന ഇക്കാലത്തു, ജനങ്ങളം അസഹിഷ്ണുക്കളും അല്പബുദ്ധികളും ആയിരിക്കുന്ന ഇക്കാലത്തു, തക്കവും തകരാറും പറഞ്ഞും ചിരുങ്ങളേ കാമിച്ചും നോവലുകളം വായിച്ചും സമയം കഴിക്കുന്ന ഇക്കാലത്തു്, ആത്മജ്ഞാനവും ആത്മഭക്തിയും നശിച്ചിരിക്കുന്ന ഇക്കാലത്തു്, തീവണ്ടിയും തീക്കപ്പലും കമ്പിയും കാലണക്കാർഡും ഉള്ള ഈ കാലത്തു്, എന്തിനു പലതും പറയുന്നു, ഈ നിഷിദ്ധമായ കലികാലത്തു മറെറന്തെങ്കിലും ആശിക്കാമോ?" എന്നിങ്ങിനെ സ്വാമി അവർകളം പ്രസംഗിച്ചു. ആപാദചൂഡം പരമാർത്ഥം! ആചന്ദ്രതാരം സർവ്വസമ്മതം.

സ്വാമി പുസ്തകം വെറുതെ ഓരോരുത്തർക്കു സമ്മാനിച്ചു. കൂട്ടത്തിൽ, ഈശ്വരാനുഗ്രഹംകൊണ്ടു് എനിക്കും ഒരു പ്രതി കിട്ടി. പാരിതോഷികമായി തന്ന പുസ്തകം പരിതാപത്തോടുകൂടി വീട്ടിലേയ്ക്കു കൊണ്ടുപോന്നു. വീട്ടിൽ എത്തിയതോടുകൂടി എനെറയും പുസ്തകത്തിനേറയും സങ്കടം തീർന്നു.

ബാലകൃഷ്ണനെറ ജന്മനക്ഷത്രം. അവനെറ അമ്മയ്ക്കു കേമമായി സദ്യ കഴിക്കണമെന്നു്; ഞാൻ, വേണ്ടെന്നു്, വലിയ അഭിപ്രായവ്യത്യാസം; മിസിസ് നളനെ ഓർമ്മവന്നു; പ്രിയയുടെ ഇഷ്ടത്തിനു

സദ്യ വേണമെന്നു തീച്ചുപ്പെട്ടത്തി; എന്റെ ഇഷ്ട
ത്തിന്നു, പുറമെ ആക്കുംതന്നെ വേണ്ടെന്നും തീരു
മാനിച്ചു. രണ്ടാളുടേയും അഭീഷ്ടങ്ങൾ സാധിച്ചു.
ഞങ്ങൾ സദ്യ കഴിച്ചു ഞങ്ങൾ തന്നെ ഉണ്ടു. സ്വാ
ത്ഥം—സ്വാർത്ഥം. "ധർമ്മം ഗൃഹത്തിൽനിന്നു തുടങ്ങു
ന്നു" എന്നു ഇംഗ്ലീഷിലും "തന്നില്ലം പൊരിഞ്ഞു
ധർമ്മമില്ല" എന്നു മലയാളത്തിലും ഉണ്ടല്ലോ.

ചിങ്ങം ഒന്നു—

അതിരാവിലെ എണീറ്റു. എഴുമണിയോട്ട
ക്കുടി ശ്മശാനഭൂമിയിൽ എത്തിച്ചേർന്നു. ഞങ്ങളുടെ
ഡിസ്ട്രിക്കുട് കലക്ടർ മിസ്റ്റർ ഹാക്ക്സ്നി, ഐ.
സി. എസ്സ്. അവിടെ എത്തിയിട്ടുണ്ടു്; അദ്ദേഹ
ത്തിന്റെ "പങ്കക്കുട്ടി" (പങ്ക വലിക്കുന്ന ആൾ) മരി
ച്ചുപോയി. പങ്ക"ക്കുട്ടി"ക്കു നാലു വയസ്സായിട്ടുണ്ടാ
യിരുന്നു. ധാരയ്ക്കു് അവനെ വളരെ പ്രത്യേകമായി
രുന്നു. അവന്റെ ശവം അടക്കിയ സ്ഥലത്തു് ഒരു
ചെറിയ സ്മാരകസ്തംഭം സ്ഥാപിക്കുമെന്നാണു് കല
ക്കുടർ പറഞ്ഞതു്. അതിന്മേൽ താഴെ ചേർക്കുന്ന
ഒരു പദ്യശകലം എഴുതുമത്രെ.

എന്നുടെ "പങ്കക്കുട്ട"നന്നതസ്ഥാനത്തിങ്ക—
ലൊന്നിച്ചു ചാടിക്കേറിപ്പുറകയല്ല ചെയ്തു;
തന്നുടെ കൂട്ടാളികൾ കണ്ണടച്ചുറങ്ങുമ്പോ—
ളെന്നുമേ രാത്രിതോറും പങ്കതാൻവലിച്ചതു."

മിസ്റ്റർ ഹാക്ക്നി ഒരു ഇന്ത്യക്കാരന്റെ ഹൃദയമുള്ള ഇംഗ്ലീഷുകാരനാകുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആഗമനത്തിനുശേഷം ഈ ഡിസ്ട്രിക്ടിൽ രണ്ടു സ്കൂളുകളും, അഞ്ച് ഔഷധശാലകളും, ഏഴു സപ്ലൈവിഷാസ്ത്രികളും, ഒമ്പതു കൃഷ്യാസ്ത്രികളും, അഞ്ച് ഭ്രാന്തശാലകളും, നാല്പത്തഞ്ച് തേർവിഷസംഹാരസ്ഥലങ്ങളും പുതിയതായി ഉണ്ടായിട്ടുണ്ട്. പിന്നെ, ടെനീസ്സ് ഗോൾഫ് മുതലായവ കളിക്കുന്ന സ്ഥലങ്ങൾ, പന്തയമോട്ടത്തിനുള്ള സ്ഥലങ്ങൾ, മോട്ടോർ ക്ലബ്ബുകൾ എന്നുവേണ്ടാ കായികമായി വേണ്ട ആയാസത്തിനുതകുന്ന അനവധി സൌകര്യങ്ങൾ അദ്ദേഹം ഒരാൾതന്നെ ഏർപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്.

നാട്ടുകാരുടെയെല്ലാം കൃതജ്ഞതയും സ്നേഹവും സമ്പാദിച്ചു, ഗവർമ്മേണ്ടിന്റെ അഭിനന്ദവും കിട്ടി. എന്തിനു, വൈസ്രോയി നേരിട്ടതന്നെ സ്വഹസ്താക്ഷരത്തിൽ കലക്ടർ ഹാക്ക്നിക്ക് ഒരു എഴുത്തെഴുതിയയച്ചു. അതു നിസ്സാരമല്ല. ഞങ്ങളൊക്കെ ആ എഴുത്തു കണ്ണുകൊണ്ടു കണ്ടവരാണ്.

അതു മാത്രമോ, മൻപറഞ്ഞ പുതിയ സ്ഥാപനങ്ങളെല്ലാം അദ്ദേഹം യഥാവിധി "തുറക്കുക"യും തുടങ്ങുകയും പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്.

ജന്മികളും; സെമിണ്ടാർമാരും, മുതലാളിമാരും മറ്റുംകൂടി അതിലേയ്ക്കു വേണ്ട പണച്ചിലവെല്ലാം ചെയ്തു. ചില ജന്മികൾ അവരുടെ സ്വന്തം വില്ലുകൂടി ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. അവരെന്തും

ചെയ്യുക? കലക്ടർസായ്പിന്റെ സ്നേഹവാത്സല്യങ്ങളം കണ്ട് അമ്പരന്നും, അദ്ദേഹത്തിന്റെ പുഞ്ചിരികണ്ട് ഭയന്നു പരിഭ്രമിച്ചും, സുശീലയും സുമുഖിയും ആയ മിസിസ് കലക്ടരുടെ നയവിശേഷത്താൽ മതിമറന്നും, അല്ലെങ്കിൽ ആ സതീരത്നത്തിന്റെ നല്ല രസമുള്ള, സ്വാദുള്ള ടീ പാർട്ടികളാൽ ആകഷ്ടിക്കപ്പെട്ടും, സ്ഥാനമാനങ്ങളം കിട്ടുമെന്നാശിച്ചും, സന്നത്, നക്ഷത്രങ്ങളം, കട്ടുകുകളം, കെട്ടുകളം, പട്ടുകളം (ഓരോ ബഹുമതികളംക്കും ഓരോ ചിഹ്നങ്ങളം ഉണ്ട്) മുതലായവയെ ഓർത്തോർത്തും കാംക്ഷിച്ചും കഴിച്ചുകൂട്ടുന്ന ജന്മികളും സെമിണ്ടാർമാരും ശവക്കുഴിക്കിങ്കേവലമുള്ള (ഇഹലോകത്തിലുള്ള) ഏതു ചോദിച്ചാലും കലക്ടർ സായ്പിനു കൊടുക്കാതിരിക്കുമോ? മിസ്റ്റർ കലക്ടരേയും മിസിസ് കലക്ടരേയും പ്രസാദിപ്പിപ്പാൻ അവർ എന്തുതന്നെ ചെയ്കയില്ല?

കലക്ടരുടെ അടുക്കൽ ഒരു അത്താഴസ്സൽക്കാരം: മിസ്റ്റർ ഫാക്ക്നിയും (കലക്ടർ) ഭാര്യയും യഥാശരീരനായ അവരുടെ പങ്കുകുട്ടിയുടെ കായ്ത്തിൽ വളരെ സഹതാപം പ്രദർശിപ്പിച്ചു. അവന്റെ ഭാര്യയെപ്പറ്റി അവർ അന്യോന്യം ചിക്കയും അവർക്ക് എന്തെങ്കിലും ചെയ്തുകൊടുക്കണമെന്ന് ആഗ്രഹിക്കുകയും ചെയ്തു; ആലോചിച്ചു തീർച്ചപ്പെടുത്തി. കുനിനിക്കാരനെക്കൊണ്ട് അവളെ രണ്ടാമതു കല്യാണം കഴിപ്പിക്കേണമെന്നു നിശ്ചയിച്ചു. നല്ല വഴി

യാണ്. രണ്ടാമത്തേക്കും കായ്യം മെച്ചമായി. ഇയ്യിടെ ങ്ങളായ സന്തോഷപ്രവൃത്തികളാലാകുന്നു എജമാനന്റേയും ഭൃത്യന്റേയും ഹൃദയങ്ങളും അന്യോന്യം സംഘടിക്കപ്പെടുന്നതു്.

അദ്ദേഹത്തിനു നാട്ടുകാരിൽ വലിയ പ്രീതിയാണ്. ബങ്കളാവിൽ സകല പ്രവൃത്തിക്കും നാട്ടുകാരാണ്. കുശിനിക്കാരൻ, തോട്ടക്കാരൻ, പാട്ടക്കാരൻ, പങ്കക്കാരൻ, അലക്കുകാരൻ—എല്ലാവരും നാട്ടുകാരാണ്. എന്നു മാത്രമല്ല, അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആപ്പീസ്സിൽ ഇമസ്തന്മാരുംകൂടി നാട്ടുകാരാണ്. അവരുടെ ആരുടേയും ശമ്പളം അദ്ദേഹം കുറിച്ചിട്ടില്ല. "ഞാൻ ഇവിടം വിട്ടുപോയാൽ എങ്ങിനെ കഴിച്ചുകൂട്ടും?" എന്നിങ്ങിനെ പലപ്പോഴും അദ്ദേഹം പറയാറുണ്ടു്. അതു വളരെ ശരിയും ആണു്!! ഇന്ത്യയില്ലെങ്കിൽ ഇംഗ്ലീഷുകാർ എങ്ങിനെ കഴിയുമെന്നു് എല്ലാവരും ആലോചിക്കേണ്ടതുതന്നെയാണ്.

ചിങ്ങം ന്യ-ാംനു-

ഇന്നു ഞാൻ ഒരു തത്ത്വജ്ഞാനിയാകുവാൻ തീർച്ചപ്പെടുത്തി. കുറെക്കാലമായി, അതു വിചാരിച്ചു കഴിയുന്നു. ചില അഭിപ്രായങ്ങളെല്ലാം സ്വന്തമായി നിർമ്മിക്കുന്നതിനും, കുറിച്ചിടുന്നതിനും നിശ്ചയിച്ചു. ഇന്നത്തെ എന്റെ മനോഗതികം

അതിനുതകുന്നവയാണു്. അതിതാണു്—"ഈ ലോകത്തിൽ പലരുടെ കായ്ത്തിലും, വളരെ പ്രവൃത്തികൾക്കു തീരെ അവിചാരിതങ്ങളായ ചില ഫലപരിണാമങ്ങൾ ചിലപ്പോൾ ഉണ്ടാകുന്നുണ്ടു്" ഞാൻ വലിയ "കർമ്മവാദി" അഥവാ എല്ലാം ഈശ്വരകല്പിതമാണെന്നു വിശ്വസിക്കുന്നവൻ—അല്ലെന്നു് കളിച്ചുനിന്നു് ഈറൻ ചുറ്റി സത്യംചെയ്യാം. എന്റെ പരാജയങ്ങൾക്കെല്ലാം കാരണം "വിധി", "കർമ്മം", "തലയിലെഴുത്തു്" എന്നിങ്ങിനെ എല്ലാവരും ധാരാളം പറയാറുള്ളതും ആക്കും ഇതുവരെ എന്താണെന്നു മനസ്സിലായിട്ടില്ലാത്തതും ആയ ചില സൈകയ്യശബ്ദങ്ങളാണെന്നു് ഇതുവരെ ഞാൻ പറഞ്ഞിട്ടില്ല. പൂവു്, കായു്; മേഘം, മഴ; മുറി, ചോര; കാറു്, പൊടി എന്നിങ്ങിനെയുള്ള കായ്കാരണബന്ധത്തെത്തന്നെയാകുന്നു ഞാൻ ഏതു സംഗതിയിലും വിശ്വസിക്കുന്നതും അവലംബിക്കുന്നതും. കാരമുള്ളിന്മേൽ മുന്തിരിങ്ങ വിളയാത്തതു "വിധി"യാണെന്നും, രോഗം പിടിപെട്ടതു "യോഗ"മാണെന്നും മറ്റും ഞാൻ പറയാറില്ല. എനിക്കു് ആ വിശ്വാസവും ഇല്ല. എങ്കിലും,—എങ്കിലും—ഏതോ ഒന്നു് എവിടെയോ എങ്ങോ ഉണ്ടെന്നു് എനിക്കിങ്ങനെ തോന്നുന്നു. ആ ഏതോ ഒന്നു് എന്തൊക്കെയോ എപ്പോഴും പ്രവർത്തിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. നാമെന്തു ചെയ്യാലും എങ്ങിനെയൊക്കെ ഉത്സാഹിച്ചാലും അതു മറിച്ചുവയ്ക്കുന്നില്ല.

"നാം ഒരു കാര്യത്തിൽ എത്ര കുറച്ചു പ്രയത്നിക്കുകയും പരിശ്രമിക്കുകയും ചെയ്യുന്നുവോ അത്ര അധികം ആ സംഗതിക്കു നമുക്കു ദൈവാനുഗ്രഹവും ആനുകൂല്യവും സിദ്ധിക്കും" എന്നു് ഞങ്ങളുടെ കലക്ടരുടെ മിസ്സർ ഹെക്ക്നി സഹോദരി എന്നോടു പലകുറി പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടു്. അവരുടെ ആ ദൈവഭക്തിക്കും വിശ്വാസത്തിനും അനുരൂപമായിട്ടാണു് അവരുടെ പ്രവൃത്തിയും. അവരുടെ പതിവുവിട്ടു് ഒന്നും അവർ ചെയ്യാറില്ല. കഴിഞ്ഞ ഇരുപതു കൊല്ലമായി അവർ കലക്ടർസായ്പിന്റെ (ദുക്ക്ടിയുടെ) കൂടെത്തന്നെ താമസിക്കുന്നു. അവർ "കന്യക"യാണു്. എന്തു് ഏകാന്തജീവിതം! സഹോദരന്റെ അഭിപ്രായങ്ങൾ എന്തെല്ലാം, അതുതന്നെ അവളുടെയും അഭിപ്രായങ്ങൾ; സഹോദരൻ ആരോടെങ്കിലും കോപിക്കുമ്പോൾ അവളും അവരോടു കോപിക്കും; കലക്ടർ പുഞ്ചിരിയിട്ടുമ്പോൾ അവർ സന്തോഷിച്ചു ചിരിച്ചു മറിയും. ഈ കാലം മുഴുവനും ഇന്ത്യൻ ആംഗ്ലേയരുടെ (Anglo-Indians) കൂട്ടത്തിലുള്ള പുരുഷന്മാരും അവളെപ്പോലെതന്നെ വളരുകയും, യൌവനം പ്രാപിക്കുകയും ചെയ്തില്ലേ? കഷ്ടം! എന്നിട്ടും എന്താ ഫലം! അവരാരുംതന്നെ ആ കന്യകയുടെ യൌവനത്തിന്റെയോ സൌന്ദര്യത്തിന്റെയോ മൂടേറുകയില്ല! കഠിനഹൃദയന്മാർ!

സഹോദരനൊന്നിച്ച് അവസം ആദ്യമായി ഇന്ത്യയിൽ വന്നപ്പോഴും ഒരു ഡിസ്ട്രിക്ട് കലക്ടരെക്കാളും താഴ്ന്നതായ ഒരു സ്ഥാനത്തേയോ ആളെയോ അവസം വിലവെച്ചില്ല. അവരെ ഒരുത്തനിച്ചുമില്ല. എന്തിനാ! കലക്ടരുടെ സഹോദരിയല്ലേ? കലക്ടരെക്കാളും താഴെയുള്ളവരുടെ സന്നിധാനം അവസംക്കു ഉസ്സഹമായിരുന്നു. ഞെരുങ്ങിക്കഴിച്ചുകൂട്ടി. ക്രമേണ ആശാഗോപുരത്തിന്നു നിലകൾ കുറഞ്ഞു കുറഞ്ഞു വന്നു. ഒടുവിൽ അതിലും വളരെ താന്ന ഒരാളായാലും കഴിച്ചുകൂട്ടാമെന്ന സ്ഥിതിയായി.

ഞാൻ ഈ വർത്തമാനം കേട്ടതു മറെറാരു വിധത്തിലൊന്നുമല്ലേ; എന്നോട് നമ്മുടെ ക്ഷൗരക്കാരൻ ശങ്കുണ്ണി പറഞ്ഞതാണ്. അവൻ "ഇല്ലത്തെ പൂച്ച"യല്ലേ? "ലണ്ടൻ ടൈംസ്" മുതൽ ഇന്നലെ പുറപ്പെട്ടതും, നാളെ വാവുന്നതും, ഒരു വേശ്യയുടെ സ്നേഹംപോലെ അനിശ്ചിതമായിട്ടുള്ളതുമായ "കേരളത്തമ്പോറ്"വരെയുള്ള പത്രങ്ങളെല്ലാം വായിച്ചാലും കിട്ടാത്ത വർത്തമാനങ്ങളും ശങ്കുണ്ണിയോട് ചോദിച്ചാലറിയാം. അവനറിയാത്ത കാര്യമില്ല.

വെളുക്കത്തറെ ശങ്കുണ്ണി എന്നോട് പറഞ്ഞ വർത്തമാനമാണ്. അയ്യോ, അവൻ സ്വകാര്യമായി പതുക്കെ എന്റെ ചെവിയിൽ പറഞ്ഞതാണ്. അതാണ് ഞാൻ ആരോടും പറയാഞ്ഞതു്. അവ

നോട്ടു പറഞ്ഞതു (ഉക്കിയുടെ) ബങ്കളാവിലെ "അയ"യാണത്രെ ബല്ലാവിലെ ആയ" എന്നാണു് ജനങ്ങൾ ബഹുമാനപുരസ്സരം അവളെ വിളിയ്ക്കാറു്. മേജർ ജനറൽ സേർ. തോമസ്സ് ഷില്ലിങ്ങ് വെത്ത് (Major General Sir Thomas Shilling Worth) പെൻഷ്യൻപററിപ്പോയപ്പോൾ ആ ആയയെ കലക്ടർക്കു കൊടുത്തു വലിയ സട്ടിഫിക്കറോടും ശിപാർശിയോടുംകൂടി ഏല്പിച്ചു കൊടുത്തതാണു്. അവളെ വിട്ടുകളയുവാൻ ഷില്ലിങ്ങ്വെത്തിനു വളരെ മടിയുണ്ടായിരുന്നു. പാവം! അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭാര്യ, മിസ്സിസ്സ് ഷില്ലിങ്ങ്വെത്ത് വിട്ടുപോകുമ്പോൾ വാസ്തവത്തിൽ കരഞ്ഞുപോയി. ഇന്ത്യയിലെ ഉസ്സഹമായ ചൂടുകൊണ്ടു വരണ്ടിട്ടുള്ള മിസ്സിസ്സ് ഷില്ലിങ്ങ്വെത്തിന്റെ ചെങ്കല്ലരച്ചു തേച്ചുപോലെ മനോഹരമായ കവിൾത്തടങ്ങളെ അവർ പലപ്പോഴും, സെന്റകുപ്പെട്ടാൽ, ബാഷ്പവർഷംകൊണ്ടു തണുപ്പിക്കുക പതിവുണ്ടു്. അതുപോലെ അവർ ആയയെ വിട്ടുപിരിയുമ്പോഴും ചെയ്തു.

മിസ്സ് ഹാക്ക് നിയുടെ സഹോദരന്റെ (ഉക്കിയുടെ) ഒരുദാഹരത്തെ എത്ര "ഭൊരകം" അനുഭവിച്ചിട്ടുണ്ടു്! മേലനങ്ങുന്നാലുപുറവും എത്ര അതിഥികൾ നിരന്നിരുന്നു സല്ലാപം അനുഭവിച്ചിട്ടുണ്ടു്! ദിവ്യമായ സിവിൽ സർവീസിലെ അംഗങ്ങളൊന്നടങ്കം എത്രപേർ! പിന്നെ പുറമെ, എത്ര കച്ചവടക്കാർ, തോട്ടക്കാർ, പാതിരിമാർ, ഇതര ഡിപ്പാർട്ടുമെണ്ടുകാർ

അങ്ങിനെ എത്ര സംയുമാർ! എന്താ കായ്ക്കും. ഒക്കെ നിഷ്ഫലം! കൂട്ടിൽകടന്നു് ഇരതിന്നു കൂടുങ്ങാതെ ഓടിപ്പോകുന്ന സമർത്ഥന്മാരായ ചുണ്ടെലികളെപ്പോലെ "തീറ്റ"യും കഴിച്ചു വിസ്തിയും കൂടിച്ചു മുരട്ടും വലിച്ചു പുറത്തിറങ്ങിപ്പോവുകതന്നെ! തങ്ങളുടെ ഗൃഹസ്ഥന്റെ (ഭൂകൃയുടെ) സഹോദരിയോടു് അവരെല്ലാം വളരെ ദാക്ഷിണ്യവും, വലിയ സ്നേഹവും, അത്യന്തം ആർദ്രതയും പ്രദർശിപ്പിക്കുക പതിവുണ്ടു്. അവളുടെ ഉദരമാൽ തഴത്തുവീണാൽ അവർ എടുത്തുകൊടുക്കാറുണ്ടു്; അവക്കു കപ്പ നീക്കിവെച്ചുകൊടുക്കാറുണ്ടു്; സോഡ കഴിച്ചു കൊടുക്കാറുണ്ടു്; ഒക്കെയുണ്ടു്. പക്ഷെ അവർക്കു രാജ്ഞിയായി വാഴുന്നതിന്നു പറഞ്ഞിയതായ ഒരു ഗൃഹം മാത്രം അവരാരും അവർക്കുണ്ടാക്കിക്കൊടുത്തില്ല. കണ്ടാൽ ഒരു ഗൃഹണിക്കാരിയായ അവളെ ആരും ഒരു യഥാർത്ഥഗൃഹിണിയാക്കിയില്ല.

അതിൽ അവളുടെ തെറ്റൊന്നുമില്ല, അവൾ കഴിയുന്ന ശ്രമം ചെയ്യാതിരുന്നിട്ടില്ല. ഒട്ടും അന്ധാളിച്ചിട്ടില്ല. ചിരിക്കുക, കളിക്കുക, ലജ്ജനടിക്കുക, മുഖത്തു വണ്ണഭേദങ്ങൾ കാണിക്കുക, കണ്ണിളക്കുക എന്നു വേണ്ടാ, അവളുടെ യൌവനപുഷ്ടിയുടെ തേജോവിലാസം ക്ഷയിച്ചു നിഷ്ഫലമാകാതിരിക്കുന്നതിന്നു വേണ്ടതെല്ലാം അവൾ മനസ്സിരുത്തി ചെയ്യാതിരുന്നിട്ടില്ല. പക്ഷെ ഒന്നും സഫലമായില്ല അവളുടെ മുത്തുകൾ വെറും പന്നികളായ അതിഥികളുടെ

കാല്ക്കൽ വലിച്ചെറിഞ്ഞു എന്നുമാത്രം! (വാസ്തവമാണ്. ഒരു ദിവസം ഭക്ഷണസമയത്ത് ആരോ പറഞ്ഞ നേരമ്പോക്കു കേട്ട് ഓക്കാതേയും സൂക്ഷിക്കാതെയും അവൾ ചിരിച്ചപ്പോൾ മെഴുക്കിടകസട്ടങ്ങളായ അവളുടെ പല്ലുകളെല്ലാം അറിയാതെ ഉരി നിലത്തുവീണുപോയി.)

അവൾ ഒരു ഉക്കിയുടെ പ്രിയതമയാകുന്നതിന്നു തക്കയോഗ്യതയുള്ള സ്ത്രീയാണ്. ഒരു കലക്ടക്ക് അനുരൂപമായ ഭാര്യയായിരിക്കും. കലക്ടരുടെ അപ്പീസുകാര്യങ്ങളും നടവടികളുമെല്ലാം അവൾക്കറിയാം. റവന്യൂ ഇൻസ്പക്ടർ, സക്കീട്ടുഗുമസ്തൻ മുതലായവരുടെ കാര്യങ്ങൾ തുടങ്ങി ഡിപ്പൂട്ടികലക്ടർവരെയുള്ള സകലരുടേയും സകല വ്യാപാരങ്ങളും എടപാടുകളും അവൾക്കറിയാമായിരുന്നു.

ഏതൊരു ഡിസ്ത്രിക്ടിലെ കലക്ടർക്കാണ് ആ മാതൃകാസ്ത്രീരത്നത്തെ ഭാര്യയായി കിട്ടുന്നതു്, ആ ഡിസ്ത്രിക്ടിലുള്ള നിവാസികളെ, നിങ്ങൾക്കു വരാൻപോകുന്ന ഭാഗ്യം അതിരും അളവും അറിയാതാകുന്നു! ആ ഡിസ്ത്രിക്ടിൽ ഒരു കലക്ടർക്കേ സമ്പളം കൊടുക്കുന്നുള്ളു എങ്കിലും വാസ്തവത്തിൽ രണ്ടു കലക്ടർമാർ ഉണ്ടായിരിക്കും. മദ്ധ്യവയസ്കനായ ഒരു ഉക്കടി സപ്രശക്തിയുള്ള ഒരു ഗൃഹനായികയെ അന്വേഷിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിൽ, ഇതാ, ഇവിടെ ഞങ്ങളുടെ കലക്ടരുടെ സഹോദരി "മിസ്സ് ഹേക്ക്നി"യുണ്ട്.

പൌരുഷശക്തിയുടെ ചിഹ്നങ്ങളും ഇത്ര സുലഭങ്ങളായുള്ള ഒരു യുവതിയെ ഞാൻ വേറെ കണ്ടിട്ടില്ല. എന്തൊരു ആണത്തം! പുരുഷഹൃദയം, പൌരുഷഭാവം, പുരുഷന്മാരെപ്പോലുള്ള നടത്തം; എന്തുകൊണ്ടും അവളും സഹോദരനും തമ്മിൽ ഒരിഞ്ചിന്റെ വ്യത്യാസമില്ല. സൂക്ഷ്മക്കാരായ ഇന്ത്യയിലെ യൂറോപ്യൻ യുവാക്കന്മാരെല്ലാം അവളുടെ പൌരുഷം കണ്ടു ഭയപ്പെട്ടു് ഓടി മാറിയതായിരിക്കും. അവർക്കു സഹോദരനെക്കാൾ അല്പം ഉയരം കൂടും. ദൃഢനിശ്ചയത്തെ കാണിക്കുന്നവയും കൌതുകകരങ്ങളും ആയ അവളുടെ അധരങ്ങളിൽ, മുകളിലേത്തതിന്റെ മീതെ ഒരു മേൽമീശകൂടി സംഘടിപ്പിക്കാമെങ്കിൽ അവൾ തന്നെയായിരിക്കും ഞങ്ങളുടെ പ്രീതിഭാജനമായ കലക്ടർ. പക്ഷെ അപ്പോൾ അവർക്കു കലക്ടരെക്കാൾ ഭയങ്കരത്വം കൂടുമെന്ന വ്യത്യാസമേയുള്ളൂ. എന്റെ ഡിസ്ക്രിതത്വംകൊണ്ടു്, നേരാണെങ്കിലും, നേരമ്പോക്കായി ഇത്രയും ധൈര്യപൂർവ്വം പറഞ്ഞതിനു് ആ മഹിളാമണിയോടു്, ഇതാ ഞാൻ താഴ്മയോടെ മാപ്പപേക്ഷിക്കുന്നു. എന്തായാലും, ഇതിലും നിഷ്കളങ്കമായ ഒരു മനസ്സും ഇതിലും വിശേഷമായ ഒരു ആത്മാവും ഈ ഇന്ത്യാ മുഴുവൻ അന്വേഷിച്ചാലും കാണുകയില്ല. ഇന്ത്യയിലെ സ്വാതന്ത്ര്യകാംക്ഷികോടി ജനങ്ങളോടു പ്രസംഗിക്കുകയും ഗർജ്ജിക്കുകയും, അവരെ എഴുതിയറിയിക്കുകയും, സഭ കൂട്ടുകയും, സംഘം

ചേക്കുകയും, അതും ഇതും ആയിരത്തൊന്നുകൂട്ടം കാ
യ്ങ്ങം ചെയ്യുന്നുണ്ടല്ലോ; ആ കൂട്ടത്തിലെങ്ങും, ആ
മപ്പുതുകോടിയിൽ ഒന്നും, ഇതു, വിശ്വാസവും വിമ
ലവുമായ ഒരു ആത്മാവിനേയോ ഹൃദയത്തേയോ
കാണുകയില്ല. ഇന്ത്യയിലേ ഇല്ല! അതിൽ എനിക്കും
സംശയമില്ല.

എന്തിനു"? അവിടന്തന്നെ എത്ര തവണ പല
രോടും പറഞ്ഞിണ്ടു", അവിടുക്കു സഹോദരന്റെ അ
ടുക്കൽ തന്നെ ഇവിടെ എങ്ങാനും__താമരകളും,
കല്പകവൃക്ഷങ്ങളും, ആനകളും, ആയകളും, ടാജ്മ
ഹാളും കെട്ടിടവും മറ്റുമുള്ള ഇന്ത്യയിൽ എങ്ങാനും
തന്നെ__കിടന്നു മരിക്കണമെന്നേ മോഹമുള്ളു എ
ന്നു് ഇന്ത്യയേയും സഹോദരനേയും കുറിച്ചു് അത്ര
സ്നേഹമാണു"!

പക്ഷെ, എനിക്കു വാസ്തവത്തിൽ തോന്നുന്ന
തു ഞാൻ പറയാം. വളരെ കാലത്തെ നൈരാശ്യ
വും, ഇച്ഛാഭംഗവുമൊക്കെ ഉണ്ടായിട്ടുള്ളതുകൊണ്ടു
വികാരപരമ്പരകളെല്ലാം ഒരു ശക്തിയുള്ള കോട്ടയ്ക്ക
കത്തു് ഉറപ്പിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതുപോലെയാണെങ്കി
ലും, വിധിവൈഭവത്താൽ ദൈവദൂതന്മാരെപോ
ലെ ആരെങ്കിലും അവളുടെ അടുക്കൽ വന്നു പററി
ക്കൂടി ന്യായമായോ അന്യായമായോ എങ്ങിനെ
എങ്കിലും ജയിക്കണമെന്നു വിചാരിച്ചു് ഒരുങ്ങിപ്പുറ
പ്പെട്ടാൽ; വേറെ ഒരാളുടെ സമീപത്തു, മല്ലിയും ആ
മ്പലും അപൂർവ്വമല്ലാത്ത വല്ല മുക്കിലും, കിടന്നു മരി

ച്ചു എന്നു വരാൻ പാടില്ലെന്നില്ല. ബ്രിട്ടീഷ് സാമ്രാജ്യത്തിനും അതിനുള്ള പരപ്പില്ലായ്കയുമില്ല.

അയ്യോ! ഉക്ലിയുടെ പെങ്ങൾ മനസ്സാക്ഷിക്കെതിരായി സംസാരിച്ചു എന്നു ഞാൻ പറയുന്നില്ല. അവളുടെ ഇപ്പോഴത്തെ സ്ഥിതി—മാനസികവും കായികവും—അങ്ങിനെയാണെന്നു മാത്രമേ ഉള്ളു. എന്റെ വാക്കുകൾ അവൾക്കു കൂട്ടികൊടുക്കുമോ പോലെ ആവരുതെന്നു പ്രാർത്ഥിക്കുന്നു.

ചിങ്ങം ൧ാംനു-

നേരം ഒരുപാടായി. ഉറക്കം വന്നു തുടങ്ങി എന്നാടേ ഇന്നുച്ചയ്ക്കു "ബിഷോപ്പി"ന്റെ ബംഗ്ലാവിലോളം ചെല്ലുവാനാവശ്യപ്പെട്ട "ലോർഡ് ബിഷോപ്പ്" എഴുതിയിരുന്ന എഴുത്തുകൂടി താഴെ ചേർത്തുകളയാം. എന്നിട്ടേ ഉറങ്ങുന്നുള്ളു. അന്നന്നത്തെ ഡയറി അന്നന്നെഴുതാഞ്ഞാലോ? അതിനുമുമ്പ് എന്താ ഉറക്കം വരാൻ? സമയംനോക്കാതെ ഉറക്കംവന്നാൽ തള്ളിപ്പുറത്താക്കണം എഴുത്തു താഴെ ചേർക്കുന്നു:—

ബിയോറിറ്റ്സ് ലോഡ്ജ്,

൧൦൦൨ ചിങ്ങമാസം ന്-ാംനു-

"പ്രിയപ്പെട്ട മാസ്റ്റർ മാംഗർ,

"ഏഷ്യാറ്റിക്കു് ആൻത്രോപോളോജിക്കൽ റിസേർച്ച് ജണ്ണലിൽ (മനുഷ്യവർഗ്ഗത്തിന്റെ കാ

യികവും മാനസികവും ആയ പരിണാമത്തെക്കുറിച്ച് അന്വേഷണം നടത്തുന്നതിനുള്ള സംഘത്തിന്റെ ഏഷ്യയിലെ ശാഖക്കാരുടെ വകയായുള്ള ഒരു മാസികയിൽ) ഇയ്യിടയിൽ കാണപ്പെട്ട ലേഖനങ്ങളിൽനിന്നു ഗോറില്ല വർഗ്ഗക്കാരുടെ (നായ്ക്കുരങ്ങന്മാരുടെ) രാജ്യത്തു നിങ്ങൾ അത്യന്തം കഷ്ടപ്പെട്ടും അസൌകര്യങ്ങൾ അനുഭവിച്ചുമാണ് നിരന്തരപരിശ്രമങ്ങൾ ചെയ്തതെന്നു് അറിയുവാൻ ഇടയായി. എങ്കിലും നിങ്ങളുടെ സ്ഥിരോത്സാഹം സകല പ്രതിബന്ധങ്ങളേയും കടന്നു് ആശാസ്യമായ ഒരു പരിപൂർണ്ണാവസ്ഥയിൽ എത്തിയിരിക്കുന്നു എന്നു കേട്ടു ഞങ്ങൾ സന്തോഷിക്കയും നിങ്ങൾക്കു് ഈശ്വരാനുഗ്രഹമുണ്ടാകുന്നതിനു പ്രാർത്ഥിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ദൈവം സ്തുതിക്കപ്പെട്ടവനായിരിക്കുന്നു.

"മനുഷ്യവർഗ്ഗത്തിനേറയും അതിനോടു ചേർന്നതും അടുത്തതും ആയ വാനരവർഗ്ഗത്തിനേറയും, കുരങ്ങന്മാർ, നായ്ക്കുരങ്ങന്മാർ, മനുഷ്യക്കുരങ്ങന്മാർ, ചിമ്പാൻസി, കാട്ടുമനുഷ്യൻ എന്നു തുടങ്ങിയ എല്ലാ വർഗ്ഗങ്ങളുടേയും—അഭേദയത്തിൽ വളരെ താൽപര്യമുള്ളവനാണ് ഞാൻ. അതുകൊണ്ടു ഞാൻ ഹൃദയപൂർവ്വം നിങ്ങളെ അഭിനന്ദിക്കുന്നതിനെ നിങ്ങൾ സ്വീകരിക്കണമെന്നപേക്ഷയുണ്ടു്. നിങ്ങളുടെ പ്രയത്നം സഫലമായതിൽ ഞാൻ വളരെ സന്തോഷിക്കുകയും നിങ്ങളെ അനുമോദിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു,

"മുൻപറഞ്ഞ ആ പ്രസിദ്ധപ്പെട്ടതും വിലമതിക്കുവാൻ കഴിയാത്തതുമായ മാസികാഗ്രന്ഥത്തിൽനിന്നു കണ്ടതുകൂടാതേയും, ഞാൻ നിങ്ങളുടെ പരിശ്രമങ്ങളെക്കുറിച്ചു കേട്ടിട്ടുണ്ട്. ബഹുമാനപ്പെട്ട ശവണ്ണരായ "സേർ രംഘവേന്ദ്ര വരാംഗ വിക്രമപ്രഭു ബഹദൂർ" തന്നെ നിങ്ങളെക്കുറിച്ച് എന്നോടു പലതും പ്രശംസിച്ചു പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. "ബഹദൂരാ"ണ് ഇന്ത്യക്കാരിൽനിന്ന് ആദ്യമായി ശവണ്ണരായ ഭാഗ്യവാൻ. ഞാൻ ഒരു രാജ്യതന്ത്രജ്ഞനല്ലാം. എനിക്കു രാജ്യകാര്യത്തിൽ ഒരു സംബന്ധവും ഇല്ല. എങ്കിലും എന്റെ അഭിപ്രായം പറയുകയാണെങ്കിൽ, കഴിഞ്ഞ രണ്ടു കൊല്ലങ്ങളായി അദ്ദേഹം ഒരു ശവണ്ണരുടെ നിലയിൽ പ്രദർശിപ്പിച്ചിട്ടുള്ള ത്രാണിയും കൃത്യനിഷ്ഠയും സ്ഥാനത്തെ രവബോധവും ഇന്ത്യാശവമേന്മേണ്ടിന്നും പാർലിമേണ്ടു സഭക്കാർക്കും ചക്രവർത്തിക്കും നാട്ടുകാർക്കും ഒരുപോലെ തൃപ്തിയും സന്തുഷ്ടിയും ഉണ്ടാക്കിയിട്ടുണ്ട്. പരീക്ഷാർത്ഥം ചെയ്ത ഈ നിശ്ചയത്തിന്റെ ഔചിത്യത്തെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ വിജയം പ്രത്യക്ഷപ്പെടുത്തുന്നു. തന്റെ ഉദ്യോഗത്തിന്റെ ആദ്യഘട്ടത്തിൽ രാജ്യത്തുണ്ടായിരുന്ന കലക്കങ്ങളേയും, രാജദ്രോഹസംഘങ്ങളേയും അടക്കിയൊതുക്കുന്നതിൽ അദ്ദേഹം കാണിച്ച ബുദ്ധിസാമർത്ഥ്യവും രാജ്യപരിചയവും ഇന്ത്യാംസിക്യൂട്ടിരിയെക്കൂടി അത്ഭുതപരവശനാക്കിയിട്ടുണ്ട്. ഇപ്പോൾ ആ സംസ്ഥാ

നത്തെപ്പോലെ ഇത്ര രാജഭക്തിയുള്ള ഒരു പ്രദേശം ഇന്ത്യയിലില്ല.

"ഇന്ത്യയിൽ ഉന്നതവിദ്യാഭ്യാസം സിദ്ധിച്ചിട്ടുള്ളവരിൽ പ്രഥമഗണനിയനായതുകൊണ്ടാണ്. അദ്ദേഹത്തെ ഗവണ്മെന്റാക്കിയതെന്നുള്ള ബ്രിട്ടനിലെ പൊതുജനങ്ങൾക്കുള്ള അഭിപ്രായം അത്ര ശരിയല്ല. വാസ്തവം പറയുകയാണെങ്കിൽ വിദ്യാഭ്യാസവും വൈദഗ്ധ്യവുമുള്ളവർ ഇദ്ദേഹത്തെപ്പോലെ വളരെയുണ്ട്. ഞാൻ നാല്പതു വർഷമായി ഇന്ത്യയിൽ വന്നിട്ട്. അതിന്നിടയ്ക്കു പല നാട്ടുരാജ്യങ്ങളിലും ദിവാൻജിമാരായി ബ്രിട്ടീഷ് രാജ്യതന്ത്രജ്ഞന്മാരെക്കൂടി വിസ്മയിപ്പിക്കുന്നവിധത്തിൽ അത്യുത്കൃഷ്ടമായി രാജ്യപരിപാലനം ചെയ്തിട്ടുള്ളവളരെ യോഗ്യന്മാരെ ഞാൻ കണ്ടിട്ടുണ്ട്. അവരിൽ പലരും എന്റെ സ്നേഹിതന്മാരുമാണ്. നമ്മുടെ ഗവണ്മെന്റിന്റെ പഠിപ്പുകൊണ്ടും ബുദ്ധിശക്തികൊണ്ടും മാത്രമല്ലാ വലുപ്പമുള്ളതു്; അദ്ദേഹം ഒരു ഉന്നത കുലജാതനുംകൂടി ആണ്. വളരെ പ്രാചീനമായ ഒരു രാജകുടുംബത്തിലെ അംഗമാണദ്ദേഹം.

"ഞാനും ഗവണ്മെന്റുമായി, മൻപ്രസ്താവിച്ചവിധം സംസാരിക്കുവാനിടയായ അവസരത്തിൽ അദ്ദേഹം മയയോടുകൂടി എന്നോടും ഞാൻ ചെയ്തിട്ടുള്ള പ്രവൃത്തികളേയും വളരെ പ്രശംസിച്ചു. രസകരമായ ചില അഭിപ്രായങ്ങളും പുറത്തുവിട്ടു.

"നിങ്ങൾ ദയചെയ്ത് എന്നെ വന്നു കാണുന്നതിനും അടുത്തുതന്നെ ഒരു അവസരം ഉണ്ടാക്കുന്നതായാൽ എനിക്കു വളരെ സന്തോഷമായിരിക്കുന്നതുകൂടാതെ, അപ്പോൾ നമുക്കു ചില നല്ല കാര്യങ്ങൾ — ദൈവികകാര്യങ്ങൾ — ആലോചിക്കുകയും ചെയ്യാം. നിങ്ങളെ ഈശ്വരൻ അനുഗ്രഹിക്കട്ടെ! ദൈവം സ്തുതിക്കപ്പെട്ടവനാവട്ടേ!

"എന്നും നിങ്ങളുടെ സ്നേഹിതൻ
ഡി. വി. ബിഷപ്പ്."

എനിക്ക് ആത്മപ്രശംസ ഇഷ്ടമല്ല. എങ്കിലും മുഖസ്തുതിയിൽ നീരസമില്ല; അതു കേൾക്കുമ്പോൾ നയനങ്ങളിൽ തേജസ്സും, മനസ്സിൽ സന്തോഷാധിക്യവും തോന്നാറില്ലെന്നില്ല. അതാർക്കാണില്ലാത്തതു്? അതിലെന്താ അത്ഭുതം?

ബിഷോപ്പിന്റെ ബംഗ്ലാവിലേയ്ക്കു പോയി. ദിവ്യശ്രീ ബിഷോപ്പ് വളരെ സ്നേഹപൂരസ്സരം എന്നെ സ്വീകരിച്ചു. വളരെ നേരം ബഹുരസമായി സംസാരിച്ചു. വളരെ ഉല്ലാസമുള്ള ദിവസമായിരുന്നു. അതുകൊണ്ടു് അദ്ദേഹം പരിശുദ്ധമായ തന്റെ ഹൃദയഭാഗത്തെ, "കമ്പികെട്ടിയ കൂപ്പി"യിൽനിന്നേതാണ്ടും സർബത്തുംകൊണ്ടു കൂടെക്കൂടെ തണുപ്പിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജീവിതത്തിനു ഏതുവിധം നോക്കിയാലും വളരെ സാധാരണത്വവും ഔന്നത്യതയും ഉണ്ടു്; പഴയ മന്ത്രിരി

ത്തോട്ടങ്ങളിൽനിന്നുണ്ടാക്കിയ "വീഞ്ഞ"യും, നിർവ്യാജമായ ഭക്തിയും, ശുദ്ധമായ മനോഗതിയും!

അദ്ദേഹത്തിന്റെ വാക്കുകളും എഴുത്തുകളും, വേലക്കാരും, മോട്ടോർകാറും, കുതിരവണ്ടികളും, ടെനീസ്സുകോർട്ടുകളും, ഉദ്യാനങ്ങളുമെല്ലാം അദ്ദേഹത്തിന്റെ സ്വാതന്ത്ര്യഗതിയും, ലൌകികസുഖങ്ങളിലുള്ള വെറുപ്പിനേയും, സ്വരാജ്യത്തുനിന്നു ദൂരെയുള്ളതും അത്യന്തം ചൂടുള്ളതും കൊതുകും പാമ്പും നിറഞ്ഞിട്ടുള്ളതും ആയ ദുർഭ്രമിയായ ഇന്ത്യയിൽ വന്നു കഷ്ടപ്പെടുന്നതിനു സംഗതിവരുത്തിയ ഈശ്വരന്റെ ഇച്ഛയോടുള്ള കീഴ്വണക്കത്തേയും അല്പാല്പം ചില അനുഗ്രഹങ്ങളെല്ലാം നല്കിയതിലുള്ള കൃതജ്ഞതയേയും, ശരിയായി പ്രസ്പഷ്ടമാക്കുന്നുണ്ടു്.

ഇന്നതെന്നു തീർച്ചയായി പറയുന്നതിനു സാധിക്കാത്തതായ ഇഹലോകവാസത്തിന്റെ ആസാംഗത്യങ്ങളെക്കുറിച്ചു വ്യസനിക്കുകയോ, പിറുപിറുക്കുകയോ, സംശയിക്കുകയോ ചെയ്യുന്നതിനു അദ്ദേഹത്തെ സംബന്ധിച്ചേടത്തോളം ആക്കും ഒരിക്കലും ഒരവശ്യവും ഉണ്ടായിട്ടില്ല.

രണ്ടായിരം കൊല്ലങ്ങൾക്കു മുമ്പു റോമാനഗരത്തിലെ ചന്തസ്ഥലത്തു വില്ക്കുവാൻ കൊണ്ടുചെന്ന സുഭഗന്മാരായ ഇംഗ്ലീഷു കുട്ടികളെ (ഇംഗ്ലണ്ടിലെ കുട്ടികളെ) കണ്ടപ്പോൾ ദയയും സ്നേഹവും തോന്നിയ മഹാനായ "ഗ്രിഗറി" എന്ന മാപ്പാപ്പയുടെ വി

ശുദ്ധമായ മനോഭാവംതന്നെയാണ് നമ്മുടെ ബിഷോപ്പിന്റെ ആലോചനകളെ "തോറില്ല"രുടെ കായ്ത്തിലേയ്ക്ക് ആകഷ്ടിച്ചത്.

എന്റെയും മറ്റും പ്രയത്നംകൊണ്ട്, അപരിഷ്കൃതരായ "തോറില്ലർ" ഇപ്പോൾ അല്പം ഉയർന്നവരികയും, ഏതാണ്ട് ഒരുവിധം മനുഷ്യരുടെകൂട്ടത്തിൽ തന്നെയായിത്തീരുകയും ചെയ്തിട്ടുള്ളതുകൊണ്ട്, അവരുടെ ആത്മാവിന്റെ കായ്ത്തിൽ കാലേക്കൂട്ടിത്തന്നെ ശ്രദ്ധിക്കേണ്ടതാണെന്നും, പ്രാർത്ഥനയുടേയും വിശ്വാസത്തിന്റേയും ഫലങ്ങളെ അവർക്ക് മനസ്സിലാക്കിക്കൊടുക്കേണമെന്നും, വഴിതെറ്റിപ്പോയ ആടുകളെക്കൂടി "വിശുദ്ധ വേദവാക്യം"മൂലം വീണ്ടും യേശുക്രിസ്തുവിന്റെ ആലയിലേയ്ക്കു കൊണ്ടുവരുവാൻ ശ്രമിക്കേണ്ടതാണെന്നും മറ്റും ബിഷോപ്പ് പ്രബലമായി പ്രസ്താവിച്ചു. ദൈവത്തിന്റേയും വിസ്താരമേറിയ ആകാശത്തിന്റേയും മാഹാത്മ്യങ്ങൾ അവരെ ബോധപ്പെടുത്തണം. അവർ ഒരു കൊമ്പിൽനിന്നു മറ്റൊരു കൊമ്പിലേയ്ക്കു ചാടുന്നതിനിടയ്ക്കുകൂടി ദൈവത്തെ പുകഴ്ത്തുമാറാകണം എന്നും മറ്റുമായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ അഭിപ്രായം. അതിനെന്താണ് വിരോധം? ഒരാളും "വയ്യ" എന്നു പറയുന്നതല്ല.

ചുരുക്കത്തിൽ ഒരു "മിഷ്യൻ" ഏർപ്പെടുത്തി ഉടനെ അങ്ങോട്ടയയ്ക്കണം.

"ഗോറില്ലഭോഷ"യുടെ ഒരു നല്ല നിഘണ്ടുവും, ഒരു പോക്കോത്തരപുസ്തകവും, അവരുടെ നാട്ടനടപ്പിനേയും സാമൂഹായികനടവടികളേയും വിവാഹരീതികളേയും മറ്റും വർണ്ണിക്കുന്ന. ഒരു പുസ്തകവും തെയ്യാറാക്കിക്കൊടുത്താൽ കൊള്ളാമെന്നു ബിഷോപ്പ് എന്നോടാവശ്യപ്പെട്ടു. "വി. ലൂക്കോസ് എഴുതിയ സുവിശേഷവും" ഗോറില്ലഭോഷയിലേയ്ക്കു തർജ്ജമചെയ്തു കൊടുക്കണമെന്നും അതിൽ ആ വിഷയത്തെപ്പറ്റി ആധുനികപണ്ഡിതന്മാരുടേയും പൌരാണികപുരോഹിതന്മാരുടേയും വ്യാഖ്യാനങ്ങൾ സംഘടിപ്പിക്കണമെന്നും അദ്ദേഹം എന്നോടപേക്ഷിച്ചു.

നൂതനവും അപരിഹാര്യവും സ്തുത്യർഹവും ആയ ഈ കൃത്യനിർവ്വഹണത്തിനുവേണ്ടി ഒരു സംഘം പാതിരിമാരെ പ്രത്യേകം പഠിപ്പിച്ചൊരുക്കണമെന്നാണ് വെച്ചിരിക്കുന്നതു്.

ഈ സംഗതിയെപ്പറ്റി സാവധാനമായി ഗൌരവത്തോടെ ആലോചിച്ചപ്പോഴാണ് എന്റെ പ്രവൃത്തിയുടെ യോഗ്യതയും മഹത്ത്വവും എനിക്കുതന്നെ മനസ്സിലായതു്. ഇതുവരെ ഒരു വക മൃഗങ്ങളാണെന്നു വിചാരിച്ചിരുന്ന ഈ കൂട്ടരുടെ ഇടയിൽ ഞാൻചെയ്ത പ്രയത്നങ്ങളും ബിഷോപ്പിന്റേയും ആംക്കാരുടേയും ഹൃദയങ്ങളിൽ സഹോദരസ്നേഹം ഉളവാക്കുന്നതിനു പര്യാപ്തങ്ങളാകുമെന്നു ഞാൻ സ്വപ്നത്തിൽപോലും വിചാരിച്ചിരുന്നില്ല. അതു

കൊണ്ടു് ഇത്ര ശ്രേഷ്ഠങ്ങളും പ്രധാനങ്ങളും ആയ ഫലങ്ങളും ഉണ്ടായിത്തീരുമെന്നും ഞാൻ വിചാരിച്ചിരുന്നില്ല. അതാണു് ഞാൻ തുടക്കത്തിൽ പറഞ്ഞപോലെ ഒരു തത്ത്വജ്ഞാനിയാകുവാൻ നിശ്ചയിച്ചതു്. കാര്യകാരണങ്ങളുടെ സംബന്ധം ശരിയ്ക്കു കണ്ടുപിടിക്കുന്നതു പല സംഗതികളിലും അസാദ്ധ്യമാണെന്നു് ഇക്കാര്യത്തിൽനിന്നു തീർച്ചയായി.

കിടന്നപ്പോൾ നേരം പന്ത്രണ്ടുമണി കഴിഞ്ഞു. നേരത്തെ കിടക്കണമെന്നു വിചാരിച്ച ദിവസമാണിതു്. അതുമാത്രം തിരിഞ്ഞുമറിഞ്ഞു സാധിച്ചില്ല. "അന്യഥാ ചിന്തിതം കാര്യം ദൈവമന്യത്ര ചിന്തയേൽ" എന്നു പറയുന്നതു വളരെ ശരിയാണു്. ഏതായാലും ഇനി അധികം വൈകിക്കുന്നില്ല.

ചിങ്ങം ഒന്നു്

ഇക്കണക്കിനു് എനിക്കു "വിറവുണ"തന്നെ വേണ്ടിവരുമെന്നു തോന്നുന്നു. എന്തൊരന്യായമാണു്! എത്ര കിട്ടിയാലും വേണ്ടില്ല, ഒരു ചില്ലിയില്ല. ദിവസം ഒന്നുണ്ടെങ്കിൽ മൂന്നാളു് ഓരോ ലീസ്റ്റും കൊണ്ടു് എത്താതിരിക്കില്ല. വരിസംഖ്യ കൊടുത്തുകഴിഞ്ഞു. തൊട്ടതിനും പിടിച്ചതിനും ഒക്കെ പണം കൊടുക്കണം. ഇയ്യുള്ളവനു വല്ല ആവശ്യമുള്ള കാര്യമോ? അതുമല്ല. കൊടുക്കാതിരുന്നാലോ? ഒന്നാമതു് അവസ്ഥയ്ക്കു പോരായ്ക, രണ്ടാമതു കൂട്ടത്തിൽ

കൂടാത്തവൻ എന്നൊരു ആക്ഷേപം, മൂന്നാമത് "അരക്കൻ" എന്നൊരുപവാദവും. എല്ലാവരെപ്പോലെ വേണ്ടേ എന്നു് ഓരോരുത്തരും സ്വകാര്യമായി വിചാരിച്ചു് അവനവനും മറ്റുള്ളവക്കും ബുദ്ധിമുട്ടുണ്ടാക്കിത്തീർക്കുക! നാലാളിട്ടിരിക്കുന്ന സംഖ്യ ഇട്ടുകൊടുക്കുകതന്നെ എഴുതിയാൽ തീർന്നു. പിന്നെ കുട്ടർ പാടുകിടക്കുകയായി. കൊടുക്കുകയേ നിവൃത്തിഹമുള്ളൂ. നിഷ്ഠുരന്മാരായ ചില ഘാതകന്മാർ ജീവനോടുകൂടിത്തന്നെ. പശുക്കളുടെ തോൽ പൊളിച്ചെടുക്കുന്നതുപോലെ, ഈ ദുഷ്ടന്മാർ നമ്മുടെ കണ്ണിരിക്കുമ്പോൾതന്നെ കൃഷ്ണമണി കൊത്തിക്കൊണ്ടുപോകുന്നു; പരിചയമില്ലാത്ത വല്ലവരും പടികടന്നാൽ എനിക്കു ഭയമായി, ഉള്ളു് ആടിത്തുടങ്ങി. കയ്യിൽ വല്ല കടലാസ്സും കണ്ടാൽ മൂഴവനുമായി. വല്ലതിനും "സബ്സ്ക്രിബ്ഷൻ" (വരിപ്പണം) പിരിക്കുനായിരിക്കും വരവു്, സംശയമില്ല. വല്ല "പൊതുകാര്യമോ" "പുതുകാര്യമോ", "സ്വകാര്യമോ" ഉണ്ടാകും. ആരോ ഒരാൾ പറഞ്ഞപോലെ "കുറെ കൊള്ളരുതാത്ത വിദ്യാന്മാർ ഒന്നിച്ചുകൂടിയാൽ പൊതുജനാഭിപ്രായമായി." ഇപ്രകാരം പിരിച്ചെടുക്കുന്ന സംഭാവന സഹായസംഖ്യകൾ ചിലവുചെയ്യുന്ന കാര്യം ആലോചിക്കുമ്പോൾ പിരിക്കുവാൻ നടക്കുകയാണു് രസം എന്നു തോന്നുന്നുണ്ടു്. അതു കാണുമ്പോൾ, നമ്മുടെ സ്വദേശകാര്യങ്ങൾ നടത്തുന്നതിനു് എത്ര എത്ര വങ്കന്മാരായ

ധൂർത്തന്മാർ ആവശ്യമായി വരുന്നു എന്നു ചിന്തിക്കാതിരിപ്പാൻ നിവൃത്തിയില്ല. ഈശ്വരോ രക്ഷതു!

സന്ധ്യയ്ക്കു മുഴുവനും ഞാൻ എന്റെ സ്നേഹിതൻ "ഭക്ഷി"യും അദ്ദേഹത്തിന്റെ മകനും "കമല"വും തമ്മിൽ നടന്ന വാദപ്രതിവാദങ്ങൾ കേട്ടുകൊണ്ടിരുന്നു. കാര്യം നിസ്സാരമാണ്. വളരെ ഗൌരവമുള്ളതൊന്നുമല്ല. കമലത്തിന്റെ വിവാഹമായിരുന്ന വിഷയം. വാദം കുറേനേരം നടന്നു. മകനും നല്ല വകതിരിവും ബുദ്ധിയും തന്റേടവുമുള്ള യുവതിയാണു്. ഹാ! അവളെപ്പോലുള്ള സ്ത്രീകളും കുറെ ഉണ്ടായാൽ നമ്മുടെ ഭാരതഭൂമിയുടെ ഉന്നമനം അന്നു സാധിക്കും!

മുറുക്കത്തിൽ, വാദസ്ഥിതി ഇപ്രകാരമായിരുന്നു:— തന്റെ കരപല്ലവത്തെ മിസ്റ്റർ പൂർണ്ണചന്ദ്രന്റെ കൈകളോടു ചേർത്തുകെട്ടുവാനായിരുന്നു കമലത്തിനു മോഹം. അച്ഛനു് ഇതു തീരെ സമ്മതമായിരുന്നില്ല.

കമലം മിസ്റ്റർ മാത്താണ്ഡനെ വേൾക്കണമെന്നാണു് പിതാവായ ഭക്ഷി ആഗ്രഹിച്ചതു്. മിസ്റ്റർ മാത്താണ്ഡൻ പുതിയതായി പഠിപ്പുകഴിഞ്ഞു യൂറോപ്പിൽനിന്നു വന്ന ഒരു ചെറുപ്പക്കാരനാണു്. പല പാശ്ചാത്യരാജ്യങ്ങളിൽ താമസിച്ചു പഠിച്ചു് ഇപ്പോൾ ഇന്ത്യയിലെത്തി "ഹിമാലയവൈദ്യതപ്പയോഗശാല"യിൽ ഒരു വലിയ ഉദ്യോഗം ലഭിച്ചിട്ടുള്ള ആളാണു്. പൌരസ്ത്യപാശ്ചാത്യരാജ്യങ്ങളെ

തീവണ്ടിപ്പാതകൊണ്ടു ബന്ധിപ്പിക്കുവാനുള്ള ഉത്സാഹത്തോടുകൂടിയാണ്. പ്രസ്തുത ശാല സ്ഥാപിച്ചിട്ടുള്ളതു്. അതിന്റെ ഉദ്ദേശം പൂർത്തിപ്പെട്ടാൽ "സിംഗാപ്പൂരിൽ"നിന്നു "പാരിസ്സി"ലേയ്ക്കും, "കന്യാകുമാരി"യിൽനിന്നു "ആർക്കേഞ്ചൽ" (റഷ്യയുടെ ഏറ്റവും വടക്കു) എന്ന സ്ഥലത്തേയ്ക്കും എഡിൻബറോ നഗരത്തിലേയ്ക്കും തീവണ്ടി കയറിപ്പോകുവാൻ സാധിക്കുന്നതാണ്. പക്ഷെ കമലത്തിനു ആയാളെ ചിട്ടത്തമില്ല.

യുവാവായ മാത്താണ്ഡനു വളരെ ശോഭനമായ ഒരു ഭാവിയുണ്ടെന്നു തീർച്ചയാണ്. വൈദ്യുത വിഷയത്തിൽ സമർത്ഥനായ ഒരു വിദഗ്ദ്ധൻ: വിദ്യുച്ഛക്തിയാണെങ്കിൽ അത്യന്തം ഉപകാരപ്രദവും അധികം അറിയപ്പെട്ടിട്ടില്ലാത്തതുമായ ഒരു ദിവ്യശക്തി; "വൈദ്യുതശക്തിയുടെ ചില അനിശ്ചിതവ്യാപാരങ്ങൾ" എന്ന വിഷയത്തെക്കുറിച്ചു് അദ്ദേഹം എഴുതിയിട്ടുള്ള പ്രബന്ധം വൈദ്യുതശാസ്ത്രത്തിന്റെ അത്യത്തിക്കല്ലുകളെ പഴയ സ്ഥാനങ്ങളിൽ നിന്നു മുമ്പോട്ടു വളരെ വളരെ മാറിക്കൊണ്ടുപോയിരിക്കുന്നു. അദ്ദേഹം സ്വന്തമായി കണ്ടുപിടിച്ചു്. ഉപയോഗപ്പെടുത്തിവരുന്ന അത്യന്തം ലഘുക്കളും വിശിഷ്ടങ്ങളുമായ നവീനയന്ത്രങ്ങൾമൂലം അദ്ദേഹത്തിന്റെ കീർത്തി സുസ്ഥിരവും അദ്ദേഹം ഇന്നത്തെ ശാസ്ത്രജ്ഞന്മാരിൽ പ്രഥമഗണനീയനും ആയിത്തീർന്നിട്ടുണ്ടു്—എത്രയെത്ര വലിയ പണ്ഡിതസ

ഭകളിൽ "മെമ്പർസ്ഥാനം"! എത്ര സഭകളിലെ പ്രസിഡെണ്ടുസ്ഥാനം! തന്റെ പേരെഴുതിയാൽ തുടച്ചുയായി എത്ര വളരെ അക്ഷരങ്ങളാണ് ചേർത്തു കാണുന്നത്! തീവണ്ടിക്കാരുടെ "ഗ്രഡ്സ്" ടെയിൻ"പോലെ നീണ്ടുകിടക്കുന്ന സ്ഥാനങ്ങളും എത്രയെത്ര! ഭയംഗ്രൻ!

അങ്ങിനെ ഉള്ള ഒരു യുവാവിനെയാകുന്നു കമലം തിരസ്കരിക്കുന്നതു!! അവളുടെ അഭിപ്രായം— ഒരു സമയം ശരിയായിരിക്കും—മാർത്താണ്ഡനെപ്പോലെയുള്ള ഒരാൾ അയാളുടെ പ്രവൃത്തികളുടേയും തലച്ചോറിന്റേയും അടിമയാണെന്നാണു". അയാൾക്കു തന്റെ സ്വന്തം എന്നു പറയുവാൻ ഒരു നിമിഷംപോലും ഉണ്ടായിരിക്കയില്ലത്രേ സത്യമാണ്—ഇനിയത്തെ ബഹുമാനസ്ഥാനപ്പട്ടിക പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുമ്പോൾ അദ്ദേഹം ഒരു "സാർ" ആകാതിരിക്കയില്ല; അദ്ദേഹം വിദൂരമല്ലാത്ത ഭാവിയിൽ തന്നെ ഒരു "ഇടപ്രഭുവും" ആയിത്തീരും. ഒരു കാലത്ത് ഒരു പ്രഭുവാകാതിരിക്കയുമില്ല. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭാഗ്യപ്പുറം ഈവക സ്ഥാനങ്ങളും ലഭിക്കാതെ തരമില്ലല്ലോ. പരസ്യമായുള്ള സമ്മേളനത്തിലും സഭകളിലും മറ്റും അവർ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഒരു പാർശ്വത്തെ അലങ്കരിക്കുന്ന ഒരു "പണ്ട"മായിരിക്കും. സ്വഗൃഹത്തിൽ അവർ കേവലം "ഗൃഹണി"യായിക്കഴിക്കണം. ദുഃഖവും സന്തോഷവും താനേ അനുഭവിച്ചുതീർക്കണം, അല്ലെങ്കിൽ ആത്മഹത്യയേ

ഗതിയുള്ള. താൻ ചത്തിട്ടില്ലെന്നു തെളിയിക്കുവാൻമാത്രം ജീവനുള്ള ഒരു പഴയ പട്ടാളക്കാരനെപ്പോലെയാകുന്നു അവളുടെ സ്ഥിതി. സ്ഥാനവും മാനവും പേരും പ്രതാപവും പുറമേ മാത്രം. ഇപ്രകാരമുള്ള ഒരു ജീവിതമാണ് തനിക്കു വിധിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതെങ്കിൽ, തന്നെ വല്ല കന്യാസ്ത്രീമഠങ്ങളിലേയ്ക്കും ഉഴിഞ്ഞിട്ടാൽ വളരെ സന്തോഷവും ചാരിതാർത്ഥ്യവുമായി എന്നാണ് കമലം അഭിപ്രായപ്പെടുന്നതു്. "അയ്യോ! എനിക്കു് അങ്ങിനെയുള്ള ഭർത്താവിന്റെ മുഖം കണണ്ട. ഭവനത്തിൽ പ്രവേശിക്കയും വേണ്ടാ" എന്നു കമലം ഉറപ്പിച്ചു പറയുന്നു. നല്ല സമ്പത്തുള്ള ഒരു ഉദ്യോഗസ്ഥന്റെ ഭാര്യയായാൽ സ്ത്രീജന്മം സഫലമായോ? ഉണ്ടികയിൽ ധാരാളം പണം നിറയിരിക്കുന്നതിലാണോ സ്ത്രീകളുടെ ഭാഗ്യം? അകാലവൈധവ്യം, സുഖസമൃദ്ധിയിൽ കഴിച്ചുകൂട്ടുവാൻ തക്ക പണമുണ്ടായാൽ, സുഖകരമായോ?

"ആട്ടെ, എന്നാൽ നിങ്ങൾക്കു പുണ്ണ്യചന്ദ്രനിൽ അഭിനിവേശം ഉണ്ടായതു് എന്തുകണ്ടിട്ടാണ്?" എന്നു് ഞാൻ കമലത്തോടു കടന്നു ചോദിച്ചു.

"ആ! അതു പറയാം. പുണ്ണ്യനു മൂന്നു ഭാഷകൾ അറിയാം; അദ്ദേഹം സംസാരിക്കുന്നതു ഞാൻ കേട്ടിട്ടുണ്ടു്. സ്കൂളിൽനിന്നു് അനവധി സമ്മാനങ്ങൾ വാങ്ങിച്ചിട്ടുണ്ടു്. ചാട്ടത്തിനൊന്നു്, ഓട്ടത്തിനു് ഒന്നു്, പന്തുകളിക്കൊന്നു്, ഇങ്ങിനെ വളരെ. "പു

സ്തകപ്പുഴ" എന്നോ "പുസ്തകക്കരണ്ടി" എന്നോ ഒരാളെങ്കിലും അദ്ദേഹത്തെ ഇതുവരെ വിളിച്ചിട്ടില്ല. കുറെ കാലം പഠിച്ചു. ഒടുവിൽ സ്വന്തമനസ്സാലെ പഠിപ്പു വേണ്ടെന്നുവെച്ചു. വാസ്തവത്തിൽ, പുസ്തകങ്ങളെത്തന്നെ അദ്ദേഹം ഇടത്തെ കാലുകൊണ്ടു തട്ടിനീക്കി. "ആ രാമനാടകക്കമ്പനി"യിലെ ഒരു നടനായിച്ചേരുവാനാണ് സ്വപ്നം വിട്ടതുതന്നെ. എന്റെ അച്ഛാ! (പിതാവിനെ നോക്കിക്കൊണ്ട്) അയാളുടെ സ്ത്രീവേഷം കാണേണ്ടതാണ്. ദക്ഷിണ ഇന്ത്യയിലെങ്ങും ഇതുപോലെ ഒരു സ്ത്രീവേഷക്കാരൻ ഇല്ലെന്നു തീച്ചുപറയാം. ഒരു രീതിയിലൊക്കെ അണിഞ്ഞൊരുങ്ങി അദ്ദേഹം രംഗപ്രവേശം ചെയ്യുമ്പോൾ ലജ്ജിക്കാത്ത പെണ്ണുങ്ങൾ ഇവിടെങ്ങുമില്ല. എന്തൊരിനയം, എന്തൊരംഗുലം! ആട്ടവും പാട്ടും എത്ര മനോഹരം! ഒന്നു പറയാൻ വയ്യ. ഗീതഗോവിന്ദസംഘത്തിലെ ഒരു പ്രധാനാംഗമാണ്. എന്തു പുണ്യമുള്ള യുവാവ്! എത്ര പ്രസന്നത! എത്ര ഉത്സാഹം! എന്തു നേരമ്പോക്ക്! എന്തു ഫലിതം! തിളച്ചു കവിഞ്ഞൊഴുകുന്ന രസികതയും ഫലിതവും കണ്ടാൽ കണ്ണുപറ്റും. കേട്ടാൽ പൊട്ടിച്ചിരിക്കും.

"അമ്മേ, അച്ഛൻപോലും എത്ര യുക്തികേടായി ചിലപ്പോൾ വ്യവഹാരം ചെയ്യാറുണ്ട്. ഒരു മിനിട്ടു നേരമെങ്കിലും മിസ്റ്റർ പൂണ്ണൻ അപ്രകാരം കാണപ്പെടുകയില്ല. കാലത്താവട്ടെ എപ്പോഴും എ

വിടേയും വസ്തുത്തിന്റെ കാര്യത്തിൽ അദ്ദേഹത്തിന്നു ബഹുനിഷ്കൃഷ്ടയാണ്. ഒരു പ്രാവിനെപ്പോലെ പുത്തിയും ശുചിതപവും ഉള്ള ആളാണ്. ആ നെറ്റിയോ, എന്തു കൌതുകം! സകല പെണ്ണുങ്ങളുടേയും കണ്ണിലുണ്ണിയും ആലോചനാവിഷയവും സ്ത്രീലോകത്തിന്റെ മുഴുവൻ ബഹുമാനഭാജനവും, കന്യകകളാകുന്ന ഇരിമ്പുകുഞ്ഞുങ്ങളുടെ അയസ്കാന്തബിംബവും ആയ ആ രസികനെ ഒരിക്കൽ കാണുകതന്നെ വേണം. ഞാൻ ഇക്കാലത്തെ പരിഷ്കാരത്തിൽ ചേർന്നവളാണെന്നു പക്ഷെ നിങ്ങൾ വിചാരിക്കുമായിരിക്കും. ഇന്നത്തെ വിദ്യാഭ്യാസമാണ് എന്നെക്കൊണ്ടിങ്ങിനെ പറയിക്കുന്നതെന്നു നിങ്ങൾക്കു തോന്നുമായിരിക്കും. എന്തായാലും വേണ്ടതില്ല. എനിക്കു സ്ത്രീസഹജമായ ലജ്ജയില്ലെങ്കിലും നിഷ്കാപട്യം ഉണ്ടായിരിക്കട്ടെ."

സ്ഥാനം, മാനം, പണം മുതലായവയൊക്കെ ഒന്നു വേറെ; സൌഖ്യം, സംതൃപ്തി എന്നിവയൊക്കെയൊന്നു വേറെ. ഇവയ്ക്കൊന്നും അന്യോന്യം ഒരു ബന്ധവും ഇല്ലെന്നാണ് തോന്നുന്നത്. ഇവ രണ്ടും ഒന്നിച്ചു കൂടുമോ? കൂട്ടാമോ? കമലത്തിന്റെ തുറന്നുപറയൽ എനിക്ക് "ക്ഷ" ബോധിച്ചു. അവർ ബുദ്ധീരയാണ്, സംശയമില്ല അച്ഛന്റെ മകളല്ല ഒരുവേള അവൾ പൂർണ്ണചന്ദ്രൻ ഒരുമിച്ച് ആരോടും പറയാതെ ചാടിപ്പോയി എന്നും വരാം. ഞാൻ അങ്ങനെപ്പെടുകയില്ല.

എന്റെ ദീർഘദർശനം കുറിക്കു കൊള്ളുമെന്നു തന്നെ തോന്നുന്നു. "രസികശിരോമണി"യായ പൂർണ്ണചന്ദ്രൻ ഇതിനുമുമ്പുതന്നെ മൂന്നു കമലങ്ങളെ കൊണ്ടു ചാടിപ്പോയിട്ടുണ്ടത്രേ! അതാരറിഞ്ഞു? ആ പൂർണ്ണചന്ദ്രൻ കളങ്കരഹിതനല്ലപോൽ. സാധുക്കളായ പശുക്കുട്ടികളെ ആലകളിൽ നിന്നൊട്ടുക കൊണ്ടുപോകുന്ന ആ നരസിംഹം എങ്ങിനെ ആലയുടമസ്ഥന്മാരായ വൃദ്ധന്മാരുടെ ഉഷ്ണികളിൽ "കാല"ശ്രുതിയാകാതിരിക്കും?

എനിക്കുമുണ്ട് രണ്ടു പെൺകുട്ടികൾ. കാര്യം നന്നെ പരിഭ്രമമായി. എന്തൊക്കെയാണാവോ ഭാവം. വളർത്തലിന്റെ വ്യത്യാസംകൊണ്ടായിരിക്കാം, അവർ ആരും ചന്ദ്രനെക്കുറിച്ചും സൂര്യനെക്കുറിച്ചും എന്നോടു ഒരക്ഷരം ശബ്ദിക്കുവാൻ ധൈര്യപ്പെടുകയില്ല.

ചിങ്ങം ൧-൦൦൯-

ഇന്നു നല്ല ജോലിത്തിരക്കായിരുന്നു. അടുത്തു കൂടുവാൻ നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്ന നിയമനിർമ്മാണസഭയുടെ യോഗത്തിൽ ചോദിക്കുന്നതിനുള്ള ചോദ്യങ്ങൾ തയ്യാറാക്കുന്ന ധൃതിയായിരുന്നു. ഞാൻ മെമ്പറല്ലെങ്കിലും എനിക്ക് ആ വക ജോലിയ്ക്കൊന്നും കുറവില്ല. എന്റെ സ്നേഹിതൻ "ബഹ്വഃ ദിനകരദഗീരഥപ്രഭൃതയോ നൃപകുലമണ്ഡലപ്രഭാണബഹ്വഃ (ഞാൻ

പറഞ്ഞതു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുഴുവൻ പേരാണു്. സാധാരണ പറയുന്ന പേർ ടി. ടി. ജി. എം. ബി. ബഹദൂർ എന്നാണു്) ഒരു സാമാജികനാണു്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആവശ്യപ്രകാരമാണു് ഞാൻ ചോദ്യങ്ങൾ എഴുതിയുണ്ടാക്കിയതു്. എന്റെ സ്നേഹിതനുള്ള സ്ഥാനമാനങ്ങൾക്കു് സംഭ്രയില്ല. പേരു കഴിഞ്ഞാൽ ഒരഞ്ചാറുവരി അക്ഷരങ്ങൾ കൂടി ഉണ്ടു്. അതിൽ ചിലതൊക്കെ പാരമ്പര്യസ്വത്തായി കിട്ടിയതും, ചിലതു താൻതന്നെ സമ്പാദിച്ചതുമാണു്. കഴിഞ്ഞ ആറു സംവത്സരമായിട്ടു് അദ്ദേഹം നിയമനിർമ്മാണസഭയിലെ അംഗമാണു്. അദ്ദേഹം വർഷംതോറും നവംനവങ്ങളായ ബഹുമതികൾക്കു "കേവലം" അർഹനായിത്തീർന്നതുകൊണ്ടു തന്റെ സ്വന്തവും, സർവമ്മേണ്ടിന്റെ നയങ്ങളേയും അഭിപ്രായങ്ങളേയും എപ്പോഴും പിന്താങ്ങിയതുകൊണ്ടു് ഭരണാധികാരികളുടേയും, ജനങ്ങളുടെ നേതാവായി അവരെ നേർവഴിക്കു നടത്തിയില്ലെങ്കിലും അവരെ ഒട്ടും തെറ്റിദ്ധരിപ്പിക്കുകയും വഴി തെറ്റിക്കുകയും ചെയ്യാഞ്ഞതുകൊണ്ടു പൊതുജനങ്ങളുടേയും, കായ്ങ്ങൾ ഒരുപോലെ ശ്രേയസ്കരമാംവണ്ണം നിർവ്വഹിച്ചിട്ടുള്ള ഒരു പ്രമാണിയാണെന്നതിനു സംശയമില്ല.

അദ്ദേഹം സഭാസ്ഥലത്തുനിന്നു് അധികം "കണ്ണുക്കോടം" ചെയ്തിട്ടില്ല. ഗുണദോഷജ്ഞാനമില്ലാത്ത പൊതുജനങ്ങൾ ഉച്ചത്തിൽ സംസാരിക്കുന്നവരെയാണു് ഇഷ്ടപ്പെടുക എന്നു് അറിവുണ്ടെങ്കിലും, അ

വരെ സന്തോഷിപ്പിക്കുന്നതിനു മാത്രമായി അദ്ദേഹം പ്രസംഗങ്ങൾ ചെയ്യാറില്ല. ജനങ്ങൾ അത്ഥത്തെക്കാൾ അധികം ശബ്ദത്തെയും നയത്തെക്കാൾ അധികം വഴക്കിനേയും ഇഷ്ടപ്പെടുന്നു എന്നു് അദ്ദേഹത്തിനു് അറിയാം. അങ്ങിനെയുള്ളവരെ തൃപ്തിപ്പെടുത്തുന്നതിനല്ല അദ്ദേഹം മെമ്പർസ്ഥാനം "സ്വീകരിച്ചതു്." നിറകുടങ്ങൾ ശബ്ദമുണ്ടാക്കാത്തതുപോലെ "അവിടുന്നും" സഭാസ്ഥലത്തെത്തിയാൽ . വെറുതെ ഒച്ചയുണ്ടാക്കുകയില്ല നിറകുടങ്ങൾ മാത്രമല്ല "ഒന്നുമില്ലാക്കുടങ്ങ"ളും തുളുമ്പുകയില്ലെന്നു തിരഞ്ഞെടുപ്പിൽ തോറ്റ ചില അസൂയാലുക്കൾ ഇല്ലിക്കാറില്ലെന്നില്ല.

അവിടത്തെ കുറിച്ചു് ഒരു ശവണ്ണർതന്നെ ഒരിക്കൽ ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടു്. അദ്ദേഹം തന്റെ "ക്രമപ്പെടുത്തീട്ടുള്ള മെഴുന"മായ ഗംഭീരപ്രസംഗങ്ങളാൽ ഭരണയന്ത്രത്തിന്റെ ചലനങ്ങളെ പലപ്പോഴും അപകടരഹിതങ്ങളാക്കീട്ടുണ്ടു്. സഭാസ്ഥലത്തു വാചാലത ഒരു പകർച്ചവ്യാധിപോലെ കാണപ്പെടുന്ന സ്ഥിതിക്കു് അദ്ദേഹത്തിനു് മൌനം സംധിച്ചതിൽ വളരെ അത്ഭുതപ്പെടേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. പത്രങ്ങൾ എല്ലാം പ്രാസംഗികന്മാരെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നു. എന്നിട്ടും അദ്ദേഹം ഇളകാഞ്ഞതു അദ്ദേഹത്തിന്റെ സ്ഥിരതയിൽ മൂലമാകുന്നു. ബഹു: മെമ്പർമാരുടെ കണ്ണരസ്സുകളിൽ അനാവശ്യമായും അനുചിതമായും കോരി ഒഴിക്കുന്ന പ്രസം

ാവഷ്ടങ്ങളേക്കാൾ വളരെ അധികം അദ്ദേഹത്തിന്റെ അത്ഥഗർഭവും രസഭ്രയിഷ്ടവുമായ മെയനം ാവമ്മേണ്ടിനെ സഹായിച്ചിട്ടുണ്ട്. അദ്ദേഹം എപ്പോഴും മെയനമായിരുന്നുവോ? അതില്ല. അദ്ദേഹം ാവമ്മേണ്ടിന്റെ പ്രവൃത്തികളെ ഒരിക്കലും ആക്ഷേപിക്കാതിരുന്നുവോ? അതുമില്ല. എന്നാൽ അദ്ദേഹത്തിൽനിന്നു് ഇടയ്ക്കിടയ്ക്കു പുറപ്പെടാറുള്ള അപൂർവ്വവചനങ്ങളും എന്തായിട്ടും അവസാനം കാണാത്ത അനവധി പ്രസംഗങ്ങളുടെ അടിത്തട്ടു പൊളിക്കത്തക്ക ശക്തിയുള്ളവയായിരുന്നു. സഭയിൽവെച്ചു ഭോജ്യങ്ങളും ഭോജിക്കുവാനുള്ള അവകാശത്തെ അതിന്റെ ഉദ്ദേശമറിഞ്ഞു്, അറിവു വർദ്ധിപ്പിക്കുവാനാണെന്നും വഴക്കു പിടിക്കുവാനല്ലെന്നും ഉള്ള യഥാർത്ഥ തത്വം മനസ്സിലാക്കി, പ്രവൃത്തിച്ചിട്ടുള്ളതു് അദ്ദേഹം മാത്രമാണെന്നു് ഈ അവസരത്തിൽ പറയാതിരിക്കുവാൻ എന്റെ മനസ്സു് എന്നെ അനുവദിക്കുന്നില്ല."

"അദ്ദേഹം വേണമെന്നില്ല. ഭോട്ടോ അയച്ചാലും അദ്ദേഹം ചെയ്യാറുള്ളതെല്ലാം സഭയിൽ നടത്തിക്കൊള്ളും" എന്നു് ഒരു എളുകക്ഷിക്കാരൻ അവിവേകി ഒരിക്കൽ അദ്ദേഹത്തെ കുറിച്ചു പറയുന്നതു കേട്ടു. അതു തീരെ തെറ്റാണു്. ഒരു ഭോട്ടോ കൊണ്ടു് ഒരിക്കലും സാധിക്കാത്ത വളരെ വലിയ കാര്യങ്ങളാണു് അവിടുന്നു വാസ്തവത്തിൽ നിർവ്വഹിച്ചിട്ടുണ്ടു്! ഇല്ലെന്നു ശഠിക്കുന്നവർ കേവലം അസൂയാകക്ഷികളാണു്.

ഈ കാലമെല്ലാം, പൊതുകാര്യങ്ങളിൽ ഏതെങ്കിലും ഒരു ഡിപ്പാർട്ടുമെണ്ടിന്റെ കാര്യങ്ങളെ പ്രത്യേകം പഠിച്ച് അതിൽ ഒരു "എക്സ്പെർട്ട്"—സ്പെഷ്യലിസ്റ്റ്—ആവണമെന്നു ഞാൻ അവിടത്തോടു് അവശ്യപ്പെടാറുണ്ടു്. പക്ഷെ, അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രായത്തിന്റെ അസാമാന്യമായ വിസ്മാരത്താലും, ഏതു കാര്യത്തിലും ഒരുപോലെയുള്ള താല്പര്യത്താലും, ഭരിസെയ്ഖ്യത്തെക്കുറിച്ചുള്ള പ്രത്യേക പ്രതിപത്തിയാലും അതിന്നു് അദ്ദേഹത്തിന്നു തീരെ സംധിച്ചിട്ടില്ല. മെമ്പ്രു്സ്ഥാനത്തെ ഇതു സൈരവമായി ധരിച്ചിട്ടുള്ള ഒരു സാമാജികൻ ഇല്ല. മെമ്പ്രായതിന്നുശേഷം അദ്ദേഹത്തിന്നും അദ്ദേഹത്തെ സംബന്ധിച്ച സകലത്തിന്നും മാറ്റം വന്നിട്ടുണ്ടു്. പഴയ സാമാനങ്ങളും കൂടി അദ്ദേഹം ഓരോരുത്തക്കു കൊടുത്തുകളഞ്ഞു. ഇപ്പോൾ സ്വാഹത്തിന്റെ പടിമുതൽ അടിക്കളയുടെ കോലായിവരെ എല്ലാം പുതിയതാണു്. എന്തിന്മേലും അവിടത്തെ പേരും മുദ്രയും സ്ഥാനമാനങ്ങളും ഉണ്ടു്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഉടുപ്പുകളും, കുസേരകളും, എഴുത്തുകടലാസ്സുകളും, കിണ്ണങ്ങളും, തട്ടുകളും, നായയുടെ പട്ടകളും, കുതിരയുടെ ജീനികളും, ആനക്കാരന്റെ കുന്തങ്ങളും, വണ്ടികളും, വണ്ടിക്കാരന്റെ "യൂണിഫോറങ്ങളും" എന്നുവേണ്ട, ഒരായിരം സാധനങ്ങളിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പേരും മുദ്രയും സ്ഥാനങ്ങളും കൊത്തിയും, എഴുതിയും, അച്ചടിച്ചും, തുന്നിപ്പിടി

പ്പിച്ചും സംഘടിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. എപ്പോഴും തന്റെ സ്ഥാനത്തെയും പദവിയെക്കുറിച്ച് ഓർമ്മയുണ്ടാകുന്നതിനു വേണ്ടി ഇതു വളരെ പ്രയത്നിക്കുകയും പണം വ്യയം ചെയ്യുകയും ഉണ്ടായിട്ടുള്ള ഒരു ബഹു: സാമാജികൻ സഭകം സ്ഥാപിച്ച മുതൽ ഇതുവരെ ഉണ്ടായിട്ടില്ല.

ഇതു മാത്രമോ? മറ്റുള്ളവരും അതറിഞ്ഞു പ്രവൃത്തിക്കണമെന്നു നല്ല സിദ്ധാന്തമുണ്ട്. തന്റെ പേരുകളും സ്ഥാനമാനങ്ങളും മുഴുവൻ__ഒരക്ഷരം വിടാതെ__ചേർക്കാത്ത ഒരു എഴുത്തുപോലും അവിടുന്നു പൊളിച്ചു നോക്കുക കൂടിയില്ല. അതിലെന്താ തെറ്റ്? ആ സ്ഥാനങ്ങളിൽ ചിലതെല്ലാം പിടിപ്പതു വിലകൊടുത്തു വാങ്ങിച്ചിട്ടുള്ളതല്ലേ? അതു അലക്ഷ്യമാക്കാമോ? വിശേഷിച്ച് അദ്ദേഹം അതൊന്നും മറക്കരുതെന്നു വിചാരിച്ചു പ്രയത്നപ്പെടുമ്പോൾ ജനങ്ങൾ മനഃപൂർവ്വമായി അതിനു വിപരീതം പ്രവർത്തിക്കാമോ? മര്യാദക്കാരെല്ലാം ഇക്കാര്യത്തിൽ അദ്ദേഹത്തെ അഭിനന്ദിക്കാതിരിക്കയില്ല.

തനിക്കുതന്നെ രണ്ടാമതും തിരഞ്ഞെടുപ്പു കിട്ടിയതു് വിവിധവിഷയങ്ങളിലുള്ള തന്റെ പൂർണ്ണജ്ഞാനംകൊണ്ടും, തൻ സഭയിൽ ചോദിക്കാവുള്ള ചോദ്യങ്ങളുടെ നാനാത്വവും സംഖ്യയുംകൊണ്ടു് ആണെന്നാണ് അദ്ദേഹം അഭിമാനപ്പെടുന്നതു്. അതു മുഴുവനും പരമാർത്ഥമാണെന്നു ചോദ്യങ്ങൾ കേട്ടാലറിയാം. താഴെ ചേർക്കുന്ന ചോദ്യങ്ങളാണു് ഞാൻ തയ്യാറാക്കി അദ്ദേഹത്തിനു അയച്ചുകൊടുത്തതു്.

വിദ്യാഭ്യാസം:—(ക) മുഹമ്മദീയ പള്ളിക്കൂടങ്ങളിൽ നൂറിനും ഇരുപത്തിഞ്ചു സ്കൂളുകളിലെ കുട്ടികൾ മാത്രമെ ഉച്ചക്ക് "ഉപ്പുമാവു്" കഴിക്കുന്നുള്ളു എന്നു കേൾക്കുന്നതു നേരാണോ? നേരാണെങ്കിൽ ആ സമ്പ്രദായം എല്ലാം മുഹമ്മദീയ സ്കൂളുകളിലും നടപ്പാക്കുന്നതിനുവേണ്ട ഒത്താശകൾ ചെയ്യുന്നതിനു സർക്കാരുണ്ടോ? ഒരുക്കമുണ്ടോ?

(ഖ) പള്ളിക്കൂടങ്ങളിൽ കുട്ടികളുടെ വ്യായാമങ്ങൾ എല്ലാം മുറിയിൽവെച്ചുതന്നെ കഴിക്കാവുന്ന വയാണെന്നു കേൾക്കുന്നതു ശരിയാണോ? സ്കൂളുകളിലേയ്ക്കാണും ആകാശവിമാനം അനുവദിക്കാഞ്ഞതു ശരിയായോ? കുട്ടികൾക്കു് ആകാശഗമനസൈകര്യവും അതുസംബന്ധമായ വ്യായാമങ്ങളും ആവശ്യമല്ലേ? അക്കാര്യത്തിൽ സർക്കാരിന്റെ ശ്രദ്ധ ഉടനെ പതിയുകയും ആവശ്യങ്ങളായ ആകാശക്കപ്പലുകളും വിമാനങ്ങളും സ്കൂളുകളിലും ഉണ്ടായിരിക്കുന്നതിനു വേണ്ട ഏർപ്പാടുകൾ ചെയ്യുകയും വേണ്ടതാകുന്നു. സർക്കാരുണ്ടോ? അതിനു തയ്യാറുണ്ടോ?

(ന) വിദ്യാഭ്യാസവിഷയത്തിലേയ്ക്കു കഴിഞ്ഞ കൊല്ലത്തിലെ ബഡ്ജറ്റിൽ അനുവദിച്ച സംഖ്യയിൽ [illegible] നൂറുക്ക് [illegible] കെ. വീതം ചിലവഴിക്കാതെ [illegible] തിട്ടുള്ളതായി അറിയുന്നതു ശരിയാണോ? ആ വീഴ്ചക്കു തക്ക കാരണം കാണിക്കുന്നതിനു സർക്കാരുണ്ടോ? ഒരുക്കമുണ്ടോ?

(ര) കഴിഞ്ഞ അഞ്ചുവർഷങ്ങളായി സ്കൂളുകളിൽ ഹാജരായിട്ടുള്ള വിദ്യാർത്ഥികളിൽ നൂറുപേർക്ക് എത്രവീതം ചവിട്ടുവണ്ടിയും, കണ്ണടയും, എത്രവീതം കന്തളതൈലങ്ങളും, എത്രവീതം ഫൌണ്ടൻ പേനയും, എത്രവീതം ജാപ്പാൻ പെൻസിലും ഉപയോഗിക്കുന്നവരുണ്ടായിരുന്നു എന്നു ശവമ്മേണ്ടിൽ നിന്നു വിവരിച്ചു പറയുന്നതിനു ഭയവുണ്ടാകുമോ? ആ തോതിനു ഇപ്പോടെ വല്ല വ്യത്യാസങ്ങൾ സംഭവിച്ചിട്ടുണ്ടോ? ഉണ്ടെങ്കിൽ അതെന്തു കാരണത്താലാണ്? പരീക്ഷകളിൽ നോക്കി എഴുതിയവരിൽ ആരെങ്കിലും പെൻസിലുകൾ ഉപയോഗിച്ചിട്ടുണ്ടോ? ഉണ്ടെങ്കിൽ എന്തുജാതി പെൻസിലുകളാണ്?

കൃഷി:—(ക) കൃഷിക്കാർ വയലുകളിൽ പണിയെടുക്കുമ്പോൾ വെയിൽകൊള്ളേണ്ടിവരുന്നതുകൊണ്ട് അവർ എളുപ്പത്തിൽ ദീനക്കാരായിത്തീരുന്ന വിവരം ശവമ്മേണ്ടു് ധരിച്ചിട്ടുണ്ടോ? കൃഷിക്കാരുടെ ഇടയിൽ, അതിന്റെ നിവാരണാർത്ഥം കെടേച്ചത്തൊപ്പികൾ നടപ്പാക്കുന്നതിനു ശവമ്മേണ്ടിൽനിന്നു ഭയ വിചാരിക്കുമോ? (ഖ) അതു വാങ്ങി ഉപയോഗിക്കുന്നതിൻമാത്രം കൃഷിവേലക്കാർക്കു പണമില്ലെങ്കിൽ ശവമ്മേണ്ടിൽനിന്നും, കൊയന, സോഡ, ശുദ്ധവായു, കടൽത്തീരം മുതലായ സംധനങ്ങളെ സാധാരണ വെറുതെ കൊടുത്തുവരുന്നപോലെ കെടേച്ചത്തൊപ്പികളും വെറുതെ കൊടുക്കരുതെ? (ന) നാട്ടാചാരത്താലും, മതവി

ശാസ്ത്രത്തിലോ, മറ്റു വല്ല കാരണത്താലോ കൃഷിവേലക്കാർ കെടേച്ചത്തൊപ്പികൾ ധരിക്കുന്നതിനു വിമുഖന്മാരായിരിക്കുന്നപക്ഷം, ഈ സംസ്ഥാനത്തുള്ള വയലുകളിലെല്ലാം തകരപ്പച്ചകളെയും മറ്റേതും ഉപയോഗിച്ച് പന്തലുകൾ—കൃഷിക്കാർക്കു വെയിൽ കൊള്ളാതെയും കൃഷിക്കു വേണ്ട വെയിൽ കുറയാതെയും ഉള്ള പന്തലുകൾ—ഇട്ടുകൊടുക്കുന്നതിനു ഗവർമ്മേണ്ടിൽനിന്നു ആലോചിക്കാമോ?

മലവക:—(ഛ) ഇന്ത്യൻ സർക്കസ്സുസംഘക്കാർ കളിപ്പിക്കുന്നതിനു വേണ്ടിടത്തോളം പുലികളെ കിട്ടാതെ കഴുങ്ങുന്ന വിവരം ഗവർമ്മേണ്ടു് അറിഞ്ഞിട്ടില്ലേ? ചില സ്ഥലങ്ങളിലെങ്കിലും "പുലിവളർത്തുശാലകൾ" സ്ഥാപിക്കുന്നതിനു ഗവർമ്മേണ്ടു് ഏർപ്പാടുകൾ ചെയ്യുമോ?

(ഛ) ഈ സംസ്ഥാനത്തു് ആകെ എത്ര തെങ്ങുകൾ ഉണ്ടെന്നു കൃത്യമായി പറയാമോ? അവയുടെ എല്ലാംകൂടിയുള്ള ഉയരം എത്രയായിരിക്കും? തെങ്ങുകളെ ഒന്നിന്റെ മുകളിൽ ഒന്നുവീതം നിർത്തുന്നതായാൽ ആ വിധത്തിൽ ഉള്ള ഒരു പാലംകൊണ്ടു് എത്താവുന്ന ഏറ്റവും അടുത്ത ഗ്രഹം ഏതാണു്? അങ്ങിനെ ചന്ദ്രനെ പ്രാപിക്കാമെങ്കിൽ, ചന്ദ്രൻ ഭൂമിയേക്കാൾ തണുപ്പുള്ള ഗ്രഹമായതുകൊണ്ടു, ഗവർമ്മേണ്ടിന്റെ സ്ഥാനം ഉഷ്ണകാലത്തു നീലഗിരിയിൽനിന്നു ചന്ദ്രഗിരിയിലേയ്ക്കു മാറ്റുന്നതിനു വിരോധമുണ്ടോ? ഇല്ലെങ്കിൽ അതിലേയ്ക്കു വേണ്ട

തെല്ലാം ഉടൻതന്നെ ആരംഭിക്കരുതോ? ലാഭം അതാണെങ്കിൽ നീലഗിരിക്കു പോകുന്ന സമ്പ്രദായം നിർത്തൽചെയ്യാൻ എന്താണു വിരോധം?

സാമുദായികം:—മറ്റു സമുദായക്കാരുടെ ഇടയിൽ എന്നപോലെ മുഹമ്മദീയരുടേയും ഹിന്തുക്കളുടേയും ഇടയിൽ പരസ്പരവിവാഹസമ്പ്രദായം നടപ്പില്ലാത്തതുകൊണ്ടു മേലിൽ അപ്രകാരം ചെയ്യുന്ന മുഹമ്മദീയക്കും ഹിന്തുക്കൾക്കും രണ്ടുലക്ഷത്തിൽ അധികമാകാത്തതായ ജനസംഖ്യകൊണ്ടു കൃഷിനാതിനു സർക്കാരിന്നു് ഒരുക്കമുണ്ടോ?

(൨) സമുദായങ്ങളിൽ വളരെ ഭിന്നാക്കന്മാർക്കു് അവരുടെ ഭൂയിഷ്ഠന്മാരിൽനിന്നു അപമാനവും ശിക്ഷയും സഹിക്കേണ്ടിവരുന്നതും, അവർ കേവലം അടിമകളെപ്പോലെ കഴിച്ചുകൂട്ടേണ്ടിവരുന്നതും, മറ്റും സർക്കാരിന്നു് അറിഞ്ഞിട്ടുണ്ടോ? ഉണ്ടെങ്കിൽ ഭിന്നാക്കന്മാരുടെ രക്ഷയെ ഉദ്ദേശിച്ചു് എന്തു പുതിയ ഏർപ്പാടാണു തുടങ്ങുവാൻ നിശ്ചയിച്ചിട്ടുള്ളതു്? ആ വകക്കാരുടെ യഥാർത്ഥങ്ങളായ സങ്കടങ്ങളെ അന്വേഷിച്ചു റിപ്പോർട്ടു ചെയ്യുന്നതിനു് ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരും അനുദ്യോഗസ്ഥന്മാരും അടങ്ങിയ ബലമുള്ള ഒരു കമ്മറിയെ നിശ്ചയിക്കുന്നതിനു സർക്കാരിന്നു മനസ്സുണ്ടാകുമോ?

തലസ്ഥാനപട്ടണം:—(എ) ജനതതിയുടെ വിദ്യാഭിവൃദ്ധിക്കുവേണ്ടി തലസ്ഥാനനഗരത്തിലും സം

സ്ഥാനത്തിൽ പല സ്ഥലങ്ങളിലും "ബയസ്സോപ്പ്" കളികൾ ധർമ്മമായി നടത്തുന്ന ഭാരം കയ്യേല്ക്കുന്നതിന്ന് നാം തയ്യാറുണ്ടോ? ഒരുക്കമുണ്ടോ?

(൨) വസൂരി, കോളറ, പനി, പ്ലേഗ്, തലകത്ത്, വയറ്റിൽ വേദന മുതലായ ദീനങ്ങളുടെ വ്യാപനയെ തടയേണ്ടുന്ന ആവശ്യം ഇപ്പോൾ ഈ നാട്ടിൽ ഇല്ലെങ്കിലും, ആ വക സുഖക്കേടുകളാൽ മരിക്കുന്നവരുടെ മണിക്കൂറുതോറുമുള്ള കണക്കുകൾ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുന്ന സർക്കാർ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാർക്ക് തക്കതായ പ്രതിഫലം കൊടുക്കേണ്ടുന്ന കാര്യം വല്ലതും നാം തയ്യാറുണ്ടോ? ആലോചിച്ചിട്ടുണ്ടോ?

(൩) ഈ പട്ടണത്തിൽ അനാഗരികക്കൂത്തുള്ള 16 മണിമാളികകളേയും, അവയിൽ ഓരോന്നിലും സമയം ഓരോന്നായിരിക്കുന്നതുകൊണ്ട്, അതു നോക്കി ജനങ്ങൾ മേലിൽ തെറ്റിദ്ധരിച്ചു വിഡ്ഢികളാകാതിരിക്കുന്നതിന്ന് വേണ്ടി, മാറ്റിക്കളയുന്നതിന്ന് വേണ്ട കല്പനകൾ ഇന്നുതന്നെ കൊടുക്കുന്നതിന്ന് ദയവുണ്ടാകുമോ?

(൪) കണ്ണാസ്പത്രിയിൽ വരുന്ന രോഗികളിൽ ആവശ്യമുള്ളവർക്ക്, മരുന്നും മറ്റും വെറുതെ കൊടുക്കുന്നപോലെ, മേലാൽ കണ്ണടകളും വെറുതെ കൊടുക്കേണ്ട കാര്യം നാം തയ്യാറുണ്ടോ? ശ്രദ്ധയിൽ പതിഞ്ഞിട്ടുണ്ടോ?

(൫) യൂറോപ്യന്മാരുടെ മനഃസ്ഥിതിയേയും പരിഷ്കാരത്തേയും ഉദ്ദേശിച്ച് ഇംഗ്ലീഷ് ബാൻഡു

കഥ ഏറ്റെടുത്തിട്ടുള്ളതുപോലെ, ഹിന്ദുക്കളുടേയും മുഹമ്മദീയരുടേയും ഗുണത്തിനുവേണ്ടി ഹിന്ദുഖാൻണ്ടും മുഹമ്മദീയഖാൻണ്ടും ഏറ്റെടുത്താത്തതിന്റെ അനൌചിത്യത്തെ കുറിച്ചു ഗവമ്മേണ്ടു് ആലോചിച്ചിട്ടുണ്ടോ?

(ന) സ്ഥലത്തെ കാഴ്ചബങ്കളാവിൽ പല രാജ്യങ്ങളിൽനിന്നും ഏറിയതരത്തിലുള്ള ജീവികളെ അതാതിന്റെ പരിചയത്തിനനുസരിക്കുന്ന വിധത്തിൽ വെച്ചുവളർത്തിവരുന്നപോലെ, ഓരോ രാജ്യത്തിലേയും മനുഷ്യരിൽനിന്നും ആണും പെണ്ണും വീതം ഓരോ ജോടികളെ അവരവരുടെ രാജ്യസ്ഥിതിക്കു പറ്റിയ തരത്തിലുള്ള ഉപകരണസൌകര്യങ്ങളോടും പരിതഃസ്ഥിതികളോടുംകൂടി പ്രത്യേകം കെട്ടിടങ്ങളിൽ താമസിപ്പിക്കുകയും പകരം ആ രാജ്യങ്ങളിലെക്കെല്ലാം ഇട്ടിക്കിൽനിന്നു മനുഷ്യരെ പിടിച്ചയക്കുകയും ചെയ്യുന്നതു എത്രയും യുക്തമായിരിക്കുമെന്ന സംഗതി ഗവമ്മേണ്ടു് ഇന്നുവരെ ആലോചിച്ചിട്ടുണ്ടോ?

ഈ ചോദ്യങ്ങളൊക്കെ ഞാൻതന്നെ മനസ്സിരുത്തി എഴുതി ഉണ്ടാക്കിയവയാണു്. എന്റെ സ്നേഹിതൻ സഭക്കു മുമ്പു് അതെല്ലാം തെറ്റാതെ വായിക്കാൻ പഠിക്കാതിരിക്കില്ല. സഭക്കു ശേഷം അദ്ദേഹം തവണ്ണക്കും സഭാംഗങ്ങൾക്കും ഒരു ചായവിരുന്നു നിശ്ചയിച്ചിട്ടുണ്ടു്. ഏറ്റാട്ട മുഴുവനും മടി

രാശിയിലെ "ഡാംഗ്ളേ" കമ്പനിക്കാർക്ക് ഒന്നിച്ചു കരാറുകൊടുത്തിരിക്കയാണ്"....

ചോദ്യക്കടലാസ്സുണ്ടാക്കലും മറ്റും കഴിഞ്ഞു ചെന്നു കിടന്നപ്പോൾ നേരം വളരെയായി. കഷ്ടിച്ച് ഉറക്കം പിടിച്ചതേയുള്ളൂ. അതിന്നിടക്ക് അവിടെ ഒരു ലഹളയും തിരക്കും! എന്താണെന്നു ആദ്യം തന്നെ പരിഭ്രമിച്ചു. എല്ലാവരും ഉണർന്നവശരായി. വിളക്കുകൾ എല്ലാം കൊളുത്തി. ഞങ്ങളുടെ അടുത്ത വീട്ടിലെ പറമ്പിൽനിന്നാണ് തിരക്കുകേട്ടതു്. അവിടത്തെ ഒരു വേലക്കാരിത്തിയാണ് അതിന്നൊക്കെ ഹേതു. അന്നു് അവിടെ ഒരു "സ്വാമി" (സന്ന്യാസി) അതിഥിയുണ്ടായിരുന്നു. അദ്ദേഹം അവളെ ഉറക്കത്തിൽ അറിയാതെ ഉണർത്തിയത്രെ! എന്തിനാണെന്നു് അവർക്കു മനസ്സിലായില്ല. ആ തടിച്ചുമൊരച്ച സ്ത്രീ വേണ്ടിയും വെറുതെയും "സ്വാമി"യെ വളരെ ഉച്ചത്തിൽ തെറിപറഞ്ഞു. വളരെ അസഭ്യവാക്കുകളും ഉപയോഗിച്ചു.

സ്വാമിയും പുറത്തേക്കു വന്നു. "തിരുമേനി" ഒട്ടും ഉറങ്ങിയതായി തോന്നിയില്ല. ഒരുവേള അദ്ദേഹം യോഗാഭ്യാസങ്ങൾ ചെയ്യുംകൊണ്ടു് ഉറക്കം ഇളച്ചതായിരിക്കും. അദ്ദേഹം നേരെ 'വെളിച്ചത്തു വന്നുനിന്നു ഭക്തിയില്ലാതെ സംസാരിക്കുന്ന ആ "അടിച്ചുതളി"യെ നോക്കി ഹാസ്യഭാവത്തിൽ ചിരിച്ചു. ആ സാധുസ്ത്രീക്കു മാപ്പുകൊടുക്കണമെന്നു ഞങ്ങളോടു് അദ്ദേഹം യാചിച്ചു. അദ്ദേഹം വലതെ

കയ്യിന്റെ തള്ളവിരലിന്റെയും ചൂണ്ടാണിവിരലി
ന്റെയും അഗ്രങ്ങൾ കൂട്ടിമുട്ടിച്ചു—പൊടിവലിക്കാ
രൻ പൊടി എടുത്തു വലിക്കുന്നപോലെ—ബാക്കി
മൂന്നു വിരലുകളും മുഴുവനും നിവർത്തി, ഉള്ളൻകൈ
ഞങ്ങളുടെ നേർക്കു തിരിച്ചു കൈ ഉയർത്തി ഒരു "യോ
ഗമുദ്ര" കാണിച്ചു. എന്നിട്ട് അദ്ദേഹം ആ സ്ത്രീയു
ടെ പരിഭ്രമത്തിനുള്ള കാരണം വിവരിക്കുവാൻ
തുടങ്ങി—ഹാ! സ്വാമിയുടെ ആ നില്പ് ഒന്നു കാ
ണേണ്ടതായിരുന്നു!

"പകൽസമയത്തു നിശ്ശബ്ദതയും ശാന്തതയും
ഉള്ളപ്പോൾ, എന്റെ സൂക്ഷ്മമായ ആത്മാവ് ആ
സാധുസ്ത്രീയുടെ സ്ഥൂലമായ ശരീരത്തെ ഒരു വേള
ആത്മീയമായ ഉന്നമനത്തിനുവേണ്ടി ആയിരിക്ക
ണം—സ്പർശിച്ചപ്പോൾ, അവളുടെ അസംസ്കൃത
മായ മനസ്സ്, ശുദ്ധിചെയ്യപ്പെടാത്തതായതുകൊ
ണ്ടു്, എന്റെ അദൃശ്യമായ ആത്മാവിനെ ദുഷ്പ്രഭ
മാക്കി ചെയ്യുകയും തന്നിമിത്തം ആ ആത്മാവ്
അവളുടെ മാംസചക്ഷുസ്സുകൾക്കു ഗോചരമായിത്തീ
രുകയും, ആ കണ്ടതു് ഈ എന്നെത്തന്നെ ആയിരി
ക്കണമെന്നു അവർ ധരിക്കുകയും....." എന്നു
തുടങ്ങിയ ഒരു വിവരണമാണു് സ്വാമികൾ പറ
ഞ്ഞതു്.

ഞങ്ങൾക്കാർക്കെങ്കിലും സ്വാമി അരുളിചെ
യ്തതു മനസ്സിലായോ എന്നു സംശയമാണു്. എങ്കി
ലും അദ്ദേഹത്തിന്റെ പരിശുദ്ധമായ പാണ്ഡിത്യ

ത്തെക്കുറിച്ചു ഞങ്ങളെല്ലാവരും വിസ്മയിച്ചു അദ്ദേഹത്തെക്കുറിച്ചുള്ള ആദരവും ഭക്തിയും വർദ്ധിക്കുകയും ചെയ്തു.

"ഈ കലികാലത്തു്, ആത്മീയജീവിതവും മറ്റും എവിടെ? ശരിയായ സന്ന്യാസികളും ഇന്ത്യയിലേ ഇല്ല. ഇന്ത്യയിൽനിന്നു് ആ ശക്തിതന്നെ അസ്തമിച്ചു." എന്തെല്ലാം ജനങ്ങൾ സാധാരണ പറയാറുണ്ടു്. എന്നാൽ, ആ സ്വാമികളെ കണ്ടമുതല്ലു് എനിക്കു് ആ വക അഭിപ്രായങ്ങളും തീരെ തെറ്റാണെന്നു തോന്നിത്തുടങ്ങി. ഓം–സത്–ചിത്–ബ്രഹ്മം–സച്ചിദാനന്ദം. യഥാർത്ഥസന്ന്യാസികളുടെ യോഗ്യത അവണ്ണനീയംതന്നെ.

സ്വാമിയുടെ പ്രസംഗം കഴിഞ്ഞു് ഒരുവിധം ഞങ്ങൾ ചെന്നുകിടന്നു. അതിന്നിടക്കു് എന്റെ കൂട്ടി, രാഘവൻ, ആത്മീയകാര്യങ്ങൾക്കുവേണ്ടിയാണെങ്കിൽ കൂടിയും രാത്രികാലങ്ങളിൽ സ്വാമിയുടെ ആത്മാവിനെ ഇങ്ങിനെ സൈരമായി സഞ്ചരിച്ചു മറ്റു ജനങ്ങളുടെ ഉറങ്ങുന്ന ആത്മാവുകളെ ഉണർത്തുവാൻ അനുവദിക്കരുതെന്നു യാതൊരു ക്ലേശലുംകൂടാതെ ആ സ്വാമികളോടു് ഒന്നു താന്നപേക്ഷിച്ചു. ഞാൻ അതുകേട്ടു ചിരിച്ചുപോയി. അമ്പടാ രാഘവാ!

നേരം "എട്ടുനാഴികപ്പൊട്ടൻ" ഉദിക്കാറായി. ഇനി എന്തു് ഉറങ്ങുന്നു?

ചിങ്ങം ഫഠ-ാംനു-

എന്റെ ഒരു പഴയ സ്നേഹിതനായ "ദിവാൻ ബഹദൂർ ദാനപാലവാസവകുപ"ന്റെ വിവാഹത്തിൽ സന്നിഹിതനാകുന്നതിനു, ഞാൻ ഇരുപതു നാഴിക വഴി മോട്ടോർവണ്ടിയിൽ "പ്രയാണംചെയ്തു." മിസ്റ്റർ കൃപന്നു കഷ്ടിച്ചു് എഴുപതുവയസ്സേ ആയിട്ടുള്ളൂ. വധുവിനു വിവാഹോചിതമായ പ്രായം ധാരാളം തികഞ്ഞിട്ടുണ്ടു്. അവൾക്കു് ഒരു പതിനാലുവയസ്സിൽ ഒട്ടും കുറവില്ല. ചെറുപ്പക്കാരുടെ ഇടയിൽ അതിനെപ്പറ്റി പല ആക്ഷേപങ്ങളുമുണ്ടു്. "വരന്റെ പല്ലുകൾ ഓരോന്നായി കൊഴിഞ്ഞുപോയതെല്ലാം അങ്ങിനെതന്നെ വധുവിന്റെ വായിൽ മുളച്ചുവന്നിട്ടുണ്ടു്" എന്നിങ്ങിനെ ഒരു രസികൻ വലിയ ഫലിതമായി പറയുന്നതു കേട്ടു. ആ ദമ്പതിമാർക്കു്, ഇരുവർക്കുംകൂടി ഒരു ഹൃദയവും, ഒരു മനസ്സും ആയിരിക്കുന്നതുപോലെ തന്നെ, രണ്ടാൾക്കുംകൂടി രണ്ടു വരി പല്ലുണ്ടായിരിക്കുന്നതു് അവരുടെ അനന്യസാധാരണമായ അനുരൂപതയെ പ്രത്യക്ഷപ്പെടുത്തുന്നുവത്രെ!

ചെറുപ്പക്കാരായ ഭർത്താക്കന്മാർ കുപിതകുടുകയില്ലായിരിക്കാം; അവർ വിവാഹം ദുർബ്ബലപ്പെടുത്തുകയില്ലായിരിക്കാം; അവർക്കുമാത്രം ചെയ്യുവാൻ കഴിയുന്ന നീചങ്ങളായ പാപങ്ങളൊന്നും അവർ ചെയ്യാറില്ലായിരിക്കാം; ആരാണിതൊക്കെ വിശ്വസിക്കുന്നതു്! അതൊക്കെ ആലോചിച്ചാൽ

എല്ലാവരുടെ കാര്യവും "കമ്പിളിൽ" തന്നെ! പിന്നെ, ആ നൂതനദമ്പതികളെ എന്തിനു കുറ്റപ്പെടുത്തുന്നു? എന്തിനു് ആക്ഷേപിക്കുന്നു? പരിചയമോ, വ്യൽ പത്തിയൊ ഇല്ലാത്ത പിള്ളരുടെ അസംബന്ധപ്ര ലാപങ്ങളെ ആർ ആദരിക്കും? എനിക്കിതൊന്നും കേട്ടിട്ടു് ഒരു പരിഭ്രമവും തോന്നുന്നില്ല. ഞാൻ അവർ പറയുന്നതു വിശ്വസിക്കുവാനും ഭാവമില്ല. അതു പോട്ടെ, കാര്യബോധമുള്ള പത്രാധിപന്മാർ കൂടി പത്രപംക്തികളിൽ ഇതിനെക്കുറിച്ചു് അനാ വശ്യമായ മുറവിളി കൂട്ടുന്നതിലാണു് എനിക്കു് അത്ഭുതം. എന്തു കഷ്ടമാണു്! അവരവരുടെ ആഗ്ര ഹംപോലെ വിവാഹം ചെയ്യുവാനുംകൂടി പാടി ല്ലെന്നോ? നല്ലകാലം! എന്റെ സ്നേഹിതൻ ഈ പ ത്രാധിപന്മാരോടു വിവാഹത്തിനും ഒരു പ്രത്യേക സമ്മതപത്രം അപേക്ഷിച്ചു വാങ്ങേണ്ടിയിരുന്നുവോ? തരക്കേടില്ല! കടലാസ്സുകാർ പറയുന്നതു കേട്ടാൽ, "ദിവാൻ ബഹദൂർ" എന്തോ ഒരു മഹാപാതകം ചെയ്യുപോയി എന്നു തോന്നും.

അനുഗൃഹീതരായ ആ ദമ്പതികളുടെ ഗൃഹം സുഖഭാഗ്യസമ്പൂർണ്ണമായ ദേവലോകംതന്നെ ആ യിരിക്കുമെന്നാണു് എന്റെ ആന്തരമായ വിശ്വാ സം. വില കൊടുത്താൽ കിട്ടാവുന്നതിൽ വെച്ചു് ഏറ്റവും ഉത്തമമായ ചായമാണു് അദ്ദേഹം തല യ്ക്കുപയോഗിക്കുന്നതു്. അതിന്റെ ഫലമായി, ഇട ക്കാലത്തു വെള്ളിസ്സുലാകപോലിരുന്ന തലമുടി ഇ

പ്പോൾ അടുക്കളച്ചുമരിന്മേൽ കാണപ്പെടുന്ന "മാറാല"പോലെ പ്രകാശിക്കുന്നുണ്ട്. ഇന്നത്തെ പ്രധാന "ദന്തശില്പി"കളിൽ അഗ്രഗണ്യനായ ഒരാളാണ് ബഹദൂരിന്റെ ധവളദന്തങ്ങളുടെ കർത്താവ്. ദേഹപോഷണത്തിനുള്ള സിദ്ധൌഷധങ്ങളെന്നപോലെ പലതരത്തിൽ എട്ടെണ്ണം അവിടുന്നു ദിനംപ്രതി ഉപയോഗിക്കുന്നുണ്ട്. മേൽമീശ വളരെ മനസ്സിരുത്തി പിരിച്ചുവെയ്ക്കുകയും, നാഡിബലത്തിനു ഗുളികകൾ സേവിക്കുകയും, ചെറുപ്പക്കാരെക്കാൾ അധികം സിഗാറെറ വലിക്കുകയും, എപ്പോഴും പ്രസന്നതയോടുകൂടിയിരിക്കുവാൻ ശ്രമിക്കുകയും, പഴയ "പന്നാസ്സ"കളാണെങ്കിലും ഫലിതങ്ങൾ ഇടയ്ക്കെല്ലാം തട്ടിമിന്നിക്കുകയും, പരിഷ്കാരത്തിന്റെ അന്നന്നത്തെ "നിലവാരം" അനുസരിച്ചുള്ള ഉടുപ്പുകൾ ധൃതിപിടിച്ചു ധരിക്കുകയും, സുഗന്ധകുന്തളതൈലങ്ങൾ ഉപയോഗിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന ദിവാൻ ബഹദൂർ ദാനപാലവാസവകുപ്പന്റെ ഗൃഹത്തിൽ ഭോജ്യദീപം പ്രകാശിക്കയില്ലെന്നോ? ശിവ! ശിവ! ഭാര്യയുടെ ഒരാളുടെ ആവശ്യത്തിനു മാത്രമായി അദ്ദേഹം മോട്ടോർകാർ വാങ്ങിച്ചിട്ടുണ്ട്; രത്നങ്ങൾ, മുത്തുകൾ മുതലായി സ്ത്രീകൾക്കുവേണ്ട "ജീനി"ക്കുവേണ്ടി വളരെ വ്യയം ചെയ്തിട്ടുണ്ട്; 5000 ക. വിലയുള്ള ആഭരണങ്ങൾ ഭാര്യയ്ക്ക് അന്നുതന്നെ സമ്മാനംകൊടുത്തിട്ടുണ്ട്; വിവാഹം തീർച്ചയാക്കിയതോടുകൂടി വളരെ വിലപി

ടിച്ച ഒരു പട്ടും ഒരു ജോടി വളയും അദ്ദേഹം സ്വന്തം ആളുടെ പക്കൽ വധുവിനു കാഴ്ചയായി എത്തിച്ചുകൊടുത്തു!!

സുഖത്തിനും സംതൃപ്തിക്കും ആവശ്യകങ്ങളായ ഇഹവക ഉപകരണങ്ങളെല്ലാം ആ ഗൃഹത്തിൽ വേണ്ടതിലധികമുണ്ട്. "ഇതുയൊക്കെയായിട്ടും തന്നെത്താൻ തൃപ്തിപ്പെടുന്നതിനു് ആ സ്ത്രീക്കു മനസ്സില്ലാത്തപക്ഷം ഞാൻ ആ കാര്യത്തിൽ പരിഭ്രമിക്കുവാൻ വിചാരിക്കുന്നില്ല. ദാമു, നിങ്ങൾക്കറിഞ്ഞുകൂടെ, എനിക്കു പണ്ടുതന്നെയുള്ള ആ സുഖക്കേടിനെക്കുറിച്ചു്? അതിതുവരെ തീരെ മാറിയിട്ടില്ല. എന്റെ വൈദ്യന്മാർ എന്നെ ഉപേക്ഷിച്ചിരുന്നുവെങ്കിൽ, ദീനം സുഖപ്പെട്ടേനേ. പക്ഷേ ആ ദീനത്തോടു്, എന്നോടല്ല, അവർ കാണിച്ച ആദരവും ശുശ്രൂഷയും മറക്കും. അതിനു ബോധപ്പെടുകയും, രാത്രിയിൽ ആഗതനായ അതിഥിയെപ്പോലെ,അതു് ഒഴിയാതെ പററിക്കൂടുകയും ചെയ്യു. ആ സുഖക്കേടു് അടുത്ത ഭാവിയിൽതന്നെ എന്റെ കാര്യങ്ങൾക്കെല്ലാം തീരുമാനം വരുത്താതിരിക്കയില്ല. എന്താ ദാമു," എന്നിപ്രകാരം അതിഗ്രഥമായി അദ്ദേഹം എന്നോടു പറഞ്ഞു.

"അപ്പോൾ നിങ്ങളുടെ ഭാര്യയോ?" എന്നു ഞാൻ ബഹദൂരിനോടു ചോദിച്ചു.

"വിധവയല്ലെ?വേണ്ടവിധത്തിൽ കാലേതന്നെ അവളെ പരിശീലിപ്പിക്കണം. പിന്നെ വരുന്നതു

വരട്ടെ. എന്താ, അവൾ വലിയ പണക്കാരത്തിയായ ഒരു ചെരുപ്പക്കാരത്തി വിധവ. ധാരാളം ദ്രവ്യവും യൌവനവും ഉള്ള വിധവകളെകൊണ്ടു നാട്ടിനു് എന്തെല്ലാം ഗുണമുണ്ടാകുമെന്നറിയാമോ? വാഞ്ഛയുള്ള മനസ്സും നിറഞ്ഞുകിടക്കുന്ന പണസ്സഞ്ചിയും ഉണ്ടായാൽ എന്തൊക്കെ സാധിക്കാമെന്നു് ആലോചിക്കു! എത്ര തരത്തിൽ ധർമ്മങ്ങളും, ദാനങ്ങളും, സഹായങ്ങളും മറ്റും നടത്താം! അതൊക്കെ ഞാൻ ഉദ്യോഗത്തിലിരിക്കുമ്പോഴും പിരിഞ്ഞതിൽ പിന്നെയും, പലപ്പോഴും പറയാറുള്ളതുപോലെ, പരിചയിപ്പിക്കുന്നതുപോലെയിരിക്കും."

വാസ്തവമാണു്. എങ്കിലും, ആ വിവാഹം എനിക്കല്പം അത്ഭുതമായി തോന്നി. ദിവാൻ ബഹദൂരിന്നു ദേഹത്തിന്നാകട്ടെ മനസ്സിന്നാകട്ടെ പറയത്തക്ക അസ്വസ്ഥതയൊന്നുമുണ്ടായിരുന്നതുകൊണ്ടല്ല. പൂർണ്ണമായ സ്വസ്ഥതയോടുകൂടി, ജനബാഹുല്യത്തിൽനിന്നും കാര്യത്തിരക്കുകളിൽനിന്നും തീരെ വിട്ടൊഴിഞ്ഞു്, ഏകാന്തമായ ഒരു സ്ഥലത്തു്, തന്റെ സ്വന്തം യോഗ്യതയെക്കുറിച്ചു് ശാന്തമായി ആലോചിച്ചു തന്നെത്താൻ രസിക്കുന്നതിന്നു, തന്റെ അവസാനഘട്ടത്തെ വിനിയോഗിക്കുവാൻ ഇഷ്ടപ്പെട്ടിരുന്ന ഒരാളാണു് അദ്ദേഹം എന്നായിരുന്നു ഇതുവരെയുള്ള എന്റെ അഭിപ്രായം. ഉദ്യോഗത്തിലിരിക്കുമ്പോഴും തന്നെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ സ്വതന്ത്രബുദ്ധി സുപ്രസിദ്ധമാണു്. വിവാഹച്ചിന്തയിൽ

ക്കുസൽകൂടാതെ കടന്നുചെന്നു് അദ്ദേഹം അന്യായ വില കൊടുത്തു വാങ്ങിച്ച ചരക്കുനോക്കു! എന്തു ധീരത! എന്തുറപ്പു്! കായ്വും തോന്നാനും തോന്നിയാൽ പ്രവർത്തിപ്പാനും ശക്തിയുള്ളവനാണു് "പുരുഷൻ."

വിശേഷിച്ചു്, അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുമ്പിലത്തെ ഭാര്യയുടെ സ്ഥിതി ആലോചിക്കുമ്പോൾ:—ആ സ്ത്രീ എന്തു മാതൃകയായിരുന്നു, എല്ലാം തികഞ്ഞവൾ! അവൾ മരിച്ചപ്പോൾ ബഹദൂർ എത്രമാത്രം വ്യസനാക്രാന്തനായിരുന്നു! ഇടക്കൊരിക്കൽ തന്റെ ഹൃദയസ്പൃക്കായ ശോകാധിക്യത്തെ ശ്ലോകത്തിൽ കുറിക്കുന്നതിനുകൂടി ഉദ്യമിക്കുവാൻ മാത്രം അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആധിക്കു് ശക്തിയുണ്ടായിരുന്നു! എന്തു കഷ്ടം കയ്യുചെയ്തേനേ! ഭാര്യയെ മറവുചെയ്ത കഴിയുടെ സമീപത്തു തൊട്ടതന്നെ, വേറെ ഒരു കഴികൂടി കുത്തിത്തയ്യാറാക്കുവാൻ അദ്ദേഹം ആജ്ഞാപിച്ചു. കാലതാമസംകൂടാതെതന്നെ ആ കഴിയിൽചെന്നു കിടന്നുകളയാമെന്നു് അദ്ദേഹം ആലോചിച്ചു. എന്നാൽ കാലംകൊണ്ടു് ആ കഴി തീരെ തൂർന്നുപോകുകയും, അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഹൃദയത്തിലെ വ്രണങ്ങൾ മാറി സുഖപ്പെടുകയും ചെയ്തു. കാലത്തിന്റെ ശക്തി അത്ഭുതം തന്നെ!

മറ്റുള്ളവർ എന്തു പറഞ്ഞാലും ചെയ്താലും, ലോകവും ദൈവവും എങ്ങിനെ വിചാരിച്ചാലും, താൻ ഒരിക്കൽ ഉറപ്പിച്ച കായ്വത്തിൽനിന്നു പി

ന്നെ ഒരിക്കലും പിൻമാറുകയില്ലെന്നുള്ളതിന്നു് ഒരൊന്നാന്തരം തെളിവുകൂടി കിട്ടി എന്നല്ലാതെ എന്താണു്!

അതിഥികൾക്കെല്ലാം വളരെ സന്തോഷമായി. സദ്യ പൊടിപൊടിച്ചു. ഓണപ്പുടയും സമ്മാനവും പരക്കെയുണ്ടായിരുന്നു. വധുവിന്റെ ചാച്ചിയിലും ചേച്ചിയിലും പെട്ടിട്ടുള്ളവക്കൊക്കെ പൊടിപൂരംതന്നെ. വധുവും കണ്ടാൽ തരക്കേടില്ല. സൌഭാഗ്യവതിയായ ഒരു സാധുപ്പെൺകൂട്ടി. അചിരേണ ഇന്ത്യയിലെ ഭാഗ്യഹീനകളും, ഉന്മേഷവും ഉണർച്ചയും രക്തപ്രസാദവും ഇല്ലാത്ത യുവതികളുമായ വിധവകളുടെ കൂട്ടത്തിൽ ചേരുവാനുള്ള മഹായോഗമുണ്ടെന്നു കണ്ടാലറിയാം. അതുതന്നെ പോരെങ്കിൽ സുന്ദരിയും സമ്പന്നയുമായ വിധവ. എന്റെ സ്നേഹിതനായ ദിവാൻ ബഹദൂർ ഈ ലോകത്തിലെ വായുമണ്ഡലത്തിൽനിന്നു പ്രാണവായു ശ്വസിക്കുകയും, അംഗാലുത്തെ ഉച്ഛ്വസിക്കുകയും ചെയ്യാതായിട്ടു (മരിച്ചിട്ടു്) വളരെ കാലത്തേയ്ക്കു് — ഒരു പുരുഷായുസ്സുകാലത്തേയ്ക്കു — കൂടി അദ്ദേഹത്തിന്റെ പാവനമായ സ്മരണയെ നിലനിർത്തുന്നതിന്നുള്ള ഒരു ജീവൽപ്രതിമയായി അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രിയതമ സ്ഥിതിചെയ്യും.

ആ ശുഭോവസരത്തിൽ സന്നിഹിതരായിരുന്ന ബഹദൂരിന്റെ പാശ്ചാത്യന്മാരായ സ്നേഹിതന്മാരിൽ പലർക്കും, അവർ അന്നു കണ്ട മംഗളകർമ്മ

തെക്കുറിച്ച് ഒരു "വാല്യം തുമ്പും" ഉണ്ടായില്ല. പാശ്ചാത്യന്മാരുടേയും പൌരസ്ത്യന്മാരുടെയും നേത്രേന്ദ്രിയത്തിന്നു സ്വതേയുള്ള വ്യത്യാസം ഇതിൽനിന്നു വ്യക്തമാകുന്നുണ്ട്.

ഞങ്ങളുടെ ഡിസ്ട്രിക്ട് എൻജിനീയരുടെ ഭാര്യ "മിസ്സിസ്സ് ബ്രിക്ക്വക്ക്" എന്നോടു് ഇപ്രകാരം ചോദിച്ചു: "എന്തിനാണീവിവാഹം? നിങ്ങൾക്കൊക്കെ സമ്മാനങ്ങൾ തരുന്നതിനു് ഒരു സന്ദർഭമുണ്ടാക്കുവാനാണോ? മകളെ കൊടുത്തതിൽ 5000ക. സമ്പാദിച്ച ആ കുട്ടിയുടെ പിതാവിന്നു വേണ്ടിയായിരിക്കുമോ ഈ വിവാഹം? അല്ലെങ്കിൽ, പണക്കാരത്തിയായ ഒരു വിധവയെ പുനർവ്വിവാഹം ചെയ്യുവാൻ ഇടയായേയ്ക്കാവുന്ന ഭാഗ്യവാനായ ഒരു യുവാവിന്നു വേണ്ടിയായിരിക്കാം. അഥവാ, ഈ കാട്ടിക്കൂട്ടിയതു വിവാഹമല്ലായിരിക്കാം; ഒരു വെറും നേരമ്പോക്കോ, "പൊറാട്ടോ", നാടകമോ, മറവുവല്ല കളിയോ ആയിരിക്കാം; വാസ്തവത്തിൽ അന്യോന്യം വിവാഹപാശത്താൽ ബന്ധിക്കപ്പെടുന്ന ഒരു വിവാഹമല്ലെന്നു തീർച്ചയാണു്."

ആ സാധുസ്ത്രീയെ—"ഇഞ്ചിനീരി"ന്റെ ഭാര്യയെ—കുറേറം പറഞ്ഞിട്ടു ഫലമില്ല. അവരുണ്ടോ ഇതൊക്കെ കണ്ടിട്ടു്? ഞങ്ങളെല്ലാവരുടെ അവരുടെ സംശയങ്ങൾ കേട്ടു ചിരിച്ചതേയുള്ളൂ. വരനുതന്നെ ഇതെല്ലാം കേട്ടപ്പോൾ, ഞങ്ങളെല്ലാവരും ആത്മമിത്രങ്ങളായിരുന്നതുകൊണ്ടു്, അശേഷം പരിഭവം നടി

ച്ചില്ല. അദ്ദേഹം മന്ദസ്മിതത്തോടുകൂടി, "മ്യാഡം! നിങ്ങളുടെ വേദങ്ങളിലും ശാസ്ത്രങ്ങളിലും ഇല്ലാത്ത എന്തെല്ലാം കാര്യങ്ങളാ ഈ ലോകത്തിലുണ്ട്: ഹിന്ദുക്കളുടെ ഇടയിൽ "ഭർത്താവു്" എന്നു പറയുന്ന ആൾ, അരോഗിയോ രോഗിയോ, സുന്ദരനോ വിരൂപനോ, ധനികനോ ദരിദ്രനോ, യുവാവോ വൃദ്ധനോ, മൂഢനോ വിദ്വാനോ, സുശീലനോ കുലീനനോ ആരായാലും വേണ്ടില്ല, മതസിദ്ധാന്തപ്രകാരം അഗ്നിസാക്ഷിയായി തിരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ടവനാണ്"; വിവാഹബന്ധം ദൈവീകമായിട്ടുള്ളതാണ്"; മതമാണ് സകലത്തിനും നിദാനം; വധൂവരന്മാരുടെ പരസ്പരസ്വീകരണവും, ബന്ധവും ജീവിതവും, മരണവും മതസിദ്ധാന്തപ്രകാരമാണ്. ശവസംസ്കാരത്തിലും മതമാണ്. വിധവയാക്കുന്നതും അതുന്നതും മതമാണ്. പുനർവ്വിവാഹം ചെയ്യുന്നതിലുള്ള തെറ്റും മതമാണ്. എല്ലാം മതം തന്നെ. മ്യാഡം! ഈ ക്രിയ എത്ര പരിശുദ്ധമായിട്ടുള്ളതാണെന്നു് ഇപ്പോഴും മനസ്സിലായില്ലേ? ചുരുക്കത്തിൽ ഇന്നിവിടെ കണ്ടതു ഹിന്ദുമതത്തെത്തന്നെയാണ്. മതസിദ്ധാന്തനിർവ്വാഹണത്തിന്നല്ലാതെ കാമപാരവശ്യനിവാരണത്തിന്നായി, ഹിന്ദുക്കൾ വിവാഹം ചെയ്കയില്ല."

അവിടെക്കൂടിയിരുന്ന "സായിപ്പു" മാരെല്ലാം "ഉപ്പിൽവീണ പല്ലി"യെപോലെയായി. ഒരാളും പിന്നെ, ശബ്ദിച്ചിട്ടില്ല. എന്റെ സ്നേഹിതൻ

ഉദ്യോഗത്തിൽനിന്നു പിരിഞ്ഞതിന്നു ശേഷം പ്രസ്തുമായ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ബുദ്ധിബലത്തെയെല്ലാം, "അപരിഷ്കൃതന്മാരായ പരിഷ്കാരിക"ളെ പരിഷ്കരിക്കുന്നതിലാണ് വിനിയോഗിച്ചുവരുന്നതു്. സമുദായപരിഷ്കാരികളെയാണു് അദ്ദേഹം അങ്ങിനെ സംബോധന ചെയ്യാറുള്ളതു്. നല്ല വേദപരിജ്ഞാനമുള്ള ആളാണദ്ദേഹം. സുപ്രസിദ്ധനായ പ്രാസംഗികൻ; രണ്ടായിരം കൊല്ലങ്ങൾക്കു മുമ്പു് ഇന്ത്യയിൽ ഉണ്ടായിരുന്നതിനെയെല്ലാം ഒന്നൊഴിയാതെ സ്തുതിക്കുന്ന ദേശഭക്തൻ; ദുഷ്ടതയുള്ള പരിഷ്കാരവിരോധി; നല്ല "പെയരാണികൻ;" എന്നു വേണ്ടാ, ഇന്നത്തെ പരിഷ്കാരദ്രോഹികളിൽ അഗ്രഗണ്യനാണു് അവിടുന്നു്.

"സമുദായപരിഷ്കാരേച്ഛുക്കളായ ഈ സമുദായദ്രോഹികൾ എന്റെ ശിലാപ്രതിമയെ നിർമ്മിച്ചു സ്മാരകമായി സൂക്ഷിക്കുവാൻ ഒരുക്കമില്ലെങ്കിൽ വേണ്ടാ; ആ വക ശിലയും, മണ്ണും, പാറയും, ചോറയും എല്ലാം, ഞാൻ മരിക്കുന്നതിനു മുമ്പുതന്നെ, വർണ്ണാശ്രമധർമ്മങ്ങളുടെ പുനരുദ്ധാരണത്തിനു വേണ്ട സുസ്ഥിരമായ അസ്ഥിവാരം സ്ഥാപിക്കുന്നതിനു ഞാൻതന്നെ ഉപയോഗിക്കാതിരിക്കയില്ല" എന്നെല്ലാം അവിടുന്നുതന്നെ ഒരിക്കൽ എന്നോടു പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടു്.

വാസ്തവത്തിൽ ദിവാൻ ബഹദൂർ നല്ല ഒന്നാന്തരം ബുദ്ധിശക്തിയുമുള്ള ഒരു പഴമക്കാരനാണു്.

അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആ വൈശിഷ്ട്യം മറ്റുള്ളവർ കണ്ടുപഠിക്കാതിരിക്കുമോ? ഇല്ലെങ്കിൽതന്നെ അതിന്റെ ശക്തി സ്വയമേവ ജനങ്ങളെ സ്പർശിക്കാതിരിക്കുമോ? മറ്റുള്ളവർ അവരുടെ ഗുണത്തിനു വേണ്ടി തന്റെ യോഗ്യതകളെ അറിഞ്ഞാൽ കൊള്ളാമെന്നു വാസ്തവമായി ആഗ്രഹിക്കുന്ന ഒരു യഥാർത്ഥയോഗ്യനാണ് അദ്ദേഹം.

ആ വിവാഹത്തെക്കുറിച്ചു ജനങ്ങൾ എന്തൊക്കെ പറഞ്ഞാലും, അദ്ദേഹം ശാസ്ത്രസിദ്ധാന്തപ്രകാരം വേദവിധികളെ അനുസരിച്ചു ചെയ്ത ഒരു ക്രിയയാണ് അതു്. വേദാദികളിൽ അദ്ദേഹത്തെക്കാൾ വ്യൽപത്തിയുള്ള ഒരാളില്ല.

വീട്ടിൽ മടങ്ങിയെത്തിയപ്പോൾ നേരം രാത്രിയായി. വിവാഹത്തെക്കുറിച്ചു് അപ്പുവിന്റെ അമ്മയ്ക്കു വിസ്തരിച്ചു കേട്ടേ കഴിയൂ. കഥ പറയുന്നപോലെ പറഞ്ഞുകൊടുത്തു. പറഞ്ഞു പറഞ്ഞു് ഉറങ്ങിയതറിഞ്ഞില്ല.

ചിങ്ങം ഫാ-ാംനു-

ഉച്ചയ്ക്കു് ഊൺ കഴിയുന്നതുവരെയുള്ള സമയം വളരെ രസപ്രദമായി കഴിഞ്ഞുകൂടി. ലോകപ്രസിദ്ധമായ ജാപ്പാനിലെ "ടോക്കിയോ" സർവ്വകലാശാലയിൽനിന്നു് ഇയ്യിടെ പഠിച്ചു പാസ്സായിട്ടുള്ള "മിസ്സ്" തിലകൻ" എന്റെ അതിഥിയാ

യിരുന്നു. പ്രശസ്തവാഗ്ധാടിയുള്ള ആ തരുണീമണി സ്വതഃസിദ്ധമായ സഹോദരീസ്നേഹത്തോടുകൂടി സ്ത്രീകളുടെ ഉന്നമനത്തിനുവേണ്ടി ഇന്ത്യ മുഴുവൻ സഞ്ചരിച്ചു വാചാപ്രസംഗങ്ങൾ ചെയ്യുന്നതിനു തനിയേ ഇറങ്ങി പുറപ്പെട്ടിരിക്കുകയാണു്. അവരുടെ പ്രസംഗവിഷയങ്ങളായിത്തീരുവാനുള്ള മഹാഭാഗ്യം സിദ്ധിച്ചിട്ടുള്ളവയിൽനിന്നു പ്രധാനമായ ചിലതിന്റെ പേരു മാത്രമെങ്കിലും ഈ അവസരത്തിൽ രേഖപ്പെടുത്താതിരുന്നാൽ ഞാൻ വലിയ കൃതഘ്നനായിപ്പോകും. സ്ത്രീകളും രാജ്യകാര്യവിചാരങ്ങളും, സ്ത്രീകളും സ്വാതന്ത്ര്യബുദ്ധിയും, സ്ത്രീകളുടെ അസ്വാതന്ത്ര്യത, സ്ത്രീകളും യുദ്ധപരിശീലനവും, വിവാഹബന്ധനത്തിന്റെ നിന്ദ്യത, ഗർഭിണികളുടെ നികൃഷ്ടതയും പ്രസവദുരിതങ്ങളും, മാതൃത്വത്തിന്റെ മഹിമത, പാതിവ്രത്യം എന്ന പഴമ്പുരാണം, എന്നു തുടങ്ങിയ അനേകവിഷയങ്ങളെക്കുറിച്ചു് അവർ സരസമധുരമായും സാരസമൂർന്നുമായുള്ള വളരെ പ്രസംഗങ്ങൾ ചെയ്യുവന്നു. അനന്യസാധാരണമായ അവരുടെ വാഗ്വൈഭവം സ്ത്രീലോകത്തെ അടിയോടുകൂടി ഇളക്കിയിരിക്കുന്നു. ഇതുവരെ സകലരും, വിശേഷിച്ചു സ്ത്രീജനങ്ങൾ, അത്യന്തം ഭയപ്പെട്ടിരുന്ന കാരാഗൃഹവാസം—തടവുശിക്ഷ—അഭിലഷണീയമായ ഒരു സ്ഥിതിഭേദമായിത്തീർന്നിരിക്കുന്നു. ജയിലുകളിൽ സ്ഥലം പോരെന്നുള്ള ആവലാതി അധികൃതന്മാർ പുറപ്പെ

ടുവിച്ചുതുടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. സ്ത്രീകൾക്കു പ്രവേശി ക്കുവാനും ആഗ്രഹിക്കുവാനും വയ്യാത്ത സ്ഥാന ങ്ങളും സ്ഥാപനങ്ങളും ഇല്ലെന്നു തെളിയിക്കുന്ന തിനോ എന്നു തോന്നുമാറു "ജെയിൽപ്പുള്ളിക"ളായ സ്ത്രീകളുടെ സംഖ്യ ദൈനംദിനം വർദ്ധിച്ചുവരുന്നു!

ഉച്ചനേരം മുഴുവനും, എന്റെ ഒരു പഴയ സഹപാഠിയും സ്നേഹിതനുമായ ഒരു കവിപുംഗ വൻ എനിക്കു പാരിതോഷികമായി അയച്ചുത ന്നിട്ടുള്ള മൂന്നു കൃതികൾ വായിക്കുന്നതിനു വിനി യോഗിച്ചു. ഇന്നും എന്നെക്കുറിച്ചു് ഓമ്മയുണ്ടായ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പൂർവ്വസ്മരണ വിസ്മയനീയംത ന്നെ. എനിക്കു കിട്ടിയ പുസ്തകങ്ങളുടെ ചട്ടക ളിൽ തന്നെ "വില്പനയ്ക്കല്ല; സ്വതന്ത്രമായ ധർമ്മ പ്രചരണത്തിനുമാത്രം" എന്നു വലിയ അക്ഷര ത്തിൽ അച്ചടിച്ചിട്ടുണ്ടു്. ധർമ്മപ്രചരണത്തിനാ ണെങ്കിൽ, ആ മഹാകവി എന്തിനു പാടുന്നു! ധന സംബന്ധമായ നിസ്സഹായതയിൽനിന്നു ആവിർ ഭവിച്ച നിരാശതയായിരിക്കുമോ ഈ "പ്രയോഗ" ത്തിന്റെ യഥാർത്ഥഹേതു? എത്രയധികം ഒരാൾ ജീവിച്ചിരിക്കുന്നുവോ, ആലോചിക്കുന്നുവോ, ഭക്ഷ ണം കഴിക്കുന്നുവോ, പാനംചെയ്യുന്നുവോ; അത്ര യധികം, മഹാകവികളേയും, തത്ത്വജ്ഞാനിക ളേയും, യഥാർത്ഥവേദാന്തികളെക്കൂടിയും നിരാശ യിൽ നിമഗ്നരാക്കാൻ തക്കവണ്ണം ഇന്നത്തെ ഇഹ ലോകജീവിതസ്ഥിതി അതഃപതിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നുള്ള

ജ്ഞാനം അയാളിൽ വർദ്ധിക്കാതിരിക്കാൻ തര മില്ല. ഒരു കള്ളൻ ഒരിക്കൽ ഭഗീരഥപ്രയത്നം ചെയ്തു, രാത്രി മുഴുവൻ തുരങ്കംവെച്ച് അപ്പുറം കടന്നു വലിയ ഒരു ഇരുമ്പുപെട്ടി കുത്തിത്തുറന്നു നോക്കിയപ്പോൾ അതിൽ പല്ലുകുത്തിനുള്ള ഒരു "മരുന്നുകുറിപ്പ്" മാത്രം കണ്ടു! പോരെങ്കിൽ ആ കടലാസ്സിന്റെ മറുവശത്തു, മരുന്നു പരീക്ഷിച്ചു നോക്കി; പല്ലുംപോയി, പണവുംപോയി എന്നും കൂടി രോഗി സ്വഹസ്താക്ഷരത്തിൽ സർട്ടിഫിക്കെറ്റും എഴുതിവെച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നു! ആ അവസരത്തിൽ നിരാശനായി തന്നെത്താൻ മറന്ന ആ പെരുങ്കള്ളനും പെട്ടെന്നു് "എന്തു ചീത്തക്കാലം!" എന്നു വാവിട്ടു പറഞ്ഞുപോയി. വീട്ടുടമസ്ഥൻ ആ ശബ്ദം കേട്ടവനു് അവനെ പിടികൂടി ജെയിലിലേയ്ക്കു് അയക്കുകയും ചെയ്തു! മറ്റൊരാൾക്കു്, ഒരു പൈപോലുമില്ലാത്ത ഇരിമ്പുപെട്ടി പൂട്ടിവെയ്ക്കാൻ മടിയില്ലാത്ത കാലത്തു്, ആ പെട്ടിയിൽ പണമുണ്ടായിരിക്കുമെന്നു തെറ്റിദ്ധരിച്ചു കുത്തിത്തുറന്ന കുറ്റത്തിനു് ഒരുവനെ ജെയിലിലേയ്ക്കു് അയച്ചാൽ അതിലെന്താണിത്ര വിചാരിക്കുവാനുള്ളതു്? ആ തുരങ്കക്കാരന്റെ "എന്തു ചീത്തക്കാല"ത്തെക്കുറിച്ചു എനിക്കു് എന്റെ സ്നേഹിതന്റെ പുസ്തകങ്ങളം കണ്ടപ്പോൾ ഓർമ്മവന്നു. തുരങ്കംവെച്ചതോ തെറ്റു്, പണമില്ലാത്ത പെട്ടി പൂട്ടിവെച്ചതോ അതിലും വലിയ തെറ്റു്! "എന്തു ചീത്തക്കാലം!"

വെറുതെ കിട്ടിയതാകകൊണ്ടു പ്രത്യേകിച്ചും ശ്ലോകങ്ങൾക്കു വലിയ തരക്കേടൊന്നും പറഞ്ഞുകൂടാ. ഇഷ്ടമില്ലെങ്കിൽ ഒന്നു മിണ്ടാതെ അലമാരിയിൽ ഒരു മൂലയ്ക്കൽ വെക്കാമല്ലോ. നഷ്ടം ഏതു നിലയിലും ഒന്നും വരാനില്ല

ഒന്നാമത്തെ വാള്യം ഗ്രന്ഥകാർത്താവിന്റെ തന്നെ ഒരു ജീവചരിത്രമാണ്. അതും കവിതയിലാണ്. കവിഹൃദയം സന്ധാരിന്റേയും കാളന്റേയും മറ്റും പോഷകശക്തിയെ അനുഭവിച്ചുംകൊണ്ടു കാഷ്ഠിയുടേയും ഇസ്റ്റിലിയുടേയും പാവനമായ സന്നിധാനത്തിൽ ക്രമേണ വളർന്നുവന്നതും, ആ മഹായങ്ങൾക്ക് ഭാരതരാമായണകഥാശ്രവണത്താലും മുത്തശ്ശിക്കഥകളാലും പകർന്നതും പരിശുദ്ധിയും പൂർണ്ണമായതും മറ്റും "പ്രസ്പുടമായി . പ്രബന്ധപ്പെട്ടിത്തിയിട്ടുണ്ട്". ഈ വാള്യം ആ മഹാകവിയുടെ കുടുംബക്കാർ—പ്രത്യേകിച്ചും ഭാര്യയും സന്താനങ്ങളും—അഭിമാനത്തോടുകൂടി മനസ്സിരുത്തി വായിക്കാതിരിക്കയില്ല. ഒരു വേള അത് ആത്മഗതത്തിൽ അവർക്കുവേണ്ടി മാത്രമായി "കൃതിച്ചി"ട്ടുള്ളതായിരിക്കാനും മതി. പിന്നീട്, അതിന്റെ പ്രചാരവ്യാപ്തി വർദ്ധിച്ചുവന്നതായിരിക്കാം. അങ്ങിനെ ചില പ്രോം സംഭവിക്കാറുണ്ട്. ഇംഗ്ലീഷിൽതന്നെ സ്കോട്ടിന്റെ "മുത്തച്ഛൻ. കഥകൾ" (Tales of a Grandfather) അതിനു ഒരു ഉദാഹരണമാണ്. ഗ്രന്ഥകർത്താവിനോടുള്ള "ലോകൃം"കൊണ്ട് ആ ഗ്ര

ന്ഥവും സാഹിത്യരംഗത്തിൽ കടന്നുവീണു. പല "കഴുതക്കഥ"കൾക്കും അപ്രകാരം "പാരിതോഷിക ക്കോപ്പിക"ളുടെ വർദ്ധനയാൽ, ആദ്യത്തിൽ ഇല്ലാതിരുന്നതും ഒരുവേള ഉദ്ദേശിച്ചിട്ടില്ലാത്തതുമായ പൊതുജനസമക്ഷപ്രവേശ"വും സാഹിത്യകീർത്തിയും സിദ്ധിച്ചിട്ടുള്ളതായി നമുക്ക് അറിവുണ്ടല്ലോ.

രണ്ടാം വാള്യത്തിന്റെ ആദ്യഭാഗത്തു കാണുന്നതു് ഒന്നാം പുസ്തകത്തെപ്പറ്റി പല മഹാശയന്മാരും പുറപ്പെടുവിച്ചിട്ടുള്ള അഭിപ്രായങ്ങളാണു്. ബാക്കിഭാഗം മഹാകവികൾക്കു് മാത്രം ഭംഗിയായി വർണ്ണിക്കുവാൻ സാധിക്കുന്ന "ഗഹനങ്ങളായ" വിഷയങ്ങളാണു്. വിഷയങ്ങളിൽ ചിലതു താഴെ ചേർക്കാം—വിഷയം തിരഞ്ഞെടുക്കുന്നതിലാണു് കവിയുടെ മനോധർമ്മം കാണേണ്ടതു് എന്നു് ഒരു അഭിപ്രായക്കാരുണ്ടു്; വിഷയം എന്തായാലും വേണ്ടില്ല വർണ്ണനാസാമർത്ഥ്യമാണു് കവിയെ ഉത്തമനാക്കുന്നതു എന്നു ശഠിക്കുന്നവരുമുണ്ടു്. എങ്ങിനെയായാലും വേണ്ടില്ല, നമ്മുടെ മഹാകവി അദ്വിതീയനാണെന്നു പ്രത്യക്ഷമാണു്. വിഷയങ്ങളാം:—മാതൃഭൂമിയിലെ മഹാപർവ്വതങ്ങളാം, ഒരു മഹാകവിയുടെ മനോരാജ്യങ്ങളാം, ചമ്പകപുഷ്പവും തേനീച്ചയും, ആവണക്കിൻ പത്തൽ, കവിപ്രേയസിയുടെ ചരമം എന്നു തുടങ്ങിയവയാണു്.

ഈ ഒടുവിൽ പറഞ്ഞതു ഗ്രന്ഥകർത്താവിന്റെ പ്രേയസിയുടെ ചരമംതന്നെയാണു്. പക്ഷെ ആ

സാധുസ്ത്രീ ഇനിയും മരിച്ചിട്ടില്ല!! അവരുടെ മരണ ശേഷം എഴുതുന്ന ചരമം അവർ എങ്ങിനെ വായിക്കും? തന്റെ ഭർത്താവിന്നു തന്നെപ്പറ്റിയുള്ള അഭിപ്രായം എന്താണെന്നു അവർ എങ്ങിനെ അറിയും? ഇന്ത്യയിലുള്ള ലക്ഷോപലക്ഷം സ്ത്രീകളിൽ മഹാഭാഗ്യവതി അവർ തന്നെയാണെന്നാണു് എന്റെ പക്ഷം. ഒന്നാമതായി, അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭാര്യയായ പ്പോൾതന്നെ ഭാഗ്യവതിയായി! സ്വന്തം പ്രേമത്തെക്കുറിച്ചുള്ള കവിത വായിപ്പാൻ സാധിച്ചപ്പോൾ മഹാഭാഗ്യവതിയായി! ഹാ! ആ ഭാഗ്യവാനിധിയെ പ്രസവിച്ച മാതാവുതന്നെ ഭാഗ്യശാലിനി ശാലിനികളിൽ ഭാഗ്യശാലിനി!!!

മൂന്നാം പുസ്തകത്തിൽ, ഒന്നും രണ്ടും പുസ്തകങ്ങളെക്കുറിച്ചു് ഓരോരുത്തർ ഉറന്നു പറഞ്ഞിട്ടുള്ള അഭിപ്രായങ്ങളും വിവിധവിഷയങ്ങളെക്കുറിച്ചുള്ള കവിതകളും മാതാക്കന്മാരുടെ പ്രത്യേകാവശ്യം പുരസ്കരിച്ചു നിർമ്മിച്ചിട്ടുള്ള താരാട്ടുകളുമാണുള്ളതു്. കുട്ടികളെ ക്ഷണത്തിൽ ഭയപ്പെടുത്തി ഉറക്കുന്നതിന്നു് ആ താരാട്ടുകളിൽ ഏതെങ്കിലും ഒന്നു മതി. ഈ വാള്യത്തിലുള്ള കവിതകളിൽ ഏറ്റവും വലിയതു "ഞാൻ വയലിൽ മേയുമ്പോൾ" എന്നുള്ളതാണു്. ഈ കൃതിയിൽ "കവി" തന്നെത്തന്നെ സാഹിത്യവയലിൽ "പ്രഭാതം" മുതൽ "അസ്തമയം"വരെ സഞ്ചരിക്കുന്ന "ഒരു പശു"വായി സങ്കല്പിച്ചിരിക്കുന്നു: ഉചിതമായ മനോധർമ്മംതന്നെ! മൃദുമായ ആശ

യം; ദുശ്ശംപോലെ നിർമ്മലം; മുകരന്ദംപോലെ മധുരം!! അദ്ദേഹം പത്ര മാത്രമല്ല "പച്ചപ്പത്ര"കൂടിയാണ്.

നാലാം പുസ്തകത്തിൽ ആദ്യത്തെ മൂന്നു പുസ്തകങ്ങളേയും, അഞ്ചാം വാള്യത്തിൽ ആദ്യത്തെ നാലു പുസ്തകങ്ങളെയും പറ്റിയുള്ള അഭിപ്രായങ്ങൾ അടങ്ങീട്ടുണ്ട്. ഈ പുസ്തകങ്ങളിലെ വിഷയങ്ങൾ അധികവും അത്ര സുഗ്രാഹ്യങ്ങളല്ലാത്ത വേദാന്തതത്വങ്ങളാണ്. എനിക്കു വായിച്ചിട്ട് ഒരക്ഷരവും മനസ്സിലായില്ല. അതുകൊണ്ട്, വേദാന്തമോ മറേറാ ആയിരിക്കണമെന്നു ഞാൻ ഉൗഹിച്ചതാണ്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ സ്വന്തം പേനത്തുമ്പത്തുനിന്നുതന്നെ അതിനെല്ലാം ഒരു വ്യാഖ്യാനം പുറപ്പെട്ടുവാൻ ഇടയുണ്ടെന്നു പുസ്തകത്തിൽ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ട്. അദ്ദേഹം അങ്ങിനെ ചെയ്യുന്നതു് എല്ലാ രാജ്യങ്ങളിലുള്ള വായനക്കാർക്കും അത്യന്തം ഉപകാരപ്രദമായിരിക്കും.

പൌരസ്ത്യന്മാരുടെ അഗാധമായ തത്വജ്ഞാനത്തേയും മറേറാ പാശ്ചാത്യന്മാർക്കും, പാശ്ചാത്യന്മാരുടെ ലൌകികജ്ഞാനത്തെ പൌരസ്ത്യന്മാർക്കും പരസ്പരം അറിയാറാക്കുന്നതാണ് താൻ തന്റെ ജീവിതോദ്ദേശ്യങ്ങളിൽ പ്രധാനമായി കരുതിയിട്ടുള്ളതെന്നു് അദ്ദേഹംതന്നെ മുഖവുരയിൽ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ട്. "ഓം" എന്ന ശബ്ദത്തെക്കുറിച്ചു താൻ എഴുതിതെയ്യാറാക്കിയിട്ടുള്ളതും, അച്ചടി തുടങ്ങിയിട്ടുള്ളതും,

ഉടനെ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുന്നതുമായ തത്വജ്ഞാന പരമായ മൂന്നു പുസ്തകങ്ങളെക്കുറിച്ചു കാലക്കുട്ടി പൊതുജനങ്ങളെ അറിയിക്കുകയും ആ മുഖവുര കൊണ്ടുതന്നെ അദ്ദേഹം സാധിച്ചിരിക്കുന്നു.

ഈ അഞ്ചു വാള്യങ്ങളിൽ ഓരോന്നും യഥാക്രമം വലിയ വലിയ സക്കാരുദ്യോഗസ്ഥന്മാർക്കാണു് "അവരുടെ അനുമതിയോടുകൂടി" സമർപ്പിച്ചിട്ടുള്ളതു്. അതുകൊണ്ടെങ്കിലും എന്റെ സ്നേഹിതന്റെ സ്ഥിതിക്കു കയറ്റം കിട്ടുമെന്നു കരുതുന്നു. സമർപ്പണംകൊണ്ടും പാരിതോഷികക്കൊപ്പികളെക്കൊണ്ടും ആശ്രിതവത്സലന്മാരായ ഉദ്യോഗമതികളുടെ ദൃഷ്ടിയിൽപ്പെടുവാനുള്ള സ്വന്തം പരിശ്രമങ്ങളേ, അഹംഭാവത്തിന്റെ ഉപരിപ്ലവങ്ങളേ അല്ല അമൂല്യമായ ഈ ഗ്രന്ഥപരമ്പര എന്നു നിസ്സംശയം പറയാം. അവയെല്ലാം നിരുപമമായിരിക്കുന്ന ഒരു നിഷ്കളങ്കകവിഹൃദയത്തിൽനിന്നു് അടങ്ങാതെ തിളച്ചു പുറത്തുചാടുന്ന യഥാർത്ഥസാഹിത്യത്തിന്റെ പരിശുദ്ധമായ പതകളാകുന്നു. അപൂർവ്വവും ഗഹനവും ആയ അതിനെ ആസ്വദിക്കുവാൻ വാസ്തവമായ അഭിരുചിയുള്ളവർ, കുറവായതിനാലാണെന്നു തോന്നുന്നു, പുസ്തകം വില കൊടുത്താലും കിട്ടാത്തതായിത്തീർന്നിട്ടുള്ളതു് കവിവാക്യങ്ങളുടെ വില കണ്ടു സ്വയമായി തീരുമാനിക്കുവാൻ സാധിക്കയില്ലെന്നുള്ളതിനു് ഇനി വേറെ ദൃഷ്ടാന്തം വേണമെന്നു തോന്നുന്നില്ല. പുസ്തകത്തിൽ ചേർത്തിട്ടുള്ള "അഭിപ്രായ

ങ്ങ"ൾക്കു ഗ്രന്ഥവിഷയത്തെക്കാൾ വലിപ്പവും കനവും രസവും കൂടുമെന്നുള്ള ഏക സംഗതികൊണ്ടു തന്നെ ഗ്രന്ഥകാരന്റെ ഒരുക്കവും വിനയവും സ്പഷ്ടമാകുന്നുണ്ട്"! തന്റെ പുസ്തകത്തിൽ തന്റെ സ്വന്തം അഭിപ്രായത്തേക്കാൾ മറ്റുള്ളവർക്കു പറയാനുള്ളതിനെയാണു് ആദരിക്കേണ്ടതെന്നു, തഥാർത്ഥസ്വാർത്ഥപരിത്യാഗിയായ അദ്ദേഹം ദൃഷ്ടാന്തംമൂലം തെളിയിച്ചിട്ടുണ്ടു്"!!

കവിയുടെ ഒരു ഛായാപടംകൂടി ചേരേണ്ടതായിരുന്നു. അതു വിട്ടുപോയതെന്താണെന്നു മനസ്സിലാകുന്നില്ല. ഇല്ലെങ്കിലും പുസ്തകങ്ങൾക്കു് ഒരു തരക്കേടും ഇല്ല. കെട്ടും ചട്ടയും അടിയും വടിവും നന്നായിട്ടുണ്ടു്. ആ പുസ്തകങ്ങൾ തീച്ചയായും അഭിമാനജനകങ്ങളാണു്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഒരു പഴയ സ്നേഹിതനായതുകൊണ്ടു ഞാൻ ഒരു പക്ഷപാതിയാണെന്നു് ഒരു സമയം ജനങ്ങൾ ശങ്കിച്ചേയ്ക്കാം. അതുകൊണ്ടു് ആ പുസ്തകങ്ങളെപ്പറ്റി പല മഹാന്മാരും പറഞ്ഞിട്ടുള്ള അഭിപ്രായങ്ങളിൽ ഏതാനും ചിലതു, താഴേ ഉദ്ധരിച്ചു് എന്റെ നിഷ്പക്ഷപാതിത്വത്തെ ഞാൻ വെളിപ്പെടുത്തിയേയ്ക്കാം.

അഭിപ്രായങ്ങൾ:—

I

"..... നിങ്ങൾ സദയം അയച്ചുകൊടുത്ത പുസ്തകങ്ങൾ ഭദ്രമായി അലമാരിയിൽ സൂക്ഷിക്കു

ന്നതിനും മഹാരാജാവു തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു കല്പന യായിരിക്കുന്നു. അവിടെയുള്ള പുസ്തകങ്ങളും കണ്ടു് അത്യന്തം സന്തോഷമായിരിക്കുന്നു. അവിടുന്നു നിങ്ങൾക്കു ഭാവിശ്രേയസ്സിനെ ആശംസിക്കുന്നു.”

എന്നു് ഉത്തരവിൻപ്രകാരം

റിച്ചപ്പള്ളി മഹാരാജാവിന്റെ പ്രൈവെറ്റ് സിക്രട്ടറി.

II

കോട്ടപ്പള്ളി മഹാരാജാവു തിരുമനസ്സിലെ സിക്രട്ടറി അവർകളുടെ അടുക്കൽനിന്നു് ഉത്തരവിൻപ്രകാരം:—

“ഇക്കൊല്ലത്തിൽ ഈ രാജ്യത്തുണ്ടായിട്ടുള്ള പുസ്തകങ്ങളുടെ വർദ്ധനയും നിങ്ങളുടെ പുസ്തകങ്ങൾ ഏറ്റവും സഹായിക്കുന്നുണ്ടെന്നാണു തിരുമേനി അഭിപ്രായപ്പെട്ടതു്. നിങ്ങൾ നേരിട്ടു സന്നിധാനിലയിൽ ചെയ്തിട്ടുള്ള അപേക്ഷ അവിടത്തെ ഹൃദയത്തിൽ വല്ലാതെ തട്ടിയിരിക്കുന്നു. തിരുനാൾ, നവരാത്രി, സംക്രാന്തി മുതലായ ശുഭാവസരങ്ങളിൽ നിങ്ങളുടെ കവിതാചാതുരിയെ പതിവായി ഉപയോഗപ്പെടുത്തുവാൻ സാധിക്കാത്തതിൽ ഡർബാർ വ്യസനിക്കുന്നു. സക്കാർസംബന്ധക്കാരായ പണ്ഡിതന്മാരും, പത്രാധിപന്മാരും ഇപ്പോൾത്തന്നെ വേണ്ടതിലധികമുണ്ടു്. നിങ്ങളുടെ കവിതകളും അയച്ചുകൊടുത്തതിനു തിരുമേനി കൃതജ്ഞനാകുന്നു.

III

"ലപുഷോർ" ഗവണ്മെന്റ് സാഹിത്യം അവർകൾ ഇപ്രകാരം എഴുതിയിരിക്കുന്നു:— "നിങ്ങളുടെ കവിതകൾ വായിച്ചതിൽ, ഇന്ത്യയിലെ ജനങ്ങൾക്ക് ഇംഗ്ലീഷുകവിതകൾ എഴുതുകയും അച്ചടിപ്പിക്കുകയും നല്ല ബൈണ്ടുള്ള പുസ്തകങ്ങളാക്കി പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുകയും, സ്നേഹിതന്മാർക്ക് പാരിതോഷികമായിട്ടു കൊടുക്കുകയും മറ്റും ചെയ്യുവാൻ സാധിക്കുമെന്നു് എനിക്ക് ബോദ്ധ്യം വന്നിരിക്കുന്നു. ഞാൻ നിങ്ങളെ ഹാർദ്ദമായി അഭിനന്ദിച്ചുകൊള്ളുന്നു."

IV

വ്യാകരണരാജന്റെ കൊട്ടാരം കവിയായ "ട്ടത്തു പിക്ക" താഴെ ചേർക്കുംവിധം എഴുതിയിരിക്കുന്നു:— "നിങ്ങളുടെ പുസ്തകത്തെ എനിക്ക് അത്യന്തം ഉപകാരപ്രദമായിത്തീർന്നിരിക്കുന്നു. ഞാൻ "ഇന്ത്യൻ സ്തോത്രകാവ്യം" രചിച്ചു വരുന്നതിനിടയ്ക്കായതുകൊണ്ട് അതിനേൽ ഉണ്ടായിരുന്ന സ്തോത്രകാവ്യം എല്ലാം എനിക്ക് തക്ക അവസരത്തിൽതന്നെ കിട്ടി. നിങ്ങൾ ഇനിയും പുതിയ പുതിയ ഗ്രന്ഥകർത്താവിനെ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുമെന്നു ഞാൻ ആശിക്കുന്നു. മേലാൽ എനിക്കു പുസ്തകങ്ങൾ അയക്കുമ്പോൾ കിട്ടുന്നോടത്തോളം പഴയ സ്തോത്രകാവ്യങ്ങൾകൂടി ബാക്കിയിൽ നിറച്ചയയ്ക്കുവാൻ ശ്രമിക്കുക."

V

പ്രസിദ്ധകവയിത്രിയായ "മിസ്സ്" ചിംപം" എന്ന സ്ത്രീരത്നം "വെർജീനിയാ" എന്ന രാജ്യത്തു നിന്നിപ്രകാരം അഭിപ്രായപ്പെട്ടു:—"സാർ, ഞാൻ പ്രായേണ അഭിപ്രായങ്ങൾ എഴുതി അയയ്ക്കാറില്ല; ആവശ്യപ്പെട്ടാൽ ഒട്ടുമില്ല. ഓരോ കൃതികളേയും പറ്റി ഓരോരുത്തർക്കും സ്വതന്ത്രാഭിപ്രായങ്ങൾ ഉണ്ടാകുന്നതിനു വേണ്ട സ്വാതന്ത്ര്യം വേണമെന്നാണു് എന്റെ പക്ഷം. മറവുള്ളവരുടെ "കണ്ണാടി"യിലൂടേ നോക്കിക്കാണുവാൻ ആരേയും നിർബ്ബന്ധിക്കരുതു്. അഭിപ്രായപ്രകടനങ്ങൾ ഗ്രന്ഥകർത്താവിനു സഹായമായിത്തീരുമെന്ന വാദത്തെ ഞാൻ തീരെ നിഷേധിക്കുന്നു. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, ഗ്രന്ഥകാരൻ ആവശ്യപ്പെടുന്ന അഭിപ്രായം എപ്പോഴും ഗുണകരമായ അഭിപ്രായമാണു്. കൃതി ഉത്തമമാണെങ്കിൽ അതുതന്നെ അതിനെക്കുറിച്ചുള്ള അഭിപ്രായങ്ങൾ ജനിപ്പിക്കട്ടെ; സ്തുതിപാഠകന്മാർ ആവശ്യമില്ല. നിഷ്കൃതിയാണെങ്കിൽ അതിന്റെ ഫലവും അതുതന്നെ അനുഭവിക്കട്ടെ. ഈ തത്വം അറിഞ്ഞിരിക്കുന്നതായാൽ ഗ്രന്ഥകാരനു രാത്രിയിൽ സുഷുപ്തിയുണ്ടാകുന്നതാണു്. തന്നിമിത്തം ഞാൻ മിക്കപ്പോഴും നല്ലതായും ചീത്തയായും അഭിപ്രായം പുറപ്പെടുവിക്കാറില്ല.

"എങ്കിലും നിങ്ങളുടെ കാര്യത്തിൽ ഇതിനെല്ലാം വിപരീതമായി പ്രവർത്തിക്കുന്നതിനു് ഒന്നി

ലധികം കാരണങ്ങളുണ്ട്. "ക്രിസ്തീയ സുവിശേ
ഷ"ത്തിന്റെ പരമമഹത്ത്വങ്ങൾ ഇനിയും പൂർണ്ണ
മായി പ്രചരിച്ചിട്ടില്ലാത്ത കറുത്ത മനുഷ്യരുടെ
കൂട്ടത്തിൽപ്പെട്ട ഒരാളാണ് നിങ്ങൾ. നിങ്ങളുടെ
പുസ്തകം അച്ചടിച്ചതു" ഇന്ത്യയിലാണ്. ആ അ
ച്ചുകൂടത്തിൽ ക്രിസ്തുമതത്തിൽ ചേർക്കപ്പെട്ടവരായ
ഒന്നു രണ്ടാളെങ്കിലും പണിക്കാരുടെ കൂട്ടത്തിൽ ഉ
ണ്ടാകാതിരിക്കയില്ല. എന്റെ അച്ഛൻ ഒരു പാ
തിരിയായി വളരെ കാലം ഇന്ത്യയിൽ കഴിച്ചിട്ടു
ണ്ട്. ഇന്ത്യയിലുണ്ടാകുന്ന [illegible]എല്ലാ കൃതികളെക്കു
റിച്ചും, തന്നിമിത്തം, എനിക്കു വിശേഷാൽ സ്നേ
ഹാദരങ്ങൾ ഉണ്ടാകാതിരിക്കയില്ല. ക്രിസ്തുവിന്റെ
മാഹാത്മ്യങ്ങൾ ഇതിന്നിടയ്ക്കു നിങ്ങൾ ധരിച്ചി
ട്ടുണ്ടായിരിക്കുമെന്നു വിശ്വസിക്കുന്നു. ആ ചരി
ത്രം നിങ്ങളുടെ ശ്രദ്ധയ്ക്കു പ്രത്യേകം വിഷയമാ
കേണ്ടതാണ്. ഒരു കവിയുടെ നിലയിൽ നിങ്ങൾ
ക്കുള്ള യോഗ്യതകളെക്കുറിച്ച് എനിക്കു് അറിവി
ല്ലാത്തതുകൊണ്ടല്ല, ഞാൻ ഇങ്ങിനെ പറയുന്നതു്.
പ്രതികൂലാഭിപ്രായങ്ങളെ ലവലേശം കൂട്ടാക്കാതെ
ദുഷ്ടവിതകൾ എഴുതുകയും, പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുകയും
ചെയ്തിട്ടുള്ള പല ഇംഗ്ലീഷ് കവികളെക്കാളും നി
ങ്ങൾ യോഗ്യനാണെന്നതിന്നു സംശയമില്ലായിരി
ക്കാം. ദോഷനിരൂപണം ചിലപ്പോൾ മൂഢതയെ
ഉറപ്പിക്കാറുണ്ട്. പരന്മാരുടെ ദുരഭിപ്രായങ്ങളെ
വകവെയ്ക്കാതിരിക്കുന്നതു "തൊലിക്കനം"മുള്ളവരാ

ണ് കുറെ കഴിയുമ്പോൾ "പ്രമാണി"കളായിത്തീരുന്നതു്. ചുരുക്കത്തിൽ ഞാൻ നിങ്ങളോട്, സ്ഥിരോത്സാഹത്തെയാണു് ഉപദേശിക്കുന്നതു്. ഒരു വേള നിങ്ങൾ വിജയിച്ചേയ്ക്കും. അങ്ങിനെ സംഭവിച്ചാൽ നിങ്ങൾക്കു് എന്റെ ഹാർദ്ദമായ അനുമോദനങ്ങൾ ഉണ്ടായിരിക്കുന്നതാണു്. നിങ്ങളെ കന്യകയായ മറിയയുടെ പിതാവില്ലാത്ത പുത്രൻ കാത്തുരക്ഷിക്കട്ടെ—"

VI

"ആനന്ദതുന്ദിലൻ" എന്ന പത്രത്തിന്റെ അഭിപ്രായം താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്നു:—....."കൃതികർത്താവു് വളരെ നന്നായിട്ടുണ്ടു്. കടലാസ്സിന്റെ വിലയും മറ്റും അശേഷം പരിഗണിച്ചിട്ടില്ല. ഒന്നാം വാള്യത്തിൽ ചേർത്തിട്ടുള്ള ഗ്രന്ഥകർത്താവിന്റെ ജീവചരിത്രം പുസ്തകത്തിനു് അനുരൂപമായിട്ടുണ്ടു്. "കല്പാന്തകാലം' അച്ചുകൂട്ടക്കാരെ പ്രത്യേകം അഭിനന്ദിക്കേണ്ടതാകുന്നു."

VII

"മുരളീധരൻ" പറഞ്ഞിട്ടുള്ളതു താഴെ കാണുന്നവിധത്തിലാണു്:—"അദ്വിതീയനായ നിയമജ്ഞനാണെന്നു സുപ്രസിദ്ധനായ ഒരു പെൻഷ്യൻഡ് സബ്ജഡ്ജിയുടെ മകനും, മദിരാശി സർവ്വകലാശാലയിൽനിന്നു ബി. എ. പാസ്സായിട്ടുള്ള ആളും, ബഹുമാനപ്പെട്ട പുലാക്കട രാജാവിന്റെ ജാമാതാവും ആയ ഒരാൾ നിർമ്മിക്കുന്ന സാഹിത്യഗ്രന്ഥത്തെ നി

രൂപണം ചെയ്യുന്നതിനു് ഇന്നാരാണുള്ളതു്? ഗ്രന്ഥകർത്താവിന്റെ യോഗ്യതതന്നെയാണല്ലോ കൃതിയുടേയും യോഗ്യത. അതുകൊണ്ടാണു് ഞങ്ങൾക്കു് അഭിപ്രായപ്രകടനത്തിൽ ധൈര്യം തോന്നുന്നതു്. പുസ്തകത്തിന്റെ അടിയും കെട്ടും അച്ചുകൂട്ടക്കാരുടേയും, അതിൽ ചേർത്തിരിക്കുന്ന ഛായാപടം അതെടുത്ത ആളുടേയും, അതിന്റെ ഉടമസ്ഥന്റേയും യോഗ്യതകൾക്കു് അനുരൂപങ്ങളായ ലക്ഷ്യങ്ങളാകുന്നു.'

പുസ്തകത്തിൽ ഛായാപടം ചേർത്തിട്ടതന്നെയില്ല. ഉണ്ടാകാതിരിക്കയില്ലെന്നു പത്രാധിപർ വിചാരിച്ചു. പുസ്തകത്തിന്റെ സ്ഥിതിക്കു് അതുകൂടി വേണ്ടതായിരുന്നു. ഗ്രന്ഥകർത്താവിനു്, അതു വകതിരിവില്ലാതാകുമെന്നു പത്രാധിപർ ധരിക്കാഞ്ഞതിൽ പറഞ്ഞ പ്രമാദമാണു്!

മേല്പറഞ്ഞ പ്രോത്സാഹജനകങ്ങളും ചാരിതാർത്ഥ്യപ്രദങ്ങളുമായ നിരൂപണങ്ങൾക്കു 'പുറമെ 250 അനുമോദനക്കത്തുകളും ലഭിച്ചിട്ടുണ്ടു്. അവയിൽ ചിലതെങ്കിലും എടുത്തു ചേർക്കാഞ്ഞാൽ ഞാൻ വലിയ കൃതഘ്നനായിത്തീരുന്നതാണു്.

'സാർ, സദയം അയച്ച പുസ്തകങ്ങൾ കിട്ടി, വളരെ വന്ദനം. അമേരിക്കക്കാരായ ഞങ്ങൾക്കു സമയവും പണവും ഒന്നാണു്. ഏതെങ്കിലും തക്കതായ പ്രതിഫലം ലഭിക്കാത്തതായ ഒരു പണിയും ഞങ്ങൾ ചെയ്കയില്ല പണിയില്ലാത്ത. സമയവുമില്ല.

ഇവിടെ സ്ഥാപിച്ചിട്ടുള്ള "ഫൈന്ദവോന്നമനസം ഘ"ത്തിന്റെ അദ്ധ്യക്ഷന്റെ നിലയിൽ നിങ്ങളുടെ കൃതികളെ ഞാൻ, അവയുടെ ഗുണദോഷത്തെ ആലോചിക്കാതെയും, പ്രതിഫലമില്ലാതെ അമേരിക്കക്കാർ ഒന്നും പ്രവർത്തിക്കയില്ലെന്ന നിശ്ചയത്തെ തൽക്കാലം വിസ്മരിച്ചും, സവിശേഷം സ്വീകരിച്ചുകൊള്ളുന്നു. ഒരിന്ത്യൻ ഇംഗ്ലീഷുകവിതയെഴുതുന്നു സംഗതിതന്നെ മതി, എന്നെ അത്യന്തം ആനന്ദഭരിതനാക്കുവാൻ. ഇന്ത്യയിലെ ജനങ്ങളം അടുത്ത കാലംവരെ "പിൺഡാരി"കളെപ്പോലുള്ള വിദ്യാവിഹീനന്മാരും നിർദ്ദയന്മാരും ആയ ചോരന്മാരായിരുന്നു എന്നു് ഇന്ത്യാചരിത്രത്തിൽനിന്നു നിങ്ങളം ധരിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ! അവരുടെ മതവിശ്വാസങ്ങളം നികൃഷ്ടങ്ങളും, അവരുടെ ദേവന്മാർ നീചന്മാരും, അവരുടെ പ്രവൃത്തികളം ദോഷപൂർണ്ണങ്ങളും ആയിരുന്നു. ഇന്നും ഇന്തയിൽ മിക്ക പ്രദേശങ്ങളിലേയും സ്ഥിതി അപ്രകാരം തന്നെയാകുന്നു. "ഉടന്തടി ചാട"ലും, ബാലവധവും മറ്റും നടമാടിവരുന്ന ഇന്ത്യയിൽ, സമജീവികളെ വധിക്കുവാനോ ഉപദ്രവിക്കുവാനോ മനസ്സില്ലാത്തവനായി, ഇംഗ്ലീഷു പഠിച്ചവനായി, നിങ്ങളെപ്പോലെ ഒരാളുണ്ടെന്നു് അറിയുന്നതുതന്നെ ആശ്വാസജനകവും അഭിമാനകരവും ആകുന്നു. നിരുപദ്രവിയായ നിങ്ങളം നിർദ്ദോഷങ്ങളായ കവിതകളം എഴുതി എന്നതു ഞാൻ ഒരിക്കലും ഒരു കുറവായി കരുതുന്നില്ല.

"ഞാൻ ഒരിക്കൽകൂടി നിങ്ങളോട് വന്ദനം പറയുന്നു. ഈ എഴുത്തവസാനിപ്പിക്കുന്നതിനു മുമ്പിൽ ഒരു വാക്കുകൂടി ഉപദേശമായി നിങ്ങളോട് പറഞ്ഞുകൊള്ളട്ടെ: നിങ്ങളുടെ രാജ്യത്തുതന്നെ പ്രസ്തുതകൃതികളെ നിർദ്ദാക്ഷിണ്യം ദൂഷിച്ച എന്നു വന്നേയ്ക്കാം. നിങ്ങൾ അതുകേട്ട കോപിച്ച് അവരോട് ഉടനെതന്നെ ദ്വന്ദ്വയുദ്ധത്തിനു പുറപ്പെടരുതെന്നും, ഒരു മദ്ധ്യസ്ഥനെ നിർത്തി തർക്കംതീർക്കുകയേ ചെയ്യാവൂ എന്നുമാണ് എന്റെ ഉപദേശം.

"എന്ന് ടിങ്കർലാറൊട്ട്",
പൊളിറ്റിക്കൽകംക്ഷി,
കോടീശ്വരൻ."

(അമേരിക്ക)

"ഹേ കവേ,

"സാധാരണന്മാർക്കു കൌതുകജനകങ്ങളായ അനവധി സംഗതികൾ നിങ്ങളുടെ പുസ്തകങ്ങളിൽ ഉണ്ട്. നിങ്ങളുടെ മനോഗതികളെ കുറിക്കുന്നതുകൊണ്ട് ആ സംഗതികൾ എനിക്കു രസം തരുന്നുണ്ട്. നിങ്ങൾക്കും മൂഢലോകത്തിനെന്നപോലെ, ചില തെറ്റുകൾ പറ്റിയിട്ടില്ലെന്നില്ല. "കുലീനയുടെ കുസുമസ്മിത"ത്തെക്കുറിച്ചു നിങ്ങൾ പ്രസ്താവിക്കുന്നു. താമരപ്പൂക്കൾ ചിരിക്കുമോ, ഉണ്ടെങ്കിൽ എപ്പോഴാണ്? "മനുഷ്യർ മരിക്കുന്നു" എന്നു നിങ്ങൾ പറയുന്നു. മനുഷ്യൻ "മരിക്കു"ന്നതായി നിങ്ങൾക്ക് അറിവുണ്ടോ? ഹിമാലയം, വിന്ധ്യൻ

എന്നീ പർവ്വതങ്ങൾ തമ്മിൽ അനുരാഗമുള്ളതായി നിങ്ങൾ വർണ്ണിക്കുന്നു. ആ സ്ഥിതിക്കു ഗംഗയും ഹിമാലയവും തമ്മിലുള്ള അനുരാഗത്തെക്കുറിച്ചു നിങ്ങൾ എന്തു പറയുന്നു? "ചൊവ്വ"യ്ക്കു താമരയോടും പനിനീർപുഷ്പത്തിനോടും അസൂയയുള്ളതായി നിങ്ങൾ പറയുന്നതിനുള്ള കാരണമെന്താണു്? ആ അസൂയയെ ദിനകരസ്പർദ്ധയ്ക്കു കാരണമാക്കിത്തീർത്തതു് ഏതു ന്യായപ്രകാരമാണു്? ഞങ്ങളെല്ലാം കാലെടുത്തു കുത്തുവാൻകൂടി സംശയിക്കുന്നടിക്കിൽ നിങ്ങൾ നിസ്സംശയം ഓടിക്കയറുന്നു! അതുകൊണ്ടു താഴെ ചേർക്കുന്ന എന്റെ വക പുസ്തകങ്ങൾ മനസ്സിരുത്തി വായിച്ചാൽ കൊള്ളാമെന്നു ഞാൻ പ്രാർത്ഥിച്ചെയ്യുന്നു. 1. പർവ്വതങ്ങളുടെ മാനസീകശക്തി. 2. പുഷ്പങ്ങളുടെ ആത്മാവു്. 3. നക്ഷത്രങ്ങൾ തമ്മിലുള്ള ആത്മീയബന്ധം. 4. പുൽച്ചെടികളുടെ ഭാഷ. 5. പാത്രക്കുടേയും, തവളപ്പൊട്ടിന്റേയും, ധൂമകേതുക്കളുടേയും വാലുകൾ. 6. കാരമുള്ളിന്റെ കൂച്ചും, ചെമ്പരത്തിപ്പൂവിന്റെ ചുമപ്പും.

"ആകപ്പാടെ നിങ്ങളുടെ കവിത തരക്കേടില്ല.

"എന്നു ഡിമ്പാംമഫൽസ്",

മാനസികശാസ്ത്രജ്ഞൻ, തത്ത്വജ്ഞാനി, സൂക്ഷ്മശരീരസഞ്ചാരി, (മതലായവൻ)

"ഒക്കു" യൂണിവേർസിറ്റി പ്രഫസ്സർ."

എന്റെ സ്നേഹിതനായ ഈ കവിപുംഗവൻ എത്ര ഉയർന്ന നിലയിലെത്തിയിരിക്കുന്നു! ഒരുത്തൻ

വലിയ ധനവാനായിരിക്കാം. എങ്കിലും, ഇഹലോകത്തിൽ സമസൃഷ്ടികളുടെ ഇടയിൽ ഒരു മനുഷ്യനെ വാസ്തവത്തിൽ ഉയർത്തുന്നതു്, അവന്റെ മാനസികശക്തി ഒന്നുതന്നെയാണു്.

ഈ കൃതികൾക്കു് ഏഴാമത്തെ പതിപ്പായി. അമ്പതു്, അമ്പതു കോപ്പികൾകൂടിയാൽ ഓരോ പതിപ്പായി സങ്കല്പിക്കുന്ന ഒരു നവീനസമ്പ്രദായം ധാരാളം നടപ്പായിട്ടുണ്ടു്. ആ ക്രമത്തിന്നു്, 500_ാം മത്തെ പുസ്തകം പത്താമത്തെ പതിപ്പായിത്തീരും. എത്ര എളുപ്പമായ മാർഗ്ഗം! ആദ്യത്തെ പതിപ്പിലുള്ള 100 പുസ്തകംപോലും വിറ്റു തീരാത്ത വിദ്വാന്മാരായ ഗ്രന്ഥകാരന്മാരെ, കുറച്ചൊന്നാലോചിച്ചാൽ നിങ്ങളുടെ പുസ്തകത്തിന്നും രണ്ടുപതിപ്പു കഴിഞ്ഞിട്ടുണ്ടെന്നറിഞ്ഞു സമാധാനപ്പെടാമല്ലോ.

വേറെ ഒരു വഴികൂടിയുണ്ടു്: ചില പ്രസാധകന്മാരും അച്ചടിപ്പിണിക്കാരും എന്തു പറഞ്ഞാലും, ഒന്നാംപതിപ്പു് ആദ്യം അടിക്കയില്ല അവർ 19_ാം പതിപ്പു മുതല്ലോ 21_ാം പതിപ്പു മുതൽക്കോ ആയിരിക്കും ആരംഭിക്കുന്നതുതന്നെ. വാക്കിലും പ്രവൃത്തിയിലും പൂർണ്ണസ്വാതന്ത്ര്യമുള്ള ഇക്കാലത്തു ഇപ്രകാരമുള്ള "കനകാവസരങ്ങ"ളെ വ്യർത്ഥമാക്കിക്കളയാമോ? ഒരിക്കലും വയ്യാ!

എഴുതി, എഴുതി ഇന്നത്തെ ഡയറിതന്നെ നീണ്ടുപോയി. എന്റെ സ്നേഹിതന്റെ ഗ്രന്ഥങ്ങ

ളുടെ നേരെ എനിക്കു തോന്നിയ പ്രതിപത്തിയും അതിലുള്ള സംഗതികളുടെ ആസ്വാദ്യതയും നിമിത്തം നേരംപോയതറിഞ്ഞില്ല. ഉറക്കത്തിൽ എന്തോ എന്റെ ഭാര്യ ദുഃസ്വപ്നം കണ്ടു പേടിച്ചു നിലവിളിക്കുന്നതു കേട്ടിട്ടാണ് ഞാൻ തൂവ്വൽ താഴെ വെച്ചതു്. നോക്കിയപ്പോൾ നേരം അർദ്ധരാത്രി കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. പുസ്തകം വായിച്ചു ഞാനിത്ര കഷ്ടപ്പെട്ട സ്ഥിതിക്കു് അതു നിമിത്തമുച്ച എന്റെ സ്നേഹിതൻ എത്രമാത്രം കഷ്ടപ്പെട്ടിട്ടുണ്ടായിരിക്കണം!!

ചിങ്ങം ഫ്ര-ാംനു-.

ഇന്നലെ രാത്രി ഡയറി എഴുതി വളരെ സമയം കളഞ്ഞു. അതു വിസ്തരിച്ചെഴുതുവാൻ കഴികയില്ല. ഇന്നു് എങ്ങിനെയായാലും മുടക്കണം. പക്ഷെ, ഒരു മിത്രത്തിന്റെ വിജയം എന്റെ സ്വന്തം വിജയംപോലെതന്നെയാണു്.

നാളെ എനിക്കു മദിരാശിയിലെത്തണം. അവിടെ "സർവ്വേന്ത്യാസമുദായപരിഷ്കരണസഭ"യുടെ ഇരുന്നൂറ്റി പന്ത്രണ്ടാമത്തെ വാർഷികയോഗമാണു്. ക്ഷണനപത്രം ഇന്നുരാവിലെ കിട്ടി. യോഗത്തിന്റെ കാര്യപരിപാടി, തീർച്ചപ്പെടുത്തുവാൻ പോകുന്ന പ്രമേയങ്ങൾ, ഓഫീയിൽ പ്രയത്നിക്കേണ്ട രീതികൾ, "സ. സ. പ. സ" കമ്മിറ്റി കാര്യദർശിയു

ടെ വക ഒരു പ്രത്യേകക്കത്ത്. എന്നിവയെല്ലാംകൂടി സഭയുടെ "ക്ഷണനപത്രബങ്കി" കറെ വലിയതുത ന്നെയായിരുന്നു. സിക്രട്ടരിയുടെ എഴുത്തു താഴെ ചേർത്തുകളയാം:—

"എന്റെ പ്രിയപ്പെട്ട ദാമു!

"സ. സ. പ. സ. കമ്മിറ്റി സിക്രട്ടരിയുടെ നിലയിൽ ഞാൻ നിങ്ങളെ 18_ാംനു-ത്തെ കോൺഗ്രസ്സിന്നു ഹാർദ്ദമായി ക്ഷണിച്ചുകൊള്ളുന്നു. നിങ്ങളെക്കൊണ്ടു കോൺഗ്രസ്സിൽ വളരെ പ്രധാനമായ ഒരു സംഗതി നിവ്വഹിപ്പിക്കേണമെന്നുമുണ്ടു്. ആ കൃത്യം നിങ്ങൾക്കു് എത്രയും പഥ്യമായ നിങ്ങളുടെ സാധാരണപരിശ്രമവിഷയത്തെ സംബന്ധിക്കുന്നതുതന്നെയാണു്. "ഗോറില്ല" എന്ന നായ്ക്കൂരങ്ങന്മാരുടെ ഇടയിൽ നിങ്ങൾചെന്നു ചെയ്തിട്ടുള്ള മഹത്തരപ്രയത്നങ്ങളിൽ കോൺഗ്രസ്സിന്നു സീമാതീതമായ സന്തോഷവും ചാരിതാർത്ഥ്യവുമുണ്ടു്. നിങ്ങളെ കോൺഗ്രസ്സു് ഹൃദയപൂർവ്വം അനുമോദിക്കുന്നു. നായ്ക്കൂരങ്ങന്മാർ മനോവികാസമില്ലാത്ത ക്രൂരമൃഗങ്ങളാണെന്നുള്ള ധാരണ തെറ്റാണെന്നു നിങ്ങൾ നിസ്സംശയം തെളിയിച്ചിരിക്കുകൊണ്ടു സൂര്യൻ അസ്തമിക്കാത്ത നമ്മുടെ ബ്രിട്ടീഷ് സാമ്രാജ്യത്തിലെ അംഗങ്ങളും ഔദാര്യനിധിയായ നമ്മുടെ ചക്രവർത്തിയുടെ സ്വന്തം പ്രജകളും ആയ അവരുടെ (നായ്ക്കൂരങ്ങന്മാരുടെ)

സമുദായസ്ഥിതിയെ പരിഷ്കരിച്ച്, അവരുടെ ഉന്നമനത്തിനു ശ്രമിക്കേണ്ടതു് ആവശ്യമാണെന്നു സഭയ്ക്കു പ്രബലമായ അഭിപ്രായമുണ്ടു്. ഇന്ത്യയിലെ സമുദായപരിഷ്കാരികൾക്കു ഉയർന്ന ജാതിക്കാരുടെ ഇടയിൽതന്നെ ധാരാളം ജോലിയുള്ളതിനു പുറമെ, താന്നജാതിക്കാരെന്നു പറയപ്പെടുന്നവരുടെ അഭിവൃദ്ധിക്കു പ്രയത്നിക്കേണ്ടതായിട്ടും കിടിയുണ്ടു്. ഈ ജോലിക്കു് "പഞ്ചമന്മാരുടെ ഉദ്ധാരണം" എന്നാണു് പേർ പറയപ്പെടുന്നതു്.. സ. സ പ. സ. കോൺഗ്രസ്സു് കമ്മിറ്റിക്കാർ നിങ്ങളുടെ വിലിഷ്ടങ്ങളായ പ്രയത്നഫലങ്ങളെ സശ്രദ്ധം പരിശോധിച്ചതിനുശേഷം താഴെ ചേർക്കുന്ന വിധം തീർപ്പുപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നു:—

"അല്പം അകന്നവരാണെങ്കിലും, നമ്മുടെ സ്വന്തം സഹോദരന്മാരായ തോറില്ലക്കാരെ—നായ്ക്കരങ്ങന്മാരെ—മേലിൽ പഞ്ചമന്മാരിൽ ഒരു വർഗ്ഗക്കാരായി ഗണിക്കുകയും, അവരുടെ ഇടയിലും സമുദായപരിഷ്കാരം ഉടനെതന്നെ ഏർപ്പെടുത്തുകയും വേണ്ടതാകുന്നു."

"ഈ ഭാരം മുഴുവനും നിങ്ങളെ ഭൂമതലപ്പെടുത്തുന്നുമെന്നാണു് ഞങ്ങളുടെ വിചാരവും മോഹവും. ഞാൻ നിങ്ങളെ ഒരിക്കൽകൂടി കോൺഗ്രസ്സിലേയ്ക്കു ക്ഷണിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.

'എന്നു വിധേയൻ,

സ. സ. പ. സ. കമ്മറ്റി സിക്രട്ടരി."

മുമ്പൊരിക്കൽ എനിക്കു കിട്ടിയ "ലോർഡ് ബിഷോപ്പി"ന്റെ അനുമോദനപത്രത്തിൽനിന്നും, ഇന്നു ലഭിച്ചതായ സ. സ. പ. സ. കമ്മറിയുടെ ക്ഷണനക്കത്തിൽനിന്നും ഇതുവരെയുള്ള എന്റെ പ്രയത്നങ്ങൾ ഒന്നും വൃഥാവിലായിട്ടില്ലെന്നു പ്രത്യക്ഷമാണ്. "ദാമോദരൻ" എന്ന പേരിന്റെ ചുറ്റും ഇപ്പോൾ പരിശുദ്ധമായ കീർത്തി ഒരു പ്രഭാമണ്ഡലംപോലെ പ്രകാശിക്കുന്നുണ്ട്. മലയാളികളുടെ ഇടയിൽ ഇതിലുമധികം സുപ്രസിദ്ധമായ ഒരു പേരില്ല. "ദാമു" എന്ന ശബ്ദം കേൾക്കുമ്പോൾതന്നെ ഏതു മലയാളിയുടേയും ഹൃദയം അഭിമാനംകൊണ്ടു തുള്ളിച്ചാടുന്നു. ശങ്കരാചാര്യർ, തുഞ്ചത്തെഴുത്തച്ഛൻ മുതലായ വിശിഷ്ടനാമങ്ങളെപ്പോലെതന്നെയാണ്. ഈ ഇരുപതാംനൂറ്റാണ്ടിൽ "ദാമോദരൻ" എന്ന പേരും. പുറത്തുള്ളവർ "ദാം" എന്ന പേരുകൊണ്ടാണ് എന്നെ അറിയുന്നതു്. "ദാം" എന്നു കേട്ടാൽ ഇളകാത്ത മനുഷ്യഹൃദയങ്ങളില്ല; മലയാളത്തിൽ ഇല്ല തീച്ചതന്നെ. മലയാളികൾ എത്ര കൊള്ളരുതാത്തവരാണെങ്കിലും, വളരെ അഭിമാനികളാണ്. ഇന്ത്യയിലെ മുന്തിയ ആളുകളിൽ ഒന്നു രണ്ടാം ഏതു കാലത്തും മലയാളികളായിരുന്നു. ആ സ്ഥിതിക്ക് ഇന്നും നീക്കംവന്നിട്ടില്ല. എന്റെ സന്താനങ്ങളുടെ ഹൃദയകുഹരങ്ങളിൽ വല്ല മൂലയിലും ഈ അഭിമാനം വേരുന്നിക്രമേണ വളർന്നാൽ കൊള്ളാമെന്നു ഞാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നു.

ചെറുപ്പക്കാരനായ ഒരു അതിഥി കയറിവന്നു. പേർ പ്രകാശൻ എന്നാണ്. ഒരു കമ്പിനി ഏജൻറാണ്. സ്ഥാപിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ള ഏതെങ്കിലും ഒരു കമ്പിനിയുടെയല്ല. സ്ഥാപിക്കുവാൻ പോകുന്ന—തൽക്കാലത്തിലിരിക്കുന്ന—ചില കമ്പിനികളുടെ ആണ്. കളുടെ" തന്നെ. പതിനൊന്നു ജോയിൻറ് സ്റ്റോക്ക് കമ്പിനികളെ സ്ഥാപിക്കുന്നതിനു വേണ്ട ഏർപ്പാടുകളെ ചെയ്യുന്നതിനാണ് അദ്ദേഹം ആളായി ഇറങ്ങി പുറപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതു്. ഓരോന്നും മാതൃഭൂമിയുടെ ഗുണത്തിനുതകുന്നതാണെന്നാണ് പറയുന്നതു്. "ഭേനകൈവേലകളെ" പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുക, ഭാരതവർഷത്തെ ഉയർത്തുക, ആൽവൃക്ഷങ്ങളും ഋഷീശ്വരന്മാരും നിറഞ്ഞിരിക്കുന്ന ഇന്ത്യയേയും അധിദേവതമാരേയും ആത്മീയജ്ഞാനത്തിനേറയും ഫലസമൃദ്ധങ്ങളായ നെൽവയലുകളുടെയും വഭ്രനയാൽ പുഞ്ചിരികൊള്ളിപ്പിക്കുക മുതലായവയാണ് പ്രധാനോദ്ദേശങ്ങൾ.

അയാൾ ആളെന്തു മിടുമിടുക്കനാണെന്നോ! കണക്കും തുകയും കാര്യവും കടകട്ടിയാണ്. എന്തൊരാത്മധൈര്യം! തന്നെത്താൻ ദഹിപ്പിക്കുന്ന അയാളുടെ "സ്വദേശസ്നേഹത്തിൻെറ ശക്തി നോക്കൂ! അദ്ദേഹത്തിൻെറ "വന്ദേമാതരം കമ്പിനി"കളിൽ ഓരോന്നിലും നിവൃത്തിയുള്ളേടത്തോളം "ഷെയറുകൾ" എടുക്കുവാൻ തീർച്ചയാക്കി. "സ. സ. പ. സ" യ്ക്കു പോയി മടങ്ങി വന്നിട്ടാവാം. അതിന്നിടയ്ക്കു

മിസ്റ്റർ പ്രകാശന്റെ പ്രവൃത്തികളെക്കുറിച്ചു കുറെ കൂടി അന്വേഷിക്കുകയും ചെയ്യാം. കമ്മിനികളെ സംബന്ധിച്ചുള്ള ഗുണദോഷങ്ങളെ വിവരിക്കുന്ന പരസ്യപുസ്തകങ്ങളുടെ ഓരോ പ്രതി എനിക്ക് അദ്ദേഹം തന്നുകൊണ്ടുപോയിട്ടുണ്ട്.

സ. സ. പ. സ. കൊണ്ട് ഒരു ഗുണവുമില്ലെന്നു പറയുവാൻ പാടില്ല. ഇക്കൊല്ലത്തിൽ പ്രത്യേകിച്ചും ചില വിശേഷങ്ങൾ ഉണ്ട്. നവമ്മെണ്ടിനു സ. സ. പ. സ. യോട് വളരെ സ്നേഹാദരങ്ങളും ഉണ്ട്. നമ്മുടെ "രാജകീയമെമ്പർ" കോൺഗ്രസ്സിന്റെ അവസാനദിവസം ഒരു ചായവിരുന്നു നിശ്ചയിച്ചിട്ടുണ്ട്. "വൈസറോയിസായ്വർകഥംക്കു" ഈ കോൺഗ്രസ്സ് വളരെ പഥ്യമാണത്രേ. പാരിതോഷികമായി അദ്ദേഹം കോൺഗ്രസ്സിലേയ്ക്കു വലിയ ഒരു പെട്ടി "ചോക്കലേറു" (ഒരു തരം പലഹാരം) അയച്ചുകൊടുത്തിട്ടുണ്ടെന്നു കേട്ടു. ഓരോ മെമ്പക്കും ഇരണ്ടും മൂന്നും വീതം കിട്ടുമത്രേ. എന്നു മാത്രമല്ല, സ സ. പ. സ മെമ്പർമാക്കെല്ലാം "മാതൃഭൂമി ഭൂഷണൻ" എന്ന സ്ഥാനപ്പേരു കൊടുക്കുന്നതിനും അദ്ദേഹം ഒരുക്കമുണ്ടത്രേ. കായ്യം തരക്കേടില്ല. ഇക്കൊല്ലത്തെ മൂന്നു ദിവസത്തെ ബുദ്ധിമുട്ട പ്രതിഫലമില്ലാത്തതാവില്ലെന്നു തോന്നുന്നു. എനിക്കു കിട്ടുന്ന ചോക്കലേറുപെട്ടി ഞാൻ എന്റെ മകനും ഇന്ദുലേഖയ്ക്കു കൊടുക്കും. അവർക്ക് അതു വളരെ ഇഷ്ടമാണ്. ഭരണകർത്താക്കന്മാർ ഭര

ണിയരെ സ്നേഹിക്കയും മരണിയർ മരണകർത്താക്കന്മാരെ സ്നേഹിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന രാജ്യം അനുഗ്രഹിക്കപ്പെട്ടതാകുന്നു. എന്റെ മകനും ഇന്ദുലേഖയെ മിടുക്കത്തിയാണെന്നാണു് അവളുടെ അമ്മയുടെ അഭിപ്രായം. തീച്ചയായിട്ടും അവനും ചോക്കലേറ്റ് വളരെ ഇഷ്ടമാണു്. സ. സ. പ. സ. യുടെ മംഗളം ആശംസിക്കുന്നു.

എന്റെ മകൻ രാഘവൻ യുവതിയായ ആ "ടൈപ്പിസ്റ്റി"നെ വളരെ ഭ്രമിച്ചുവശംയിരിക്കുന്നു. അവളോടു നല്ല ഭക്തിയുള്ളപോലെ കാണപ്പെട്ടു. സംധുകുട്ടി അവളുടെ ചുരുണ്ടമുടി കോതികെട്ടിയിരിക്കുന്ന ചുകന്ന "റിബ്ബൺ", കാളക്കുട്ടിയുടെ മുമ്പിൽ കാണിച്ച രക്താംബരംപോലെയായി, എന്റെ മകന്റെ കായ്ത്തിൽ! അവന്റെ ഹൃദയത്തിലെ അധിദേവതയെ അവൻ സങ്കല്പത്തിൽ ആരാധിച്ചു് അനുഭവപ്പെടുത്തുന്നതു ഞാൻ പലപ്പോഴും കണ്ടെത്തിട്ടുണ്ടു്.

ആ സ്ത്രീക്കു സമ്മാനമായി എന്തോ ചിലതു് അയച്ചാൽ കൊള്ളാമെന്നു രാഘവനു് ഒരു മോഹം. എന്നോടു സമ്മതം ചോദിച്ചു. എനിക്കെന്താ വിരോധം? പൂർണ്ണമനസ്സോടെ അനുവദിച്ചു. അവൻ ഇപ്പോഴിടെ വലിയ "ശ്ലോകക്കാരനും" ആയിരിക്കുന്നു. ശ്ലോകമെഴുത്തുതന്നെ രാവും പകലും പണി. പഴമയായി കേട്ടിട്ടുള്ള വിരഹവിലാപം തന്നെ. അതു തെറ്റുതീർക്കുവാൻ എന്റെ അടുക്കൽ കൊണ്ടുവന്നു.

എനിക്കു ബഹുരസമായി. മകന്റെ വിരഹതാപത്തിൽ പിതാവു കടന്നു പ്രവർത്തിക്കുന്നതിൽ ചിലക്കു് അത്ഭുതം തോന്നിയേയ്ക്കാം. പക്ഷെ, എന്താ ദോഷം? അച്ഛന്റേയും മകന്റേയും അനുരാഗകാഴ്ചകളെ തീരെ വ്യത്യാസപ്പെടുത്തി മദ്ധ്യത്തിൽ കനംകൂടിയ ഒരു തിരശ്ശീല ഉപയോഗിച്ചു വരുന്ന തെറ്റായ നവീനപരിഷ്കാരസമ്പ്രദായം എനിക്കത്രരുചിച്ചുതല്ല പതിനാറു വയസ്സു കഴിഞ്ഞ പുത്രനെ മിത്രത്തെപ്പോലെ കരുതണമെന്നല്ലേ ശാസ്ത്രം? എന്റെ അഭിപ്രായം തെറ്റായിരിക്കാം. അച്ഛനായാലും മകനായാലും വേണ്ടതൊക്കെ വേണം. ഉത്തമമായ അനുരാഗത്തിന്റെ മാഹാത്മ്യത്തെക്കുറിച്ചും, ആലോചനയില്ലാതെ പുറപ്പെട്ടാലത്തെ ആപത്തുകളെപ്പറ്റിയും, ഞാൻ അവനു വിശദമായി പറഞ്ഞുകൊടുത്തു. അവന്റെ അമ്മയെ കല്യാണം കഴിക്കുന്നതിനുമുമ്പു് എനിക്കുണ്ടായ ഓരോ അനുരാഗകാഴ്ചയെക്കുറിച്ചും അതിന്റെ ഫലങ്ങളെക്കുറിച്ചും ഞാൻ തുറന്നുപറഞ്ഞു. ഇയ്യിടെ കല്യാണം കഴിച്ച എന്റെ സ്നേഹിതൻ ദിവാൻ ബഹദൂർ ഇല്ലേ, അദ്ദേഹം ഇതെല്ലാം—എന്റെ അനുരാഗമാഹാത്മ്യപ്രസംഗങ്ങളും—കേട്ടു പൊട്ടിച്ചിരിച്ചു. അദ്ദേഹം എന്നെ "ദാമൂ" എന്നതിനു പകരം "കോമൂ" എന്നു പരിഹാസമായി വിളിക്കുവാൻ തുടങ്ങി. ഈ വിഷയത്തെക്കുറിച്ചു് എന്റെ പെൺമക്കളോടും ഉപദേശിക്കുന്നതിനു ഞാൻ എന്റെ

പ്രേയസിയെ ഏല്പിച്ചു. എനിക്കതന്നെ ചെയ്യുന്നതിനു വലിയ വിരോധമുണ്ടായിട്ടല്ല. അവൾക്കും പടിയണമല്ലോ. എന്നു മാത്രമല്ല, അവളുടെ ആദ്യത്തെ അനുരാഗകാംക്ഷങ്ങളെക്കുറിച്ചു് അറിയുന്നതായിരിക്കും പെൺകുട്ടിയ്ക്കു് അധികം രസവും. ഉടക്കത്തിലുള്ള ശങ്കയേയും സങ്കോചത്തേയും ജയിക്കുന്നതെങ്ങിനെയാണെന്നാണു് എന്റെ ഭാര്യയുടെ സംശയം മുഴുവനും.

സമുദായപരിഷ്കാരം, സമത്വം, സ്വാതന്ത്ര്യം, സാഹോദര്യം മുതലായ ശബ്ദങ്ങളെക്കൊണ്ടു വായുമണ്ഡലം മുഴുവനും മാറെറാലികൊണ്ടിരിക്കുന്ന ഈ കാലത്തെ സ്ഥിതിക്കു രാഘവന്റെ അനുരാഗകാര്യം ദോഷരഹിതമാണെന്നുതന്നെ പറയണം. "മിസ്സു് നൂർജിഹാൻ" എന്നാണു് അവളുടെ പേരു്. പാർസിയാണു്. വളരെ ചെറുപ്പം, സാധു, സുന്ദരി, കൃത്യനിഷ്ഠയുള്ളവൾ. വേഷത്തിൽമാത്രം ആന്തയെപ്പോലെയാണു്. ചിലപ്പോൾ "അമ്മ്യാരുടെ" വേഷത്തിലും, ചിലപ്പോൾ പാർസിവേഷത്തിലും, മറെറ ചിലപ്പോൾ ഗുജറാത്തി—മറാത്തി വേഷങ്ങളിലും, ഇടക്കു "മദാമ്മ"വേഷത്തിലും കാണാം. ഒരിക്കൽ "മലയാളി"വേഷത്തിലും കണ്ടിട്ടുണ്ടു്. ഒരവസരത്തിൽ അവൾ ഒരു ഹൈന്ദവയുവതിയെപ്പോലെ ലലാടഫലകത്തിൽ കുങ്കുമക്കുറിയും തൊട്ടുകണ്ടു. അതും നല്ല ചേർച്ചയായിതോന്നി. അവൾക്കു് ചേരാത്തതു് ഒന്നുമില്ല. ഇതൊക്കെ കേവലം കുട്ടിക്കളി

മാത്രമാണു്. പക്ഷെ, അവളുടെ ഓരോ വിളയാട്ടവും ആരുടെ എങ്കിലും ഒരുത്തന്റെ ഹൃദയത്തെ പിളർക്കുന്ന ഒളിയമ്പാണു്. അവൾ അസ്സൂപ്പയോഗത്തിൽ വിദഗ്ധയാണു്. ഒരമ്പിനു് എഴുന്നമാണു്. അവൾ ഒരു ദിവസം പുഞ്ചിരി തൂകിയംകൊണ്ടു് എന്നോടിപ്രകാരം പറഞ്ഞു:—"മിസ്റ്റർ ദാം! ഞാൻ ശ്രുപവതിയാണെന്നു് എനിക്കു നല്ല വിശ്വാസമുണ്ടു്. അതു ശരിയല്ലേ? "ടൈപ്പ്റൈറ്റിങ്ങു്" പഠിക്കുവാൻ ഞാൻ കമ്പനിയിൽ ചേർന്നപ്പോൾ വളരെ ചെറുപ്പക്കാർ എന്നെ അനുകരിച്ചു് അതിലേയ്ക്കു തുനിയുകയും, ഞാൻ മതിയാക്കി പോന്നപ്പോൾ അവരും അപ്രകാരം പ്രവർത്തിക്കുകയും ചെയ്തു. ദിവസംതോറും ഫാജരായാൽ രൂപ്പളം ഇങ്ങോട്ടു തരാമെന്നു മാസ്റ്റർ എന്നോടു നേരിട്ടു പറഞ്ഞു. കള്ളലാക്കു് എനിക്കു മനസ്സിലായി. ഞാനുണ്ടായാൽ കുട്ടികൾ വളരെ വന്നുചേരും, അതുതന്നെ! ഞാൻ വഴിപ്പെട്ടില്ല, "ബ്ലാങ്കു" കമ്പനി"ക്കാരുടെ ഒരു പരസ്യപ്രകാരം ഞാൻ മാനേജർക്കു് അപേക്ഷ അയച്ചു. നേരിട്ടു ചെന്നപ്പോൾ, എന്റെ മുഖംകണ്ട മാത്രയിൽതന്നെ അപേക്ഷയനുവദിക്കുകയും ഇരട്ടി രൂപ്പളം തരാമെന്നേല്പിക്കുകയും ചെയ്തു. ഞാൻ യാത്ര പറഞ്ഞു പിരിഞ്ഞേ ഉള്ളു. നമ്മുടെ ഇപ്പോഴത്തെ ചെറുപ്പക്കാരില്ലേ, എന്തു വിസ്തീകരം! എന്റെ ദാമൂ, ഒന്നും പറയേണ്ട, വങ്കപ്രഭുക്കൾ, ഡംഭിന്റെ അധിദേവന്മാർ! അവരുടെ നാട്യവും നടപ്പും! മത്തൻ കഴുത

കാര്യത്തെന്നെ. മനസ്സും പ്രവൃത്തിയും തമ്മിൽ അജഗജാന്തരമുണ്ട്. ഞാൻ അവരെ എത്രയാണ് കളിയാക്കാറ്! ഹാ! ഭഗവൽഗീതയും കയ്യിൽ ധരിച്ചും കൊണ്ടു നടക്കുന്ന ഇവരുടെ മനോവികാരങ്ങളെ യഥാർത്ഥസ്ഥിതിയിൽ അങ്ങിനെതന്നെ കാണുന്നതിനു സഹായിക്കുന്ന വല്ല ശക്തിയും (എക്സറേ ശക്തിപോലെ) കൈവശമുണ്ടായിരുന്നാൽ എത്ര നന്നായിരുന്നു, ഈശ്വരാ!"

രാഘവനും ടൈപ്പിസ്റ്റും ഞാനുംകൂടി ഒരു കൂടിക്കാഴ്ച. ആവകയൊന്നും തന്നെ അസാധാരണമല്ല. "ബയസ്കോപ്പിൽകൂടി ധാരാളം കാണാറുണ്ട്"! കായ്യം പറയാൻ രാഘവൻ. അതങ്ങിനെയല്ലേ? ഒക്കെ അവന്റെ ഇഷ്ടം.

എനിക്കാക്ഷേപമില്ല. അവർ എന്തെങ്കിലുമായിക്കൊള്ളട്ടെ. പക്ഷെ രാഘവന്റെ അമ്മയ്ക്കത പഥ്യമല്ലാ. വേണ്ട! എനിക്കിയ്യിടെ തക്കിക്കാൻ ഇടകിട്ടാറില്ല. സ. സ. പ. സ. യ്ക്ക മടിരാശിക്കപോകുന്നു.

ചിങ്ങം ഫസ്റ്റ്-ാംനമ്പർ

തീവണ്ടിയാത്ര ദുഷ്കരംതന്നെ. കണ്ണിന്റെറപോള ചീമ്മീട്ടില്ല. തീവണ്ടിക്കമ്പനിക്കാരുടെ അനുഗ്രഹാബുദ്ധികൊണ്ട് എന്റെറ മുറിയിൽ വലിയ ആൾത്തിരക്കുണ്ടായിരുന്നില്ല. ആ കുറവു മറവു മുറിക

ളിൽ ധാരാളത്തിലധികം തീത്തിട്ടുണ്ട്. വണ്ടി മുറിക്കുള്ളിൽ "കത്തിത്തിരുകി"യതിനു ശേഷം എത്തേണ്ട ദിക്കിൽ എത്തുന്നതുവരെ വണ്ടിയെ സ്റ്റീക്കുകൂടി ചെയ്യിട്ടില്ലാത്ത യാത്രക്കാർ അനവധിയുണ്ട്. അതുപോട്ടെ. എന്റെ മുറിയിൽ തിരക്കുണ്ടായിരുന്നില്ല. ഒരാൾകൂടിയേ കയറിയിരുന്നുള്ളൂ. എന്തിനാ, പത്തും പലതും? അയാൾ മതിയല്ലോ. ഏതാണ്ടു് ഒരു പട്ടാളത്തിന്റെ ഫലമുണ്ടു്. അയാൾ ഒരു "ഇൻഷ്വറൻസ്" കമ്പിനി ഏജന്റായിരുന്നു. നല്ല വായാടി. ബഹളക്കുതിയിൽ പ്രസംഗിച്ചു. ഇടിമുഴക്കം തന്നെ. കരച്ചിലും പിഴിച്ചിലും, നേരമ്പോക്കും ഫലിതവും ഹരി! ഹരി! അയാൾ നടിക്കാത്ത നാട്യങ്ങളില്ല. കാണാനും കേൾക്കാനും ഞാൻ മാത്രം. എന്റെ കൂടെ രസിക്കുന്നതിനു് ആരുമില്ലാതിരുന്നതിൽ വലിയ പരിതാപം തോന്നി. പ്രസംഗവിഷയത്തെക്കുറിച്ചു പുസ്തകങ്ങളിൽ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുള്ള സകല പാഠങ്ങളും അയാൾ അന്നു് എന്റെ മുമ്പിൽവെച്ചു് ഉരുവിട്ടു പിഴതീത്തു. ഏജൻസുമാർക്കു് ഒരു വിശേഷമുണ്ടു്. പ്രസംഗം തുടങ്ങിയാൽ പിന്നെ അവസാനിക്കയില്ല; വാച്ചിനു താക്കോലു കൊടുത്തുവെച്ചപോലെയാണു്. അവസാനംവരെ പോയ്ക്കൊണ്ടിരിക്കും. കേട്ടാലും വേണ്ടില്ല, ഇല്ലെങ്കിലും വേണ്ടില്ല. ഇടയ്ക്കിടയ്ക്കു വണ്ടിയുടെ ഒച്ച കൂട്ടുന്നതോടുകൂടി അയാളുടെയും ഒച്ച പൊന്തും. "കടകടം" എന്നുള്ള വലിയ വാക്കുകൾ മുഴുവൻ പഠിച്ചി

ട്ടുണ്ട്. ഇൻഷൂറൻസ് കമ്പിനിയിൽ ആളുകളെ ചേക്കുന്നതു് ആദ്യത്തിൽ അയാൾക്ക് ഒരു "തൊഴി"ലായിരുന്നു; പിന്നെ ഒരു "രസ"മായി; ക്രമേണ ഒരു "ഭ്രാന്തു"യി; ഒടുവിൽ, മുത്തുമുത്തു് അതു അയാളുടെ സങ്കുചിതശിരസ്സിലെ ഒഴിയാംബാധയായ ഒരു "വ്യാധി"യായിപ്പരിണമിച്ചു. ഉറക്കത്തിലും ഉണ്ണുന്നിലും എല്ലാം അയാളുടെ വിചാരം "ആളെപ്പിടുത്തം"തന്നെ. ഭ്രാന്തന്മാരും കുഷ്ഠരോഗികളും മറ്റും ജനങ്ങളെ ബുദ്ധിമുട്ടിക്കാതിരിക്കുവാൻ സർക്കാരിൽ നിന്നു നേരിട്ട ഒത്താശകൾ ചെയ്യുന്നതുപോലെതന്നെ, "ഇൻഷൂറൻസ് ഏജന്മാ"രുടെ കാര്യത്തിലും പ്രവർത്തിക്കേണ്ടതാകുന്നു. അവർക്കു് യഥേഷ്ടം സഞ്ചരിക്കുന്നതിനുള്ള സ്വാതന്ത്ര്യം കൊടുത്താൽ പല വൈഷമ്യങ്ങളുമുണ്ടു്.

ഇക്കാര്യം എനിക്കു നിയമനിർമ്മാണസഭയിൽ എന്റെ ബഹു സ്നേഹിതനെക്കൊണ്ടു ചോദിപ്പിക്കുവാനുള്ള ചോദ്യങ്ങളുടെ കൂട്ടത്തിൽ ചേർത്തുവെയ്ക്കണം. ഇപ്പോൾതന്നെ "ചോദ്യക്കൊട്ട" നിറഞ്ഞിട്ടുണ്ടെങ്കിലും ഇതു കൂടാതെ കഴികയില്ല. എന്റെ ബഹു: സ്നേഹിതൻ, അദ്ദേഹത്തെ തിരഞ്ഞെടുത്തിട്ടുള്ള നാട്ടുകാർക്കുവേണ്ടി, സർക്കാരിന്റെ നേർക്കു പ്രയോഗിക്കാവുള്ള "ചോദ്യാസ്ത്രങ്ങളു"ടെ വിവിധത്വവും പ്രബലത്വവും അനന്യസാധാരണങ്ങളാകുന്നു. എന്റെ ഈ വിഷയം — ഏജന്മാരുടെ കാര്യത്തിൽ ശ്രദ്ധിക്കേണമെന്നതു — "സാമുദായികകാര്യങ്ങ"

എന്ന വകുപ്പിൽ ചേർക്കുവാൻ വിരോധമില്ലാത്തതാണ്.

മദിരാശിയിൽ എത്തി. എന്റെ സ്നേഹിതനായ ശ്രീഹർഷനും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭാര്യയും എന്നെ ഹോട്ടലിലേയ്ക്കു പോകുവാൻ എന്തായിട്ടും സമ്മതിച്ചില്ല. എന്തെല്ലാം തരത്തിലുള്ള എതയെല്ലാം പ്രതികങ്ങളുണ്ടായാലും, എല്ലാം തീർക്കുന്നതിനു മതിയായിട്ടുള്ള ഒരു സ്ഥലമാണതാനും ശ്രീഹർഷന്റെ ഭവനം. അദ്ദേഹത്തിനു കുട്ടികൾ എതയുണ്ടെന്നു പെട്ടെന്നു ചോദിച്ചാൽ അദ്ദേഹത്തിനു തന്നെ പറയാൻ സാധിക്കയില്ല. അക്കാര്യത്തിൽ അദ്ദേഹം "കണ്ണുള്ള ധൃതരാഷ്ട്രർ" ആണ്. ശ്രീഹർഷനും ഭാര്യയും കൂടിയാൽ കുറഞ്ഞതു് 500 രൂത്തൽ തുങ്ങുമെന്നതിനു സംശയമില്ല. അവർ നല്ല "കനമുള്ളവരാ"ണ്. കുട്ടികളുടെയും "നിർമ്മാണ"വും വളർത്തലും "ധാരാളസ്ഥിതി"യിൽതന്നെയാണ്, അശേഷം ഒരു പിശുക്കില്ല. ഒടുക്കത്തെ കുട്ടിക്കു കഷ്ടിച്ചു പത്തു വയസ്സായി. മൂപ്പർ ഇപ്പോഴുംതന്നെ ടീസ്പൂണിനു പകരം ടേബിൾസ്പൂണും, ടേബിൾ സ്പൂണിനു പകരം "കയിലും" ഉപയോഗിക്കുന്ന ആളാണ്. ഉണ്ണുന്ന സമയത്തു് ഓരോ ഉരുള ഉരുട്ടി വിടുന്നതുകണ്ടാൽ അകത്തു വല്ല മൺചുമർപ്പണിയും നടത്തുന്നുണ്ടെന്നു തോന്നും! അവന്റെ പ്രായക്കാർക്കു് ഒരു ദിവസത്തേയ്ക്കുള്ള 'ചോറ്' അവർ ഒരു വായയ്ക്കു തീർക്കും. വിശേഷിച്ചു വല്ല കാരണമോ, പഠിപ്പോ കൂടാതെ

യും, അയാൾ ഈ പ്രായത്തുതന്നെ, നല്ല ഒരു ഒട്ടകപ്പക്ഷിയുടെ ആത്മീയും, ഒരു തിമിംഗലത്തിന്റെ ഉദരപുഷ്ടിയും, കുക്കുടത്തിന്റെ മഹനശക്തിയും പ്രദർശിപ്പിക്കുന്നുണ്ടു്.

എന്റെ സ്നേഹിതൻ എന്തു കാര്യത്തിൽ പ്രവേശിച്ചാലും വേണ്ടില്ല, അയാൾ ആലോചിക്കാതെയും അറിയാതെയുംകൂടി, അതു ഫലപ്രദമായി കലാശിക്കും. പണം വരവും സുഖസമൃദ്ധിയും ക്രമേണ വർദ്ധിച്ചുവന്നു. പണം ധാരാളമായപ്പോൾ അനിവാര്യമായ വിസ്മൃതിയും വങ്കത്തവും ആ തോളു പിടിച്ചു വർദ്ധിച്ചു. ദേവന്മാരുടേയും നിത്യസന്ന്യാസികളുടേയും മറവു കാര്യത്തിൽ എന്നപോലെ, അദ്ദേഹത്തിന്റെ പാവനമായ ശിരസ്സിന്നു ചുറ്റും ഒരു പ്രഭാമണ്ഡലം തെളിഞ്ഞുവന്നു. വലിയവരുടെ വങ്കത്തം വളരെ പ്രകാശമുള്ളതാണല്ലോ. ഒരു "കടൽപ്പോക്കി"നെ പോലെയാണു് അദ്ദേഹത്തെ ജനങ്ങൾ കാമനിച്ചും ശ്വസിച്ചും വരുന്നതു്. വല്ല പിശകും വരുത്തിയാൽ പ്രിയതമ പ്രണയമസൃണങ്ങളായ പ്രഹരങ്ങൾ ഏല്പിക്കുമാറുള്ളതും ആ നിലയിൽത്തന്നെയാണു്. വിവേകിയായ ഒരു ഭർത്താവിനെപ്പോലെ അദ്ദേഹം എപ്പോഴും ഭാര്യയ്ക്കധീനനാണു്. ഇതിന്നിടയ്ക്കാരിയ്ക്കലെങ്കിലും, വലിയ കാര്യത്തിലാകട്ടേ, ചെറിയ കാര്യത്തിലാകട്ടേ, അദ്ദേഹം പ്രേയസിയുടെ വാക്കുകൾ തെറ്റി നടന്നിട്ടില്ല. അവരാണെങ്കിൽ അനാവശ്യമായിട്ടുള്ളതിൽ തലയിടാത്ത ജാ

തിയുമാണു്. ശ്രീഹഷ്ണനു ജീവിതത്തിൽ ഒരേ ഒരു മോഹമേ ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളു. രാപ്പകൽ നിർബ്ബാധമായി ശീട്ടുകളിക്കണമെന്നു മാത്രം. അതിലേയ്ക്കു ഗൃഹിണി ഒരിക്കലും വിഘ്നം പറയാറില്ല. ഹഷ്ണനു് അക്കാര്യത്തിൽ പൂർണ്ണസ്വാതന്ത്ര്യമുണ്ടായിരുന്നു. ബാക്കി കാര്യങ്ങളം മാത്രമേ നായിക നിയന്ത്രിക്കാറുള്ളു. സന്താപഘട്ടങ്ങളിൽ ശീട്ടുകളിയല്ലാതെ ഹഷ്ണനു ഒരു ശരണമുണ്ടായിരുന്നില്ല; സന്തോഷാവസരങ്ങളിൽ ശീട്ടുകളിയല്ലാതെ ഒരു വിനോദമുണ്ടായിരുന്നില്ല. ഭാഗ്യത്തിലും അഭാഗ്യത്തിലും ഒരുപോലെ ശീട്ടുകളിയെ കൈക്കൊണ്ടിരുന്ന ഒരു ധീരപുരുഷനാണു് ശ്രീഹഷ്ൻ. നഷ്ടംവന്നാൽ അതു തീർക്കുവാൻവേണ്ടി വീണ്ടും കളിക്കും. ലാഭം കിട്ടിയാൽ അതു വർദ്ധിപ്പിക്കുവാൻ വേണ്ടി പിന്നേയും കളിക്കും. ശീട്ടുകളിയാണു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഇഹത്തിലെ "സർവ്വരോഗസംഹാരിണി."

ശ്രീഹഷ്ണന്റെ ഭാര്യ സ്നീതപാ മൂർത്തിമത്തായി ത്തീർന്നവളാണു്. യാതൊരു സ്വഭാവദോഷവുമില്ലാത്ത ഒരു കാരുണ്യവതിയാണു്. പ്രപഞ്ചത്തിന്റെ നിലനില്പിന്നു് അത്യന്താപേക്ഷിതമായ സന്തർപ്പൽ പാദനം എന്ന പ്രവൃത്തിയിൽ അവക്കു കിടനില്ക്കത്തക്ക മഹിളാമണികളം എങ്ങുമില്ലെങ്കിലും, ആ അഭിമാനംകൊണ്ടു് അവർ അധികം ഞെളിയാറില്ല; നേരെമറിച്ചു് ഒരു മച്ചിയേക്കാളം വിനയം അവർക്കുണ്ടു്. അവളുടെ ദയാർദ്രമായ കോമളമുഖ

ത്തു് ഒന്നു നോക്കിയാൽതന്നെ ആരുടെയും ഹൃദയം തണുക്കും; അവളോടു സംസാരിച്ചാൽ ആശ്വാസമായി. അവൾ താമസിക്കുന്ന ഗൃഹത്തിൽ ഒരുകുറി താമസിക്കുന്നതായാൽ ആത്മാവു സ്വസ്ഥതയെ പ്രാപിക്കും. ജീവലോകത്തിന്നൊക്കെ പ്രതിനിധ്യം വഹിക്കുവാൻ അവൾ ഒരുവൾ മാത്രം മതി. അവളുടെ ഗൃഹഭരണം പരിഷ്കൃതവും ശാസ്ത്രാനുസൃതവുമാകുന്നു. അവൾക്കു ധനശാസ്ത്രപരിചയം തികച്ചുമുണ്ടു്. ഭക്ഷ്യമായി എങ്ങിനെയെങ്കിലും ഉപയോഗപ്പെടുത്താവുന്ന യതൊന്നും നശിച്ചുപോകുവാൻ ഒരു കാലത്തും അവൾ അനുവദിക്കയില്ല. നല്ലതായാലും ചീത്തയായാലും; പുതിയതായാലും പഴയതായാലും, പഴുത്തതായാലും പച്ചയായാലും, പുളിച്ചതായാലും പഴുത്തതായാലും എന്തായാലും എല്ലാറ്റിന്നും അവരുടെ വിസ്തൃതവും, സുകുമാരവുമായ ശരീരപ്രത്തായം കലവറസ്ഥലമാണു്. അവരുടെ മനസ്സിന്റെ നിഷ്കാപട്യവും ഹൃദയത്തിന്റെ വിശാലതയും വിശേഷിച്ചും വിസ്മയനീയങ്ങളത്രേ. സന്തോഷം, സംതൃപ്തി, നിരപരാധത്വം, നിർമ്മലത, എന്നിവയുടെ ഒരു വിളനിലമാണു് ശ്രീഹർഷന്റെ ഭാര്യ.

ഈശ്വരപ്രാർത്ഥനയിൽ വളരെ ആസക്തിയുള്ള ഒരു സ്ത്രീയാണു് അവൾ. എപ്പോഴും പ്രാർത്ഥിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കും. അധികവും അയൽവക്കത്തുകാരുടെ ഗുണത്തിന്നു വേണ്ടിയാണു്. അവൾക്കു ഭാഗ്യ

മുണ്ടായാൽ ഉടനെ അതില്ലാതാകുവാനും പ്രാർത്ഥിച്ചുതുടങ്ങും. ഒട്ടും തെറ്ററിഞ്ഞരിക്കേണ്ട അസൂയകൊണ്ടല്ല; അതു് ആ നാട്ടിലൂടെതന്നെ പോയിട്ടില്ല. അയൽക്കാരുടെ ഭാഗ്യം ക്ഷയിച്ചാലല്ലേ രണ്ടാമതും അവരുടെ ക്ഷേമത്തിന്നുവേണ്ടി പ്രാർത്ഥിക്കുവാൻ സംഗതി വരൂ? അതുകൊണ്ടാണു്. ആ സൌഭാഗ്യവതിയുടെ നിഴൽ എന്നും എപ്പോഴും ഒരുപോലെ നിലനില്ക്കുന്നതിന്നു സർവ്വേശ്വരൻ സഹായിക്കട്ടേ.

സാപ്പാടു കഴിച്ചു. ഉടുപ്പുകഥ ധരിച്ചു സഭയ്ക്കു പുറപ്പെട്ടു.

സർവ്വേന്ത്യാ സമുദായപരിഷ്കാരണി സഭായോഗം നടത്തുവാൻ പ്രത്യേകമായി കെട്ടിയുണ്ടാക്കി അലങ്കരിച്ചിരുന്ന രമണീയമായ പന്തലിലേയ്ക്കു കടക്കുന്ന പടിക്കൽ ഉപരിഭാഗത്തായി ഇപ്രകാരം എഴുതിയിരിക്കുന്നു.

"ഓരോ കള്ളനും തന്നെത്താൻ നന്നാക്കുവാൻ ശ്രമിച്ചാൽ, കള്ളന്മാരുടെ എണ്ണത്തിൽനിന്നു് ഒന്നുവീതം കുറയുന്നതാണു്."

നല്ല വിലയേറിയ ഉപദേശം. ഇന്ത്യയിലെ ജീവനാഡികളായ നമുക്കുംകൂടി, പരിഷ്കൃതാശയന്മാരും പരിഷ്കാരേച്ഛുക്കളും ആയ നമുക്കുംകൂടി, ഇതെത്രയോ സഹീകാരയോഗ്യമായ സദുപദേശമാകുന്നു. ക്ഷുദ്രനായാലും ഭദ്രനായാലും, പരിഷ്കാരവും, ധർമ്മത്തെപ്പോലെതന്നെ, സ്വഗൃഹത്തിൽനിന്നും സ്വശരീരത്തിൽനിന്നും തന്നെ ആരംഭി

ക്കണം. പരിഷ്കാരം പരത്തുവാൻ ഉത്സാഹിക്കുന്ന നാമെല്ലാം തന്നെ പരിഷ്കൃതന്മാരാകുന്നതുവരെ ലോകം തീച്ചയായും ക്ഷമിക്കുമെന്നാണ് തോന്നുന്നതു്.

വിശാലമായ പന്തലിൽ ഒരു ഭാഗത്തു വിശേഷപ്പെട്ട ഒരു കാഴ്ച (എക്സിബിഷ്യൻ) നടത്തിയിരുന്നു. ഖണ്ഡംഖണ്ഡമാക്കി തിരിച്ചു വളരെ മനോഹരമായി അടക്കി വരിയായി വെച്ചിരുന്ന സാമാനങ്ങളുടെ ഒതുക്കവും മിനുപ്പും കാണേണ്ടതായിരുന്നു. ഓരോ സാമാനത്തെ സംബന്ധിച്ചും പ്രത്യേകം പരസ്യങ്ങളും വാഗ്വാപ്രസംഗങ്ങളും നടത്തുവാൻ ഏജണ്ടുമാരും സമീപത്തുണ്ടായിരുന്നു. മാതൃഭൂമിയിലെ വ്യവസായത്തിന്റെ ഭാവി എതുയും അഭിമാനകരമായിരിക്കുമെന്നു കാഴ്ചയ്ക്കു വെച്ചിരുന്ന സാധനങ്ങളും, അവയെ സംബന്ധിച്ചുള്ള പരസ്യങ്ങളും നല്ലപോലെ തെളിയിച്ചു. ചില സാധനവിവരങ്ങളും അവയുടെ പരസ്യങ്ങളോടുകൂടി താഴെ ചേർത്തുവെയ്ക്കുന്നതു ഭാവിയിൽ ഉപയോഗപ്പെടുമെന്നു കരുതുന്നു.

1. "ആധുനികകല്പതരുവളപ്പൊടി" ഈ വളം ഉപയോഗിച്ചാൽ വൃക്ഷലതാദികളും വളരുന്നതു കണ്ണുകൊണ്ടു കാണാം.

2. "സർവ്വസങ്കടനിവാരിണീ മന്ത്രമുദ്ര" പൌരസ്ത്യശാസ്ത്രജ്ഞന്മാരുടെ അപരിമിതമായ ബുദ്ധിശക്തിയുടെ അനന്യപരമായ വിജയസ്തംഭം. ഐഹികം, പാരത്രികം, കായികം, മാനസികം, സാമ

ദായികം, രാഷ്ട്രീയം, വ്യവസായികം മുതലായ എ
ന്തിനും കൈകണ്ട സിദ്ധൌഷധം. മാനസികവ്യ
സനങ്ങളെ നിർദ്ദോഷം നശിപ്പിക്കുന്നതു്.

ഏതു ബുദ്ധിമാനും ഉപയോഗിക്കുന്നതു്; മണ്ട
ന്മാർ മാത്രം പരിഹസിക്കുന്നതു്; ശാസ്ത്രങ്ങളാൽ
പ്രതിപാദിതം; വേദങ്ങളാൽ സങ്കല്പിതം; ഋഷീ
ശ്വരന്മാരാൽ അനുഗ്രഹീതം. എന്തുകൊണ്ടു നി
ങ്ങൾ മാത്രം പരീക്ഷിക്കുന്നില്ല?

ഒരു വാതു്; നല്ല സമ്മാനം: ഉപയോഗിച്ചു
ഫലം കാണാത്തവർക്ക് ₹൦൦൦ക. ഇനാം. ഒന്നിനു
വില ക. ൨ മാത്രം. ഒരു ഡസൻ വാങ്ങുന്നവർക്ക്ു
എണ്ണം സമ്മാനമായി നല്കപ്പെടും. അയ്യോ അ
റോ ലക്ഷം മാത്രമേ ബാക്കിയുള്ളു. ഉണരുവിൻ!
ഉത്സാഹിപ്പിൻ!

സൂക്ഷിപ്പിൻ:—നിസ്സാരങ്ങളും വ്യാജങ്ങളുമാ
യ അനുകരണങ്ങളെ സൂക്ഷിപ്പിൻ; മന്ത്രശക്തിയെ
ദുഷിക്കുന്നമൂഢാത്മാക്കളെ സൂക്ഷിപ്പിൻ; അതിൽ വി
ശ്വാസമില്ലാത്ത പട്ടവിസ്തൃകളെ സൂക്ഷിപ്പിൻ; ഇതു
നിബ്ബന്ധമായി നടപ്പിൽ വരുത്തുവാൻ മനസ്സില്ലാ
ത്ത ബ്രിട്ടീഷ് സർവമ്മേണ്ടിനേയും സൂക്ഷിപ്പിൻ!

൩. പ്രസിദ്ധപ്പെട്ട മീനകേതനനാഡി ഗുളി
കകൾ.

ഈ ദശാബ്ദത്തിലെ ഏറ്റവും അത്ഭുതകരമാ
യ കണ്ടുപിടുത്തം. ഇനി മുതൽ പുരുഷായുസ്സു്

125 വഷ്മായി. ജീവനംശമില്ല; "ലൈഫ് ഇൻ ഷ്വറൻസു"ം ഇനി ആവശ്യമില്ല.

നോട്ടു്:—ഗുളിക ഉപയോഗിക്കുന്നവർ കാലെ മരിക്കുന്നതായാൽ തന്നെ അവരുടെ മരണം ശാന്തവും വേദനയില്ലാത്തതും ആയിരിക്കും. എന്നു മാത്രമല്ല, വിധവകൾക്കു തക്ക പ്രതിഫലം കൊടുക്കപ്പെടും:

"ഒരാഴ്ച സേവിക്കുകിലതു കൺമുന-
ടയങ്ങളം താരങ്ങളം; മുഖംശശാങ്കനും;
തലയ്ക്കു സൈര്യം; ബത ബുദ്ധി തീവ്രമാം,
പരന്ന വക്ഷസ്സു; കടിസ്ഥലം കൃശം
മുടന്തു നീങ്ങും; ച ശരീരമാകവേ
തെളിഞ്ഞിടും, കാന്തി കലർന്ന ശക്തിയിൽ;
വിലയ്ക്കു ലാഭം, ഫലമിഗ്ഗി-യേവരും
ക്ഷണേന വാങ്ങിച്ചു പരീക്ഷ ചെയ്യുവിൻ!"

രണ്ടു പുസ്തകം നിറച്ചു സർട്ടിഫിക്കേറുകളും ബുക്കു വെറുതെ കൊടുക്കപ്പെടും. രാജാക്കന്മാർ, മഹാരാജാക്കന്മാർ, ജമീന്ദാരന്മാർ മുതലായവർ പരീക്ഷിച്ചറിഞ്ഞു സാക്ഷിപത്രങ്ങളും, ആവശ്യപ്പെടാതെ തന്നെ തന്നിരിക്കുന്നു. 50 സ്വർണ്ണമെഡലുകളും 47 വെള്ളിമുദ്രകളും ലഭിച്ചിരിക്കുന്നു. ഉപയോഗിക്കേണ്ടും ക്രമങ്ങളും മരുന്നോടുകൂടി.

കണ്ണുകളുള്ളവർ കാണട്ടെ!

4. "സൂര്യകാന്തദന്തച്ചൂർണ്ണം"

ആയം മരിച്ചു ശവദഹനം കഴിഞ്ഞശേഷവും, പല്ലകംക്കു കേടുവന്നിട്ടില്ല.

5. "സുഖനിദ്രാപ്രദായിനിനളിനിക്കട്ടിൽ." സുഷുപ്തിയില്ലാത്ത തലച്ചോറു പണിക്കാക്ക് ഒരു അനുഗ്രഹം; ചെന്നകിടന്നാൽ അപ്പോഴം ഉറങ്ങി; താഡനനിദ്ര; ഉപയോഗിച്ചാലറിയാം. ഉറങ്ങിയിരുന്ന 15 പേരെ മരിച്ചു എന്നു തെറ്റിദ്ധരിച്ചു കുഴിച്ചിട്ടകപോലും ഉണ്ടായി.

ഇങ്ങിനെ അനവധിയുണ്ടു്. സൂര്യനു സമയം തെറ്റിയാലും പിശകു പറ്റാത്ത വാച്ചുകം, പട്ടികളെ സംഗീത രസത്തോടുകൂടി കുരപ്പിക്കുന്ന ബിസ്കറുകം, നല്ല രത്നങ്ങളെപ്പോലെ പണയപ്പെട്ടുത്താവുന്ന ഇമിറ്റേഷ്യൻ കല്ലുകം, ഇന്ത്യയുടെ പൌരാണിക കാലത്തുപയോഗിച്ചിരുന്ന അഞ്ചൽ സ്റ്റാമ്പുകം, ആവശ്യപ്പെട്ടന്ന സമ്പളത്തിന്റെ അഞ്ചിരട്ടിപ്പീസ്സടച്ചാൽ ഏതുദ്യോഗമെങ്കിലും ആക്കെങ്കിലും സമ്പാദിച്ചു കൊടുക്കുന്ന യന്ത്രപ്പെട്ടികം, ഏതു സ്ഥാനമാനങ്ങളം വേണമെങ്കിലും എളുപ്പത്തിൽ സമ്പാദിപ്പാനുള്ള മാസ്റ്റർകികം, പെട്ടിയിൽ വെച്ചാൽതന്നെ കത്തുന്ന തീപ്പെട്ടികം, ഒരിക്കൽ ഉപയോഗിച്ചാൽ എന്നെന്നെയ്ക്കും ഉപയോഗിക്കേണ്ടിവരുന്ന തലമുടിച്ചായങ്ങം, കോഴിമുട്ടയിന്മേൽപോലും രോമം വളത്തുന്നതും, അറിയാതെ ഒരു സ്ത്രീയുടെ മുഖത്തു് ഒരു തുള്ളി വീണമാത്രയിൽതന്നെ മീശമുളച്ചു വളന്നതും ആയ കഷണ്ടി

യെണ്ണകം, പാശ്ചാത്യപൌരസ്ത്യ ഔത്തരേയദാ
ക്ഷിണേയസുഖഭക്ഷണശാലകം, അവരവക്കാവശ്യ
മുള്ള ഉടുപ്പുകം, ഭക്ഷണങ്ങം, നോട്ടുകം, ലീട്ട
കം, നാണ്യങ്ങം മുതലായവയെല്ലാം സ്വഗൃഹ
ത്തിൽ വെച്ചുതന്നെ ഉണ്ടാക്കുന്നതിനുള്ള വിശിഷ്ട
യന്ത്രങ്ങം, അമ്മ സേവിച്ചാൽ മകം പ്രസവി
ക്കുന്ന സുഖപ്രസവഗുളികകം, എഫ്. പരീക്ഷയ്ക്കു
പോയപ്പോം ഉപയോഗിച്ചതുകൊണ്ടു് ഒന്നിച്ചു
ബി എ. പാസ്സാകുവാൻ ഒരു കുട്ടിയെ സഹായിച്ച
വിദ്യാർത്ഥി ബന്ധുസിന്ദൂരം; ഇങ്ങിനെ കാഴ്ചയ്ക്കുണ്ടാ
യിരുന്ന സാധനങ്ങളുടെ എണ്ണവും തരവും അവ
ർണ്ണനീയങ്ങളാകുന്നു.

സഭാസ്ഥലത്തു പല കാരണങ്ങളാലും ആക
ഷിക്കപ്പെട്ടവരായി അത്യൽസുകന്മാരും ജിജ്ഞാസു
ക്കളുമായ അനവധി പ്രതിനിധികളും സന്നിഹിത
രായിരുന്നു പന്തലിന്റെ ഓരോ തൂണിന്മേലും സാ
മുദായികപരിഷ്കാരത്തെ കുറിച്ചു് ഓരോ മഹാവാ
ക്യങ്ങളും ഉപദേശങ്ങളും ആദർശങ്ങളും എഴുതിപ്പി
ടിപ്പിച്ചിരിരുന്നു.

നിശ്ചിതസമയത്തു് അദ്ധ്യക്ഷൻ സഭാപ്രവേ
ശം ചെയ്തു.

സഭാനാഥന്റെ ചുറുമായി പ്ലാറ്റുഫോറ
ത്തിൽ (സഭാമഞ്ചത്തിന്മേൽ) യോഗ്യതയുള്ളവരാ
യ—അവരവർതന്നെ തീർച്ചയാക്കിയതോ പരക്കെ
സമ്മതിക്കപ്പെട്ടതോ എന്നു നല്ല നിശ്ചയമില്ല—

കറെ "വലിയ ആളുകൾ" സ്ഥലം പിടിച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. "വന്ദേമാതര"ഗീതം പാടുന്നതിനു ശ്രീമതി ശ്രീമാധരി ബായിയും സഹോദരിമാരും സമീപത്തുണ്ടായിരുന്നു.

വിശേഷിച്ചു കൂട്ടത്തിൽ ഐശ്വര്യവാനും വലിയ ജന്മിയും, ആശ്രിതന്മാരാൽ മുഴുവൻ "രാജ" എന്നു വിളിക്കപ്പെട്ടുന്നവനുമായ ഞങ്ങളുടെ ജനരഞ്ജനയുള്ള സെമിണ്ടാറുമുണ്ടായിരുന്നു. കുട്ടുമാങ്ങ വാടിയതുപോലെയാണു് മുഖമെങ്കിലും അദ്ദേഹം നല്ല യൌവനയുക്തനാണു്. അദ്ദേഹത്തെ പഠിപ്പിച്ചിരുന്ന "വെള്ളക്കാരൻ സായ്പി"ന്റെ അശ്രാന്തപരിശ്രമത്താൽ സെമിണ്ടാക്കു കുറെശ്ശെ ഇംഗ്ലീഷു സംസാരിക്കാറായിട്ടുണ്ടു്. ആ സായ്പിന്റെ കാര്യം ബഹു കഷ്ടമാണു്! തന്റെ ശിഷ്യൻ ഒരു മോട്ടോർ കാർ വാങ്ങിക്കൊടുത്തിട്ടുണ്ടു്; വാടകകൂടാതെ ഒരുക്കൻ ബങ്കളാവു് ഒഴിച്ചുകൊടുത്തിട്ടുണ്ടു്; മാസം ആയിരം ഉറുപ്പിക ശമ്പളം കൊടുക്കുന്നുണ്ടു്; കല്യാണം കഴിച്ചാൽ അഞ്ഞൂറു കൂട്ടി കൊടുക്കുവാൻ നിശ്ചയവുമുണ്ടു്; നായാട്ടിനു വേണ്ട സൌകര്യങ്ങൾ, സവാരിക്കു രണ്ടു പോണിക്കുതിരകൾ, ശിഷ്യന്റെ ജന്മനക്ഷത്രദിവസങ്ങളിൽ സദ്യകൾ, സമ്മാനങ്ങൾ, ഇവയൊക്കെ പുറമെയുണ്ടു്; അതുകൂടാതെ, ഇടയ്ക്കിടയ്ക്കു മുഴുവൻ ശമ്പളത്തോടുകൂടി നീണ്ട അവധികൾ അവധികൾ ഉണ്ടു്; ഇംഗ്ലീഷിന്റെയും പഠിപ്പിക്കുന്ന സമ്പ്രദായത്തിന്റെയും അ

ന്നന്നത്തെ നിലവാരം അറിഞ്ഞുവരുന്നതിനും ആവശ്യമുള്ള പ്പോഴൊക്കെ ശിഷ്യന്റെ ചിലവി ന്മേൽ ഇംഗ്ലണ്ടിലേയ്ക്കു പോകാൻ അനുവാദമുണ്ടു്; വിശ്രമാവസരങ്ങളിൽ വിനോദിപ്പാൻ സ്വന്തമായി ഒരു "ബില്ലിയാർഡു് ടേബിളും" (Billiard table) ഉണ്ടു്; ശിഷ്യനു വേണ്ടുന്ന പുസ്തകങ്ങളും യഥേഷ്ടം വരുത്തുവാൻ ഖജനാവിന്റെ താക്കോലു മുണ്ടു്; പിന്നെ; ഇവിടെ ചേക്കാതിരിക്കാൻ നിവൃത്തിയില്ലാത്തവിധം അത്ര സാരമായതും, എങ്കിലും ചേക്കുവാൻ വയ്യാത്തവിധം അത്ര കൂട്ടലും ആയ നൂറായിരം "മുതലായതും" ഉണ്ടു്. ഇതൊക്കെപ്പാടെ നോക്കുവാൻ ഒരാളെക്കൊണ്ടു സാധിക്കുമോ! സെമിണ്ടാറുടെ രാജ്യത്തു താമസിക്കുക, ഈ വകയൊക്കെ ഉണ്ടായിരിക്കുക, എല്ലാംകൂടി ആലോചിച്ചാൽ സംഭവർകളുടെ സ്വാർത്ഥപരിത്യാഗശക്തി പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നതാണു്. കലക്ടരുടെ താല്പര്യത്താലും, ഇന്ത്യക്കാരോടു പൊതുവിലും സെമിണ്ടാരോടു പ്രത്യേകിച്ചും ഉള്ള ഒരു അനുകമ്പകൊണ്ടും മാത്രം, അദ്ദേഹം വെയിലും മഴയും, തേളും പാമ്പും, മഞ്ഞും കാറും, മുള്ളും ചൂരലും മറ്റുമുള്ള ഈ ഇന്ത്യയിലേയ്ക്കു വന്നതാണു്. എത്ര കഷ്ടപ്പെട്ടാലും വിട്ടു പോകരുതെന്നുള്ള തന്റെ പ്രിയശിഷ്യന്റെ അപേക്ഷയൊന്നു മാത്രമാണു് അദ്ദേഹത്തെ ആ സ്ഥലത്തോടു ചേർത്തു ബന്ധിച്ചിരിക്കുന്നതു്. സുദൃഢമായ സ്നേഹം! ആദരണീയമായ സ്വാർത്ഥത്യാഗം!

ഈ ഗുരുവരന്റെ ശിക്ഷണത്തിനെപുണ്യത്താൽ സെമിണ്ടാർ ഇപ്പോഴും വലിയ സഭകളിൽ അഗ്രാസനസ്ഥാനം വഹിപ്പാനും, സ്കൂളുകളുടെ ഉൽഘാടനക്രിയ നടത്തുവാനും, അസ്ഥിവാരക്കല്ലിടുവാനും, പണികഴിഞ്ഞ പാലങ്ങളിന്മേൽകൂടി വണ്ടിയോടിക്കുവാനും, സമ്മാനങ്ങൾ കൊടുപ്പാനും, സപ്ലൈമെഡലും വെള്ളിക്കപ്പും സമ്മാനിപ്പാനും, എണ്ണച്ചായപടങ്ങൾ അനാച്ഛാദനം ചെയ്യാനും, ടീപാർട്ടി, ഡിന്നർ, വെസ്റ്റിംഗ്, മുതലായവയ്ക്കു ഹാജരാകുവാനും, വരിപ്പട്ടികകളിൽ ഒപ്പിട്ടുകൊടുപ്പാനും, കലക്ടരെ ബഹുമാനിപ്പാനും, തവണ്ണരെ കമ്പിടാനും മറ്റും ശരിയായി പഠിച്ചിട്ടുണ്ട്.

തന്റെ പൂർവ്വികന്മാരെപ്പോലെ ഈ സെമിണ്ടാറും വലിയ തീഷ്ണബുദ്ധിയുള്ളവനാണ്—ജീവചരിത്രക്കാരനെ സംബന്ധിച്ചേടത്തോളം,—എങ്കിലും പഠിപ്പിക്കുവാൻ സായ്പുവർകൾ നന്നേ ബുദ്ധിമുട്ടീട്ടുണ്ട് സെമിണ്ടാറിന്റെ കുടുംബത്തിലെ പൂർവ്വചരിത്രം ആലോചിക്കുകയാണെങ്കിൽ വിക്രമാദിത്യന്റെയും ഭട്ടിയുടെയും കാലംമുതല്ക്കു തുടങ്ങണം. അദ്ദേഹത്തിന്റെ അച്ഛനായിട്ടു ഞാൻ വളരെ പരിചയത്തിലായിരുന്നു. പലപ്പോഴും ഞാൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ അതിഥ്യം സ്വീകരിച്ചിട്ടുണ്ട്. വാസ്തവം ആലോചിക്കുന്നതായാൽ, അവരുടെ തറവാടിനു വിക്രമാദിത്യനേക്കാളും പഴക്കമുണ്ട്. അതിവിദ്വാനായ ഒരു സംസ്കൃതപണ്ഡിതനെക്കൊണ്ടു രണ്ടാ

യിരം ഉറുപ്പിക സംഭാവനകൊടുത്തു് എഴുതിപ്പിച്ച തായ ഗീർവ്വാണത്തിലുള്ള ഒരു പദ്യപുസ്തകത്തിൽ ആ വംശത്തിന്റെ പഴയ ചരിത്രം വർണ്ണിച്ചിട്ടുള്ള തിൽനിന്നു, രഘുവിന്റെ കാലം മുതല്ക്കുതന്നെ ഈ കലഹപരമ്പര ഇതുവരെ മുറിയാതെ നിലനിന്നിട്ടു ണ്ടെന്നു കാണാം. ആ ഗ്രന്ഥം സംസ്കൃതത്തിലുള്ള ഒരു കവിതയായതുകൊണ്ടു വിശ്വസിക്കാതിരിപ്പാ നും തരമില്ല. രഘുവിനെക്കാൾ യോഗ്യതയോ, ശ്രേഷ്ഠതയോ, തികഞ്ഞിട്ടുള്ള ഒരാൾ ഇന്ത്യയിലൊ രിക്കലും ഉണ്ടായിട്ടുമില്ല.

ചെറുപ്പക്കാരനായ നമ്മുടെ സെമിണ്ടാറ് ഏ തു കാര്യവും, പ്രസിദ്ധന്മാരായ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പൂർവ്വികന്മാരുടെ മട്ടിലാണ് ചെയ്യുവരുന്നതു്. ചി ലപ്പോൾ കറുപ്പ് കഴിക്കും, ചിലപ്പോൾ കഞ്ചാവു വലിക്കും. അദ്ദേഹത്തിന്നു മൂന്നു പത്നിമാരും ഏഴു ഉപപത്നിമാരും ഉണ്ടു്. കഞ്ചാവും, കറുപ്പും, ഭാര്യ മാരും, വെപ്പാട്ടികളും എല്ലാം, പൈതൃകസമ്പ്രദാ യത്തിന്നു കൂടാതെ കഴിയില്ലല്ലൊ എന്നുവെച്ചിട്ടു മാത്രം അദ്ദേഹം ഏർപ്പെടുത്തീട്ടുള്ളതല്ലാതെ, അതി ലൊന്നും വാസ്തവത്തിൽ അദ്ദേഹത്തിന്നു ഇഷ്ടമില്ല. നടപ്പുവിടാൻ പാടില്ലല്ലോ എന്നു മാത്രം. ഇക്കാര്യ ങ്ങളിൽ അദ്ദേഹം ഒരു പരിഷ്കാരത്തിന്നും ഇതുവരെ ശ്രമിക്കാഞ്ഞതു തന്നെയാണ് അവിടത്തെയ്ക്കു പ്ര ധാന ഭാഗ്യകാരണവും.

വളരെ നൂറ്റാണ്ടുകളായിട്ട ഒരേ മാമൂലനുസരിച്ചാണ് ആ കുടുംബം കഴിഞ്ഞുപോന്നിട്ടുള്ളത്. ഇപ്പോഴത്തെ കാരണവർ സഹായിച്ചിട്ട്, അതുമാതിരി മേലും കഴിയേണമെന്നേ സെമിണ്ടാക്ക് ആഗ്രഹമുള്ളു. ചുരുക്കത്തിൽ, നമ്മുടെ സെമിണ്ടാരെ പെട്ടന്ന് ഒരു കഴുതയാക്കി സൃഷ്ടിച്ചു എന്നു വിചാരിക്കുക; എന്നാൽ ആ കഴുത തല്ലും കുത്തും സഹിച്ചു വിഴുപ്പു ചുമക്കുന്ന വെളുത്തേടന്റെ കഴുതയല്ലാതെ ഒട്ടും വ്യത്യാസപ്പെട്ടിരിക്കുകയോ വ്യത്യാസപ്പെടുവാൻ ശ്രമിക്കുകയോ ചെയ്കയില്ല.

ബന്ധുജനങ്ങളാലും ഭൃത്യന്മാരാലും സ്നേഹിക്കപ്പെട്ടവനായി, അനവധി സ്നേഹിതന്മാരാൽ ആദരിക്കപ്പെട്ടവനായി, വിവേകമുള്ള ബ്രിട്ടീഷ് ഗവർമ്മേണ്ടിനാൽ പലപ്പോഴും ബഹുമാനിക്കപ്പെട്ടവനായി കഴിഞ്ഞുകൂടുന്ന സെമിണ്ടാരവർകൾ ബ്രിട്ടീഷു സാമ്രാജ്യത്തിലുള്ള "ജിലേപ്പി" പ്രിയന്മാരിൽ അഗ്രഗണ്യനാകുന്നു. കായ്യം മുഴുവൻ ധരിച്ചിട്ടില്ലാത്ത പലർക്കും, അദ്ദേഹത്തിന്റെ ധനത്തിന്റെ സ്ഥിതിക്കും, പഠിപ്പിക്കുവാൻ ഏല്പിട്ടുള്ള സായ്പിന്റെ അവസ്ഥയ്ക്കും, അദ്ദേഹത്തിനു വിദ്യാസമ്പാദനാർത്ഥം ചിലവഴിക്കുവാൻ വേണ്ട സമയമുണ്ടെന്നു തോന്നിയേയ്ക്കാം. യഥാർത്ഥം നേരെ മറിച്ചാണ്.

എട്ടുമണിക്കാണ് സാധാരണ ഉണർന്നെഴുന്നേല്ക്കുക. ഒമ്പതരമണിവരെ കാപ്പികുടിയാണ്. കഴിഞ്ഞാൽ അല്പം വിശ്രമിക്കണം. പിന്നെ രാവില

ത്തെ "കടുത്ത ഗ്രണിക" (കടുപ്പ) സേവിക്കണം. അതോടുകൂടി പതിനൊന്നു മണിക്കുശേഷം, കളി, തേവാരം, ഉഴുണ്ണ്, ഉച്ചയുറക്കം, അങ്ങിനെ മൂന്നരമണിയാകും. കാപ്പികഴിച്ചു സവാരിക്കുപോയാൽ എഴമണിക്കു മടങ്ങിവരും, വന്നാൽ മേൽകഴുകൽ, അത്താഴം, ശയ്യാഗൃഹം മുതലായതായി. എന്തിനാ സമയമുള്ളതു? വാസ്തവത്തിൽ ഒന്നിനുമില്ല.

അവിടെ ഒരു ഗ്രന്ഥശാലയുള്ളതു ഒന്നാന്തരമാണു്. എല്ലാ മസികകളും വരുത്തുന്നുണ്ടു്. ഇംഗ്ലീഷും മലയാളവും. "ലണ്ടൻ പഞ്ച്" എന്ന പത്രത്തിന്റെ മൂന്നു പ്രതിവീതം വരുത്തുന്നുണ്ടു്. ഒന്നു വായനശാലയിലുള്ള വലിയ മേശപ്പുറത്തിട്ടേയ്ക്കുവാൻ; മറ്റതു തന്റെ എസ്റ്റേറ്റുസ്ഥലങ്ങളിൽ എവിടെയെങ്കിലും സക്കീട്ടെത്തീട്ടുള്ള സക്കാരുദ്യോഗസ്ഥന്മാർക്കു വായിക്കാനെത്തിച്ചുകൊടുക്കുവാൻ; മൂന്നാമത്തേതു തന്റെ സക്കീട്ടുപെട്ടിമേൽ വെയ്ക്കുവാൻ. തന്റെ സ്നേഹിതന്മാരായ യൂറോപ്യൻന്മാരോടുകൂടെ തീവണ്ടിയാത്ര ചെയ്യുമ്പോൾ, "ലണ്ടൻ പഞ്ചി"ന്റെ ഒരു പ്രതി നിവർത്തി കയ്യിൽ വെച്ചിരിക്കുന്നതുപോലെ, അത്ര രസകരമായ ഒരു സംഗതി വേറെയില്ലെന്നാണു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ അഭിപ്രായം. തന്റെ യൂറോപ്യൻ ഗുരുനാഥനിൽനിന്നു അദ്ദേഹം പഠിച്ചിട്ടുള്ള പ്രധാന പരിഷ്കാരസംഗതികളിൽ ഒന്നു, ശ്രോതാക്കൾക്കു രസിച്ചാലും വേണ്ടില്ല, ഇല്ലെങ്കിലും വേണ്ടില്ല, കേട്ടാലും വേണ്ടില്ല, ഇല്ലെങ്കിലും വേണ്ടില്ല, കൂട്ടത്തിൽ വെച്ചു "ലണ്ടൻ പഞ്ച്" വായിക്കുക എന്നതായിരുന്നു.

ശാന്തനും നിർവ്വികാരനുമായ സെമിണ്ടാക്ക് വല്ല കാര്യത്തിലും ഒരു ജാഗ്രതയോ ഉത്സാഹമോ തോന്നാറുണ്ടെങ്കിൽ അതു പൊതുജനക്ഷേമസംരക്ഷകന്മാരായ പത്രാധിപന്മാരേ സംബന്ധിച്ചു മാത്രമാണ്. പത്രാധിപവർഗ്ഗം, സൈരവാസം ചെയ്യുന്നവരായി നല്ല സ്ഥിതിയിലുള്ള മാന്യന്മാരെ മനഃപൂർവ്വം ഉപദ്രവിക്കുന്നതിനു പ്രത്യേകം സൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ട ഒരുതരം ജന്തുക്കളാണെന്നത്രേ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പക്ഷം. അവരുടെ സ്നേഹം ആപൽകരമാണ്, വൈരം നാശകരവുമാണ്. ഭേദപ്പെട്ടവരുടെ മനുഷ്യസാധാരണങ്ങളായ പാതകങ്ങളെ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തലാണ് അവരുടെ ജോലിതന്നെ. അവരുടെ ഭക്ഷണസാധനംതന്നെ അതാണ്. പരസങ്കടം കണ്ടാനന്ദിക്കുന്നതിനുവേണ്ടി മാത്രം ജീവികളുടെ ഇടയിൽ പകച്ചുവ്യാധികം പരത്തുന്ന ഒരുതരം ദുർദ്ദേവതകളുടെ കൂട്ടത്തിൽ പത്രാധിപന്മാരേയും ചേർക്കാം. അതുകൊണ്ടു സാധുവായ നമ്മുടെ സെമിണ്ടാർ പട്ടണത്തിലേയ്ക്കു പോയാൽ കൃത്യാന്തരങ്ങൾക്കിടയ്ക്ക് എന്തു ധൃതിയുണ്ടാലും, കടലാസ്സും പേനയും, ആയുധങ്ങളായിട്ടുള്ള പത്രാധിപദേവതകളുടെ ക്ഷേത്രങ്ങളിൽ പോയി പൂജചെയ്തു വഴിവാടുകഴിച്ച് അവരുടെ അനുഗ്രഹം വാങ്ങിക്കാതിരിക്കാറില്ല. പത്തും പന്ത്രണ്ടും പ്രതികം വീതം പ്രധാന കടലാസ്സുകൾ വാങ്ങിച്ചുവരുന്നുണ്ട്; സ്വതന്ത്രങ്ങളായ പ്രസീദ്ധീകരണങ്ങളെ

സഹായിപ്പാൻ വലിയ സംഭാവനകളും കൊടുക്കാറുണ്ട്. മുഖക്കത്തിൽ, കയ്യിൽ വളരെ കാശും, ഹൃദയത്തിൽ വളരെ ദയയും, ബുദ്ധിക്കു കുറെ ബലഹീനതയും ഉള്ള ഒരു സെമിണ്ടാക്കു, പത്രാധിപന്മാക്കായി എന്തൊക്കെ ചെയ്യാൻ കഴിയുമോ, അതിൽ കുറച്ചെങ്കിലും അധികം സെമിണ്ടാർ ചെയ്യാറുണ്ട്. സെമിണ്ടാക്കു അതിനുള്ള ഗുണവും സിദ്ധിക്കാറുണ്ട്. അദ്ദേഹത്തെയും കാര്യങ്ങളേയും പറ്റി പത്രങ്ങളിലുള്ള നീണ്ട മുഖപ്രസംഗങ്ങൾ കാണണം! അദ്ദേഹം തന്റെ സ്വന്തകാര്യങ്ങളിലോ നടവടികളിലോ വല്ല മാറ്റവും വരുത്തിയാൽ "പരിഷ്കൃതാശയനും", ഒന്നും ചെയ്യാതിരുന്നാൽ "പുരാതനമഹിമയെ നിലനിർത്തുവാൻ ശ്രമിക്കുന്നവനും" ആയി. ഏതു നിലയിലും പത്രപംക്തികളിൽ അദ്ദേഹം എന്നും മാതൃകാപുരുഷൻതന്നെ!!

സമഷ്ടിയായി പറയുകയാണെങ്കിൽ, എന്റെ സ്നേഹിതനായിരുന്ന വലിയ സെമിണ്ടാറിന്റെ ഈ പുത്രൻ, കുലശ്രേഷ്ഠതയും, കുടുംബപാരമ്പര്യങ്ങളും, അസൂയപ്പെടത്തക്ക ധനസമൃദ്ധിയും, കുപ്രകഞ്ചാവിന്നും, പാശ്ചാത്യഗുരുനാഥനും, മൂന്നു ഭാര്യമാക്കും, ഏഴ് ഉപഭോഗ്യമാക്കും, വിദ്വാന്മാരായ പത്രാധിപന്മാക്കും, സംഭാവനാപേക്ഷാപത്രങ്ങൾ സ്തുതിപാഠകന്മാക്കും, സംസ്കൃതപണ്ഡിതന്മാക്കും, എസ്സേറുകൾ ഭരണത്തിന്നും, പൊതുജനഗുണാഭിവൃദ്ധിക്കും കേവലം അടിമയാകുന്നു.

സഭാമണ്ഡപത്തിന്മേൽ സെമിണ്ടാർ കൂടാതെ മറ്റു പലരുമുണ്ടായിരുന്നു. അവരെല്ലാം യാതൊരു ചഞ്ചലിപ്പും കൂടാതെ തങ്ങളുടെ സമയവും, പണവും, തലച്ചോറും സുഖസൌകര്യങ്ങളും സ്വരാജ്യത്തിന്റെ ഉന്നമനത്തിന്നു വേണ്ടി വ്യയം ചെയ്തിട്ടുള്ളവരും ചെയ്യുവരുന്നവരുമാണു്. ആ വടക്കൻ രാജ്യക്കാരനായ മിസ്റ്റർ രാഭണൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പണവും യൌവനവും മുഴുവൻ ദാസിവർഗ്ഗത്തെ ഉയർത്തികൊണ്ടുവരുവാൻവേണ്ടി ചിലവഴിച്ച ഒരു മഹാനാണു്. "ദിലീപൻ" ലഹരി സാധനങ്ങളുടെ ഉന്മൂലനാശത്തിന്നു ശ്രമിച്ചുവരുന്നു. "നൂർജി" പഞ്ചമന്മാരുടെ രക്ഷാകർത്താവത്രേ; "ബാംബൂ ബൂറംബാറാഫ്ജി" കന്യകാ വിധവകളുടെ അധിദേവനാണു്; മിസ്റ്റർ "രൂപകൻ" ധർമ്മകല്യാണകക്ഷിയാണു്; പുറമെ അനവധി ധനികന്മാരായ പാർസികളും, ജൈനികാർ, മുഹമ്മദർ, ബുദ്ധമതക്കാർ, നാട്ടുകൃസ്ത്യാനികളും എന്നു തുടങ്ങി ഓരോ സമുദായ ന്യൂനതകളുടേയും പ്രതിനിധികളും അന്നത്തെ സഭയിൽ സന്നിഹിതരായിരുന്നു.

അവിടെ കൂടിയിരുന്ന സമുദായനേതാക്കന്മാർക്കു ഒരു വിശേഷാഭിപ്രായം കൂടിയുണ്ടായിരുന്നു അതും ആലോചനയ്ക്കുവെച്ചിരുന്നു. അവരിൽ ചിലർ അതിനെപ്പറ്റി സകാര്യമായി എന്നോടു പറകയുണ്ടായി. അതു ഓരോ സമുദായക്കാർക്കും പ്രത്യേകം പ്രത്യേകം ഡിസ്ട്രിക്ടുകളും, ഗവർണ്ണർമാരും,

ആലോചനാസഭകളും, പ്രവൃത്തിസഭകളും, ഫൈക്കോടതിയും, സവ്കലാശാലയും ഉണ്ടായിരിക്കുന്നതു് എത്രയും നല്ലതാണെന്നും അതിലേയ്ക്കു ഗവർമ്മേണ്ടിനോടു് ആവശ്യപ്പെടണമെന്നും ആയിരുന്നു.

ഇന്നലെ രാത്രി വണ്ടിയിലായിരുന്നതുകൊണ്ടു് ഉറക്കം സുഖപ്പെട്ടിരുന്നില്ല. അതുകൊണ്ടു വേഗം കുളിയും ഉണ്ണും കഴിച്ചു കിടന്നുറങ്ങാൻ പോയി.

ശ്രീഹർഷനെ ഇപ്പോൾ കാണുവാൻ സാധിക്കില്ലെന്നാണു് തോന്നുന്നതു്. ശീട്ടുകളി വിട്ടുവരണമെങ്കിൽ പതിനൊന്നു മണിയാവണം. ഏതായാലും ഇനി ഇന്നു കാണലും വെടിപറയലും ഒന്നും കൂടാതെ തന്നെ കഴിയട്ടെ; അല്ലാതെ നവ്വത്തിയില്ല; മിസ്സിസ്സു് ഹർഷനും കളിയിൽതന്നെ.

ചിങ്ങം ഫർ-ാംനു-

രാത്രി മുഴുവൻ സുഖമായുറങ്ങി. പ്രഭാതത്തിൽ വളരെ പ്രസന്നതയോടുകൂടിയാണു് എണീറ്റതു്. കിടക്കുവാൻ പോയപ്പോൾ, എനിക്കു നന്നെ ക്ഷീണമുണ്ടായിരുന്നു. ദീർഘമായ യാത്രയാലും, സഭയ്ക്കു ചെന്നുചേരുവാനുള്ള ധൃതിയാലും പരിഭ്രമത്താലും, സഭാസ്ഥലത്തു വളരെ സമയം ഒരേ നിലയിൽ ഇരിക്കേണ്ടിവന്നതിനാലും, അവിടെവെച്ചു നിവ്വികാരനായി, നിശ്ശബ്ദനായി, ക്ഷമയോടുകൂടി ശ്രദ്ധിക്കേണ്ടിവന്ന നീണ്ട വാചാപ്രസംഗങ്ങളാലും മറ്റും

ഞാൻ തീരെ നിസ്സഹായനും നിരാലംബനും ആയിട്ടാണു് തലേന്നു രാത്രി ശയ്യാഗൃഹത്തെ പ്രാപിച്ചതു്. ഈശ്വരാ, മാതൃഭൂമിയുടെ പേരും പറഞ്ഞും കൊണ്ടു് എന്തെല്ലാമൊക്കെ ഓരോരുത്തർ പ്രസംഗിക്കുന്നു! സ്വദേശസ്നേഹമുണ്ടെന്നു വരുത്തുന്നതിനു എത്രയെത്ര അസംബന്ധപ്രലപനങ്ങളാ ഒരാൾക്കു ശ്രദ്ധിക്കേണ്ടിവരുന്നു! ഈ ദുരങ്ങളായ മഹാസഭകളും ക്ഷമാശീലം പഠിപ്പിക്കുന്ന ഒന്നാന്തരം കളരികളാണെന്നു നിസ്സംശയം പറയാം. മഹാസഭയിൽ കഴിയുന്ന പ്രസംഗങ്ങളും ക്ഷമയോടുകൂടി മുഴുവൻ കേൾക്കുവാൻ ഒരാൾക്കു സാധിച്ചാൽ അയാളും ക്ഷമയുടെ മകുടം കണ്ടു എന്നു തീർച്ചയാക്കാം. ക്ഷമ അത്യന്തം ആവശ്യമായതുകൊണ്ടു് ഈ മാതിരി മഹാസഭകളും അത്യന്താപേക്ഷിതങ്ങളും തന്നെ.

സഭകൂടിയതിന്നുശേഷം ഒന്നാമതായി പ്രവർത്തിച്ചതു്—ഹാ, എത്ര ഉചിതവും സ്തുത്യർഹവും ആയ പ്രവൃത്തി!—പുതിയ ഇന്ത്യാ വൈസ്രോയിക്കും പതിനാറും സാഷ്ടാംഗം പറയുക എന്ന മഹാകൃത്യമാണു്. ഹിമവൽ സേതുപര്യന്തമുള്ള ജനതതിയുടെ ഏകകണ്ഠാഭിപ്രായത്തിന്റെ പ്രതിധ്വനിതന്നെയാണു് കോൺഗ്രസ്സിന്റെ ഒന്നാമത്തെ ആ 'റസല്യൂഷ്യൻ'. ഇന്ത്യയിലുള്ള നാട്ടരാജാക്കന്മാരെല്ലാം ചക്രവർത്തിയുടെ പ്രതിനിധിയായ വൈസ്രോയിയുടെ മുമ്പിൽ നമസ്കരിക്കുന്നതു് അവരുടെ ഒരു ചുമതലയോ മറയോ അല്ല; അഭിമാനകരമായ ഒരു അ

ധികാരമോ അവകാശമോ ആണെന്നു കരുതിപ്പോരുന്നു. ജനതതിക്കാണെങ്കിൽ "ഇന്ത്യാചക്രവർത്തി" എന്ന വാക്ക് അർത്ഥവത്തായിരുന്നതു് വൈസ്രോയി" ഉണ്ടായെന്നു മുതൽക്കാണു്. "കോർട്ട് ഓഫ് ഡയറക്ടേർസ്" (The Court of Directors) ഓഫ് ബോർഡ് കൺട്രോൾ (The Board of Control) മുതലായി കമ്പിനിക്കാരുടെ രാജ്യഭരണകാലത്തുണ്ടായിരുന്ന ഏറ്റുമുട്ടലുകൾ ഒന്നും ഇന്ത്യക്കാർക്ക് അത്ര രുചിച്ചിരുന്നില്ല. ഇപ്പോൾ ഇന്ത്യാചക്രവർത്തിയും വൈസ്രോയിയും ആയപ്പോൾ വളരെ നൂറാണ്ടുകളായി ഇന്ത്യാക്കാർക്ക് ആകെ ഉണ്ടായിരുന്ന ആഗ്രഹം പൂർണ്ണമായും സാധിച്ചു. അവരുടെ വെറും സ്വപ്നങ്ങൾ പോലും അനുഭവയോഗ്യങ്ങളായി. ഇന്ത്യാ ചരിത്രത്തിൽ മുമ്പുണ്ടായിട്ടില്ലാത്തവിധം അവർക്കു സ്വന്തമായി ഒരു ചക്രവർത്തിയും, ഒരു രാജപ്രതിനിധിയും ഉണ്ടായി.

ഇന്നലെ "പാസ്സാക്കിയ" അഭിപ്രായങ്ങളിൽ പ്രധാനം വിവാഹത്തെ സംബന്ധിച്ചതായിരുന്നു. ഹിന്ദുക്കളുടെ വിവാഹസമ്പ്രദായം ഇപ്പോൾ വളരെ ഭാരപ്പെട്ടതും പഴകിപ്പോയതും ആണെന്നും, അതിനെ ലഘൂകരിക്കുകയും പുതുക്കുകയും ചെയ്യേണമെന്നുമാണ് അതിന്റെ താൽപര്യം. ആ നിവേദനം കൊണ്ടുവന്നതു ഹൈകോർട്ടുവക്കീൽ മിസ്റ്റർ രൂപകറാവുജി, എം. ഏ ബി. എൽ. ആണു്. അദ്ദേഹം വളരെ സമുദായസ്നേഹമുള്ള ഒരു യോഗ്യനും,

അശേഷം ശ്രദ്ധവതികളല്ലാത്ത പതിനൊന്നു പുത്രിമാരുടെ ഏകപിതാവും ആണ്. ചോരകുടിയന്മാരായ ജാമാതാക്കളെ അനേകായിരം ഉറുപ്പിക കൊടുത്തു വിലയ്ക്കുവാങ്ങി, സ്വപുത്രിമാരുടെ വിവാഹം കഴിക്കേണ്ടിവന്നതിലുള്ള ഉഗ്രമായ സങ്കടത്തെക്കുറിച്ച് അദ്ദേഹം തീവ്രശക്തിയോടും ഏടയപൂർവ്വകമായും ഒരു അനുഭവസ്ഥനെപ്പോലെ പ്രസംഗിച്ചു. താൻ വളരെ കഷ്ടപ്പെട്ടും ബുദ്ധിമുട്ടിയും സമ്പാദിച്ചിട്ടുള്ള സമ്പത്തെല്ലാം—എങ്ങിനെയൊക്കെ സമ്പാദിച്ചിട്ടുള്ള സ്വത്താണെന്നു അദ്ദേഹത്തിനും ഈശ്വരനും മാത്രമേ അറിവുള്ളൂ—സ്വസമുദായത്തിലുള്ള അരക്കന്മാർക്കു ബലികഴിക്കേണ്ടിവന്ന കാര്യത്തെക്കുറിച്ചു പറഞ്ഞപ്പോൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ "കണ്ടിൽപോയ കണ്ണുക"ളിൽ മുഴുവൻ അശ്രുകണങ്ങളും നിറഞ്ഞു; എന്നു മാത്രമല്ല അനർഗ്ഗളമായി പ്രവഹിക്കുവാനും തുടങ്ങി. പ്രസംഗം അവസാനിക്കാറായപ്പോഴെയ്ക്കും അദ്ദേഹം "കലികൊണ്ട"തുപോലെയായി. "നിത്തം" എന്നുള്ള അദ്ധ്യക്ഷന്റെ സാന്ത്വനവാക്കും, ശ്രോതാക്കളുടെ ഹസ്തതാഡനവും അദ്ദേഹത്തെ അല്പമൊന്നു സമാശ്വസിപ്പിച്ചു. അദ്ദേഹം ആസനസ്ഥനായി. സഭയുടെ ഹാർദ്ദമായ സഹതാപവും, "അയിസ്സ്" ഇട്ടതായ ഒരു "ഗ്ലാസ്സ്" സോഡയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ മനസ്സിനും ശരീരത്തിനും തൽക്കാലാശ്വാസത്തെ നൽകി.

ഈ അഭിപ്രായത്തെ പിന്താങ്ങിയതു, കോണി പുരം ഹൈസ്കൂൾ ഹെഡ്മാസ്റ്ററായ മിസ്റ്റർ അ ബ്രഹാം ആരോഗ്യമുത്തു എം. ഏ; എൽ. ടി. എഫ്. എം. യു. ആണ്. അദ്ദേഹത്തിനു വാദ്ധ്യാരായിട്ടു 25 കൊല്ലത്തെ പഴക്കമുണ്ടു; കല്യാണം കഴിയാത്ത പതിമൂന്നു പെൺമക്കളുണ്ടു; മൂന്നു തലമുറയായി ക്രിസ്തുമതം അനുസരിച്ചുവരുന്നവനാണു; പൂർവ്വിക ന്മാർ ഉൽകൃഷ്ടബ്രാഹ്മണകുലത്തിൽപ്പെട്ടവരായിരു ന്നു ആരോഗ്യവും സൊന്തമുള്ള പുരുഷകം ത ന്നെയാണു അദ്ദേഹത്തിന്റെ വമ്പിച്ച സമ്പത്തു. സുവ്യവസ്ഥിതമായ ജീവിതം, അചേതനമായ മന സ്സു,തന്നെക്കുറിച്ചു തനിക്കു തന്നെയുള്ള ശ്രദ്ധ, സാധാരണമായ സദാചാരം, ആരും കേട്ടിട്ടുള്ള നീ തിസാരവാക്യങ്ങളം, "പഴയ പന്നാസ്സു" ഫലിത ങ്ങളം, പുളിച്ച പഴഞ്ചൊല്ലുകളം, ഇടയ്ക്കിടക്കു പൊ ട്ടിക്കുന്ന സംസ്കൃതശ്ലോകശകലങ്ങളം മുതലായി ഒരൊന്നാന്തരം "വാദ്ധ്യാരു"ടെ ലക്ഷണങ്ങളം മുഴ വൻ തികഞ്ഞതായ ആരോഗ്യമുത്തുവിന്റെ പ്ര സംഗം കേൾക്കേണ്ടതായിരുന്നു! വ്യാകരണസി ദ്ധാന്തങ്ങളംപ്രകാരം പരിപൂർണ്ണവും; ഭാഷാശൈലി ക്കനുരൂപമാണെങ്കിലും; സന്ദർഭത്തെ വിസ്മരിക്കുന്ന തും, ആവശ്യത്തിൽ കവിഞ്ഞതും, ശ്രോതാക്കള ടെ വിവേചനസാമർത്ഥ്യത്തെ ഗണിക്കാത്തതുമായ ആ പ്രസംഗം മിസ്റ്റർ മുത്തുവിന്റെ ശിഷ്യരായി ആ സഭാസ്ഥലത്തുണ്ടായിരുന്ന മാന്യന്മാരെയെ

ല്ലാം അപഹാസചിത്രവൃത്തികളാക്കി ചെയ്യാതിരുന്നില്ല. ഭൂമിശാസ്ത്രം, ക്ഷേത്രഗണിതം, അക്ഷരവീഥ്യകം മുതലായി പല വിഷയങ്ങളേയും അദ്ദേഹം പ്രസംഗമഞ്ചത്തിന്മേൽ നിവർന്നുനിന്നുംകൊണ്ടു, തന്റെ അനർഗ്ഗളമായ പ്രസംഗപ്രവാഹത്തിന്നിടയ്ക്കു, സഭയിൽ സന്നിഹിതരായിരുന്ന യുവാക്കന്മാരോടെല്ലാരോടുംകൂടി, വളരെ ഉച്ചത്തിൽ സധൈര്യം ഒരു ചോദ്യം ചോദിച്ചു. "തങ്ങളുടെ ശ്വശ്രൂരന്മാർ അവരവരുടെ പുത്രിമാരെ ഉദ്ദേശിച്ചു ചെയ്തിട്ടുള്ളതിനൊപ്പം ശരിയായ വിധത്തിൽ കൃതജ്ഞതാപൂർവ്വം പ്രത്യുപകാരം ചെയ്യുന്നതിന്നു വിവാഹം ചെയ്യുന്ന പെൺപ്പിക്കാരെല്ലാം ഒരുപോലെ ശ്രമതലപ്പെട്ടവരല്ലയോ?" എന്നായിരുന്നു ആ ചോദ്യത്തിന്റെ താല്പര്യം. കൂടുതൽ സംഖ്യ സ്ത്രീധനം കിട്ടുന്നതിന്നു എന്തും പ്രവർത്തിപ്പാൻ മടിയില്ലാത്ത ജാമാതാക്കളുടെ നിർല്ലജ്ജതയെക്കുറിച്ചു അദ്ദേഹം അത്യന്തം അനുശോചിക്കുകയും അധിക്ഷേപിക്കുകയും ചെയ്തു.

ഇന്നു് എന്റെ മുറയായിരുന്നു. എന്റെ പ്രസംഗം സഭ്യന്മാരിൽ എന്തൊരു വികാരത്തെയാണു് ഉളവാക്കിയതെന്നു് എനിക്കു നിശ്ചമിയില്ല. തോറില്ലരുടെ (നായ്ക്കരങ്ങന്മാരുടെ) നേരെ ആദ്യത്തിൽ നമുക്കുണ്ടായിരുന്ന മനോഭാവത്തെക്കുറിച്ചു കേട്ടപ്പോൾ ശ്രോതാക്കൾ മുഴുവൻ പൊട്ടിച്ചിരിച്ചു. വിഷയത്തിൽ ഞാൻ കടന്നു കടന്നു പ്രസംഗിക്കും

തോറും സഭ നിശ്ശബ്ദമായി. ക്രമേണ സഭൈരവ വും ആയിത്തീർന്നു. പിന്നീട് ഉത്സാഹസമ്പൂർണ്ണമാ യി. ഇന്ത്യയേക്കാൾ അധികം പരിഷ്കാരം സിദ്ധി ച്ചിട്ടുള്ളവരാണെന്നു നടിക്കുന്ന പല രാജ്യക്കാരും, നോറില്ലാക്കാരെക്കാൾ അപരിഷ്കൃതന്മാരായ വർഗ്ഗ ക്കാരുടെ ഇടയിൽ സദാചാരങ്ങളേയും, മതസിദ്ധാ ന്തങ്ങളെയും മറ്റും പറഞ്ഞു പ്രസംഗങ്ങൾ നടത്തി അവരെ ഉയർത്തിക്കൊണ്ടുവരുന്നതിനുള്ള പല ശ്ര മങ്ങളും ഇതിനു മുമ്പു ചെയ്തിട്ടുണ്ടെങ്കിലും, നോറി ല്ലയുടെ ഉന്നമനത്തിനു ശ്രമിക്കുക എന്നുള്ള അ ത്യുൽകൃഷ്ടവും സ്തുത്യർഹവും ആയ മഹാപ്രയത്നം അ ദ്യമായി ആരംഭിച്ചതു നൈതമബ്ദുല്ലന്റെ ജന്മഭൂമി യായ ഇന്ത്യയിൽ തന്നെയാകുന്നു എന്നു ഞാൻ സ വിസ്തരം പ്രസ്താവിച്ചപ്പോൾ, അഭിമാനാധിക്യാദി വികാരങ്ങളാൽ ഇളകപ്പെട്ട സഭ മുഴുവനും ഒന്നു കൊണ്ടാടി.

ശ്രോതാക്കളിൽനിന്നു കോമളനായ ഒരു യു വാവു സധൈര്യം എഴുന്നേറ്റുനിന്നു് "ഒരു നോറി ല്ലാകന്യകയെ വിവാഹം ചെയ്തു് അവരുടെ വർഗ്ഗ ത്തിൽ കൂടുന്നതിനു ഞാൻ സന്നദ്ധനാണു്" എന്നു പരസ്യമായി പ്രസ്താവിച്ചു. എന്റെ പ്രസംഗത്തി നുള്ള ശക്തിയുടെ ഒരു ശരിയായ മാനദണ്ഡമാണു് ആ സംഭവം എന്നു ഞാൻ വിശ്വസിക്കുന്നു. അതു കൂടാതെ, നമ്മുടെ രാജ്യത്തും സ്വാർത്ഥത്യാഗികളാ യ ചെറുപ്പക്കാർ ചുരുക്കമായിട്ടെങ്കിലും ഉണ്ടെന്നു ള്ള വാസ്തവവും അതിൽനിന്നു സ്പഷ്ടമാകുന്നു.

ചിങ്ങം ഏഴ്-൨൦൨൮.

ഇന്നാണ് അവസാനദിവസം; നിശ്ചയിച്ചിട്ടുള്ള നിവേദനങ്ങളെല്ലാം അവതരിപ്പിക്കാതെ ഏതായാലും നിവൃത്തിയില്ല; അതുകൊണ്ട് ഇന്നത്തെ സഭയ്ക്കുള്ള തിരക്കും ധൃതിയും കുറച്ചൊന്നുമല്ല.

രാജാവിന്റെ ചായവിരുന്നിനുള്ള ക്ഷണനപത്രം പരസ്യമായി ഉച്ചത്തിൽ "അഗ്രാസനസ്ഥാനം"ത്തിൽനിന്നുതന്നെ വായിക്കുകയും, ഫസ്തദാഡനത്തോടുകൂടി സഭ അതിനെ അംഗീകരിക്കുകയും ചെയ്തു.

വിധവകളുടെ പുനർവ്വിവാഹകാര്യത്തിൽ വളരെ വലിയ "വഴക്കും വക്കാണവും" ആയി. സഭതന്നെ ഭിന്നിച്ചു പോകുമോ എന്നു ഭയമായി. വിധവകളുടെ വിവാഹം അവരുടെ ഇഷ്ടികളിലൂടെ നോക്കുന്നതായാൽ വളരെ ശരിയായിട്ടുള്ളതും ആവശ്യകമായിട്ടുള്ളതും ആണെന്നതിനു സംശയമില്ല. എന്നാൽ, അവർക്കു പുനർവ്വിവാഹം അനുവദിക്കുന്നതായാൽ വിവാഹമേ ചെയ്തിട്ടില്ലാത്ത കന്യകകളുടെ സ്ഥിതി എന്തായിരിക്കും? വിധവാവിവാഹം നിഷിദ്ധമായിരുന്നിട്ടുകൂടി "ഭർത്തൃസമ്പാദനം" ദുസ്സഹമായ ആപൽകരവുമായ ഒരു "നായാട്ടാ"യിരിക്കുമ്പോൾ, ആ തടസ്സംകൂടി ഇല്ലാതിരുന്നാലത്തെ സ്ഥിതിയെക്കുറിച്ചു മിണ്ടാതിരിക്കുന്നതായിരിക്കും ഉത്തമം. അതുപോട്ടെ. കന്യകകളുടെ കാര്യം നില്ക്കട്ടെ. ആ

അപരിണീതകളായ പുത്രികളുടെ മാതാപിതാക്കന്മാരുടെ അവസ്ഥയെന്താണ്? ഹിന്ദുശാസ്ത്രതത്ത്വങ്ങളെ ഇരുകക്ഷികളും അവരവരുടെ വേദങ്ങൾക്കുപിൻബലത്തിന്നായി ഉദ്ധരിക്കുവാൻ തുടങ്ങി. വേദശാസ്ത്രാനുസരണം പുനർവ്വിവാഹം നിഷിദ്ധവും പാപകരവുമാണെന്നു് ആദ്യന്തം അഭിപ്രായപ്പെട്ടിരിക്കെ, അതിന്നു വിപരീതമായി ആലോചിക്കുന്നതുതന്നെ മഹാപാതകമാണെന്നു് ഒരു കക്ഷി; എത്ര വയോധികമായാലും വേണ്ടില്ല, ഏതു സ്ഥിതിയിലുള്ള വളായാലും വേണ്ടില്ല, വിധവകളെ പുനർവ്വിവാഹം കഴിപ്പിക്കാതിരിക്കുന്നതു നികൃഷ്ടവും നിന്ദ്യവുമാണെന്നും, അവർ അവസാനമില്ലാത്ത ഘോരനരകാഗ്നിയിൽ കിടന്നു കഷ്ടപ്പെടേണ്ടിവരുമെന്നും ഹിന്ദുശാസ്ത്രങ്ങൾ സ്പഷ്ടമായി വിധിച്ചിരിക്കുമ്പോൾ, ആ ശാസനകളെ ലംഘിക്കുന്നതിനു് ആക്കാണു് ധൈര്യമുണ്ടാകുന്നതു് എന്നു മറുകക്ഷി; ഒരേ അടിസ്ഥാനം! കേവലം വിഭിന്നമായ രണ്ടഭിപ്രായം!!

കുറെ നേരത്തെയ്ക്കു സഭയുടെ കാര്യം തന്നെ നന്നെ പരുങ്ങലിലായി ഇരുകക്ഷികളും എള്ളോളം പിൻവലിക്കാതെ പ്രമാണശ്ലോകങ്ങൾ ചൊല്ലുവാൻ തുടങ്ങി. അവസാനം ദൃഷ്ടിഗോചരമായില്ല. പാലം കെട്ടിയോജിപ്പിക്കുവാൻ വയ്യാത്തവിധത്തിലുള്ള ഒരു അകലിച്ച ഇരുകക്ഷികളും തമ്മിലുണ്ടായി. സഭയുടെ ഉടൻകൂടിയയ്ക്കുള്ള മുഹൂർത്തം സമീപിച്ചിരിക്കുന്നതായി തോന്നി. എന്നാൽ മഹാബുദ്ധിമാനും അ

ത്വന്തം നയശാലിയുമായ അദ്ധ്യക്ഷന്റെ സമയോചിതമായ പൊടിക്കയ്യാണു്, കിഴക്കാംതൂക്കമായ അധഃപതനമാർഗ്ഗത്തിലേയ്ക്കുള്ള സ. സ. പ. സ. യുടെ ഗമനത്തെ ബലേന തടഞ്ഞുനിർത്തിയതു്. അദ്ദേഹം ചിരായുഷ്മാനായി ഭവിക്കട്ടെ! അദ്ദേഹത്തിന്റെ നയപ്രയോഗത്താൽ ഒരു മദ്ധ്യസ്ഥത്തീപ്പിൽ കാര്യം അവസാനിക്കുകയും, ഇരുകക്ഷികളുടേയും സമ്മതപ്രകാരം താഴെ ചേർക്കുന്ന സംഗതി ആഘോഷപൂർവ്വം പാസ്സാക്കപ്പെടുകയും ചെയ്തു.

"ഹിന്ദുക്കൾ ആരുടെ മതത്തെപ്പോലും വിശ്വാസമായി കരുതി ആരെ ഭക്തിപൂർവ്വം ആരാധിച്ചുവരുന്നുവോ; സ്ത്രീസ്വഭാവത്തിനു് ഉത്തമമാതൃകയായി ഗണിക്കപ്പെടുന്ന ആ പത്നി പുനർവ്വിവാഹത്തെ നിഷേധിക്കുന്നില്ലെന്നു മാത്രമല്ല അനുസരിക്കുകകൂടി ചെയ്യുന്ന സ്ഥിതിക്കു വിധവാവിവാഹം സ്വതേ അകൃത്യമോ അപലക്ഷണമോ അല്ലാത്തതാണെന്നും, എന്നാൽ, അതു, വിവാഹം കഴിയാത്ത യുവതികളുടെ സുഖസൌകര്യങ്ങൾക്കു വിഘ്നം സംഭവിക്കാതേയും ഹിന്ദുശാസ്ത്രതത്ത്വങ്ങളെ ലംഘിക്കാതെയും സ്ഥിതി സ്ഥാപകന്മാരായ പണ്ഡിതവര്യന്മാരെ പരിഭവപ്പെടുത്താതെയും ഉള്ള തരത്തിൽ സൂക്ഷിച്ചു ചെയ്യേണ്ടതാണെന്നും ഈ സഭ ഐകകണ്ഠ്യേന അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു."

എല്ലാവരേയും സഹായിക്കുന്നതും ആരേയും ഉപദ്രവിക്കാത്തതും ആയ ആ അഭിപ്രായപ്രകടനം

സഭയുടെ ഉഗ്രമായ പ്രക്ഷോഭത്തെ തൽക്കാലം അമർത്തുകയും ഉപ്പേരിയിൽ ഉപ്പു തളിച്ചാലത്തെപോലെ ഒരു ശബ്ദം പുറപ്പെടുവിക്കയും, ഉടനെ സഭകൃത്യബോധത്തോടുകൂടി ശാന്തമായിത്തീരുകയും ചെയ്തു. സഭാനാഥന്മാരുടെ നയക്കുറവുകൊണ്ടാണ് മഹാസഭകളിൽ ഭിന്നിപ്പുണ്ടാകുന്നതെന്ന് ഞങ്ങളുടെ അദ്ധ്യക്ഷൻ അന്നു് അനുഭവപ്പെടുത്തിക്കൊടുത്തു! "റസലൂഷ്യൻ" വരുന്നവരെ സഭ സൗഹൃദം കാംക്ഷിച്ചാടിയനുസരിച്ചുനടന്നു.

"ആഭരണഭ്രമ"ത്തെ കുറിച്ചുള്ള ഘട്ടത്തിലാകട്ടേ, ഒരു ഭ്രമം സഭക്കുതന്നെ വന്നുചേർന്നു. ആ വിഷയം ഉജ്ജ്വലങ്ങളായ വാദപ്രതിവാദങ്ങളെ ഉളവാക്കി. ഉദ്ദേശം ഇരുപത്തിനാലു "പരിഷ്കാരിക"ളോളം ആ വിഷയത്തെക്കുറിച്ചു പ്രസംഗങ്ങൾ നടത്തി. ഓരോരുത്തരും, സ്ത്രീജനങ്ങൾ യഥാവിധി ധരിക്കേണ്ട ആഭരണങ്ങളുടെ ഓരോ പട്ടിക സമർപ്പിക്കുകയും, അവയാണു് അധികം കൈയുകകരവും, പാഴ്ചിലവില്ലാത്തതും, നിലനില്ക്കുന്നതും, ആയ ആഭരണങ്ങൾ എന്നു് ഉപന്യസിക്കുകയും, മറ്റു പട്ടികകളിൽ കാണുന്നവയെല്ലാം അസംബന്ധങ്ങളും ആഭാസങ്ങളുമാണെന്നു വാദിക്കുകയും ചെയ്തു. സഭയുടെ സൽബുദ്ധിയേയും വിവേകശക്തിയേയും ആശ്രയമാക്കി തങ്ങൾ ആ പട്ടികകൾ പ്രകാരമുള്ള പണ്ടങ്ങൾ തങ്ങളുടെ ഭാര്യമാർക്കു് ഉണ്ടാക്കിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നുംകൂടി സാഭിമാനം പ്രസ്താവിക്കുകയു

ണ്ടായി. പട്ടികകൾക്കു ഭേദം വരുത്തുന്നതായാൽ അതു പുതിയതായ അധികച്ചിലവിനു കാരണമായിത്തീരുന്നതുകൊണ്ടു് ആ വ്യത്യാസത്തെ അവർ ഒരിക്കലും അനുവദിക്കുന്നതല്ലെന്നും ആ പക്ഷക്കാർ നിശ്ചയം ഉറപ്പുവരുത്താതിരുന്നില്ല.

എന്റെ ആത്മമിത്രവും ഒരു ഇംഗ്ലീഷ് ബാരിസ്റ്ററും ആയ "കെ. പി. കുഴിയിൽ" (കുഴിയിൽ കേശവപണിക്കർ!) യാതൊരുവക ആഭരണവും ആവശ്യമില്ലെന്നതന്നെ വാദിച്ചു. അനലംകൃതസൌന്ദര്യമാണു് യഥാർത്ഥമായ സൌന്ദര്യമെന്നു് അദ്ദേഹം സമർത്ഥിച്ചു. സൽസ്വഭാവമാണു് സ്ത്രീകൾക്കു് ഉത്തമമായ വിഭൂഷണം. ആരോഗ്യമാണു് അതിന്റെ തേജസ്സിന്റെ സ്ഥിരീകരിക്കുന്ന ശക്തി. ആരോഗ്യമുള്ള സൽസ്വഭാവയായ ഒരു സ്ത്രീയാണു സർവ്വാംഗസുന്ദരി.

എന്തു് അനുമോദനം! ഇത്ര സർവ്വസമ്മതമായ ഒരു അഭിപ്രായം അധുവരെ ഉണ്ടായിട്ടില്ല. മിസ്റ്റർ കുഴിയിൽ പുറപ്പെടുവിച്ച അഭിപ്രായം വളരെ ശരിതന്നെ. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആന്തരമായ വിശ്വാസത്തെ അവലംബിച്ചും, സ. സ. പ. സഭയുടെ സൂക്ഷ്മജ്ഞാനത്തിൽ വിശ്വസിച്ചും അദ്ദേഹം എത്രയോ മുമ്പുതന്നെ തന്റെ പ്രിയപ്രേയസിയുടെ മെയ്യാഭരണങ്ങളെല്ലാം—പിതൃദത്തമായി അവക്കു കിട്ടിയ വിലപിടിച്ച പണ്ടങ്ങളൊക്കെയും—തന്റെ ഓരോരോ മുട്ടുകൾ നിവൃത്തിക്കുന്നതിനും, കടങ്ങൾ തീർക്കു

ന്നതിനും മറ്റുമായി പണയം കൊട്ടുക്കുകയോ, തീരെ വിറ്റുകളയുകയോ ചെയ്തിരുന്നു. ഒടുവിൽ ആ സാധുസ്ത്രീയുടെ കഴുത്തിൽ ഒറ്റക്കു ശേഷിച്ചിരുന്ന "ഒരു ചെയിൻ" കിട്ടേണമെന്നു "മിസ്സർ കഴിയിലും", തരില്ലെന്നു "മിസ്സിസ്സ്" കഴിയിലും"കൂടി വഴക്കടിച്ചു് ഇരുവരുംകൂടി "കഴിയിൽ" വീണു, വഴക്കിൽ പെട്ടു കിടക്കുന്ന കാലമായിരുന്നു. അതുകൊണ്ടു മിസ്സർ കഴിയിൽ ചെയ്ത സരസവും സംരംഭവും സന്ദർഭോചിതവുമായ പ്രസംഗത്തിൽ അനുഭവരസം പൂർത്തിപ്പെട്ടിരുന്നതിൽ അത്ഭുതമില്ല. "തീരെ അനലംകൃതകളായിരിക്കണം സ്ത്രീകൾ" എന്ന ഒരു നിയമമുണ്ടായാലല്ലാതെ മിസ്സർ കഴിയിലിനു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭാര്യയുടെ ആ ശേഷിച്ച ആഭരണംകൂടി ലഭിക്കുവാൻ സാധിക്കുകയില്ലായിരുന്നു.

മിസ്സർ കഴിയിലിനെപ്പറ്റി അനാവശ്യമായി പലരും പലതും പറയുന്നതു ഞാൻ കേട്ടു. അസൂയാലുക്കളായ കുശുമ്പുബുദ്ധികൾക്കു് എന്താണു് പറകവയ്യാത്തതു്? കഴിയിൽ, ഭാര്യയ്ക്കു് ആഭരണം അനുവദിക്കാത്തതു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ദാരിദ്ര്യംകൊണ്ടു മാത്രമാണെന്നു് ഒരു കൂട്ടർ; അതല്ല, അയാൾ അരക്കന്മാരിൽ അഗ്രഗണ്യനായതുകൊണ്ടാണു് എന്നു വേറെ ഒരു തരക്കാർ; അതുമല്ല, കേവലം അസൂയകൊണ്ടാണെന്നു് ഇനിയൊരു പക്ഷക്കാർ. എന്റെ അഭിപ്രായത്തിൽ അതിനു കാരണം അദ്ദേഹത്തിനു് ഇംഗ്ലണ്ടിൽനിന്നു സിദ്ധിച്ചതായ പഠിപ്പും പ

രിചയവുമാണെന്നാണ്. നമ്മുടെ പെരുപ്പക്കാരിൽ മിക്കവരും ഹിമാലയം മുതൽ കന്യാകുമാരിവരെ സഞ്ചരിച്ചാലും വിശേഷിച്ചൊന്നും കാണുകയില്ല. എന്നാൽ മിസ്റ്റർ കുഴിയിൽ ശീമയിൽ താമസിച്ച കാലത്തു് എല്ലാം കാണുകയും, എവിടെയും പ്രവേശിക്കുകയും, ആരോടുംകൂടി ചേരുകയും, ശീമക്കാരുടെ അഭിപ്രായങ്ങളേയും ആചാരങ്ങളേയും അടിയോടെ അനുഭവപ്പെട്ടുത്തുകയും, ശീമമര്യാദകളെ തുപ്പിവരെ ആസ്വദിക്കുകയും ചെയ്തു.

അപാരമായി അധഃപതിച്ചിരിക്കുന്ന ഇന്ത്യയിലെ താഴ്ന്ന ജാതിക്കാരുടെ, അഥവാ താഴ്ത്തപ്പെട്ട ജാതിക്കാരുടെ, ഉന്നമനത്തിനുവേണ്ടി അശ്രാന്തം പരിശ്രമിക്കണമെന്നും, അതുവഴിയായി അത്യന്തം ഉന്നതമായ ഒരു സ്ഥാനത്തെ പ്രാപിക്കണമെന്നുമാണ് അദ്ദേഹത്തിനു കുട്ടിക്കാലത്തുതന്നെയുണ്ടായിരുന്ന മോഹം. എന്നാൽ ഇന്ത്യയിൽ പ്രായേണ വക്കീലന്മാക്കല്ലാതെ ഉന്നമനത്തിനുള്ള ഉൽകൃഷ്ടമാർഗ്ഗങ്ങളിൽ സൈരസഞ്ചാരത്തിനു സൌകര്യമില്ലാത്തതുകൊണ്ടുമാത്രം അദ്ദേഹം ബാരിസ്റ്റർ പരീക്ഷയ്ക്കു പഠിക്കുവാൻ ശീമയ്ക്കു പോയതാണ്.

വളരെ കാലമായി താൻ നിശ്ചയിച്ചുറച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്ന നവീനപദ്ധതികളിൽ പ്രവേശിച്ചു പ്രവർത്തിക്കുന്നതിനും, വക്കീലായി പ്രാക്ടീസുചെയ്യുന്നതിനും ഉള്ള സകല ഒരുക്കങ്ങളോടുംകൂടി എന്തി

ന്നും സന്നദ്ധനായിട്ടാണ് കഴിയിൽ ഇന്ത്യയിൽ എത്തിയത്. ഉടുപ്പുകളൊന്നെ അദ്ദേഹം കൊണ്ടുവന്നത് ഒരായിരം പവൻ വിലക്കുള്ള തു കൊണ്ടുവന്നിരുന്നു. ഒന്നാന്തരത്തിൽപെട്ട ബൂട്ട്സും, ഷൂസും അനവധി. സിഗാറും മുന്തിയ മുതലായ "പുകസ്സാമാന"ങ്ങളാണെങ്കിൽ ഒരു വ്യാഴവട്ടക്കാലത്തെയുള്ളതു കരുതീട്ടുണ്ടായിരുന്നു. പലതരത്തിലും, രൂപത്തിയിലും, ഉള്ള മദ്യങ്ങൾക്ക് അവസാനമുണ്ടായിരുന്നില്ല. ഇന്ത്യയുമായി ജന്മാന്തരങ്ങളിൽപോലും വല്ല ബന്ധവുമുണ്ടായിട്ടുള്ളതായി നടിക്കാത്ത ചെറുപ്പക്കാരായ പുതിയ "ബാരിസ്റ്റർമാർക്ക്" അത്യാവശ്യകങ്ങളായ മറ്റനേകം പലവകയെക്കുറിച്ചു ഞാൻ ഒന്നും പറയുന്നില്ല. ആ വക വിഷയങ്ങളിലൊന്നും അദ്ദേഹം അശേഷം അശ്രദ്ധനായിരുന്നില്ലെന്നു മാത്രം ധരിച്ചാൽ മതി. നിയമപുസ്തകങ്ങളും ഉണ്ടായിരുന്നില്ലെന്നില്ല. കനഡയിലെ സിവിൽ നിയമങ്ങൾ, മെക്സിക്കോ രാജ്യത്തിലെ ക്രിമിനൽ നടവടിനിയമം, കൃഷ്ണദീപികളിലെ ദായക്രമങ്ങൾ മുതലായി ഇന്ത്യയിൽ പ്രാക്ടീസു ചെയ്യുന്ന വക്കീലന്മാരുടെ അടുക്കൽ കാണാത്ത പുസ്തകങ്ങൾ ഒരു പെട്ടിനിറയെ ഉണ്ടായിരുന്നു!

ഇതുയും യോഗ്യനും, വിശാലമനസ്കനും, പരിഷ്കാരിയും ആയ മിസ്റ്റർ കഴിയിൽ "ആഭരണഭ്രമ"ത്തിന്റെ കാര്യത്തിൽ നിശ്ചഞ്ചലമായ അഭിപ്രായത്തോടുകൂടിയവനായിരുന്നു എന്ന സംഗതി അത്ഭു

തജനകമല്ല. ഒടുവിൽ, ആരേണത്തിന്റെ കാര്യത്തിൽ സ. സ. പ. സ. യിൽനിന്നു സർവ്വസമ്മതമായ ഒരു തീർപ്പുണ്ടാകുവാൻ പ്രയാസമാണെന്നു കാണുകയാൽ, ആ വിഷയം ഉപസഭക്കാരുടെ ആലോചനയ്ക്കു വിട്ടുകൊടുക്കുന്നതാണു് നല്ലതെന്നും, അവർ ദേശകാലാവസ്ഥകളേയും, ഭൂപ്രകൃതിയേയും, ചരിത്രപരമ്പരയേയും അനുസരിച്ചു തീർപ്പുപ്പെടുത്തുന്നതിനു് അനുവദിക്കേണ്ടതാണെന്നും തീരുമാനിച്ചു. ആ പ്രമേയവും അങ്ങിനെ അവസാനിച്ചു.

പിന്നത്തെ വിഷയം പുരുഷന്മാരുടെ വസ്ത്രധാരണക്രമമായിരുന്നു. ഡോക്ടർ സമ്പിറമ്പിറാവു് വസ്ത്രധാരണത്തിന്റെ ഉദ്ദേശത്തേയും ആവശ്യത്തേയും കുറിച്ചു് ഒരു പ്രസംഗംചെയ്തു. അദ്ദേഹം വെയിൽസിലും, സ്പീഡനിലും ആഫ്രിക്കയിലും വളരെക്കാലം കഴിച്ചിട്ടുള്ള ഒരു വൈദ്യശിരോമണിയും ചരകസംഹിതയും യുനാനിസമ്പ്രദായവും പരിചയിച്ചിട്ടുള്ളവനും ആകുന്നു. പല കവികളുടെയും തത്വജ്ഞാനികളുടെയും ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽനിന്നു് അദ്ദേഹം അഭിപ്രായങ്ങളും എടുത്തുകാണിക്കുകയും ശരീരത്തിന്റെ ഏതേതുഭാഗങ്ങളും ഏതേതുതരത്തിലുള്ള ശീലകംകൊണ്ടു മൂടേണ്ടതാണെന്നും—ഇന്ന ഭാഗം പട്ടുകൊണ്ടു്, ഇന്ന ഭാഗം പ്ലാനൽകൊണ്ടു് എന്നിങ്ങിനെ—സയുക്തികമായി പ്രതിപാദിക്കുകയും, താൻതന്നെ ഉണ്ടാക്കിയ ഉത്തമമായ ഒരു ശിരോലങ്കാരത്തെ സഭയിൽ പ്രദർശിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. അ

തു് ഏതാണ്ടും ഒരു ഇന്ത്യൻ തലപ്പാവിന്റെയും ഛായയിലായിരുന്നു. സ്വാഭിമാനം വിടാതെ ഇംഗ്ലീഷുകാരെ അനുകരിക്കുന്നതിനുള്ള ഒരു സൂത്രമായിരുന്ന ആ ഏച്ചുകെട്ടു്. നല്ല മനോധർമ്മംതന്നെ. ഇന്ത്യയിലെ ഒരു പക്ഷീരിയും, ഇംഗ്ലണ്ടിലെ ഒരു പോക്കിരിയും ഒരേസമയത്തു് ഒന്നിച്ചുണ്ടായി! ഒരു വെടിക്കു രണ്ടു പക്ഷി!

സ്ത്രീകളുടെ വസ്ത്രധാരണത്തെ സംബന്ധിച്ചുള്ള "റസല്യൂഷ്യ"ന്റെ സ്വഭാവം സകാര്യമായി ആലോചിച്ചു തീർച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിനു് അവരുടെ ഒരു പ്രത്യേക കമ്മിറ്റിയെ ഭരമേല്പിക്കുകയാണുണ്ടായതു്. പരസ്യമായി പ്രതിപാദിപ്പാൻ വഹിയാത്ത പല സൂക്ഷ്മസംഗതികളെക്കുറിച്ചും അക്കാര്യത്തിൽ ആലോചിക്കേണ്ടതുള്ളതിനാലാണു് ആ വിഷയം സ്ത്രീകമ്മിറ്റിക്കു വിട്ടുകൊടുത്തതു്.

"ടാസി"വസ്ത്രക്കാരെ സംബന്ധിക്കുന്ന സംഗതിയായിരുന്നു പിന്നത്തെ പ്രമേയം. ഗ്രീസിലേയും റോമിലേയും യൂറോപ്പിലേയും ഇന്ത്യയിലേയും പുരാണതത്വജ്ഞാനികളുടെ സദാചാരപരങ്ങളായ മഹാവാക്യങ്ങൾ പലതും അന്നു പുറത്തുചാടുകയുണ്ടായി. ടാസിയാട്ടം തീരെ നിഷിദ്ധമാണെന്നു തീർച്ചപ്പെടുത്തി. ടാസിയാട്ടം കൂടാതെ കഴികയില്ലെന്നുള്ള സിദ്ധാന്തമുള്ളവർക്കു പക്ഷേ, കാടന്മാർ, വട്ടകന്മാർ, കാപ്പിരികൾ, തോറില്ലർ മുതലായ വകക്കാരെ ഉപയോഗപ്പെടുത്തേണ്ടതാണെന്നും അതി

ന്നു വിരോധമില്ലെന്നും നിശ്ചയം ചെയ്തു. തിരഞ്ഞെടുക്കുവാനുള്ള ജാതിക്കാരുടെ അതിൽത്തിക്കു നല്ല വ്യാപ്തിയുണ്ടായിരുന്നതിനാൽ ആ സന്ദർഭത്തിൽ ഒരു ഭാഗത്തും വലിയ ക്ഷോഭം കണ്ടില്ല.

ദാസികളെക്കൊണ്ടു നടത്തിക്കുന്ന പാട്ടുകച്ചേരികളും നിർത്തൽ ചെയ്യേണ്ടതാണെന്നു തീരുമാനിക്കുകയും അക്കാര്യത്തിൽ ഗവർമ്മേണ്ടു് ഉടനടി പ്രവേശിച്ചു് ആ നടവടി നിർത്തൽചെയ്തതിനാൽ ആ പ്രവൃത്തി ശിക്ഷാർഹമാക്കുകയും കുറെക്കാലം "പത്തുകൊല്ലത്തെ നാടുകടത്തൽ" വീതം ശിക്ഷ കല്പിക്കുകയും ചെയ്യേണ്ടതാണെന്നു ശക്തിയേറിയ ഒരു "റസല്യൂഷ്യൻ" മൂലം തീർച്ചപ്പെടുത്തുകയും വിവരം അധികൃതന്മാരെ അറിയിക്കുവാൻ അദ്ധ്യക്ഷനെ അധികാരപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്തു.

ദാസിയാട്ടം നിർത്തൽ ചെയ്തതിനു പകരമായി രാജ്യത്തെവിടെയും ബാലന്മാരെ സംഗീതകുശലന്മാരാക്കുന്നതിനുള്ള സംഘങ്ങളും സ്ഥാപിക്കേണ്ടതാണെന്നു് ഒരു പ്രമേയം ഉടനടി "പാസ്സാക്കപ്പെട്ടു." ഗൃഹിണികളും സഗൃഹങ്ങളും വിട്ടു പുറത്തുപോയി "പാർട്ടി" കഴിക്കുന്നതു"—സൽക്കാരം ഏല്പുകയോ നല്കുകയോ ചെയ്യുന്നതു്—സ. സ. പ. സ. യുടെ അഭിപ്രായത്തിനു വിരുദ്ധമാണെന്നുള്ള സംഗതിയും അതോടുകൂടിത്തന്നെ "റിക്കാർട്ടാക്കി."

വേശ്യകളുടെ ഗൃഹങ്ങളിൽ കടന്നുകൂടുന്ന പുരുഷന്മാരെ സൂക്ഷിക്കുന്നതിനും തടയുന്നതിനും വേ

ണ്ടി "പരിശുദ്ധസംഘം" എന്നു് ഒരു സഭ എല്ലാംകൂടി ക്കിലും ഉണ്ടായിരിക്കേണ്ടതാണെന്നു് ഒരു അഭിപ്രായംകൂടി സർവ്വസമ്മതമായി സ. സ. പ. സ. അംഗീകരിച്ചു. തദവസരത്തിൽ സഭയിൽ സന്നിഹിതരായിരുന്ന സ്ത്രീജനങ്ങളുടെ കോമളമുഖങ്ങളിൽ അരുണവർണ്ണം കലർത്തിയ ഒരു സംഭ്രമം സവിശേഷം പെരുമാറി. പുരുഷന്മാരുടെ വേശ്യാസ്ത്രീസമ്പർക്കം പല്യത്തെ ഉന്മൂലനം ചെയ്യാനുള്ള വഴികൾ ഓരോ സംഘക്കാരും പ്രത്യേകം ആലോചിച്ചു് നിശ്ചയിക്കേണ്ടതാണെന്നു തീർച്ചപ്പെടുത്തി.

എന്നാൽ, ഇപ്പോഴുള്ള ഈ മാസികകളെക്കൊണ്ടു് എന്താണു് ഇനി വേണ്ടതു് എന്നുള്ള ഒരു ചോദ്യം എവിടെയോനിന്നു പൊട്ടെന്നു പുറപ്പെടുകയും, സഭയെ തൽക്കാലത്തെയ്ക്കു നിശ്ശബ്ദമാക്കുകയുംചെയ്തു. അവരെ ഏതുതരത്തിൽ ചേർക്കണം? സമുദായത്തിൽ ഒന്നിച്ചു കൂട്ടിച്ചേർത്തു് ഉടച്ചുവാർക്കാമോ? തിരിച്ചുനിർത്തി കാലക്രമേണ നശിച്ചുപോകുന്നതിന്നു വിട്ടുകളയാമോ? മറ്റു ജനസമൂഹത്തിൽ കൂടിച്ചേരത്തക്ക ശരീരശക്തിയോ ബുദ്ധിശക്തിയോ അവർക്കുണ്ടോ? ഇപ്പോഴത്തെ സ്ഥിതിയിൽതന്നെ അവരെ നിർത്തുന്നതായാൽ അതു മറ്റുള്ളവരെ സംബന്ധിച്ചേടത്തോളം "കേടുന്ന കുരങ്ങനു് ഏണിവെച്ചുകൊടുക്കുക"യായിരിക്കില്ലേ? അവരിൽനിന്നുണ്ടാകുന്ന ആപത്തിനെ തടുക്കുവാൻ ആർക്കാണു് ശക്തി? "പരിശുദ്ധസംഘക്കാ"രായ ഒട്ടകപ്രായന്മാരായ യു

വാക്കന്മാരുടെ ചുമടിന്റെ ഭാരം വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതു ശരിയാണോ? അവരിൽനിന്നു സ. സ. പ. സ. ആശിക്കുന്ന സദാചാരത്തിനും അതിർത്തിയില്ലേ?

ഇപ്രകാരമുള്ള അതിപ്രധാനങ്ങളായ ചില സംഗതികൾ ആ വാദത്തിന്നിടയ്ക്കു സ. സ. പ. സ. യുടെ ആലോചനയ്ക്കു വിഷയീഭവിച്ചു. ഒടുവിൽ ആ സംഗതിയെക്കുറിച്ചു് അംഗീകരിക്കപ്പെട്ടതായ പ്രമേയം താഴെ ചേർക്കുന്നു. അതിൽനിന്നു് അന്നുണ്ടായ വാദപ്രതിവാദങ്ങളുടെ ആകത്തുക അറിയാവുന്നതാണു്.

"നമ്മുടെ രാജ്യത്തുള്ള എല്ലാ ദേവദാസികളേയും, തേവടിശ്ശികളേയും, വേശ്യാസ്ത്രീകളേയും, ആട്ടക്കാരത്തികളേയും, മറ്റും ഒന്നിച്ചു ചേർത്തു, രാജ്യത്തെയ്ക്കു പൊതുവിൽ ഉപയുക്തമായ വല്ല തൊഴിൽശാലയിലും ഏർപ്പെടുത്തി പണിയെടുപ്പിക്കേണ്ടതാണെന്നും, മേലാൽ പുരുഷന്മാരുടെ സദാചാരനിഷ്ഠയെ ഇളക്കുവാൻ സാധിക്കയില്ലെന്നു് ഉറപ്പിക്കാവുന്ന വാർദ്ധക്യകാലംവരെ അവിടെനിന്നു പുറത്തുവിടാതേയും പുരുഷസമ്പർക്കത്തിന്നു് അനുവദിക്കാതേയും സൂക്ഷിക്കേണ്ടതാണെന്നും; സർവ്വേന്ത്യാസമുദായപരിഷ്കാരിണിസഭ സർവ്വാത്മനാ അഭിപ്രായപ്പെടുകയും അതിലേയ്ക്കു വേണ്ട ചട്ടവട്ടങ്ങൾ ഉടൻതന്നെ ഉണ്ടാക്കുന്നതിന്നു ഗവർമ്മേണ്ടിനോടു് അപേക്ഷിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു."

സ്ത്രീകൾക്ക് ഉന്നതവിദ്യാഭ്യാസം അത്യാവശ്യമാണെന്നും അതു നിവൃത്തിയുള്ളേടത്തോളം പ്രചരിപ്പിക്കപ്പെടേണ്ടതാണെന്നും പിന്നീട് തീരുമാനപ്പെടുത്തി. അതോടുകൂടി, അവരെ പഠിപ്പിക്കേണ്ട വിഷയവിവരപ്പട്ടികയിൽ തമ്മിത്തല്ല്, അടികലശൽ, ദേഹോപദ്രവം മുതലായ കുറ്റങ്ങളുടെ നിയമഭാഗവും, ഭർത്തൃദ്വേഷം, വിവാഹമോചനം, അനപത്യത്വം മുതലായ സംഗതികളുടെ ശാസ്ത്രഭാഗവും ഉൾപ്പെടുത്തേണ്ടതാണെന്നും തീർച്ചപ്പെടുത്തി.

അതിനുശേഷം "ഗ്രാൻഡബാഡി"യിലെ സ്ത്രീസ്വകലാശാലയിലെ ഒരു ഉപാദ്ധ്യായിനിയും, പ്രകൃത്യാതന്നെ ആട്ടത്തിനും നാട്യത്തിനും ബഹുവാസനയുള്ളവളും ആയ "മിസ്സ് മനോരമ കമലം" എന്ന മാന്യസ്ത്രീ "ഗൃഹകൃത്യക്രമ"ത്തെക്കുറിച്ച് ഒരു വാചാപ്രസംഗം ചെയ്തു. ന്യായപ്രകാരം നോക്കുന്നതായാൽ വീട്ടുജോലികളും സ്ത്രീപുരുഷന്മാർക്കു യഥോചിതം പങ്കുവെച്ചുകൊടുക്കേണ്ടതാണെന്നും, അല്ലാത്തപക്ഷം സമുദായത്തിനു് ഒടുവിൽ ആപത്താണെന്നും, ആ സതീരതം സയുക്തികം പ്രസംഗിച്ചു. അടുക്കളയിൽ പണിയെടുക്കലും, കുട്ടികളെ ശുശ്രൂഷിക്കലും സ്ത്രീകൾക്കു മാത്രമേ പാടുള്ളൂ എന്നു ശഠിക്കുന്നതു തെറ്റാണെന്നും അതൊക്കെ പണ്ടത്തെ പഴമയാണെന്നും അവർ വാദിച്ചു. "കാലചക്രം തിരിഞ്ഞുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു; പുതിയ ആദർശം പഴയതുകളെ ആട്ടിയകറ്റുകയും സ്ഥലം പിടിക്കുകയും ചെ

യുന്നു. സ്ത്രീപുരുഷഭേദത്തിന്റെ രഹസ്യം പുറത്തു ചാടിയിരിക്കുന്നു; ഇതുവരെ സ്ത്രീകളെക്കൊണ്ടു മാത്രം നടത്തിച്ചിരുന്ന മിക്ക പ്രവൃത്തികൾക്കും അധികം പറഞ്ഞിയവർ പുരുഷന്മാരാണെന്നു പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. സ്ത്രീകളുടെ അബലാത്വം പുരുഷന്മാരുടെ സങ്കല്പമാണെന്നു തെളിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. ഞാൻ അതിനെപ്പറ്റി ശബ്ദത്തിലും പദ്യത്തിലും ശക്തിയോടുകൂടി പ്രസംഗിക്കാറും എഴുതാറും ഉണ്ടു്." എന്നിങ്ങിനെ ആ പെരുരുഷമുള്ള സ്ത്രീ ഉച്ചത്തിൽ പ്രസംഗിച്ചു. അവർ കന്യകാത്വം സ്വീകരിച്ചിട്ടുള്ളതുതന്നെ ഒരു പുരുഷന്റെ അടിമയാകുന്നതിലുള്ള വൈമനസ്യംകൊണ്ടു മാത്രമാണത്രേ. പുരുഷന്മാർ അവരുടെ ദുരഭിമാനം കളഞ്ഞു പുറപ്പെട്ട സഹോദരികൾ നടത്തുന്ന ഗൃഹജോലികൾ ഏറെറടുത്തു നടത്തി ലോകനീതിയെ നിലനിർത്തുവാൻ ഒരുമ്പെട്ടതുവരെ അവർ അവരുടെ ശബ്ദപദ്യങ്ങളെക്കൊണ്ടും പ്രസംഗങ്ങളെക്കൊണ്ടും പുരുഷലോകത്തെ ഉപദ്രവിക്കാതിരിക്കയില്ല എന്നു തീർച്ചയാണെന്നു് "ഉന്നി പ്രസ്താവിച്ചു"കൊണ്ടാണു് മനോരമകമലം തന്റെ പ്രസംഗത്തെ ഉപസംഹരിച്ചതു്. ഭയങ്കരമായ ആ പദ്യഗദ്യപ്രയോഗം കൂടാതെ കഴിപ്പാൻ ഇതല്ല ഇതിലപ്പുറവും പുരുഷന്മാർ ചെയ്യാതിരിക്കയില്ലെന്നു് എനിക്കു തോന്നി.

മനോരമ കമലയുടെ ദുർനിശ്ചയവും സത്യവാചകവും കേട്ടു ഭയപ്പെട്ട ഞങ്ങൾ ഉടൻതന്നെ അവർ

ആവശ്യപ്പെട്ടപ്രകാരം ഒരു പ്രമേയം പാസ്സാക്കി. ഞങ്ങളുടെ ചില സ്നേഹിതന്മാർ ഞങ്ങളെ പരിഹസിച്ചു എന്നാൽ നിർദ്ദോഷരായ ആ ബന്ധുക്കൾക്കു കമലയുടെ കവിത എന്താണെന്നു മനസ്സിലായിട്ടില്ലെന്നു സമാധാനിക്കുന്നു. സ. സ. പ. സ ഉദ്ദേശമായ രണ്ടു് ആപത്തുകളിൽവെച്ചു ശക്തി കുറഞ്ഞതിനെ സ്വീകരിച്ചു എന്നു മാത്രം.

പിന്നത്തെ പ്രസംഗം ശ്രീമതി "ശേഷാംഭിരാമസുന്ദരി" എന്ന മഹിളാമണിയുടേതായിരുന്നു അവർ പുരുഷന്മാരെ ഗൃഹജോലികളിൽ അഭ്യസിപ്പിക്കണ്ടുന്നതു് എങ്ങിനെയാണെന്നുള്ള വിഷയത്തെക്കുറിച്ചു് സാരഗർഭമായ ഒരു പ്രസംഗം ചെയ്തു. അവർ ഇന്ത്യയിലെ "വിത്തേശ്വരി"കളിൽ പ്രഥമഗണനീയയാണു്. അവരുടെ സ്ഥാനവും സമ്പത്തും ബുദ്ധിയും ശക്തിയും മുഴുവൻ, അമർത്തപ്പെട്ടവരും അനാദരിക്കപ്പെട്ടവരുമായ അവരുടെ സഹോദരികളുടെ ഉന്നമനത്തിനുവേണ്ടി നിഷ്കാമബുദ്ധ്യാ വിനിയോഗിച്ചുവരികയാണു്.

അവക്കു പരിചയമുള്ള ഗൃഹങ്ങളിലെ ജീവിതരീതി പരിശോധിക്കുന്നതു് അവരുടെ ഒരു പ്രത്യേകതൊഴിലാണു്. ഭർത്തൃയെ അപമാനിക്കുന്ന ഒരു സ്ത്രീയുടെ എവിടെയെങ്കിലും കണ്ടെത്തിയാൽ ഉടൻതന്നെ അവർ ആ മഹിളാകേസരിയോടു് നിയമാനുസാരം പ്രവൃത്തിക്കുന്നതിനു കോടതികളിൽ ആവലാതി ബോധിപ്പിക്കും. ഭർത്തൃമാരെ അടിക്കു

ന്നവർ, ശകാരിക്കുന്നവർ, ഗൃഹത്തിൽ നിന്ദ്യോദ്ദമായോ "എറിക്കെറിന്നു" വിരുദ്ധമായോ നടക്കുന്നവർ, നേരം വൈകി വീട്ടിലെത്തുന്നവർ, മദ്യംകുടിക്കുന്നവർ, മറേതെങ്കിലും തരത്തിൽ തെറ്റിനടക്കുന്നവർ, ഇപ്രകാരമുള്ള എല്ലാ ഭർത്താക്കന്മാരും, അവരുടെ ദൃഷ്ടിയിൽ പെടാതിരിക്കയില്ല; അവരോട് ഉചിതമാംവണ്ണം പെരുമാറാതെയും ഇരിക്കയില്ല. ഇത്തരത്തിൽ അവർ മുഖേന തടവിലാകയോ, പിഴകെട്ടുകയോ, നല്ലനടപ്പിന്നു ജാമ്യംകൊടുക്കുകയോ, താക്കീതുചെയ്യപ്പെടുകയോ ചെയ്തിട്ടില്ലാത്ത പുരുഷന്മാർ ഉർല്ലഭം. നിവൃത്തിയുള്ളേടത്തെല്ലാം വിവാഹമോചനത്തിന്നും അവർ ശ്രമിക്കാറുണ്ട്. ചിലർ അവരെ "ഭർത്തൃകുടം" എന്നു വിളിക്കാറുള്ളതിൽ അത്ഭുതപ്പെടുവാനില്ല. അവരുടെ രമ്യഹർമ്മ്യത്തിന്റെ ഉപരിഭാഗത്തു് ഉയരത്തിൽ പറക്കുന്ന കൊടിക്കൂറയിന്മേൽ "ഭർത്താക്കന്മാരെ വിനീതരാക്കുക" എന്ന മഹാവചനം വലിയ അക്ഷരങ്ങളിൽ എഴുതപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതു ദൂരത്തുനിന്നുതന്നെ കാണാം. ഭർത്താവിന്റെ പേരിൽ എന്തെങ്കിലും ആക്ഷേപമോ ആവലാതിയോ ഉള്ള ഏതു സ്ത്രീക്കും ആ കോട്ടയ്ക്കകത്തേയ്ക്കു് എപ്പോഴും "സ്വാഗത"മുണ്ടു്. അപ്രകാരമുള്ള അനാഥകൾക്കു് അവരുടെ സന്മാർഗ്ഗവും സാഹായ്യവും സംഭാവനയാണു്.

വിദ്യാഭ്യാസമുള്ള പുരുഷന്മാർക്കുടി, ഉന്നത വിദ്യാഭ്യാസമുള്ളവർക്കുടി, അവരുടെ ഭാര്യമാരോടു

പെരുമാറുന്നതിൽ പ്രദർശിപ്പിക്കുന്ന അജ്ഞത ആ ശ്ചര്യജനകരമാണെന്നു് അവർ പലപ്പോഴും പറയാറുണ്ടു്. മനുഷ്യലോകത്തിൽ സഹജമായിത്തീർന്നിട്ടുള്ള കഷ്ടപ്പാടുകളിൽ പത്തിനഞ്ചിന്നും കാരണം ആ അജ്ഞതയാണത്രെ. പുരുഷന്മാരെ മര്യാദ പഠിപ്പിക്കുന്നതിന്നു് ഒരു പുതിയ പാഠശാല ആവശ്യമാണെന്നു് അവക്കു് ആന്തരമായ അഭിപ്രായമുണ്ടു്. വിവാഹബന്ധത്തിൽ ഏർപ്പെടുവാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്ന ഏതു പുരുഷനും ആ പാഠശാലക്കാരോടു്, ഒരു "സൽസ്വഭാവസർട്ടിഫിക്കെറ്റ്" വാങ്ങിക്കേണ്ടതാണെന്നും, അതു കൂടാതെ വിവാഹകാര്യം ഒരു സ്ത്രീയും ആലോചിക്കുവാൻതന്നെ പാടില്ലാത്തതാണെന്നും അവർ സയുക്തികം പ്രസ്താവിക്കാറുണ്ടു്! ബി. എ. സർട്ടിഫിക്കെറ്റും, വക്കീൽസന്നതോ ഉണ്ടോ എന്നു് അന്വേഷിക്കുന്നവർ പ്രത്യേകിച്ചും ഈ സർട്ടിഫിക്കെറ്റിനെപ്പറ്റി ഒന്നാമതായി ആലോചിക്കേണ്ടതാണെന്നു് എനിക്കും തോന്നുന്നു.

ഈ പതനത്തിൽ "സ്ത്രീകളുടെ പഠിപ്പിനെപ്പറ്റി എന്താണൊന്നും പറയാത്തതു്" എന്നു് ആരോ ഒരാൾ സഭാസ്ഥലത്തുനിന്നു് ഉച്ചത്തിൽ വിളിച്ചുചോദിച്ചു. ആ "ഉപരിപ്ലവം" ശ്രീമതി രാമസുന്ദരിയെ വല്ലാതെ ക്ഷുഭിതയാക്കി. അവർ ശ്രീമതിസ്വരത്തിൽ പുരുഷന്മാരുടെ സഹജമായ ക്രൂരതയേയും അധർമ്മതല്പരതയേയും, അപമര്യാദ

യേയും, കുറിച്ചു "ശരവഷ്ം" പ്രയോഗിപ്പാൻ തുടങ്ങി. പുരുഷന്മാർ അത്യാഗ്രഹികളും നിർദ്ദയന്മാരും എന്തും ചെയ്യാൻ മടിക്കാത്തവരും ആണ്. "ഒരു പുരുഷന്റെ തലയത്തലേയ്ക്കുള്ള വഴി അവന്റെ വയറിലൂടെയാകുന്നു" എന്ന അപ്തവാക്യത്തെ ഉച്ചത്തിൽ പറഞ്ഞു. അതിൽനിന്നു പുരുഷൻ ഒരു "തീൻപിണ്ഡി" മാത്രമാണെന്നു സ്പഷ്ടമാണല്ലോ. എന്നാൽ സ്ത്രീകളോ, പ്രകൃത്യാ വിനീതകളും, അബലകളും, ദയാശീലാനികളുമാകുന്നു. അവർ മഞ്ഞിൻകട്ടപോലെ നിർമ്മലതയുള്ളവരും, പ്രാവിനെപ്പോലെ ഇണക്കമുള്ളവരും, മസ്തിഷ്കം പ്രത്യേകം പഠിപ്പിക്കേണ്ട ആവശ്യമില്ലാത്തവരും, ആകുന്നു. സൂത്രക്കാരായ പുരുഷന്മാരുടെ കുനയനങ്ങൾക്ക് അടിമപ്പെടുന്നതുകൊണ്ടു മാത്രമാണ് അവയ്ക്കു മാർഗ്ഭ്രംശം സംഭവിക്കുന്നതു്. അവരുടെ സ്വന്തം കാര്യത്തെ സംബന്ധിച്ചേടത്തോളം, അഭിരാമസുന്ദരക്കു്, അവരുടെ ഭർത്താവിനെക്കൊണ്ടു നടത്തുന്നതിനെ നല്ലപോലെ അറിയാം. ഭർത്താവിന്റെ, കുലനയങ്ങൾ ദുഷിച്ചുപോയ ഒരു പൈതലിനെപ്പോലെ, കെട്ടുപോകുവാൻ അവർ ഒരിക്കലും അനുവദിക്കാറില്ല. അതുകൊണ്ടു് അദ്ദേഹം മരിക്കാറാകുമ്പോഴെയ്ക്കും അക്കാലത്തെ പുരുഷന്മാരെ ദുഷിപ്പിച്ചിരുന്ന മിക്ക ദുർവ്യാപാരങ്ങളിൽനിന്നും മുക്തനായിത്തീരും. തന്നിമിത്തം തന്റെ ഭർത്താവിനു സ്വർഗ്ഗം പ്രാപിക്കുന്നതിനു

യാതൊരു ബുദ്ധിമുട്ടും നേരിട്ടിട്ടുണ്ടായിരിക്കയില്ല. അതുതന്നെ അവൾ വളരെ വലിയ ഭാഗ്യമായി ഗണിച്ചിരുന്നു.

സ-സ-പ-സ-യിൽ സന്നിഹിതമാരായിരുന്ന എല്ലാ നാരീമണികളുടെയും ഹസ്തതാഡന പ്രോത്സാഹനത്തോടുകൂടി, അഭിരാമസുന്ദരി അവതരിപ്പിച്ചതായ, "എല്ലാ പുരുഷന്മാർക്കും വിവാഹത്തിനുമുമ്പ് ഒരു വൈവാഹികവിദ്യാഭ്യാസം ആവശ്യമാണ്" എന്നുള്ള പ്രമേയം സബഹുമാനം അംഗീകരിക്കപ്പെട്ടു.

സ-സ-പ-സഭ അവസാനഘട്ടത്തിൽ ആകപ്പാടെ ഒരു "സ്ത്രീസ്വാതന്ത്ര്യപ്രകാശിക"യായിത്തീർന്നു. പ്രത്യേകിച്ചും "മിസ്സ്" മന്മഥസുഖകാന്തിശിരോമണിഭോയി" കൊണ്ടുവന്ന നിവേദനം കേട്ടാൽ ആർക്കും അതു് ഇംഗ്ലണ്ടിലെ ഒരു "സഫ്രജിറ്റ് സഭ"യാണെന്നു തോന്നാതിരിക്കയില്ല.

"പ്രധാനങ്ങളായ എല്ലാ പട്ടണങ്ങളിലും സ്ത്രീകൾക്കു പ്രത്യേകം കളിസ്ഥലങ്ങളും വിനോദത്തിനുള്ള മൈതാനങ്ങളും അനുവദിച്ചുകൊടുക്കുന്നതിനും; രാവും പകലും ഒന്നിച്ചു് ഓടുന്ന തീവണ്ടികളിൽ അവർക്കു തനിച്ചായി ഒന്നാംക്ലാസ്സും, രണ്ടാംക്ലാസ്സും മറികൾ ഏർപ്പെടുത്തുന്നതിനും; സ്ത്രീജനങ്ങൾക്കും പുരുഷന്മാരെപ്പോലേതന്നെ ഉദ്യോഗങ്ങളിൽ പ്രവേശിക്കുന്നതിനുള്ള സ്വാതന്ത്ര്യവും അവകാശവും നല്കുന്നതിനും, ക്രിമിനൽ ജയിലുകളിൽ

മേലാൽ അവരെ സവിശേഷാദരത്തോടുകൂടി സ്വീകരിക്കുന്നതിനും പുതിയ ഏർപ്പാടുകൾ തീർച്ചയായും ചെയ്യുന്നതിനു സ-സ-പ-സഭ സാദരം താമ്പേണ്ടിനോടു പ്രാർത്ഥിച്ചു.

മിശ്രവിവാഹം, മിശ്രഭോജനം, ജാതിവ്യത്യാസം എന്നു തുടങ്ങിയ ആ പഴയ പഴയ വിഷയങ്ങളെക്കുറിച്ചു സഭ താഴെ ചേർക്കുന്ന അഭിപ്രായം സർവ്വസമ്മതമായി പാസ്സാക്കി.

"മൂന്നു ശതാബ്ദങ്ങളായി അചേതനാചാരങ്ങളോടും അന്ധവിശ്വാസങ്ങളോടും മല്ലടിച്ചു, ക്രമേണ മിശ്രഭോജനത്തിനുള്ള പ്രതിബന്ധങ്ങൾ കുറഞ്ഞും, മിശ്രവിവാഹത്തിനുള്ള പ്രചാരം വർദ്ധിച്ചും, ജാതിമതാചാരങ്ങൾക്കു ഉന്മൂലനം സംഭവിച്ചും വരുന്നതായിക്കാണുന്നതിൽ സഭയ്ക്കുള്ള അകൈതവമായ സന്തോഷത്തെ രേഖപ്പെടുത്തുകയും, അതോടുകൂടി അടുത്ത കാലത്തുകൂടി മഹാന്മാരെന്നു നടിക്കുന്ന ചിലർ ഈശ്വരദത്തമായ അവരുടെ സ്ഥാനവലുപ്പത്തേയും സമ്പൽസമൃദ്ധിയേയും വിവേകശൂന്യമായി പ്രയോഗിച്ചു സമുദായസംസ്കാരവ്യാജേന ജാതിമതാചാരങ്ങളെ നിലനിർത്തുവാൻ ശ്രമിച്ചുവരുന്ന കർത്തൃത്തിലുള്ള അസാമാന്യമായ അസംതൃപ്തിയെ പ്രദർശിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു—"

മേല്പറഞ്ഞ പ്രമേയത്തെ അവതരിപ്പിച്ചതു ബാബുജി ഭഗവാൻബാനർജ്ജിയാണു്. തദവസരത്തിൽ അദ്ദേഹം ചെയ്ത പ്രസംഗം കേൾക്കാത്ത

വർ "കണ്ണ്രന്ധ്റമുടനെ കല്യിട്ടടച്ചിടണം" എന്നേ പറയുവാൻ കാണുന്നുള്ളൂ. കാലവ്യത്യാസത്തേയും, ആടൽവ്യത്യാസത്തേയും വകവെയ്ക്കാതെ ജാതി ഭേദത്തേയും മറന്നും നിലനിത്തുവാൻ ആയ്പുരാത നന്മാരായ ഋഷീശ്വരന്മാർ നിശ്ചയിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നു ഘോഷിക്കുന്നതു ആ മഹാന്മാരെ യഥാർത്ഥത്തിൽ വിസ്മൃതികളാക്കുകയാണെന്നും, ആ പുണ്യാത്മാക്കൾ ഒരിക്കലും ജാതിഭേദങ്ങൾ മാറാംവരാത്ത ഇരിമ്പു കവചങ്ങളായിരിക്കണമെന്നു നിശ്ചയിച്ചിട്ടില്ലെന്നും അതിനു കാരണമില്ലെന്നും മറ്റും ബാബു അവർകൾ രസമായി പ്രസംഗിച്ചു.

അംഗീകരിച്ചു: സ–സ–പ. സഭ അഭിമാനം കൊണ്ടു ഞെളിഞ്ഞു. എന്തുകൊണ്ടു പാടില്ല? കൃത്യനിർവ്വഹണത്തിൽ അഭിമാനം നേടാത്ത മനുഷ്യഹൃദയങ്ങൾ ഉണ്ടോ?

കോൺഗ്രസ്സിന്റെ പര്യവസാനം സവിശേഷം സ്മരണീയമാണു്. അദ്ധ്യക്ഷന്റെ ഉപസംഹാരപ്രസംഗം കഴിഞ്ഞു, "ശ്രീമതി റോഷ്നാ ഭായി" സഭയിൽ ഇല്ലാതിരുന്നില്ല. അവർ സ്വകൃതികളായ ചില വിശേഷപ്പെട്ട ഗാനങ്ങൾകൊണ്ടു സദസ്യരെ അപഹൃതചിത്തവൃത്തികളാക്കിത്തീർത്തു.

ഒടുവിൽ "ബാബുപ്രഫുല്ലചൂതാങ്കുരസായകാജി" സ–സ–പ. സഭയെ തന്റെ പ്രോത്സാഹജനകമായ സന്നിധാനംകൊണ്ടു് അലംകൃതമാക്കിച്ചെയ്തു താവർ

ണർ. ടൊരയ്യും, സ_സ_പ. സഭയുടെ കൃതജ്ഞതയ്ക്കു പാത്രീഭവിക്കേണ്ടവരായിത്തീർന്ന മഹാനുഭാവന്മാർക്കും, പ്രതിനെട്ടു ഭാഷകളിൽ വേറെ വേറെ വന്ദനം പറയുകയും, സ_സ_പ. സഭയുടെ വൃ_ാമത്തെ വാർഷികയോഗം ഇത്രയും മംഗളമായി കഴിഞ്ഞുകൂടിയതിനു സകലനിയന്താവിനെ സ്തുതിക്കുകയും, പരിഷ്കാരപ്രിയന്മാരോടു് ഇനിയത്തെ സഭവരെ ഉത്സാഹശൂന്യരായി ഇരുന്നുപോകരുതെന്നു പ്രത്യേകം ഓർമ്മപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്തു.

ഞങ്ങൾക്കെല്ലാം വീതപ്രകാരം ചോക്കലേറ് പെട്ടികൾ കിട്ടി; സ്ഥാനമാനങ്ങൾ ലഭിച്ച; ഗവർണ്ണരേയും, അദ്ധ്യക്ഷനേയും, സഭയ്ക്കു വന്നിരുന്ന സ്ത്രീകളേയും ഞങ്ങൾ നിലംതൊടുവിക്കാതെ ഞങ്ങളുടെ ചുമലുകളിൽ വഹിച്ചു. സമുദായപരിഷ്കാരേച്ഛുക്കളായ ചില യുവാക്കന്മാർ ശ്രീമതികളെ പുറത്തേയ്ക്കു വഹിക്കുന്ന കായ്യത്തിൽ പ്രേരിപ്പിച്ച ആത്മത്യാഗവും ഉത്സാഹവും അവർണ്ണനീയംതന്നെ! എല്ലാവരെയും, തുറന്നുവെയ്ക്കപ്പെട്ട വണ്ടികളിൽ ഇരുത്തി ദീവട്ടികളൊട്ടുകുടി ഒരു ഘോഷയാത്രയുണ്ടായി.

"രാജാ"വിന്റെ ഉദ്യാനവിരുന്നോടുകുടി സ. സ. പ. സഭയുടെ 82_ാമത്തെ യോഗവും അവസാനിച്ചു. സഭയെപ്പറ്റി എനിക്കു സ്വന്തമായുള്ള അഭിപ്രായം, 'ഇരിക്കട്ടെ തരക്കേടില്ല. എല്ലാംകൊണ്ടും ഉപദ്രയാഗമുണ്ടു്', എന്നാണു്. ഒരുസമയം, ഞങ്ങ

ടെ ഡിസ്ട്രിക്ട് കലക്ടർ മിസ്റ്റർ—ടൊരയെ കാണുമ്പോൾ എന്റെ അഭിപ്രായവും മാറിയെന്നുവരാം. അദ്ദേഹത്തെക്കാൾ അധികം, ഹൈന്ദവകാര്യങ്ങളെപ്പറ്റി ജ്ഞാനവും പരിചയവും ഉള്ള ഒരു യൂറോപ്യനില്ല. ഇന്ത്യയെക്കുറിച്ചുള്ള എന്തു കാര്യവും അദ്ദേഹത്തിനു് അറിയാം. മുമ്പൊരിക്കൽ "കോമട്ടി" എന്ന വാക്കിന്റെ അർത്ഥത്തെക്കുറിച്ചു ഞാനും അദ്ദേഹവും തമ്മിൽ വലിയ ഒരു തർക്കം ഉണ്ടായി. അസ്സേലിയാക്കാരൻ ഒരു ടൊര എഴുതിയ ഒരു പുസ്തകമെടുത്തു നിവർത്തിക്കാണിച്ചു വാദിച്ചു് എന്റെ അഭിപ്രായം തെറ്റായിരിക്കണമെന്നു് എന്നെ ബോധപ്പെടുത്തി! കലക്ടർക്കു കോമട്ടികളെക്കുറിച്ചു് എന്നെക്കാൾ അധികം അറിവുണ്ടായതിൽ അത്ഭുതമില്ല എന്നു ഞാനും സമാധാനപ്പെട്ടു.

ചിങ്ങം ഫസ്റ്റ്-൧൯൨൰.

ഈശ്വരോ രക്ഷതു! സ. സ. പ. സയും, പാർട്ടിയും, യന്ത്രയും കഴിഞ്ഞു് ഒരുവിധത്തിൽ തിരിച്ചെത്തി. ഞാൻ വീടുവിട്ടു പോയിട്ടു് ഒരു യുഗമായി എന്നു തോന്നി. തുടരെ ഉണ്ടാവുന്ന സംഭവങ്ങളും "കാലദൈഘ്ര്യബോധ"ത്തെ ഉണ്ടാക്കുമെന്നു ചില മഹാന്മാർ അഭിപ്രായപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതു വെറുതെയല്ല. ശങ്കരാചാര്യസ്വാമികളും നന്നെ ചെറുപ്പത്തിൽത

ന്നെ പരലോകപ്രാപ്തനായി എങ്കിലും, അദ്ദേഹം അതിന്നിടയ്ക്കു സംധിച്ച സംഗതികളാൽ ദീർഘായുഷ്മാനായിരുന്നു എന്നതന്നെ നമുക്കു തോന്നിപ്പോകുന്നു.

യാത്രാക്ഷീണം തീർക്കുന്നതിന്നു കുറെ നേരം പൂർണ്ണമായ വിശ്രമസുഖം അനുഭവിച്ചു.

അതു കഴിഞ്ഞു ആദ്യമായി ചെയ്തതു് കലക്ടരുടെ അടുക്കൽ ചെന്നു "മുഖം കാണിക്ക"യാണു്. ഇന്ത്യയുടെ "സ്വയംഭരണ"മായിരുന്നു സംഭാഷണവിഷയം. കുറെ ഏറെ നേരം സംസാരിച്ചു. ഹാകിനിട്ടൊര (കലക്ടർ) വേണമെങ്കിൽ ഇന്നതന്നെ, ഇപ്പോൾതന്നെ, ഇന്ത്യക്കാർക്കു സ്വയംഭരണം കൊടുപ്പാൻ ഒരുക്കമുണ്ടു്. "പക്ഷെ—അല്ലേ, മാമൂ! എന്താ അതുകൊണ്ടുള്ള ഫലം. പര്യവസാനം എന്തായിരിക്കുമെന്നോ? ഇപ്പോഴത്തെ ഭരണരീതിയുടെ സ്ഥാനത്തു ബ്രാഹ്മണാധിപത്യം വരും. വർണ്ണഭേദം (നിറവ്യത്യാസം) എന്നതിന്നു പകരം ജാതിഭേദം ആകും. അനുഭവസ്ഥന്മാർക്കു തീർച്ചയായിട്ടും ജാതിഭേദം തന്നെയാണു് അധികം അപമാനകരവും ദുസ്സഹവും; സംശയമില്ല;" അതിലും ഏതാണ്ടു വാസ്തവമുണ്ടു്. ബ്രാഹ്മണേതരന്മാരുടെ ഭയഹേതു അതുതന്നെയാണു്.

ക്രമേണ സംഭാഷണവിഷയം സ. സ. പ. സയുടെ കാര്യമായി. സഭയുടെ പൊതുവായുള്ള ഉദ്ദേ

ങ്ങളും ആളൽങ്ങളും മിസ്റ്റർ ഹാക്ക്നിക്കു വളരെ പത്ഥ്യമായിരുന്നു.

അന്നു പിന്നെ പുറത്തു് എങ്ങും പോയില്ല. ചില എഴുത്തുകുറിപ്പുകൾക്കെല്ലാം മറുപടി എഴുതി—നന്നെ തിടുക്കമുള്ളതും തീരെ നിവൃത്തിയില്ലാത്തതും മാത്രം. ആ എഴുത്തുകളിൽ ഒന്നു് ആ കമ്പനി ഏജൻറു് മിസ്റ്റർ പ്രകാശന്റെ കത്തായിരുന്നു.

മിസ്സു് നൂർജിഹാൻ അന്നു വൈകുന്നേരം എന്റെ ഒരുമിച്ചുണ്ടായിരുന്നു. ചായ കഴിച്ചു—കുറെ പാടി—കുറച്ചു ബ്രിഡ്ജുകളിച്ചു (ശീട്ടുകളി)—ചുരുക്കത്തിൽ ഒരു കുടുംബസമ്മേളനം—അന്നത്തെ ദിവസം മുഴുവൻ ഉത്സാഹമായിത്തന്നെ കഴിച്ചു. രാഘവനു പ്രത്യേകിച്ചും ബഹുരസമായിരുന്നു.

ചിങ്ങം ഫ്രൊംനു-

രഘുനാഥപുരുഷോത്തമവിഷ്ണുരാമറാവു ഡിപ്പൂട്ടി കലക്ടർ—മൂന്നാംഗ്രേഡ്—അതാണു്. ആ ആളുടെ സ്ഥാനവും സ്ഥിതിയും. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഡിസ്ട്രിക്ടിൽ അദ്ദേഹം ഉദ്ദാരനായ ഒരു സേച്ഛാപ്രഭുവാണു്. മഹാമനസ്കനായ ഒരു ചെറിയ റഷ്യാചക്രവർത്തിയാണു്. എന്നെ സംബന്ധിച്ചേടത്തോളം, അദ്ദേഹം എന്റെ ഒരു പഴയ ചങ്ങാതിയും സതീർത്ഥ്യനുമാണു്. ഞങ്ങളുടെ ബാല്യകാലം, അ

നവധി കാരണങ്ങളാൽ മറക്കപ്പെട്ടുവാൻ വയ്യാത്തതാണു്. ഞങ്ങൾ തമ്മിൽ അടികലശൽ ഉണ്ടായിട്ടുണ്ടു്. ഗോട്ടിക്കായകളം, പട്ടങ്ങളം, അണ്ടികളം, പെൻസിലുകളം, അടികളം, ഇടികളം, കുത്തുകളം, ചവിട്ടുകളം മുതലായവയെല്ലാം ഞങ്ങൾ പരസ്പരം വാങ്ങുകയും കൊടുക്കുകയും ഉണ്ടു്. രണ്ടാൾക്കും ഒന്നിച്ചു പല ശിക്ഷകളും അനുഭവിക്കേണ്ടിവന്നിട്ടുണ്ടു്. പക്ഷേ കൂട്ടത്തിൽ ചേന്നായയുകൊണ്ടു് അതെല്ലാം അന്നു ബഹുമതിയായി തോന്നിയതേ ഉള്ളു. എത്ര ഗുരുനാഥന്മാർക്കാണു് ഞങ്ങൾ "ഓമനപ്പേരുകളം" കൊടുത്തിരിക്കുന്നതു്! ഒരേ പേടി, ഒരേ ആശ, ഒരേ പാഠം എന്നിങ്ങിനെ പലതിനാലും അന്നു ഞങ്ങളുടെ ജീവിതങ്ങൾ ചേർത്തു ബന്ധിക്കപ്പെട്ടിരുന്നു. അതിന്റെ എല്ലാം അവസാനഫലം "കണ്ണീരുകൊണ്ടു് ആറാട്ടു"മായിരുന്നു. അങ്ങിനെയുള്ള അദ്ദേഹം—പണ്ടത്തെ ആ രഘു;—സ്ഥലത്തു് എത്തിയിരിക്കുന്നു. പട്ടണത്തിൽനിന്നു ചില സാമാനങ്ങൾ വാങ്ങിപ്പാൻ ആ കൂട്ടത്തിൽ വലിയ ഒരാളെ (കലക്ടർ) കൂടെ കാണുവാനും ആണു് എത്തിയിരിക്കുന്നതു്.

രഘുവിനു് എന്റെ ഗൃഹത്തിലേയ്ക്കു സ്വാഗതം പറയുന്നതിൽ എനിക്കുണ്ടായ സന്തോഷം സീമാതീതമായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തെ കാണുമ്പോഴും, സംസാരിക്കുമ്പോഴും എല്ലാം എന്തൊക്കെ സ്മരണകളാണു് എനിക്കുണ്ടാകുന്നതു്! യഥാർത്ഥത്തിൽ ഞാൻ അന്നത്തെ ആ ജീവിതത്തെ ഒരിക്കൽകൂടി

അനുഭവിച്ചു. ഹാ! എത്ര ഉത്സാഹപൂർണ്ണവും പരിഭ്രമരഹിതവും ആയ ജീവിതം! ഒരലട്ടില്ലാത്ത കാലം! ക്ഷണഭംഗുരങ്ങളായ നിസ്സാരസങ്കടങ്ങളാൽ മാത്രം വിവർണ്ണമാക്കപ്പെട്ട സന്തോഷം! ഇനി; ആ ദിവസങ്ങളം ഒരിക്കലും തിരിച്ചുകിട്ടുന്നതല്ല. അതെല്ലാം "പോയാൽ പിന്നെ വരാത്ത നാളുകളം" ആണു". പൊയ്പ്പോഴിഞ്ഞു. ഇപ്പോളം എത്ര ഉന്നതസ്ഥിതിയിൽ ഇരിക്കുന്നവനായാലും വേണ്ടില്ല, വളരെ ദുഃഖഭ്രയിഷ്ടമായിരുന്ന തന്റെ ബാല്യകാലം എന്നിരുന്നാൽകൂടിയും, അയാളം ആ ബാല്യദശ ഒരിക്കൽകൂടി അനുഭവയോഗ്യമായിത്തീർന്നാൽ വേണ്ടില്ലെന്നു" ആഗ്രഹിക്കാതിരിക്കയില്ല. ചെറുപ്പകാലത്തെ സുഖസന്തോഷങ്ങളം മറെറവിടെ കിട്ടുന്നു?

രഘുവിന്റെ സുഖസൌകര്യത്തിനു" എന്നാൽ ചെയ്യാൻ സാധിക്കുന്നതെല്ലാം ഞാൻ ചെയ്യുന്നുണ്ടു". എന്റെ ഭാര്യയും കുട്ടികളും രഘുവിനെ സന്തോഷിപ്പിക്കുന്നതിൽ ബദ്ധശ്രദ്ധരാണു". എന്നാൽ, അദ്ദേഹം എല്ലാംകൂടി അത്ര സുഖവാനായി കാണപ്പെട്ടില്ല. "ബഞ്ചിന്മേൽ കമത്തിക്കിടത്തി, മാസപ്പടിമാരെക്കൊണ്ടു കയ്യും കാലും പിടിപ്പിച്ചു, ഒരു മാറു നീളമുള്ള വള്ളിച്ചുരുട്ടുകൊണ്ടു സക്കാർ ഹൈസ്കൂളിലെ കുംഭോദരൻ ഹെഡ്മാസ്റ്റർ മാംസ്സമായ "നിതംബ"ത്തിൽ ഒരു ഡസൻ സമ്മാനിച്ചപ്പോൾകൂടി നിസ്സല്യമായ പ്രസന്നഭാവം കൈക്കൊണ്ട തന്റെ കോമളവദനം മങ്ങിക്കാണുന്നതും താൻ വല്ലാത്ത

മനോരാജ്യക്കാരനായിത്തീർന്നിരിക്കുന്നതും എന്താടോ?" എന്നതന്നെ ഞാൻ കടത്തി പ്രയോഗിച്ചു. അയാൾ ഞങ്ങളുടെ പള്ളിക്കൂടത്തിലെ "ചിറിഭ്രാന്തൻ" ആയിരുന്നു. കരയുമ്പോൾകൂടി അയാൾ ചിരിച്ചിരുന്നു.

"എന്റെ മാമു, താൻ പരിഭ്രമിക്കണ്ടാ. എന്റെ കാര്യം ആലോചിച്ചു താൻകൂടി നിരുത്സാഹനായിത്തീരണ്ടാ. ഇക്കാര്യത്തിൽ നാമരും വിചാരിച്ചാൽ ഒരു നിവൃത്തിയും ഇല്ല. നിങ്ങളുടെ കുടുംബക്കാർ വിചാരിച്ചാലും നിർവാഹമില്ല. നിങ്ങളെല്ലാം കണക്കിലധികം എന്റെ സുഖസൌകര്യങ്ങളെ കാംക്ഷകയും പരിപാലിക്കുകയും ചെയ്യുന്നുണ്ടു്; നിങ്ങളോടെല്ലാം എനിക്കു വളരെ നന്ദിയുമുണ്ടു്. അതൊന്നുമല്ല, നിങ്ങളുടെ ഈ സ്ഥലമല്ലേ, ഈ പട്ടണം; ഇതു കണ്ടിട്ടാണു് എനിക്കു് അത്ഭുതവും കോപവും തോന്നുന്നതു്. ഈ പട്ടണനിവാസികളുടെ ഡംഭും അഹമ്മതിയും കീഴ്വണക്കമില്ലായ്മയും സഹിച്ചുകൂടാ. ഞാൻ ഇവിടെ വന്നശേഷം രണ്ടു തവണ പുറത്തു സവാരിക്കു പോയി. ഈ മിക്കുകാർ എന്തുമാതിരിക്കാരാണെന്നാണു് വിചാരിക്കുന്നതു്! ഹോ! വിചാരിക്കാൻകൂടി വയ്യ. കഴിഞ്ഞ ഏഴു വർഷങ്ങൾക്കുള്ളിൽ ഞാൻ എന്റെ ഡിവിഷ്യൻ വിട്ടു പുറത്തു പോയിട്ടില്ല. അവിടെ, ഞാൻ പുറത്തു സവാരിക്കു് ഇറങ്ങുകയാണെങ്കിൽ വഴിക്കുള്ള വണ്ടികളും വാഹനങ്ങളും എല്ലാം പെ

ട്ടന്നു് ഒരുങ്ങിനിന്നു് എനിക്കു വഴി ഒഴിഞ്ഞു തരും; പ്രമാണികളായ കൃഷിക്കാർ എനിക്കു സലാം തരും; ചിലപ്പോൾ ഞാനും ചിലക്കു സലാം മടക്കിക്കൊടുത്തു എന്നു വരാം; മിക്കവാറും ഞാൻ അവരെ കണ്ടു എന്നു ഭാവിക്കാറില്ല; ഞാൻ കടന്നുപോകുമ്പോൾ കച്ചവടക്കാർ പീടികസ്ഥലങ്ങളിൽനിന്നു എഴുന്നേറ്റു് ഇറങ്ങി നില്ക്കും; വെള്ളം കോരുന്ന സ്ത്രീകളും, പന്തുകളിക്കുന്ന കുട്ടികളും, പ്രായേണ മനുഷ്യരുടെ ഒരു ലക്ഷണവും ഇല്ലാത്ത വെറും വണ്ടിക്കാർപോലും, ഒരു വിധത്തിലല്ലെങ്കിൽ മറ്റൊരു വിധത്തിൽ എന്നോടുള്ള ബഹുമാനാദരങ്ങൾ കാണിക്കും; അവിടത്തുകാർക്കു എന്തു മനുഷ്യർ! എന്തു വകതിരിവു്! എന്തു ഭയം! വാസ്തവത്തിൽ, എന്തു പണി എടുത്താലും വേണ്ടില്ല; എന്തു വകയായാലും വേണ്ടില്ല; ഒരാളെങ്കിലും എന്നോടു് ഒരു പൈകൂലി കൂടി ചോദിക്കുകയില്ല. എന്നോടെന്നല്ല, എന്നെ സംബന്ധിച്ച ആരോടും തന്നെയില്ല.

"എന്നാൽ, ഇവിടെ എന്റെ മാമു, എന്തൊരു ക്രമം! എന്തു ധിക്കാരം! ആളുകളുടെ വിചാരം, അവരോരോരുത്തരും ഓരോ കലക്ടർമാരാണെന്നാണു്. തിരിഞ്ഞെടുത്തും മറിഞ്ഞെടുത്തും എല്ലാം, വഴിയിൽകൂടി പോകുന്നവർ എന്നോടു സംസാരിപ്പാൻ വരുന്നു; ഞാൻ ആരാണു്, ഏതാണു് എന്നൊന്നും അന്വേഷിപ്പാനേ ഭാവമില്ല. ഞാൻ ചന്തസ്ഥലത്തു കൂടി നടക്കുമ്പോൾ, ഒരു മൂന്നാംക്ലാസ്സു് ഡിപ്പൂട്ടി

കലക്ടരെപോലെ തന്നെ നടക്കുമ്പോൾ, ഒരുത്തൻ എന്റെ മുഖത്തേയ്ക്കുണ്ടു തുറിച്ചുനോക്കുന്നു! വേറെ ഒരു തെമ്മാടി ഓടിവന്നു് എന്നോടു് "മണി എത്രയായി?" എന്നു ചോദിച്ചു. വണ്ടിക്കാർ, കൂലി തീച്ചു പ്പെടുത്താതെ വണ്ടിയിൽ കയറുവാൻ പാടില്ലെന്നു പറയുന്നു! ചില ഷാപ്പുകാർ പണം ആദ്യം ചോദിക്കുന്നു. എന്തിനധികം, ഒരു ധിക്കാരിക്കു് എന്റെ അടുക്കൽനിന്നു് ഒരു കണ്ണും "പാക്കു" കിട്ടാതെ നിവൃത്തിയില്ലപോൽ! പോരേ, വല്ല സംഹാരണനോട്ടം പെരുമാറുന്നപോലെ തന്നെ എന്നോടും! ഒരാഴ്ച ഇവിടെ താമസിച്ചാൽ ഞാൻ എന്റെ ശിപായിയെപ്പോലെതന്നെ എളിയവനായിത്തീരും. ഇവിടെ പുറത്തുപോയാൽ, കൂട്ടത്തിൽപെട്ട ആരും തിരിച്ചറിയുന്നില്ല. ആക്കും അറിയുകയും വേണ്ട. ഞാൻ എന്റെ മേയ്ത്തയേയും കുട്ടികളേയും കൂടെ കൊണ്ടുവരാഞ്ഞതു ഭാഗ്യമായി. എന്റെ മേയ്ക്കു് ഈവക ധിക്കാരങ്ങൾ ഒരഞ്ചുമിനുട്ടുനേരം പോലും സഹിപ്പാൻ ശക്തിയില്ല. അവർ ബഹു കണിശക്കാരത്തിയാണു്. ആരായാലും വേണ്ടില്ല, സകലരും അവർ പറയുന്നതു കേൾക്കണം, അവരെ ആശ്രയിക്കണം. ആദരിക്കണം. അവർ ഒരു ഡിപ്യൂട്ടി കലക്ടരുടെ മേയ്ത്തയാണെന്നുള്ള ബോധം അവക്കു നല്ലവണ്ണം ഉണ്ടു്. അവർ ആ ആത്മാഭിമാനം ഒരിക്കലും വിടുകയില്ല. അയ്യോ, ഇവിടെ ആണെങ്കിൽ അവർ എങ്ങിനെ സഹിക്കും? അവരുടെ അമ്മ എത്ര കോപി

ക്കും! ഇതുപോലെ, ഞാൻ അവരെ കൊണ്ടുവരാഞ്ഞതു എത്ര നന്നായി.

"ഇല്ലാ, മാമൂ, ഞാൻ ഇനി അധികം താമസിക്കുന്നില്ല. എനിക്കു് ഉടനെ മടങ്ങിപ്പോകണം. എന്നെ തെറ്റിദ്ധരിക്കരുതു്. നിങ്ങളെ എന്റെകൂടെ വന്നു് ആ മിക്കുകാരുടെ മദ്ധ്യേ ഒന്നു കണ്ടാൽ വേണ്ടില്ലെന്നു ഞാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നു. അവരെ എങ്ങിനെ ഭരിക്കുന്നു; അതുപോലെ അവർ പെരുമാറും. ഭരണവ്യത്യാസമാണു് ഈ അഹങ്കാരത്തിനു കാരണം."

രഘു പറഞ്ഞതു ശരിയാണു്. ഈ മിക്കിൽ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരെ ആർക്കും ഒരു വിലയും ഇല്ല. മിസ്റ്റർ ഹാക്ക്നിയെ മാത്രം ബഹുമാനിക്കുന്നുണ്ടു്. അതു വെള്ളയല്ലേ, നല്ല വെള്ളയല്ലേ? പിന്നിൽ "മറ്റതും"കൂടി ഉണ്ടെന്നു ചുരുക്കം ചിലർ പറയാറുണ്ടു്. വരുന്ന കറമ്പന്മാരൊക്കെ ആ വെള്ളയെ കുമ്പിടുന്നു. പിന്നെ കറമ്പന്മാർ തമ്മിൽ തമ്മിൽ എങ്ങിനെ കുമ്പിടും! രഘു വിചാരിച്ചാൽ വല്ല നിവൃത്തിയുമുണ്ടോ? സലാമും ഇല്ല; വഴിയൊഴിയലുമില്ല; എണീറ്റു മാറലുമില്ല; ഒന്നുമില്ല. പിന്നെ രഘു എങ്ങിനെ ജീവിക്കും? സമജീവികളാൽ മാനിക്കപ്പെടുന്നതിനു് അദ്ദേഹത്തിനു് അർഹതയില്ലേ? ഡിസ്ട്രിക്ടിൽ താൻ ചെയ്തിട്ടുള്ള വമ്പിച്ച സംഗതികളും ആലോചിച്ചാൽ തന്നെത്താൻ അഭിമാനപ്പെടുവാൻ അദ്ദേഹത്തിനു അവകാശമില്ലേ? അദ്ദേഹമു

ണ്ടായിരുന്നില്ലെങ്കിൽ, എന്തെല്ലാം കലാപങ്ങളും, പകർച്ചവ്യാധികളും, ക്ഷാമപീഡകളും കൊലപാതകങ്ങളും ആ ഡിസ്ട്രിക്ടിൽ സംഭവിക്കുമായിരുന്നു! ആ ഡിസ്ട്രിക്ടിൽ "ഉദ്യോഗസ്ഥരീതി" വ്യതിചലനംകൂടാതെ ഇന്നും ശരിക്കു നടന്നുവരുന്നതു് ആ മഹാന്റെ ബുദ്ധിയും തന്റേടവും നിമിത്തമല്ലേ? ഇതയെല്ലാം സാധിച്ചിട്ടുള്ള അദ്ദേഹത്തിന്റെ; യോഗ്യതയുടെ ഫലമായ അഭിമാനം, നിഴൽ എന്നപോലെ പിൻതുടരുന്നതിൽ എന്താണു് അത്ഭുതപ്പെടുവാനുള്ളതു്!

എന്നാൽ അദ്ദേഹത്തെ യഥാവിധി ഉപചരിക്കാഞ്ഞതു് ഇനി ഇവിടുത്തുകാരുടെ കുറ്റമാണോ? അതുമല്ല. അവർക്കു ഡിവിഷ്യൻ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരായിട്ടു കാഴ്ചയും പരിചയവും ഇല്ല. അവരെ അവർ അറിയുകയും ഇല്ല. ഇത്തരത്തിലുള്ള ഡിവിഷ്യൻ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരുടെ ഒരു "പ്രദർശനം" പട്ടണത്തിൽവെച്ചു നടത്തപ്പെടുന്നതായാൽ,—ഓരോ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരെയും ഓരോ കൂട്ടുകളിലാക്കി പേരെഴുതിപ്പറഞ്ഞു പ്രദർശിപ്പിക്കുന്നതായാൽ,—അതു പട്ടണനിവാസികളുടെ വിജ്ഞാനത്തിനും ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരുടെ അഭിമാനത്തിനും വളരെ ഉപയുക്തമാകുമെന്നു തോന്നുന്നുണ്ടു്.

രഘുവിനു് ഒരു ദിവസത്തെ അനുഭവംകൊണ്ടുതന്നെ ഈ അഭിപ്രായം നിരാശയും തോന്നുന്നതായാൽ അദ്ദേഹം പെൻഷ്യൻപ്പറഞ്ഞു കഴിയുമ്പോഴ

ത്തെ സ്ഥിതി എന്തായിരിക്കും! അതുകൊണ്ടായിരിക്കുമോ ഈ വകക്കാർ പണിയിൽനിന്നു പിരിഞ്ഞാൽ കാലതാമസംകൂടാതെ മരിച്ചുപോകുന്നതു്? ശരിയാണു്! പെൻഷ്യൻ ബാക്കി തട്ടിക്കിഴിച്ചു മരിക്കയാണു് ഉത്തമം. അപമാനവും അപവാദവും സഹിച്ചു ജീവിച്ചിരിക്കുന്നതിനെക്കാൾ ഇഹലോകവാസം അത്ര അഭിലഷണീയമല്ല. എന്നെ സംബന്ധിച്ചേടത്തോളം ഉറന്നു പറയുകയാണെങ്കിൽ, ഈ രഘുവിന്റെ കഴുത്തിൽ ഒരു തിരിക്കല്ലു കെട്ടിയിട്ടു് അദ്ദേഹത്തെ താന്ന സമുദ്രത്തിൽ തള്ളുകയാണു് ഞാൻ ചെയ്യുക. എന്നാലും അദ്ദേഹത്തെ ഇത്ര നികൃഷ്ടവും നിസ്സാരവും ആയ ലോകത്തിൽ മാനിക്കപ്പെടാതേയും പൂജിക്കപ്പെടാതെയും ജീവിപ്പിക്കുന്നതു് എനിക്കു് ഇഷ്ടമല്ല.

ഇവിടെ എനിക്കു് ഞങ്ങളുടെ കലക്ടരുടെ കാര്യം ഓർമ്മ വരുന്നു. കലക്ടർ മിസ്റ്റർ ഹാക്ക്നി— എന്താ, അദ്ദേഹത്തിന്റെ സ്ഥിതി! അദ്ദേഹം കൊല്ലത്തിൽ ആയിരം പവൻ വീതമുള്ള പെൻഷ്യനും വാങ്ങിച്ചു ശീമയിൽ ചെന്നാലത്തെ സ്ഥിതി എന്തായിരിക്കും! പക്ഷെ, എനിക്കു് ആ കാര്യം അദ്ദേഹത്തോടു ചോദിപ്പാൻ ധൈര്യമില്ല. ഇന്ത്യയിലെ സ്ഥിതി ഏതാനുമൊക്കെ എനിക്കു് അറിയാം. കൊല്ലപ്പെടുന്ന പുലികളെല്ലാം അദ്ദേഹത്തിന്റെ അടുക്കലേയ്ക്കു് അയയ്ക്കപ്പെടുന്നു. മലകളിലുള്ള പുലികളെയാണെങ്കിൽ, അവയെ വല്ല നാടൻനാ

യാട്ടുകാരും വെടിവെച്ചു കൊന്നതിന്നുശേഷം, നട
പ്പുപ്രകാരം ഒരയുടെ തുക്കയുംകൊണ്ടുത്തന്നെ തോ
ക്കൊഴിച്ചു മുതിപ്പെടുത്തുന്നു; അപ്രകാരം പുലികളെ
ക്കൊണ്ടു നാട്ടുകാക്കും കൃഷിക്കാക്കും ഉണ്ടായിരുന്ന
ഉപദ്രവങ്ങളും തീർത്തതിന്നുള്ള ബഹുമതിയും, കൃത
ജ്ഞതയും ഒരു തോക്കിൽനിന്നു മറേറ തോക്കിലേ
യ്ക്കു പകർന്നു കലക്ടർ ഒരയെ ശരണം പ്രാപി
ക്കുന്നു. എന്നാൽ അദ്ദേഹം ധീരനായ പെടിക്കാര
നല്ലെന്നല്ലാ ഞാൻ പറയുന്നതു്. തലസ്ഥാനത്തു
"ശവമ്മേണ്ടു് ഹൌസ്സു്" പാക്കിൽ വളർത്തിവരുന്ന
മാൻകുട്ടികളിൽ രണ്ടെണ്ണത്തിനെ, കലക്ടർഒര
യും ശവർണർഒരയുംകൂടി ഒരിക്കൽ—ശിപായി
പട്ടാളക്കാരെക്കൊണ്ടു ഓടിച്ചു ക്ഷീണിപ്പിച്ചു, വള
യിപ്പിച്ചതിന്റെ ശേഷം—തുടരെത്തുടരെ വെടി
വെച്ചു് ഒടുവിൽ കൊല്ലുന്നതു ഞാൻ എന്റെ രണ്ടു
കണ്ണുകൊണ്ടും കണ്ടിട്ടുണ്ടു്. എന്തു ധൈര്യം! എന്തു
പരാക്രമം! ഒടുവിൽ ചത്ത മാൻകുട്ടികളെ മുമ്പിൽ
കിടത്തി ഘാതകന്മാരായ ഒരമാർ തോക്കുംപി
ടിച്ചു സമീപത്തു നില്ക്കുന്നതായി ഒരു ഫോട്ടോ എ
ടുപ്പിച്ചു് പത്രത്തിൽ ആ ഫോട്ടോ പ്രസിദ്ധപ്പെടു
ത്തിയിരുന്നതും ഞാൻ കണ്ടിട്ടുണ്ടു്. ഡിസ്ട്രിക്ടു്
ഭരണമാകുന്ന [illegible]ച്ചിന്റെ ആണിക്കല്ലാണു് അദ്ദേ
ഹം—വലിയ [illegible] വൃത്തത്തിന്റെ മദ്ധ്യസ്ഥാന
മാണു് അദ്ദേ[illegible]ഡിസ്ട്രിക്ടിലെ നാഥനും, മൈ
വവും ആണ[illegible]ിട്ടുണ്ടു്! മറെറാരാളെക്കുറിച്ചു പ

ട്ടണനിവാസികൾ സംസാരിക്കുന്നതും കൂടിയില്ല. അദ്ദേഹം അറിയാത്ത വിഷയമില്ല. കാരണം, ഐ. സി. എസ്സ്. ആയതുതന്നെ. അദ്ദേഹത്തിന്റെ പേന ഒരു മന്ത്രവാദിയുടെ ആയുധമാണ്—ഒരു ചെപ്പിടി വിദ്യക്കാരന്റെ കോലാണ്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ സംസാരം, ചിരി, നടപ്പ്, ഉടുപ്പ്, ചാട്ടം, ഓട്ടം, കയറ്റം, ഇറക്കം, ചൊടി, കുടി ഇതെല്ലാം പട്ടണനിവാസികൾ വിടാതെ സൂക്ഷിക്കുകയും തെറ്റാതെ ഓക്കുകയും, കഴിയുന്നത്ര അനുകരിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന ആദർശവിശേഷങ്ങളാണ്!!

അദ്ദേഹത്തിന്റെ ബങ്കളാവിന്റെ മുറ്റത്തു ഞങ്ങളുടെ "വീക്കിരിക്കോട്ട രാജാവി"ന്റെ ആനകളിൽ ഒന്നിനെ എപ്പോഴും കാണാം. ഇണങ്ങിയ ഒരു പുലിയെ കൂട്ടിലിട്ടിട്ടുണ്ട്. ഒരു അതിന്റെ അടുക്കൽ നില്ക്കുന്നതു കണ്ടു ജനങ്ങൾ ഭയപ്പെടുകയും സായ്പിന്റെ ധീരതയെ പുകഴ്ത്തുകയും ചെയ്യും. ഒരു കൂട്ടം നായ്ക്കൾ, അര ഡസൻ ഒട്ടകങ്ങൾ, പല നിറത്തിലുള്ള ഉടുപ്പുകളോടുകൂടിയ അനവധി സർക്കർ ശിപായികൾ, ടിപ്പുവിന്റെ കാലത്തെ സ്മരിപ്പിക്കുന്ന ചില പഴയ തോക്കുകൾ, ജോടി ജോടിയായ കുതിരകൾ, മദ്ധ്യകാലങ്ങളിൽ യൂറോപ്പിലുണ്ടായിരുന്ന പ്രഭുക്കന്മാരുടെ കോട്ടകളോടേയും പൌരസ്ത്യരാജധാനികളോടേയും, ആധുനിക ബങ്കളാവുകളോടേയും ഛായകളെ ഏതാനും എതാനുമായി അനുകരിക്കുന്ന വാസസ്ഥലം—എല്ലാംകൂടി കണ്ടാൽ

വലിയ കോലാഹലം തന്നെ! അതിന്റെ മദ്ധ്യത്തിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന ഭാരയെക്കണ്ടാൽ അവയെല്ലാം അദ്ദേഹം പെറുപ്പത്തിലെ കണ്ടും അനുഭവിച്ചും പരിചയപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതാണെന്നുതന്നെ തോന്നും; അത്ര സ്വാഭാവികമായിരിക്കുന്നു!

നമ്മുടെ രാഘവും, അതു ഒരു സഹസ്രം ഇരട്ടിച്ചതായ നമ്മുടെ ഭാരയും ഉദ്യോഗകാലം കഴിഞ്ഞാൽ എങ്ങിനെ കഴിച്ചുകൂട്ടുമെന്നറിയുവാൻ എനിക്കു വളരെ ഉൽകണ്ഠയുണ്ട്. ബോംബേക്കരവിട്ടു കപ്പൽ കയറിയാൽ നമ്മുടെ കലക്ടർഭാരയും കപ്പലിൽ കല്ക്കരി വാരിക്കൊട്ടുന്ന ഭാരയും ഒരു തരക്കാരാണെന്നു കഥയില്ലാത്തവർ കരുതിപ്പോയെങ്കിലോ എന്നു ഞാൻ ഭയപ്പെടുന്നു.

ഭാരയുടെ "ഭാരശ്ശാണി"—സർവ്വരാലും ആരാധിക്കപ്പെടുന്ന മിസ്സിസ്സ് ഫാകിനി—ഉദ്യാനവിരുന്നുകളിലെ ജീവനാഡി—പുതിയ മുണ്ടകവയ്ക്കാലിന്റെ കാന്തിയെ വെല്ലുന്ന കേശഭാരവും, അതിന്റെ ഭാരത്തിനു പ്രധാന കാരണമായ ചീപ്പുകളും, ഓടൻ ചിന്നപ്പന്റെ വെളുത്ത പൂച്ചയുടെ കണ്ണുകളെ ലജ്ജിപ്പിക്കുന്ന നേത്രങ്ങളും, ടെനസ്സ് കോർട്ടുപോലെ കിടക്കുന്ന വക്ഷപ്രദേശവും, കട്ടന്തുടി പോലെയുരുക്കിക്കാണിക്കുന്ന കടിപ്രദേശവും, ഉറയിട്ട കയ്യും, പൊടിയിട്ട മുഖവും, ചട്ടവെച്ച കാലും, കൊട്ടവെച്ച തലയും, ആയി ഉപര്യുപരി ശോഭിക്കുന്ന സുന്ദരിയും സതിയും ആയ ആ "ഭാരശ്ശാണി"—

സ്വരാജ്യത്തെയ്ക്കു മടങ്ങിപ്പൊന്നാൽ എങ്ങിനെ കഴിച്ചുകൂട്ടും, അയ്യോ! ഈ ഡിസ്രൂക്കിടയിൽ എങ്ങും അവർ വിചാരിച്ചാൽ മാത്രം സാധിക്കാത്തതായിട്ടു ഒന്നുമില്ല. അവരുടെ പ്രീതിക്കുവേണ്ടി ആരും എന്തും ചെയ്യാൻ തയ്യാറാണ്. നമ്മുടെ രംഗുപോലും അവരുടെ കറുത്ത ബൂട്ട്സിൽ പറ്റിയിരിക്കുന്ന ചുകന്ന പൊടി തന്റെ വെളുത്ത ഉടുമൽകൊണ്ടു തുടച്ചുകളയാതിരിക്കില്ല. അവരില്ലാത്ത ഒരു സഭയോ, സമ്മേളനമോ, പാർട്ടിയോ, ഗോഷ്ഠിയോ; ഏഴായിരം ചതുരശ്രനാഴികയുള്ള ഈ ഡിസ്രൂക്കിടയിൽ എങ്ങും ഇല്ല. ജീവച്ഛവങ്ങളാലും, അസ്ഥിക്കൂടങ്ങളാലും, എല്ലിൻകൂട്ടങ്ങളാലും, പ്രേതഭൂതങ്ങളാലും; ചീഞ്ഞഴിയുന്നതും, ക്ഷയിച്ചുരുകുന്നതും ആയ മനുഷ്യശരീരങ്ങളാലും മാത്രം നിറയ്ക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ള ക്ഷാമസ്ഥലങ്ങളിലും, ആസ്പത്രികളിലും, അവർ ചിലപ്പോൾ സന്ദർശിക്കുന്ന അവസരങ്ങളിൽ അവരോടു ജനങ്ങൾക്കുള്ള അപാരമായ കൃതജ്ഞതയുടെ അല്പമായ ഒരു സൂചനയായി, ആ സ്ഥലങ്ങളെയെല്ലാം കല്യാണപന്തലുകൾപോലെ വിതാനിക്കുകയും, വിവിധപുഷ്പങ്ങളാൽ നിറച്ചുവെയ്ക്കുകയും, രോദനത്തെ അമർത്തുന്ന സംഗീതകോലാഹലം മുഴക്കുകയും മാലയും ബൊക്കയും കൊടുത്തു് ഒരുദ്യോഗിനിയെ വണ്ടികയറ്റി അയയ്ക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. അതോടുകൂടി ആ വക സ്ഥാപനങ്ങളുടെ നടത്തിപ്പുകാർക്കു സർട്ടിഫിക്കേറ്റും, ചക്രവർത്തിയുടെ തിരുനാൾ

ദിവസം സ്ഥാനഭ്രഷ്ടയും, ക്ഷാമപീഡിതരും രോഗപീഡിതരും ആയവർക്കെങ്കിലെ അചിരേണ "എന്നെന്നേയ്ക്കുമായുള്ള സുഖാവസ്ഥയും" ലഭിക്കുന്നു!

ചില്ലറ ഫ്രഞ്ച്-ഭാഷ

കോൺഗ്രസ്സും കോൺഫ്രൻസും ആയി എന്റെ സമയം മുഴുവനും അങ്ങിനെതന്നെ തീർന്നുപോകുന്നു. അവയ്ക്കെല്ലാം ഞാൻ ഹാജരാകുന്നതുകൊണ്ട്, പക്ഷെ, എന്റെ മാതൃഭൂമിക്കു വല്ല ഗുണവും സിദ്ധിക്കുന്നുണ്ടായിരിക്കാം. ആവോ, ആക്കറിയാം? ഏതായാലും എന്റെ സ്വന്തം കാര്യങ്ങൾക്ക് അതുകൊണ്ടു വളരെ ദോഷമുണ്ടെന്നു തീർച്ചയാണ്. ഇന്നു മുഴുവനും "ടൈപ്പിസ്റ്റ് മിസ്സ് ന്യർജിഹാ"നു പ്രസംഗം പറഞ്ഞുകൊടുക്കലായിരുന്നു ജോലി. അവൾ നല്ല കൂട്ടത്തിലാണ്! എന്നോടെന്തോ ഒന്നു വളരെ ശ്രദ്ധയായി പറയുവാനുണ്ടെന്നു പറഞ്ഞു, അവൾ എന്റെ അടുത്തുവന്നു, അവളുടെ മുഖം വിവർണ്ണമായി. നമ്മുടെ "രഘു"—എന്റെ പുത്രൻ—വിനെക്കുറിച്ചായിരിക്കുമോ എന്നു് എനിക്കു് ഒരു സംശയം.

ചിത്രമെഴുത്തുകാരാരെങ്കിലും ഒരു യുവതിയുടെ മുഖത്തു ലജ്ജയാൽ ഉണ്ടാകുന്ന വിവർണ്ണതയെ പ്രകാശിപ്പിക്കുവാൻ ശ്രമിച്ചിട്ടുണ്ടോ, ആവോ? ചിലകവികൾ അതിനുദ്യമിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നാണ് എന്റെ വിശ്വാസം.

നൂർജിഹാന്റെ അപ്പോഴത്തെ ആ ഭാവം ഏതു ശില്പിയുടേയും, ചിത്രകാരന്റേയും, മഹാകവിയുടേയും, ശ്രദ്ധയ്ക്കു വിഷയമാകത്തക്കവണ്ണം മനോഹരമായിരുന്നു. ആലോചനയെ അഹ്വിക്കുന്ന എന്തോ ഒന്നു് ആ ചിത്രത്തിലുണ്ടായിരുന്നു.

മിസ്റ്റർ പ്രകാശൻ എനിക്കു്, മാതൃഭൂമിയിലെ വ്യവസായങ്ങളെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കേണ്ട കാര്യത്തെ സംബന്ധിച്ചു് ഒരു വിജ്ഞാപനംകൂടി അയച്ചിരിക്കുന്നു. തന്നെത്തന്നെ സ്വസന്താനങ്ങൾക്കു മുഴുവനും ഉദരപൂരണവസ്തുവാക്കിത്തീർക്കുവാൻ ഇന്ത്യാമാതാവിനെ നിർബന്ധിതയാക്കുന്നതിനു് ഒരിക്കലും അനുവദിക്കരുതെന്നും, ഇന്ത്യാമാതാവിന്റെ ഉത്തമസന്താനങ്ങളായ എന്നെപ്പോലുള്ളവർ സന്ന്യാസിമാരായി പുറത്തിറങ്ങി പുതിയ വ്യവസായങ്ങളും തൊഴിലുകളും ഏർപ്പെടുത്തി ഭാരതീയസന്താനങ്ങൾക്കു പ്രവൃത്തി ഉണ്ടാക്കിക്കൊടുത്തു, മാതൃഭാരത്തെ കുറക്കേണ്ടതാണെന്നും മറ്റും അദ്ദേഹം പ്രത്യേകം എഴുതിയിരിക്കുന്നു. ഒരുവക ഒഴികഴിവിനും വഴിയില്ലാത്ത പ്രേരണതന്നെ! തടുക്കുവാൻ വയ്യാത്ത നിർബന്ധംതന്നെ! സംശയമുണ്ടെങ്കിൽ ചോദിക്കുന്നതിനു മിസ്റ്റർ പ്രകാശൻ ചില മഹാന്മാരുടെ പേരുകളും അറിയിച്ചുതന്നിട്ടുണ്ടു്. എന്റെ ചില സ്നേഹിതന്മാരോടു ഞാൻ എഴുതിച്ചോദിച്ചിട്ടുമുണ്ടു്. ചെറുപ്പക്കാരനും സമർത്ഥനുമായ മിസ്റ്റർ പ്രകാശൻ ഉപദേശിക്കുന്നപോലെ കുറെ

ഓഹരികൾ ചേർന്നാലോ എന്നു് എനിക്കു ചില പ്പോൾ വലിയ മോഹം തോന്നിപ്പോകുന്നു.

തന്റെ ജാതിക്കും വർഗ്ഗത്തിനും അനുരൂപമായ കായ്പ്രാപ്തി മിസ്സ് നൂർജിഹാനും ഉണ്ടെന്നാണു് തോന്നുന്നതു്. ഞാൻ പറഞ്ഞുകൊടുത്തിരുന്നതു് അവൾ എഴുതുന്നതിന്നിടയ്ക്കു ഞാൻ അവളോടു ഇപ്രകാരം ചോദിച്ചു:—"മിസ്റ്റർ പ്രകാശൻ പുകഴ്ത്തുന്ന ഈ കമ്പിനികളിൽ ഞാനും കുറെ ഓഹരികൾ എടുത്താലോ? അതോ, കുറെ കഴിഞ്ഞിട്ടു മതിയോ?" തല ചൊറിഞ്ഞുംകൊണ്ടു ഞാൻ വീണ്ടും പറഞ്ഞു:—"എന്നോടു് ഉത്തരം പറയേണ്ട ആവശ്യമില്ല; ഞാൻ ആലോചിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന വിഷയം സ്വയമേവ വാക്കുകളായി പുറത്തുവന്നതാണു്. ഞാൻ ഉച്ചത്തിൽ ആലോചിച്ചതാണു്." എന്നാൽ മിസ്സ് നൂർജിഹാൻ തൽക്ഷണംതന്നെ മറുവടി പറഞ്ഞു:—"ഒരിക്കലും പാടില്ല, മറുവടികൾ വരുന്നവരെ തീച്ചയായും ക്ഷമിക്കണം; അല്ലെങ്കിൽ പിന്നെ നാം സ്നേഹിതന്മാർക്കു വിവരത്തിന്നു് എഴുതിയയച്ചു് അനാവശ്യമായി ബുദ്ധിമുട്ടിച്ചതിന്റെ അർത്ഥമെന്താണു്?" തീച്ചയായിട്ടും അവളുടെ അഭിപ്രായവും ഉപദേശവും വളരെ ശരിയാണു്. അതുകൊണ്ടു ഞാൻ ക്ഷമിച്ചിരിക്കുവാൻ തീച്ചയാക്കി.

ഓണമുടക്കം കഴിഞ്ഞു കായ്ങ്ങളം യഥാവിധി നടന്നുതുടങ്ങി.

ഓ. വൈകുന്നേരത്തെ മെയിലിൽ വന്ന "കവറുകളു"ടെ കൂട്ടത്തിലുമുണ്ട് ഒരു കമ്പനിക്കായ്ത്തം. "ഇന്ത്യാ ബ്രഹ്മാ സിലോൺ കമ്പനി"യാണു് അതു്. ബ്രഹ്മയുടെ തെക്കേ മുനമ്പിൽനിന്നു സിലോണിന്റെ (ലങ്കയുടെ) വടക്കേ മുനമ്പിലേയ്ക്കു് എത്തുന്നതായ ഒരു തിണ്ടിട്ടു് ഇന്ത്യയേയും സിലോണിനേയും അണകെട്ടി ബന്ധിച്ചാൽ ബങ്കാളം ഉൾക്കടലിലെ വെള്ളം മുഴുവൻ എളുപ്പത്തിൽ വറ്റിക്കാമെന്നും, അവിടെയുള്ള വിശേഷപ്പെട്ട രത്നങ്ങളും മറ്റും കിട്ടുന്നതിനു പുറമെ ആ സ്ഥലം മുഴുവനും ഫലപുഷ്ടിയുള്ള കൃഷിസ്ഥലമാക്കാമെന്നും, വളരെ താഴ്ചയുള്ള ചില ഭാഗങ്ങളിൽ മാത്രം ഹിമവാന്റെറ നന്നെ ഉയർന്ന കൊടിമുടികളിൽ ചിലതു വലിച്ചിട്ടു തട്ടിനിരത്തേണ്ടിവന്നേയ്ക്കാമെന്നും, ഏതു നിലയിലും അടച്ചു കഴിഞ്ഞാൽ താമസം കൂടാതെ അടഞ്ഞ സംഖ്യ വസൂലാകുമെന്നും, പിന്നീടു് അചിന്തനീയമായ ലാഭം കിട്ടുമെന്നും മറ്റുമാണു് "പ്രോസ്പെക്ടസ്സിൽ" പറഞ്ഞു കാണുന്നതു്. ഷെയർ ഒന്നിനു് ഒന്നര ഉറുപ്പിക വീതമുള്ള "മണ്ണെണ്ണി ത്തൊള്ളായിരം" ഓഹരികളുള്ളതാണു് കമ്പനി. 2,84,567-ാം നമ്പ്രായി റജിസ്റ്റു് ചെയ്യപ്പെട്ടതാണു്. വൈദ്യശിരോമണി ചന്ദ്രഭൂഷണനും, പെൻഷ്യൻ ജഡ്ജി വിനായകചതുർത്ഥിയും, ഉണ്ടികനാഥൻ ചിണ്ടൻപട്ടരും, പത്തുകുറി മക്കത്തു പോയിട്ടുള്ള പുണ്യാത്മാവായ അയിത്രോസു് ഹാജിയും,

മിസ്സ് ടർവ്വതയുടെ ഭർത്താവ് മിസ്റ്റർ ടുരഹങ്കാരിയും മറ്റും ആണ് ഡയറക്ടർമാർ. നൂറുക്ക് അരവീതമേ പ്രാരംഭച്ചിലവിന്നു് എടുക്കുന്നുള്ളു. ആ സംഖ്യ ഓരോ ഡയറക്ടർമാക്കും ഓരോ സാധാരണക്കമ്പനികളും തന്നെത്താൻ ആരംഭിക്കുന്നതിന്നു മതിയാകാതെ വരുന്നപക്ഷം അടുത്തു കൂടുന്ന അസാധാരണ യോഗത്തിൽവെച്ചു കമ്പനിയുടെ മൂലധനം വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതാകുന്നു. "ഹനുമാൻപ്രസാദ"നാണു് മാനേജിംഗ് ഡയറക്ടർ. സാധാരത്തിൽ ചിറയിടുകയും, മേരുവിനെ മറിച്ചിട്ടു നിരത്തുകയും ചെയ്യുന്നതിന്നുള്ള ഉദ്യമത്തിൽ ഇതിലും നല്ല ഒരു ആളെ കിട്ടുവാൻ പ്രയാസംതന്നെ, സംശയമില്ല. അപേക്ഷയോടുകൂടി 8ണ മാത്രവും. പിന്നത്തെ ഒരു 8ണ ഓഹരികൂടി അലോട്ടു ചെയ്യുന്നതോടുകൂടിയും അടയ്ക്കണം. ബാക്കിയുള്ള 8ണ ഒരിക്കലും ആവശ്യപ്പെടുന്നതല്ല. അതനുസരിച്ചു് ഓഹരിക്കാരും മേലാൽ ഒന്നും ആവശ്യപ്പെടാതിരിക്കുമെങ്കിൽ കമ്പനി യാതൊരു പ്രതിബന്ധവും കൂടാതെ നടത്തപ്പെടുന്നതും എണ്ണിയാൽത്തീരാത്ത ലാഭം ഉണ്ടാകുന്നതുമാണു്.

കുറെ ഷെയറുകൾ എടുക്കുകതന്നെ. 8ണ വീവീതമല്ലേ കൊടുക്കേണ്ടു? എന്തെങ്കിലുമാകട്ടെ. എങ്ങിനെ ആയാലും പറയുന്നതിൽ പകുതിയെങ്കിലും ലാഭം കിട്ടാതിരിക്കയില്ല. എന്നു മാത്രമല്ല, പരസ്യത്തിൽ കാണുന്ന ഷെയറുകൾക്കു് ഒന്നര ഉറുപ്പി

കയുടെ ഒന്നും അടയാത്ത ഒരു ഷെയറിന്നു്, 929ക. ഭണ. 7സ്സു. വരെ ഇപ്പോൾതന്നെ വിലയുണ്ടത്രെ! ഷെയറുകളം അലോട്ടു ചെയ്യുന്നതിന്നു മുമ്പുതന്നെ ഇപ്രകാരം വിലയുണ്ടെങ്കിൽ, വിറ്റുകഴിഞ്ഞാൽ മൂന്നിരട്ടിക്കും; പണി ആരംഭിച്ചാൽ ഒമ്പതിരട്ടിക്കും; ലാഭം കിട്ടിത്തുടങ്ങിയാൽ എണ്ണത്തൊന്നിരട്ടിക്കും. അന്നു വിറ്റാൽ നമ്മുടെ രഘുവിന്നു ശീമയ്ക്കു പോകുവാനുള്ള പണമായി. ചേരുകതന്നെ. രഘുവിന്റെ ഭാഗ്യമാണു് ഇപ്പോളം ഇങ്ങിനെ ഒരു കമ്പനി ഉണ്ടായതു്. അല്ലെങ്കിൽ അപ്പൻ എങ്ങിനെ ശീമയ്ക്കു പോകും? പത്തു ഷെയറു തികച്ചെടുത്താൽ ഒന്നിന്നു് അര വീതം കമ്മീഷനും കിട്ടും. ഉറച്ചു പോയി, ഇനി ഇളക്കമില്ല. പ്രകാശന്റെ കമ്പനി അവിടെ നില്ക്കട്ടെ. വേണമെങ്കിൽ ഇതു വിറ്റുണ്ടാകുന്ന ലാഭത്തിൽനിന്നു് അയാളുടെ സേവയ്ക്കു് അതിലും കറെ ചേരാം. അതപ്പോളം മതി.

ചിങ്ങം ഫൻ-ാംനു-.

"പാലൊഴുകും തേൻസാസ്സു" (Milkington Honeyman)— ഞങ്ങളുടെ കമ്മിറ്റിയിലെ മെമ്പർ, സാധാരണ പാതിരിമാരെപ്പോലെയല്ലാ. സാധുസംരക്ഷണത്തേയും, അധഃകൃതവർഗ്ഗങ്ങളുടെ ഉന്നമനത്തേയും, നിരാലംബന്മാരുടെ ആത്മാവിന്റെ രക്ഷയേയും ഉദ്ദേശിച്ചു്, ദാരിദ്ര്യവ്രതവും, സത്യനി

ഷ്ടയും അംഗീകരിച്ച്, സ്വാർത്ഥതയും അഹങ്കാരത്തെയും പരിത്യജിച്ച്, മറ്റുള്ളവരുടെ കുരിശുകളെക്കൂടി തങ്ങളുടെ ചുമലുകളിൽ വഹിപ്പാൻ നിശ്ചയിച്ച്, കഷ്ടപ്പെടുന്നവരുടെ അരിഷ്ടങ്ങളെ ഏറ്റെടുക്കുവാൻ ഉറച്ച്, ഇന്ത്യയിലേക്കു വന്ന്, പട്ടണപ്രകടനം, മോട്ടോർകാറുകളും, മറ്റുമായി രാജകീയങ്ങളായ രമ്യഹർമ്മ്യങ്ങളിൽ സോഡാക്കുറവിയും, കഞ്ചികെട്ടി വയ്ക്കുംപോലെ പൊതിഞ്ഞുവരുന്ന മറേക്കുപ്പിയും മറ്റുമായി ആടിപ്പാടി ചാഞ്ചാടിക്കഴിഞ്ഞുകൂടുന്ന "ധാര"മാരായ പാതിരികളുടെ കൂട്ടത്തിൽപെട്ട ഒരാളല്ലാ ഞങ്ങളുടെ "ഹണിമാൻ"; അദ്ദേഹത്തിന്റെ ബങ്കളാവിൽ—സായ്പിന്റെ വസതിയായതുകൊണ്ടു മാത്രം ബംഗ്ലാവു്, അല്ലെങ്കിൽ ഒരു ചെറുപ്പുര—സപ്പണ്ണച്ചങ്ങലകളും ഡർബിബൂട്സും, "ഒരു പട്ടാളം" ബട്ലറും, ആസ്ത്രേലിയാരാജ്യത്തുനിന്നു വരുത്തിയ ഉണക്കമീനും, അമേരിക്കയിൽ നിന്നെത്തുന്ന പോക്കറ്റുച്ചിയും, പന്നിക്കുട്ടികളെപ്പോലെ ഓടിനടക്കുന്ന വെടിമരുന്നു് അരച്ച അമ്മിക്കുട്ടികൾപോലെയുള്ള ആയമാരും, വൈദ്യതവിശാരികളും, വലിച്ചാൽ നീങ്ങാത്ത പങ്കകളും, സുഖസ്ഥാനങ്ങൾ നോക്കി കാലാവസ്ഥക്കനുസരിച്ചു മാറിപ്പിടിക്കുവാനുള്ള ഒരുക്കങ്ങളും, വമ്പിച്ച പിയാനോപെട്ടിയും, ചെമ്പിച്ച കുറൻപട്ടിയും, പ്രാവ്, പൂച്ച, മയിൽ, മാൻ, തത്ത മുതലായവയുള്ള കൂടുകളും,-മതാമ്മയുടെ ഓമനപ്പട്ടിയും, മകളുടെ സേവ

ക്കാരനും, തുണിനാപ്പള്ളിച്ചുരുട്ടും, ഇയജിപ്ഷിലെ സിഗരറും, ഇയ്യിടത്തെ നോവലും, ഇല്ലാത്ത നൂണക്കഥയും ഒന്നുംതന്നെ കാണുപ്പെട്ടുകയില്ല. അവിടെ സ്പ്രിംഗ്കോട്ടുമില്ല, വെൽവെറ്റ് കുഷ്യനുമില്ല; സ്പെൻസറുടെ പാത്രങ്ങളുമില്ല; അസ്ക്വിസ്സന്റെ സൂത്രങ്ങളുമില്ല. അദ്ദേഹത്തിനു രാവിലത്തെ സവാരിയുമില്ല; രാത്രിയിലെ "ഡ്രൈവു"മില്ല; പാതിരിക്കുള്ള "ഡ്രിങ്കു"മില്ല. വജ്രമോതിരങ്ങളും, ഒട്ടകപ്പക്ഷിയുടെ തൂവലുകളും, ചമരിവിശറികളും, എന്നിവയൊന്നും ആ ബംഗ്ലാവിൽ ഇല്ല.

ഹണിമാൻ ഒരു ക്രിസ്ത്യാനിയാണു്; ക്രിസ്തുവിൽ വിശ്വാസമുള്ളവനാണു്. "നിങ്ങളുടെ മടിശ്ശീലകളിൽ പൊന്നോ വെള്ളിയോ ചെമ്പുപോലുമോ നിങ്ങൾ കരുതി വെക്കേണ്ടതില്ല" എന്നു ഉപദേശിച്ച ആ "നസറേത്തുകാരന്റെ" ശരിയായ ശിഷ്യനാണു്. "രണ്ടു കുപ്പായമുള്ളവർ ഒന്നു് ഇല്ലാത്തവനു കൊടുക്കട്ടെ" എന്നു പ്രസംഗിച്ച ആളാണു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഗുരുനാഥൻ. "ഹണിമാ"ന്റെ ഹൃദയം ശുദ്ധിയേറിയതും തുറക്കപ്പെട്ടതുമായിരുന്നു. "ഹൃദയശുദ്ധിയുള്ളവർ ഭാഗ്യവാന്മാർ" എന്നു എഴുതീട്ടുള്ള സുവിശേഷപുസ്തകം അദ്ദേഹം കണ്ടിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. എന്നാൽ ഹണിമാനെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൂട്ടുക്കാരെല്ലാം ഒരു ഭ്രാന്തനെപ്പോലെയാണു് കരുതിയിരുന്നതു്. "ഒരു ചെകിടത്തു് അടിക്കുന്നവനു മറ്റേ ചെകിടും തിരിച്ചു കാണിച്ചുകൊടുത്തിരുന്നു"

അദ്ദേഹത്തെ "പലകപ്പയ്യാനി"യുടെ കൂട്ടത്തിൽ പെട്ട "പാതിരി"മാരെല്ലാം അകറ്റിനിർത്തിയിരുന്നു. "ആയാൾ ആളൊക്കെ നന്നു, പക്ഷേ ഒന്നു രണ്ടു "സ്ക്രൂ" അഴഞ്ഞിട്ടുണ്ടു്" എന്നാണു് "പകിരിപ്പാതിരിമാർ" അഭിപ്രായപ്പെടാറുള്ളതു്. അദ്ദേഹം അതു കേട്ടാൽ "കർത്താവേ! അവർ പറയുന്നതു് എന്താണെന്നു് അവർക്കുതന്നെ അറിയില്ല. അവരോടു ക്ഷമിക്കേണമേ" എന്നു പറഞ്ഞ ആ ലോകഗുരുവിന്റെ വാക്യങ്ങളെത്തന്നെ ഉച്ചരിക്കുകയേയുള്ളു. "പശുവിനെക്കൊന്നാൽ പാപമില്ല; പാമ്പിനെക്കൊന്നാൽ പാപമില്ല; ആടിനെക്കൊന്നാൽ പാപമില്ല; കോഴിയെക്കൊന്നാൽ പാപമില്ല; എന്നാൽ "നായിനെ" കൊന്നാൽ പാപമുണ്ടു്! എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ "നായ്" നമ്മുടെ വീടു കാക്കുന്നു" എന്നുള്ള പാതിരിപ്രസംഗം അദ്ദേഹം ചെയ്യാറില്ല. "കൊല്ല"ൽ എല്ലാം പാപമാണെന്നായിരുന്നു ആ "സാധു"വിന്റെ "തെറ്റിദ്ധാരണ." നിന്റെ പുത്രൻ വെണ്ണകട്ടാൽ നീ അവനെ ശിക്ഷിക്കുന്നു; നിന്റെ പുത്രൻ രണ്ടു പെണ്ണിനെ കെട്ടിയാൽ നീ അവനെ പുറത്താക്കുന്നു; എന്നാൽ നിന്റെ ശ്രീകൃഷ്ണൻ വെണ്ണകട്ടിട്ടും ആയിരത്തെട്ടു പെണ്ണിനെ കെട്ടീട്ടും നീ അവനെ സ്തുതിക്കുന്നു" എന്നു് അദ്ദേഹം അന്തമില്ലാതെ ജല്പിക്കാറില്ല. "ഞാൻ വണ്ടിപ്പുടിയുടെ പാലത്തിനു് ഇട്ടിരിക്കുന്ന കരിങ്കല്ലിനെ നീ നിന്റെ അമ്പലത്തിൽ എടുത്തുവെച്ചു് അതിനു ചോറും കറിയും കൊടുക്കുന്നു" എ

ന്നു് അദ്ദേഹം ഒന്നിനേയും പുച്ഛിക്കാറില്ല. സംധു സ്നേഹവും, സഹോദരഭാവവും, സ്വാത്മത്യാഗവും, തത്വബോധവും അദ്ദേഹത്തിനുണ്ടായിരുന്നു. കറുത്ത മനുഷ്യരുടേയും രക്തം ചുകന്നതാണെന്നു് അദ്ദേഹം എങ്ങിനെയോ ധരിച്ചിരുന്നു. "സ്വർഗ്ഗസ്ഥനായ ഞങ്ങളുടെ പിതാവേ! ഞങ്ങൾക്കു വേണ്ട അപ്പം ഇന്നു തരേണമേ" എന്നു് അദ്ദേഹവും പ്രാർത്ഥിക്കാറുണ്ടെങ്കിലും, "ചെകുത്താനേ! നീ എന്റെ പുറകിൽ പോ, മനുഷ്യൻ ജീവിക്കുന്നതു് അപ്പത്താൽ മാത്രമല്ലാ, നിന്റെ സൃഷ്ടാവായ ദൈവത്തിന്റെ ഓരോ വാക്കുകൊണ്ടുമാകുന്നു" എന്ന വാക്യംകൂടി അദ്ദേഹം പഠിച്ചിരുന്നു. "ഞാൻ ഇക്കഴിഞ്ഞ ആയിരം സത്തിനുള്ളിൽ ഇരുനൂറ്റിപന്ത്രണ്ടേമുക്കാൽ അവിശ്വാസികളെ മതപരിവർത്തനം ചെയ്തു ക്രിസ്തീയ സാമ്രാജ്യത്തെ വർദ്ധിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു" എന്ന ഒരു റിപ്പോർട്ടയപ്പാൻ മാത്രമായി പൊന്നും വെള്ളിയും കാണിച്ചും, പെണ്ണും മണ്ണും കൊടുത്തും വിചാരഹീനന്മാരെ ക്രിസ്തുമതത്തിൽ ചേർക്കുന്നതിൽ അദ്ദേഹം അഭിമാനപ്പെട്ടിരുന്നില്ല. ക്രിസ്തുമതം ഒരു കച്ചവടസ്സാധനമാണെന്നു് ആ മഹാൻ അറിഞ്ഞിരുന്നില്ല. വാഹനങ്ങൾ വ്യത്യസ്തങ്ങളായിരുന്നാലും, മാർഗ്ഗങ്ങൾ വിഭിന്നങ്ങളായിരുന്നാലും, വേഗതക്കു് ഏറ്റക്കുറവുണ്ടായിരുന്നാലും യാത്രക്കാർ ആയാൽ അനിർഭിഷ്ടസങ്കേതന്മാർ അല്ലെന്നായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ ദൃഢവിശ്വാസം.

സസ്യഭക്ഷായിരുന്നതുകൊണ്ടു സർവ്വത്ര അദ്ദേഹം തീരെ "അഹിംസാ"വ്രതക്കാരനായിരുന്നു. നിഷ്കാമകർമ്മിയാകയാൽ അദ്ദേഹം ഒരിക്കലും ഭഗ്നാശയനായിത്തീർന്നില്ല. സ്നേഹമൂർത്തിയായതിനാൽ ഒട്ടും ദുഃഖിയായിത്തീർന്നില്ല സ്വാർത്ഥത്യാഗത്താൽ അദ്ദേഹം സദാ സംതൃപ്തനായിത്തീർന്നു. അഹങ്കാരഹീനനാകയാൽ എപ്പോഴും എളിയവനായിരുന്നു. ഇയ്യാപരഭക്ഷനാകയാൽ മഹാധീരനായിരുന്നു. ചിത്തനൈർമ്മല്യത്താൽ തേജോമയനായിരുന്നു. ആത്മചൈതന്യത്താൽ അതിശക്തിമാനായിരുന്നു. സത്യം നല്ല "നയ"മാണെന്നല്ല, സത്യത്തിൽ കവിഞ്ഞ "ധർമ്മ"മില്ലെന്നായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ വിശ്വാസം. തന്നിമിത്തം അദ്ദേഹം കപടഭക്തന്മാരാലും, ദുരഹങ്കാരികളാലും, സ്വാർത്ഥപ്രിയന്മാരാലും, അസത്യവാദികളാലും, അധികാരപ്രമത്തന്മാരാലും, വെറുക്കപ്പെട്ടവനായിത്തീർന്നു. യഹൂദന്മാരാൽ ഉപദ്രവിക്കപ്പെട്ട ക്രിസ്തുവിനെപ്പോലെ, റോമാസാമ്രാജ്യത്തിലെ അധികാരികളാൽ ശിക്ഷിക്കപ്പെട്ട യേശുവിനെപ്പോലെ, അദ്ദേഹം തന്നെ ഉപദ്രവിക്കുന്നവരുടെ ആത്മാവിന്നുവേണ്ടി പ്രാർത്ഥിച്ചുംകൊണ്ടു് ഒരു കാരാഗൃഹത്തിൽ എന്നപോലെ അസ്വതന്ത്രമായ സ്വതന്ത്രജീവിതത്തെ നയിച്ചുവന്നു. അദ്ദേഹം ഒരു യഥാർത്ഥ "മഹാത്മാവാ"ണു്. "മഹാത്മാ"വിന്നു ജയജയ!

ഇയ മഹാത്മാവിനെ "ഭ്രാന്തൻ" എന്നു് ആദ്യ
ത്തിൽ സംബോധനം ചെയ്ത നാവുകൾകൂടി ക്രമേ
ണ നിശ്ശബ്ദങ്ങളായി. ഒറക്കു് ഉദിച്ചുയന്ന ആ ച
ന്ദ്രബിംബം അചിരേണ താരാവലികളാൽ ചുറ
പ്പെട്ടതായി. ഏതാണ്ടു തുല്യപ്രായോട്ടുകൂടിയ "ദാ
സ"ന്മാരും വന്നുചേന്നു. സ്നേഹമാണു് ലോകത്തെ
പൊതുവിൽ ബന്ധിക്കുന്ന പാശമെന്നും, അഹിംസ
യാണു് പ്രപഞ്ചത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനമെന്നും, ദേഹ
ത്തെ ബന്ധിച്ചാലും മനസ്സു ജയിക്കപ്പെട്ടവാൻ
വയ്യാത്തതാണെന്നും, "സ്നേഹമാകുന്ന നൂലു" നൂറു
ണ്ടാക്കുന്നതിന്നാണു് മനുഷ്യർ സർവ്വഥാ പ്രയത്നി
ക്കേണ്ടതെന്നും, ആ "നൂലു" ധാരാളം നെയ്തുണ്ടാക്കു
കയും, ആ നൂലുകൊണ്ടു നുല്പാപ്പെട്ട വസ്ത്രങ്ങൾ പ്ര
ചാരപ്പെടുകയും ചെയ്താൽ സർവ്വാരിഷ്ടങ്ങൾക്കും ശാ
ന്തിയുണ്ടാകുമെന്നും, കാലാന്തരത്തിൽ ജനങ്ങൾക്കു്
പരക്കെ അറിയാറായി. ശത്രുക്കളും ഉള്ളുകൊണ്ടു്
അഭിനന്ദിക്കയും പരസ്യമായി അനാദരിക്കാതിരി
ക്കയും ചെയ്തു.

നെപ്പോളിയൻ തന്റെ സൈന്യങ്ങളോടു്
എന്നപോലെ അണു് അദ്ദേഹം തന്റെ ശ്രോതാക്ക
ളോടു ചെയ്തുമാറിയിരുന്നതു്: "പ്രിയപ്പെട്ട സഹോ
ദരന്മാരേ! നമുക്കു 'മോക്ഷം' പട്ടണം പിടിച്ചു
പിടിക്കണം. എന്നാൽ അതു് എത്രയും ദുഷ്കരമായ പ്രവൃ
ത്തിയാണു്. നിങ്ങൾ പട്ടിണികിടക്കേണ്ടിവരും,
ഉറക്കം കളയേണ്ടിവരും വിശ്രമംകൂടാതെ ഓടുകയും

നടക്കുകയും ഭാരം വഹിക്കയും വേണ്ടിവരും; പാലങ്ങളും തകർന്നുവീണും, വൃക്ഷങ്ങളും മുറിഞ്ഞുവീണും; നിങ്ങൾക്കു നാശം സംഭവിക്കും. വെള്ളംകുടിക്കാതെ നിങ്ങൾ വായ്പരണ്ടും നാക്കുണങ്ങിയും മരിക്കേണ്ടിവരും; ശത്രുക്കളുടെ പീരങ്കികളും ബോമ്പുണ്ടകളും ഏല്ക്കേണ്ടിവരും; അനേകം പേർ എതിരാളികളുടെ കുന്തങ്ങൾക്കും ഖഡ്ഗങ്ങൾക്കും ഉൗണാകേണ്ടിവരും; ഒരുവേള, എല്ലാവരും വൈരികളുടെ കാരാഗൃഹങ്ങളെ നിറയ്ക്കേണ്ടിവരും. പക്ഷെ, അതെല്ലാം ജയിച്ചു നാം പ്രാപ്യസ്ഥാനത്തു് എത്തുന്നതായാലോ, നമുക്കു് സ്വാതന്ത്ര്യവും, സമാധാനവും, സംതൃപ്തിയും നിറഞ്ഞതായ "സ്വരാജ്യ"സ്വർഗ്ഗത്തെ അനുഭവിക്കാറാകും. നിങ്ങൾ എന്തു പറയുന്നു?" എന്നിങ്ങിനെ നെപ്പോളിയൻ എപ്പോഴും ആപത്തുകളെപ്പറ്റി ഓർമ്മപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ടല്ലാതെ ഒരിക്കലും യുദ്ധത്തിനു് ഒരുമ്പെടാറില്ല. "ശത്രുക്കൾ നിസ്സാരന്മാർ, നാമോ ബലവീര്യമുള്ളവർ, വഴി എളുപ്പം, സന്നാഹം ഉഗ്രം, ഗതി ശീഘ്രം" എന്നെല്ലാം കൂട്ടാളികളെ തെറ്റിദ്ധരിപ്പിച്ചും വ്യാമോഹിപ്പിച്ചും നിരപരാധികളായ യോദ്ധാക്കളെ ആയോധനോദ്യുക്തന്മാരാക്കുന്ന സ്വഭാവം നെപ്പോളിയനുണ്ടായിരുന്നില്ല. നെപ്പോളിയന്റെ പ്രസംഗാനന്തരം, യഥാർത്ഥസ്ഥിതി അറിഞ്ഞതിനാൽ സംശയം തീർന്നവരായ ഭടന്മാർ, അദ്ദേഹത്തിന്റെ സ്നേഹപ്രവാഹത്തിൽ മഗ്നന്മാരായി, അദ്ദേഹത്തിന്റെ ധൈര്യ

ത്തിൽ പങ്കുകൊണ്ടു് "അവിടുന്നു പറയുന്നതായാൽ ഞങ്ങൾ ചന്ദ്രമണ്ഡലത്തിലേക്കും പുറപ്പെടുന്നതിനു സന്നദ്ധന്മാരാണു്" എന്നു ഐകകണ്ഠ്യേന അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു. എന്നിട്ടും ആ ഗംഭീരപുരുഷൻ സൈന്യങ്ങളെ മുൻനടത്തി താൻ ആപത്തിൽനിന്നു് ഒഴിഞ്ഞു പിമ്പേ നടക്കാതെ, അവരുടെ മുമ്പിൽ കടന്നു ഭടന്മാരുടെ അപേക്ഷകൾക്കു വിരോധമായി മുന്നണിയിൽതന്നെ നടക്കുന്നു. താൻ പറഞ്ഞറിയിച്ചതായ ആപത്തുകൾ എല്ലാം അനുഭവിപ്പാൻ താനും അവരെപ്പോലെത്തന്നെ സന്നദ്ധനാണെന്നും ഒന്നാമതു് അനുഭവിക്കേണ്ടവൻ താൻതന്നെയാണെന്നും പ്രവൃത്തികൊണ്ടു ദൃഷ്ടാന്തപ്പെടുത്തുന്നു. ഹാ! വിചാരംപോലെ വാക്കും, വാക്കുപോലെ പ്രവൃത്തിയും! എത്ര അലഭ്യമായ ഭാവം!

"എന്റെ പിന്നാലെ വരുന്നവരെല്ലാം അവർക്കുള്ള സ്വസ്വഭാവം ഉപേക്ഷിച്ചു കുരിശു ചുമക്കേണ്ടതാകുന്നു" എന്നാണു് നസ്രായക്കാരനായ യേശുവിന്റെ സന്ദേശം. ഒരു ശിഷ്യൻ—യൂദാസ്—ഏതാനും "വെള്ളിക്കാശി"നു വേണ്ടി തന്റെ ഗുരുവിനെ ഒറ്റുകൊടുത്തുകൊടുത്താലും, അതുകൊണ്ടു മാത്രം ഗുരുവിന്റെ സന്ദേശം മിഥ്യയായിത്തീരുന്നില്ല. മറ്റൊരു ശിഷ്യൻ—ഒരു പത്രോസ്—പരിഭ്രമത്തിൽ ഒരു കുരവാളെ കുത്തുകളിൽ ഒരുവനെ വെട്ടിയെന്നിരുന്നാലും ഗുരുവിന്റെ അഹിംസാവ്രതം പൊയ്പോകുന്നില്ല. ഗുരുവിനെ ശി

ക്ഷിപ്പിക്കുന്നതിനു കള്ളസ്സാക്ഷി പറഞ്ഞ നാട്ടുകാരും, ശിക്ഷാഹ്നനല്ലെന്നു് അറിഞ്ഞിട്ടും രാജശാസനയെ നിരോധിപ്പാൻ ശേഷിയില്ലാതെ പരപമോചനത്തിനു കയ്യു കഴുകി "കുറക്കാരനെ" സ്തുതിച്ചും കൊണ്ടു ശിക്ഷാവിധി ഉച്ചരിച്ച വിധികർത്താവും—പീലാത്തോസ്സു്—എല്ലാവരും ഗുരുവിനു് ഒരുപോലെതന്നെയാകുന്നു, ഇഹശരവിശ്വാസത്തേയും സ്നേഹമാധുരിയേയും മാത്രമേ ആ ഗുരുവയ്യൻ എല്ലാവരിലും കാണുന്നുള്ളു.

ജനങ്ങളം നിങ്ങളെ പരിഹസിക്കും, വീട്ടുകാർ നിങ്ങളെ ഉപേക്ഷിക്കും, നിങ്ങളം നഷ്ടങ്ങളും കഷ്ടങ്ങളും അനുഭവിക്കേണ്ടിവരും, നിങ്ങളം ശിക്ഷിക്കപ്പെടും, നിങ്ങളം തടവിൽ കിടക്കേണ്ടിവരും എന്നും മറുമല്ലാതെ, നിങ്ങൾക്കു തക്കതായ ഉദ്യോഗം കിട്ടും, നിങ്ങൾക്കു നല്ല സ്ഥാനമാനങ്ങളം ലഭിക്കും, നിങ്ങളം സുഖഭോഗങ്ങളെ അനുഭവിക്കും, അതു കൊണ്ടു നിങ്ങളം എന്റെ സന്ദേശത്തെ കൈക്കൊള്ളുവിൻ എന്നു് അദ്ദേഹം—ഹണിമാൻ—ഒരിക്കലും പ്രസംഗിച്ചിട്ടില്ല. എന്നാൽ, "സ്വർഗ്ഗരാജ്യം സമീപമായിരിക്കുന്നു, നിങ്ങളം എല്ലാവരും അനുതാപപ്പെടുവിൻ! നിങ്ങളം എന്റെ കൂടെ വരുവിൻ! ഞാൻ നിങ്ങളെ നീചരായ മത്സ്യംപിടിക്കുന്നവരല്ലാതെ ഉത്തമരായ മനുഷ്യരെ പിടിക്കുന്നവരാക്കാം; നിങ്ങളം എല്ലാവരും ഏകമനസ്സോടും ശുദ്ധമനസ്സോടും സ്നേഹബുദ്ധിയോടും സ്വാതന്ത്ര്യം

ന്നിലത്തോട്ടംകൂടി പ്രയത്നിക്കുന്നതായാൽ നമുക്ക് ഉടനെ സാമ്രാജ്യം—സ്വാതന്ത്ര്യം—ലഭിക്കുന്നതാണ്—നാളെത്തന്നെ കരസ്ഥമാകുന്നതാണ്" എന്നെല്ലാം അദ്ദേഹം പ്രസംഗിക്കാറുണ്ട്. ഏതാനും പേർ അതു കേട്ട, തത്വബോധമില്ലാതെയും, സ്വാതന്ത്ര്യത്തിന്റേയോ സാമ്രാജ്യത്തിന്റേയോ അർത്ഥമറിയാതെയും, മുൻകൂട്ടി ചെയ്യേണ്ട കാര്യങ്ങളെപ്പറ്റിയൊന്നും ചിന്തിക്കാതെയും, സാമ്രാജ്യം വന്നാൽ തനിക്ക് വൈസ്രോയിയാവാം. ഗവർണ്ണർ ആവാം എന്നു മോഹിച്ചും അദ്ദേഹത്തെ അനുഗമിക്കയും ശിഷ്യത്വം വഹിക്കുകയും, അദ്ദേഹത്തിനു നല്ലപ്പെട്ടന്ന ആപ്പിളും മധുരനാരങ്ങയും മുഴുവൻ തൊലികളയാതെതന്നെ കടത്തിവിട്ട് വട്ടംതിരികയും ചെയ്യാറില്ലെന്നില്ല. അങ്ങിനെയുള്ളവർ ഈ സാമ്രാജ്യം വരുന്നതു കാണാതെതെയും, ചക്രവാളംപോലെ അതു് അകന്നകന്നു പോകുന്നതുകണ്ടും; നിരാശപ്പെട്ട് തങ്ങളുടെ പാട്ടനോക്കി പിന്തിരിഞ്ഞു് അദ്ദേഹത്തെ അധിക്ഷേപിക്കാറുമുണ്ട്. ക്രിസ്തുവിന്റെ ശിഷ്യന്മാരിലും ചിലർ "സാമ്രാജ്യം" റോമാസാമ്രാജ്യത്തിൽനിന്നു വിമുക്തമായ പലസ്തീനയാണെന്നു് ധരിച്ചു്, അർത്ഥം മനസ്സിലാകാതെ അനർത്ഥം മോഹിച്ചു് അനർത്ഥത്തിൽ ചാടീട്ടുള്ളതുപോലെ ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ "സാമ്രാജ്യവും" ഏതു രാജ്യത്തെന്നോ, ഏതു രാജ്യമെന്നോ, മനസ്സിലാകാതെ "മതംപിരട്ടികളായി"

ചിൻമാറീട്ടുണ്ട്. അറിഞ്ഞവർ, അറിയുന്നവർ, അറിവാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നവർ, ഇവരൊക്കെ ഇന്നും എന്നും അദ്ദേഹത്തെ അനുസരിക്കും, അനുഗമിക്കും. അദ്ദേഹം രാജ്യത്തിന്റെ ആത്മാവാണ്, ജീവനാഡിയാണ്; ആദർശനമാണ്, ആഗ്രഹമാണ്.

ഞാൻ പറഞ്ഞു പറഞ്ഞ് എന്റെ ഡയറിയെ തേനൊഴുകും പാൽസായ്പിന്റെ ഒരു പ്രശംസാപത്രമാക്കി. അതു ശരിയായില്ല. ഒഴുക്കിൽ പെട്ട പ്രോഫം ഒലിച്ചുപോയി എന്നേ ഉള്ളു. അദ്ദേഹം ഞങ്ങളുടെ ജെയിൽകമ്മിറ്റിയിലെ ഒരംഗമാണ്. അദ്ദേഹവുമൊരുമിച്ചുണ്ടായ എന്റെ ജെയിൽസന്ദർശനം നാളത്തെ ഡയറിയിൽ ചേർക്കേണ്ടതാണല്ലൊ. അതുകൊണ്ട് അതു നാളെയാവാം.

ചിങ്ങം ൨൦-ാന്ന-

ഇന്നത്തെ സൂര്യൻ പതിവിലും വേഗത്തിൽ ഉദിച്ചുയർന്നു. "കർമ്മസാക്ഷിയായ സൂര്യഭഗവാൻ" ഞങ്ങടെ ഇന്നു നിറവേറുവാൻ നിശ്ചയിച്ചിരുന്ന കർമ്മത്തിൽ അത്യന്തം സന്തോഷിക്കുന്നതുപോലെ തോന്നി. ധർമ്മാധർമ്മങ്ങളേയും കൃത്യാകൃത്യങ്ങളേയും വിവേകശൂന്യന്മാരായ കർമ്മകൃത്തുക്കൾ തലകീഴായി നിർവ്വഹിക്കുന്നതു കണ്ടു സഹിക്കുവാൻ വയ്യാതെ സമുദ്രപതനം തന്നെയാണ് വിഹിതമെന്നറച്ചു മുങ്ങിച്ചാകുവാൻ പശ്ചിമസമുദ്രത്തിൽ എത്തിച്ചേ

ന്ന തലേന്നാളത്തെ മാത്താണ്ഡൻ, ഞങ്ങൾ ജെയിൽ സന്ദർശനത്തിനു് ഒരുമ്പെട്ടുണ്ടെന്നുള്ള വർത്തമാനം എങ്ങിനെയോ കേട്ടുകേൾപ്പിച്ചു് അറിഞ്ഞതുകൊണ്ടായിരിക്കുമോ, ഉദ്ദിഷ്ടകൃത്യം നിറവേറാതെ അതിധൃതിയിൽ വീണ്ടും എത്തിച്ചേർന്നതു് എന്നു ഞാൻ വാസ്തവത്തിൽ സംശയിച്ചു. ഏതായാലും ഞങ്ങളുടെ ജെയിലിലേക്കുള്ള യാത്ര ആ കർമ്മസാക്ഷി ആസ്ഥാനത്തോടുകൂടി വീക്ഷിക്കുവാൻ തയ്യാറാണെന്നു സ്പഷ്ടമായിത്തീർന്നു.

ഡിസ്ട്രിക്ടു് ജെയിലിൽ ഞങ്ങൾ തക്ക സമയത്തുതന്നെ എത്തിച്ചേർന്നു. ജെയിലുകൾ ധർമ്മക്ഷേത്രങ്ങളാണെന്നും കർമ്മഭൂമികളാണെന്നും പക്ഷാന്തരമുണ്ടു്. അധർമ്മസ്ഥാപനങ്ങളാണെന്നു വാദിക്കുന്നവരും ഇല്ലെന്നില്ല. ബ്രാഹ്മണചണ്ഡാലവ്യത്യാസമോ, മതഭേദമോ, പ്രായഭേദമോ, സ്ത്രീപുരുഷഭേദമോ കൂടാതെ ആരേയും ഒരുപോലെ പോറ്റിവളർത്തുന്ന ഒരു പുണ്യസ്ഥാനത്തിനു് ഈശ്വരസാന്നിദ്ധ്യം കല്പിച്ചു "ക്ഷേത്ര"നാമം കൊടുക്കുന്നതിൽ തെറ്റില്ലെന്നാണു് വിചാരിക്കേണ്ടതു്. അധർമ്മാത്മാക്കളും, മഹാത്മാക്കളും, പണ്ഡിതാഗ്രേസരും, പാമരശ്രേഷ്ഠന്മാരും, അഹിംസാവ്രതക്കാരും, ഹിംസാതല്പരന്മാരും, ആജന്മശുദ്ധന്മാരും, അകൃത്യലോലുപന്മാരും, ആരും കൂലികൂടാതെയും നിഷ്കാമബുദ്ധിയോടുകൂടിയും പ്രവൃത്തികൾ നടത്തിവരുന്ന സ്ഥലങ്ങൾ കർമ്മഭൂമികളല്ലെങ്കിൽ പിന്നെ എന്താണു്? ലോകത്തരു

വായ യേശുക്രിസ്തുവിന്റെ കുരിശിൽ തറച്ചപ്പോൾ ഇടത്തും വലത്തും ഓരോ വീരങ്കിക്കള്ളന്മാരെക്കൂടി കുരിശിലിട്ടതുപോലെ ലോകത്തിലെ "സഹോദരഭാവ"ത്തെ പ്രത്യക്ഷപ്പെടുത്തിയ റോമാക്കാരുടെ ആ ആദർശവിശേഷം ഇന്നത്തെ ജയിലുകളിലും കാണപ്പെടുന്നുണ്ടെങ്കിൽ അത്ഭുതപ്പെടുവാനില്ല.

ജയിലുകൾ അതിലെ നിവാസികളിൽ മിക്കവർക്കും അശേഷം നീരസപ്രദങ്ങളായ വാസസ്ഥാനങ്ങൾ അല്ലതന്നെ. അവരെല്ലാം ജയിലിന്നകത്തു ഭാഗ്യത്തേയും പുറത്തു നിർഭാഗ്യത്തേയും അനുഭവിക്കുന്നവരാണ്. അവരെ എന്തുകൊണ്ടു പുറത്തും ഭാഗ്യവാന്മാരാക്കിക്കൂടാ? ഗംഭീരങ്ങളായ ജയിൽപ്പുരകളും സ്ഥാപനങ്ങളും നിർമ്മിക്കുന്നതിനു വിനിയോഗിക്കുന്ന വമ്പിച്ച സംഖ്യകളിൽ ഒരു ശതാംശമെങ്കിലും ഉപയോഗപ്പെടുത്തി, എന്തുകൊണ്ട് ആ സാധുക്കളെ ജയിലിന്റെ ബഹിർഭാഗത്തും സംതൃപ്തന്മാരാക്കുന്നതിനു ശ്രമിച്ചുകൂടാ? സംതൃപ്തിയും സമാധാനവും ആ മതിൽക്കെട്ടിന്നകത്തു മാത്രം കാണപ്പെടുന്നതു് എന്തുകൊണ്ടാണ്?

ഇരുപതാം നൂറ്റാണ്ടിലെ പരിഷ്കാരം ജയിൽപുള്ളികളുടെ സംഖ്യ വർദ്ധിപ്പിക്കുകയാണ് ചെയ്തിട്ടുള്ളതെങ്കിൽ ആ പരിഷ്കാരത്തെ തിരസ്കരിക്കേണ്ടതല്ലയോ? ജയിലുകളുടെ എണ്ണവും പുള്ളികളുടെ തുകയും അതോ ആധുനികപരിഷ്കാരത്തിന്റെ തോതുകൾ? ജയിലുകൾ എല്ലാം ഒരുവിധം

നോക്കുമ്പോൾ "തൊഴുത്തു"കൾ ആണു്. വയ്ക്കോലും വെള്ളവും അത്യാവശ്യത്തിനെങ്കിലുമുള്ള ഒരു കൃഷിക്കാരന്റെ തൊഴുത്തുകളിൽനിന്നു കാലികൾ പുറത്താക്കപ്പെട്ടാലും വിട്ടുപോകുന്നതല്ല. പോയാലും ഉടൻതന്നെ തിരിച്ചുവരുന്നു കാരണം, പുറത്തൊന്നും മേച്ചിൽ സ്ഥലമോ അരുവികളോ ഇല്ല. ആല വിട്ടാൽ എല്ലാം ശൂന്യമാകുന്നു. എന്നാൽ, നല്ല പുൽപ്രദേശങ്ങളും തടാകങ്ങളും ഉള്ള പ്രദേശങ്ങളിൽ കന്നുകാലികളെ, നാം എത്ര പിണ്ണാക്കും കഞ്ഞിയും കൊടുത്താലും, ഒരിക്കലും ആലകളിൽ കാണുന്നതല്ല. വിശാലമായ അന്തരീക്ഷത്തേയും, ക്ഷുൽപിപാസാദികളെ തീർക്കുന്നതിനുള്ള അകൃത്രിമങ്ങളായ മാർഗ്ഗങ്ങളേയും അധികം ഇഷ്ടപ്പെടാത്ത ജീവജാലങ്ങളാ ഇശ്വരസൃഷ്ടിയിൽ ഇല്ല. "പച്ചപ്പശു"ക്കൾക്കുംകൂടി അപ്രകാരമാണെങ്കിൽ സൃഷ്ടിവൈചിത്ര്യത്തിന്റെ താഴികക്കുടമാണെന്നു് അഭിമാനിക്കുന്ന നരൻ എങ്ങിനെയുള്ളവനായിരിക്കണം!

പുറത്തുള്ള ജീവിതം ദുഃഖപ്രദമായിരുന്നാലും, ദാരിദ്ര്യപൂർണ്ണവും, നിരാശാജനകവും ആയിട്ടില്ലെങ്കിൽ, ഒരിക്കലും ജയിൽതൊഴുത്തുകളിൽ മനുഷ്യപശുക്കളെ കാണപ്പെടുന്നതല്ലായിരുന്നു. സാധുക്കളുടെ ഉദരപൂരണത്തിനും, തൊഴിൽക്കാരുടെ നിത്യത്തൊഴിലിനും, എന്തെല്ലാം ഏർപ്പാടുകളാണു് ആധുനികപരിഷ്കാരം നിർമ്മിച്ചിട്ടുള്ളതു്!! "ഉള്ളവൻ ആരോ അവനു പിന്നേയും കൊടുക്കപ്പെടുന്നു. ഇല്ലാ

ത്തവൻ ആരോ അവനിൽനിന്നു് ഉള്ളതുംകൂടി എടുത്തു കളയപ്പെടുന്നു" എന്നു രണ്ടായിരം കൊല്ലങ്ങൾക്കുമുമ്പു "നസ്രേത്തിലെ യോഗി" പ്രസംഗിച്ചതു ലോകരീത്യാ നോക്കുമ്പോഴും ഇന്നും ശരിയായിക്കാണുന്നു ചില്ലറ രാജ്യങ്ങളുടെ ഉന്മൂലനവും വമ്പിച്ച സാമ്രാജ്യങ്ങളുടെ ഉന്നമനവും അല്ലയോ ഇന്നും ലോകത്തിൽ നിലനില്ക്കുന്നതു്. ഉദരപൂരണത്തിനു വഴിയില്ലാതെ തൊഴിലെടുക്കുന്നതിനു ശേഷിയില്ലാതെ, ജനങ്ങളുടെ സമീപത്തു ചെല്ലുന്നതിനു നിവൃത്തിയില്ലാതെ വഴിമദ്ധ്യത്തിൽ കിടന്നു് ഈശ്വരനെ വിളിച്ചു നിലവിളിക്കുന്ന പാവപ്പെട്ടവരെ ആരാണു് ആർദ്രതയോടുകൂടി വീക്ഷിക്കുന്നതു്? വയറു വിശന്നതുകൊണ്ടു് "വന്നതു വരട്ടെ"യെന്നു നിശ്ചയിച്ചു് ഒരു റൊട്ടിക്കഷണം കട്ടെടുത്തതിനു ആ "ചോരനെ" നഖശിഖാന്തം "യൂണിഫോറം" ധരിച്ചിട്ടുള്ള "ഗദാധാരികനും" "ന്യായാധിപതി"യുടെ മുമ്പാകെ കൊണ്ടുചെന്നു് അവനു് ആറുമാസത്തെ "ധർമ്മക്ഷേത്രഭജനം" വാങ്ങിക്കൊടുക്കുന്നു. പുലയ്ക്കുന്നതിനു നിവൃത്തിയില്ലാതെ, പട്ടിണിയും രോഗവും നിമിത്തം തന്നെത്താൻ പിടഞ്ഞുചാകുന്നതു തന്റെ കണ്ണുകൊണ്ടു കാണാതെ കഴിക്കുന്നതിനുവേണ്ടി മാത്രം "രാജപാത"യിൽ ഒരറ്റത്തു തന്റെ കുട്ടിയെ കിടത്തിക്കൊണ്ടുപോയ ഒരു മാതാവിനെ കുറക്കാരിയാക്കി "ജന്മപര്യന്ത"ത്തിനു വിധിക്കുന്നു. അവളുടെ ആ "രാക്ഷസകൃത്യ"ത്തിൽ സ

ങ്കടപ്പെട്ടന്ന "ദയാലുക്കൾ" "ഒരു പിടി ചോറു തരണേ" എന്നുള്ള അവളുടെ മർമ്മഭേദകമായ രോദനം കേട്ടപ്പോൾ നായാട്ടുനായ്ക്കളെ പിടിക്കൂട്ടിയ "ശാന്തമാനസ"ന്മാരാണു്!

"കള്ളുകുടി നല്ല കുടിയല്ലയെന്നെറ ചെക്കാ— വല്ലവരും തല്ലി നിന്നെറ പല്ലുകളയും ചെക്കാ" എന്നുള്ള ചൊല്ലു് പണ്ടുള്ളതാണെങ്കിലും, "മുലകുടി വിട്ടാൽ ഒരുകുടി വേണം" എന്നുള്ള പരിഷ്കാരപദ്ധതിയിൽകൂടി യാത്രചെയ്യുന്നവക്കു്, നല്ല നല്ല പല്ലുകൾ വിലയ്ക്കും വാടകയ്ക്കും വാങ്ങാൻ കിട്ടുന്ന ഇക്കാലത്തും, ആ ചൊല്ലു് അശേഷം അർത്ഥവത്തായിതോന്നാറില്ല. എന്നു മാത്രമല്ല, ഹേ! സ്നേഹിതന്മാരെ! നിങ്ങൾ കള്ളുകുടിക്കരുതു്, അതു് എല്ലാംകൊണ്ടും ഹാനികരമാണു്" എന്നു പ്രസംഗിക്കുന്ന "നൊസ്സന്മാർ" "രാജദ്രോഹി"കളും, "എന്നെറ ചേട്ടന്മാരെ! വരുവിൻ കുടിക്കുവിൻ, മതിക്കുവിൻ; കള്ളും ഈശ്വരസൃഷ്ടിയാണു്" എന്നു് എഴുതുന്നവർ ഉത്തമന്മാരായ സാമ്രാജ്യപാലകന്മാരും ആയിത്തീന്നിരിക്കുന്നു! ജയിലിലേക്കുള്ള സാധാരണ കുടിയന്മാരെല്ലാം കള്ളുഷാപ്പിൽനിന്നു വരുന്നവരാണെന്നു നിരാക്ഷേപമാണു്. കള്ളുവില്പനക്കു വേണ്ട സഹായവും സഹകരണവും നല്കുന്ന അധികൃതന്മാർ അതിൽനിന്നുണ്ടാകുന്ന ഉന്മാദത്താൽ സംഭവിക്കുന്ന അകൃത്യങ്ങൾക്കു് അവരെ ശിക്ഷിക്കുന്നതിന്റെ അർത്ഥം അജ്ഞാതമായിത്തന്നെ ഇരിക്കുന്നു. വെള്ള

ത്തിൽ മുങ്ങുകയും ശരീരം നനയാതിരിക്കയും വേണം. കള്ളുഷാപ്പിൽനിന്നു കിട്ടുന്ന സംഖ്യകൊണ്ടു ഖജനാവുകൾ നിറയ്ക്കണം, കള്ളുകുടിച്ചു ലഹള കൂട്ടുന്നവരെ ശിക്ഷിക്കുകയും വേണം. പരിഷ്കാരപരിവർത്തനത്തിന്റെ വൈപരീത്യം നോക്കുക! നെൽവയലുകളും ഞാറുപൊറ്റകളും പോലെയാകുന്നു ജെയിലുകളും കള്ളുഷാപ്പുകളും. ഷാപ്പുകളിലെ "ഞാറുകൾ"ത്തന്നെയാകുന്നു ജെയിലുകളിലെ "നെൽചെടികൾ." ആ ചെടികളിൽനിന്നു തന്നെയാണു പിന്നീടു ഞാറുകളാകുവാനുള്ള വിത്തുകളും ഉത്ഭവിക്കുന്നതു്.

ജെയിൽവാസംകൊണ്ടു മനഃസ്ഥിതി മാറീട്ടുള്ള കുറ്റക്കാർ ഉണ്ടായിട്ടുണ്ടോ എന്നതിനെ സംശയമാണു്. ആ തരത്തിലല്ല ആ സ്ഥലങ്ങളുടെ സ്വഭാവവും സ്ഥിതിയും എന്നാണു് ഭൂരിപക്ഷാഭിപ്രായം. അതും പോരെങ്കിൽ, ലോകോത്തമന്മാരെയും, വന്ദ്യഗുരുക്കന്മാരെയും, ബാലവിദ്യാർത്ഥികളെയും അബലാജനങ്ങളെയും വെറും പ്രതാപപ്രകടനത്തിനുവേണ്ടിയും, ഔദ്ധിമാനസംരക്ഷണത്തിനു മാത്രമായും, ഉർവ്വൃത്തന്മാരോടും, ദുഷ്ടന്മാരോടും കൂട്ടിച്ചേർത്തു, വെടിക്കെട്ടുസമയങ്ങളിൽ കമ്പക്കാലുകൾക്കു് ഒന്നിച്ചു തീ കൊടുക്കുന്നതുപോലെ തട്ടിമൂളിക്കുന്നതുകൊണ്ടു്, പകിരി ഏതാണു്, ഉയർത്തു് ഏതാണു്, ചീനവെടി ഏതാണു്, മൂളി ഏതാണു് എന്നൊന്നും തിരിച്ചറിയുവാൻ നിവൃത്തിയില്ലാതെ ആകപ്പാടെ ഒരു ധൂമപടലം മാത്രം ശേഷിക്കയും ചെയ്യുന്നു.

ഞങ്ങളം പ്രത്യേകം മനസ്സിരുത്തിക്കണ്ട ചില പുള്ളികളുടെ ഉള്ളും കള്ളിയും ചേത്തുവെച്ചു കളയാം.

578_ാം നമ്പ്രു് എന്ന "ലോഹമുദ്രാങ്കിത"നായ ഒരു യുവാവിനെയാണു് ഞങ്ങളം സെൻടൽജെയിലിൽ ഒന്നാമതായി കണ്ടെത്തിയതു്. സുശീലനാണെന്നു പ്രഥമദൃഷ്ടത്തിൽതന്നെ ഞങ്ങളെ ബോദ്ധ്യപ്പെടുത്തിയ ആ സുഭഗഗാത്രൻ മദ്ധ്യഇന്ത്യയിലെ ഒരു ഉൽകൃഷ്ടത്തിൽ ജനിച്ച ഒരു യുവാവാണു്. അയാളം ബി. എ. വിദ്യാർത്ഥിയായിരുന്ന കാലത്തു "ആംഗലരാജകലാന്തകസമാജം" എന്ന ഒരു സമാജം സ്ഥാപിച്ചു അതിൽ പതിമൂന്നു അംഗങ്ങളെ ചേത്തു ബ്രിട്ടീഷു് സാമ്രാജ്യത്തെ കീഴ്മേൽ മറിക്കുന്നതിനുള്ള ഒരുക്കങ്ങളം ചെയ്തു എന്ന കുറ്റത്തിനും, ആദ്യത്തിൽ തൂക്കിക്കൊല്ലപ്പെടുവാനും, പിന്നീടു നാടുകടത്തപ്പെടുവാനും, ഒടുവിൽ ദയാലുവായ വൈസറോയിയുടെ ദാക്ഷിണ്യത്തിൽ ഇരുപത്തൊന്നു കൊല്ലത്തെ കഠിനതടവിനും ശിക്ഷിക്കപ്പെട്ടവനാണു്. അമ്പാടിയിൽ ഏതോ ഒരു കുട്ടി ജനിച്ചിട്ടുണ്ടു്; "തവാന്തകൻ ഭ്രമിതലെ പിറന്നു" എന്നു കേട്ട ഭയപ്പെട്ട അക്കാലത്തുണ്ടായിരുന്ന എല്ലാ ആൺകുട്ടികളേയും കൊലപ്പെടുത്തുവാൻ ശ്രമിച്ച കംസനും, "യഹൂദന്മാർക്കു ഒരു പുതിയ രാജാവുണ്ടായിട്ടുണ്ടു്" എന്നു കേട്ടു ഭയപ്പെട്ട "യരുശലേം" രാജ്യത്തിലെ എല്ലാ കിശോരന്മാരേയും വധിപ്പിച്ച

"ഫെരോദാ" രാജാവും കേവലം കഥാപുരുഷന്മാരാ ണെന്നു സംശയിക്കുന്ന അവിശ്വാസികളും "ദിനകരൻ" എന്ന ഈ "പുള്ളി"യെ ഒന്നു കാണണമെന്നായാൽ എന്തു വിചാരിക്കുമായോ? സൂര്യാസ്തമയമില്ലാത്ത ബ്രിട്ടീഷ് സാമ്രാജ്യത്തെ അട്ടിമറിക്കുവാൻ ശ്രമിച്ച ഈ വീരന്റെ അച്ചിംഗക്കൈകളും അനന്യസാധാരണങ്ങളും തന്നെ!

"നമ്മുടെ വിദ്യാഭ്യാസംകൊണ്ടു തെളിഞ്ഞ ഇവൻ എന്താണു് നമ്മോടുതന്നെ എതുക്കുന്നതു്? അതു നമ്മുടെ വിദ്യാഭ്യാസത്തിന്റെ ദോഷമാണോ; അതോ നാം തന്നെയോ കുറക്കാർ? ഈ ചെയ്പുക്കാരായിരിക്കുമോ അപരാധികൾ? ഈ രാജദ്രോഹത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനവും ആന്തരവും എന്താണു്?" എന്നു വൈസ്രോയി അവർകൾക്കുതന്നെ സംശയമായി. അതാലോചിച്ചു തീർച്ചയാക്കുന്നതിന്നു ഒരു കമ്മിറ്റിയെ നിശ്ചയിച്ചു. അവർ 212 സ്ഥലങ്ങളിൽ ചെന്നു 3721 സാക്ഷികളെ വിസ്തരിച്ചു. അഞ്ചുലക്ഷത്തി എഴുപത്തി ഏഴായിരത്തി മുപ്പത്തിമൂന്നുറുപ്പിക, പതിനാലണ, പതിനൊന്നു സയും ചിലവാക്കി. അരപ്പായ കടലാസ്സിന്റെ വലിപ്പത്തിൽ 300 താളുകളുള്ള ഒരു അച്ചടിച്ച റിപ്പോർട്ടും അവർ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തി. അതിന്റെ ആകപ്പാടെയുള്ള സാരം:—"ഈ അന്തകസമാജം നമ്മുടെ സഹതാപത്തേയും ദയയേയും ആണു് അധികം അഹിക്കുന്നതു്; വിദ്യാഭ്യാസം നല്കപ്പെടുന്നുണ്ടു്;

എന്നാൽ അതു "ഉയന്ന" വിദ്യാഭ്യാസമാണു"; ഉപയോഗമുള്ള വിദ്യാഭ്യാസമല്ല; അതു ബുദ്ധിവികാസത്തെ വരുത്തുന്നതോ, ഉപജീവനമാർഗ്ഗത്തെ ഉണ്ടാക്കിക്കൊടുക്കുന്നതോ ആയ വിദ്യാഭ്യാസമല്ല; ദാരിദ്ര്യവും തന്നിമിത്തമുള്ള നിരാശയും ആണു് രാജദ്രോഹത്തിനു കാരണം."

അതോടുകൂടി "ദിനകര"ന്റെ ആഭിമുഖ്യത്തിൽ നടന്നിരുന്ന "അന്തകസമാജ"ത്തെ കണ്ടുപിടിച്ചു പുറത്തു ചാടിച്ചു", പുള്ളികളെ പിടിച്ചേല്പിക്കുന്നതിനു നിരന്തരപരിശ്രമം ചെയ്തു യഥാർത്ഥദേശഭക്തനും ആത്മാഭിമാനിയും "ആര്യ ബ്രഹ്മവിഷ്ണുപരമാസ്യ"കഥകൾ "ബ്രിട്ടീഷ്" സാമ്രാജ്യസംരക്ഷകന്മാരുടെ കൂട്ടത്തിൽ ഒരു സ്ഥാനവും പുരങ്ങിയ ഒരു പെൻഷ്യനും സിദ്ധിച്ചിട്ടുള്ള സംഗതി ഇവിടെ പ്രത്യേകം സ്മരണീയമാകുന്നു.

പുള്ളി നമ്പ്ര് 257:— അയാളെപ്പറ്റി ജെയിൽപുസ്തകത്തിൽ ഇങ്ങനെ എഴുതിയിരിക്കുന്നു.— "ദിക്കുസഞ്ചാരത്തിൽ പ്രമാണിയായിത്തീർന്നിട്ടില്ലെന്നു കണ്ടു റോയൽ ഏഷ്യാറ്റിക്ക് സൊസൈറ്റിക്കാരാൽ ത്യജിക്കപ്പെട്ടവനാണെങ്കിലും, ഹിമവൽസേതുപര്യന്തം സഞ്ചരിച്ചിട്ടുള്ളവനും, രാഷ്ട്രകൽദ്വേഷംകൂടാതെയും, സ്ത്രീപുരുഷപക്ഷപാതം കൂടാതെയും തീവണ്ടിയാത്രക്കാരുടെ എല്ലാം ഓരോ സ്വഭാവവിശേഷത്തെയും ചേഷ്ടകളെയും എത്രയും സൂക്ഷ്മതയോടെ ഹൃദിസ്ഥമാക്കീട്ടുള്ളവനും, ഏതു യാത്രയുടെ

അവസാനത്തിലും തന്റെ മനസ്സിന്നു വിശാലതയും, ബുദ്ധിക്കു കൂർമ്മതയും, മനസ്സിന്നു സംതൃപ്തിയും കൂപ്പായക്കീശകൾക്കു കനവും, പെട്ടികളിൽ സ്ഥലമില്ലായ്മയും വരുത്തിച്ചിട്ടുള്ളവനും ആകുന്നു.

പുള്ളി 716:—"കംസൻനാരൻ" സുപ്രസിദ്ധനാണു്. നിഷ്കാമകർമ്മിയും, വലിയ രസതന്ത്രജ്ഞനും ആണു്. വൈരാഗ്യം മൂർത്തീകരിച്ചവനാണു്. ഭക്തശിരോമണിയാണു്. ബദര്യാശ്രമത്തിലേക്കു പോകുന്ന യാത്രക്കാരുടെ എല്ലാം അനുഗാമിയായി അവർക്കു പല സഹായങ്ങളും ചെയ്തു കൊടുത്തിട്ടുള്ള ആളാണു്. അദ്ദേഹത്തിനെ കണ്ടുകിട്ടീട്ടുള്ള ഒരു യാത്രക്കാരനെങ്കിലും പിന്നീടു അദ്ദേഹത്തെ മറന്നിട്ടില്ല. അതു ഉള്ളിൽക്കൊണ്ട സഹായങ്ങൾ സാധാരണ ആക്കും ചെയ്യുന്നവനാണു്. സ്വർഗ്ഗം നിർമ്മിക്കലാണു് തന്റെ ഒരു സാധാരണ വിനോദം. അതു ഒരു ഉപദേശവഴിക്കാണു്. തനിക്കു അതിൽ നിന്നു ഒരു പണത്തുക്കമെങ്കിലും ആവശ്യമില്ല "പരോപകാരാർത്ഥമിദം ശരീരം" എന്നു വെച്ചിട്ടുള്ള. ഉണ്ടാക്കുന്നതു ആരും കാണരുതെന്നു സിദ്ധാന്തമുണ്ടു്. പാപികളോ ദുഷ്ടമാനസന്മാരോ കണ്ടാൽ സ്വർഗ്ഗംതന്നെ പെട്ടെന്നു ഇയ്യുമായിപ്പോകും. കഴിഞ്ഞ തവണ അയാളെ പൊല്ലീസുകാർ പിടിച്ചപ്പോൾ മൂപ്പർ ഒരു സാധുവിധവക്കുവേണ്ടി സ്വർഗ്ഗം ഉണ്ടാക്കുകയായിരുന്നു. ആ വിധവ 250_ക കൊണ്ടുവന്നു കാല്ക്കൽവെച്ചു നമസ്കരിച്ചു സ്വർഗ്ഗം ഉണ്ടാ

ക്കിത്തരണമെന്നപേക്ഷിച്ചു. ഉണ്ടാക്കാതെ എന്തുചെയ്യും? ആരോ ഒരു കള്ളൻ ഒളിച്ചുനോക്കി ഓം കണ്ടിട്ട. നേരെയായില്ല. ആരും വന്നു ഉപദ്രവിക്കാത്ത സ്ഥലത്തു കൊണ്ടാക്കാമെന്നു പറഞ്ഞു "പുതിയ നിയമക്കാർ" പിടിച്ചുകൊണ്ടുവന്നിരിക്കയാണു്.

പുള്ളി 564:—"കത്തകലീലൻ" നല്ല അനാഥസംരക്ഷകനാണു്. ആരാണു് പണിയില്ലാതെ അലഞ്ഞുനടക്കുന്നതു്; ആക്കാണു് ഉദ്യോഗത്തിനു ശിപാർശിക്കുന്നതു വേണ്ടതു്, അതൊക്കെ അയാൾ നിഷ്പ്രയാസം നിറവേറും. ആരുടെ ശിപാർശി വേണമെങ്കിലും വാങ്ങിക്കൊടുക്കും. ചുരുങ്ങിയ പ്രതിഫലം മതി. അനവധി എഴുത്തുകൾ അങ്ങിനെ കൊടുപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടു്. എന്നാൽ എഴുതുന്ന ആളും ഒപ്പിടുന്ന ആളും എപ്പോഴും ഒന്നു്. കാര്യം നടന്നാൽ പോരെ? എന്തിനു പറയുന്നു? തന്നെ നിർദ്ദോഷിയായി വിട്ടിരിക്കുന്ന പടിക്കു സെഷ്യൻസ് ജഡ്ജിയുടെ ഒപ്പിട്ടതായ ഒരു ജഡ്ജിമെണ്ടുംകൂടി തയ്യാറാക്കി റിക്കാർട്ടിൽ വെച്ചിരുന്ന അദ്ദേഹം ഇപ്പോൾ ആരുകൊല്ലത്തെ അവധിയെടുത്തു ഇവിടെ കൂടിയിരിക്കയാണു്.

പുള്ളി 865: — ഇയ്യാൾ ഒരു മഹാലോകോപകാരിയാണു്. ആൾ കണ്ടാൽതന്നെ വന്ദ്യനാണു്. മനുഷ്യനിർമ്മിതങ്ങളായ ഈ ജെയിലുകൾ എല്ലാം എത്ര നിസ്സാരം. ജെയിലുകളുടെ രാജാവായ ജെയിലാണു് വലിയ ജെയിൽ. അതു ഈശ്വരനിർമ്മിതമാണു്. ഏറ്റവും വലിയ ജെയിൽ ഈ ലോകം

തന്നെയാണ്. ഇയ്യാൾ ഇതു ആറാമത്തെ തവണയാണ് ഈ ചെറിയ ജെയിലിൽ വരുന്നതു്. വീടുകളിൽ വല്ലതും പോരായ്മയുണ്ടോ എന്നു അന്വേഷിച്ചു, പോരാത്തതു അവിടെ വിട്ടേച്ചുപോകുന്നതിനു വേണ്ടിയും ആരുമില്ലാത്ത തരം നോക്കി ദയാബുദ്ധിയോടുകൂടി പല ഗൃഹാന്തർഭാഗത്തും പ്രവേശിക്കുന്നു എന്നാണ് അയാളുടെ പേരിലുള്ള കുറ്റം. തന്റെ പരോപകാരം ആരും അറിയണമെന്നില്ല. താൻ അതിനെക്കുറിച്ചു പരസ്യം ചെയ്യുകയോ വല്ലവരോടും പറയുകയോ ഒന്നും പതിവില്ല. ആരും അറിയരുതെന്നു കരുതി അധികവും രാത്രിസമയങ്ങളിൽ മാത്രമേ അങ്ങിനെ പ്രവേശിക്കാറും ഉള്ളു. ഇങ്ങിനെ തെറ്റിദ്ധരിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ള ഒരു പരോപകാരി ഉണ്ടോ എന്നു സംശയമാണ്. രാജ്യത്തിലെ നിയമവും താനും തമ്മിലുള്ള അല്പാല്പമായ ചില അഭിപ്രായവ്യത്യാസങ്ങൾകൊണ്ടു് ഇങ്ങിനെയെല്ലാം വന്നു സംഭവിച്ചു എന്നേ ഉള്ളു. അതിൽ അദ്ദേഹത്തിനു അസന്തോഷം പരിഭവമില്ല. ഇവിടെ താമസിക്കുന്ന കാലത്തൊന്നും അങ്ങിനെ ആരേയും സഹായിപ്പാൻ സാധിക്കയില്ലല്ലോ എന്നൊരു ദുഃഖം മാത്രമേ അദ്ദേഹത്തെ പീഡിപ്പിക്കുന്നുള്ളു.

പുള്ളി 868:—ഇദ്ദേഹം ഒരു സാധുസന്ന്യാസിയാണ്.

പേര്:—"അക്കപ്പേ അച്ചുതാരണ്യ അഖിലാണ്ഡാകാശ ആവേശ അശോക അലക്ഷ്യ ആചാര്യൻ" എന്നാണ് യതീശ്വരന്റെ തിരുനാമം.

ഭക്ഷണം: ആപ്പിൾപഴം, മധുരനാരങ്ങ, വാഴപ്പഴം, മുന്തിരിങ്ങാപ്പഴം, ബദാംകൊട്ട, മുന്തിരിങ്ങ, ചക്ക, മാങ്ങ എന്നിവ മാത്രമേ പകൽ ഭക്ഷണമുള്ളൂ. രാത്രി ചെറുപയറിട്ട തിളപ്പിച്ച പശുവിൻ പാൽ മാത്രം. എല്ലാം കിട്ടുന്നേടത്തോളം.

ശിഷ്യന്മാർ:—സപ്തശിഷ്യന്മാർ, വളരെ സ്നേഹാദരങ്ങളം ഉള്ളവരാണ്. ഗുരുപാദപൂജ, ഗുരുപ്രശംസ, ഇതാണ് അവരുടെ ജോലി.

ഗുരുശക്തികൾ: വന്ധ്യകളായ സ്ത്രീകൾക്കു സന്താനപ്രദാനശക്തി, സകലരോഗഹരശക്തി, മന്ത്രവാദശക്തി, സകല വിജയദാനശക്തി, "മന്ത്രമുദ്ര" സാധുജനങ്ങളുടെ ഉപകാരത്തിനുവേണ്ടി എത്രയോ ചുരുങ്ങിയ വിലക്കാണ് വില്പനപ്പെടുന്നതു! ഇതുവരെ അതിന്റെ ശക്തിപിഴച്ചു കണ്ടിട്ടില്ല. ഒരു പുരുഷായുസ്സു മുഴുവൻ പരീക്ഷിക്കുന്നതായാൽ ആകപ്പാടെ ഗുണാധിക്യം കാണാതിരിക്കയില്ലെന്നു നിശ്ചിവാദമാണ്.

പ്രവൃത്തിസ്ഥലം:—വിജനമായ ഒരു ഉദ്യാനത്തിലെ വള്ളിക്കുടിലിനു സമീപം, രാത്രി 7 മണി മുതൽ 12 മണി വരെ.

വിശേഷശക്തി:—പത്തുരൂപ്പിക കൊടുത്താൽ അതു ഇരുപതാക്കാനുള്ള ശക്തിയുണ്ട്. എന്തു കൊടുത്താലും വേണ്ടില്ല—പണം മാത്രം—അതു ഇരട്ടിപ്പിക്കും. നാല്പത്തിനാലു ദിവസം വേണം അങ്ങിനെ പലരും സംഖ്യകൾ കൊടുത്തു. പരസ്പരം അറി

ഞ്ഞില്ല. മടിശ്ശീല കുറെ കനത്തു. പെട്ടെന്നു വേറെ ഒരു ടിക്കിലേക്കു അടിയന്തരമായി ചെല്ലാനായി ഒരാൾ വന്നു. പിന്നെ സ്വാമിയെ കണ്ടില്ല. പൊല്ലീസ് അണ്ണന്മാർ തെറ്റിദ്ധരിച്ചു. പണം അപഹരിച്ചു ചാടിപ്പോയെന്നു പറഞ്ഞുണ്ടാക്കി അതു ചിലർ വിശ്വസിച്ചു, പിടിച്ചു ജെയിലിലാക്കി.

ചിങ്ങം ഒന്നാംനു—

ജെയിലിൽ ഞങ്ങളം കണ്ടെത്തിയ എല്ലാ "നല്ലപുള്ളി"കളെക്കുറിച്ചും എഴുതിവെച്ചാൽ കൊള്ളാമെന്നുണ്ടായിരുന്നു പക്ഷെ ഡയറിയിൽ സ്ഥലം പോരാ. കഥയില്ലാത്തവരായ അച്ചുക്കുട്ടക്കാർ ഒരു ദിവസത്തേക്കു ഒരു ഭാരം വീതമേ ഡയറിയിൽ സ്ഥലം അനുവദിച്ചിട്ടുള്ളൂ. ആ "വങ്കശിരോമണി കഥ", എല്ലാവരെപ്പോലെയാണു് ഞാനും എന്നാണു് ധരിച്ചിട്ടുള്ളതു്! ശയനമുറിയുടെ വാതലിന്റെ വിടവുകളിൽകൂടി തുളിപ്പായത്തിൽ അനുവാദം കൂടാതെ അകത്തു കടക്കുന്ന പ്രഭാതസൂര്യന്റെ രശ്മികളുടെ മയ്യുദേയില്ലാത്ത പ്രവർത്തി ഉത്സാഹമായിത്തീർന്നപ്പോൾ എഴുനീറ്റ് അല്പം കാപ്പിയും റൊട്ടിയും മാത്രം കഴിച്ചു നിത്യകർമ്മങ്ങൾക്കു് പുറപ്പെട്ടു പിന്നീടു ഒരു പ്രാതലും കഴിച്ചു "ഇനി എന്താ വേണ്ടതു്?" എന്നു് ആലോചിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കു

മ്പോഴേക്കും വെപ്പുകാരൻ വന്നു് "കൂളിക്കുവാൻ വെള്ളം എടുത്തുവെച്ചു" എന്നു് ഉണർത്തിച്ചു സമാധാനപ്പെടുത്തി. കുളിയും കുറിയും കഴിഞ്ഞ ഉടനെ ഉണ്ണിന്നിരുന്നു. അതൊരു മറി നോക്കി. ആരു നോക്കിയാലും നല്ല വിലമതിക്കുന്ന ഒരു 'കുംഭോദരത്തോടു്'കൂടി ഉച്ച ഉറക്കത്തിന്നു ഒരുങ്ങി. കുറച്ചൊന്നു കണ്ണടച്ചു എഴുനീറ്റപ്പോൾ മണി നാലരയായിരിക്കുന്നു! ഉടനെ കുറെ കാപ്പിയും പലഹാരങ്ങളും, എന്തെങ്കിലും എടനേരത്തേക്കു ഇല്ലാഞ്ഞാലോ എന്നു നിനച്ചു, കഴിച്ചു് ഒന്നു പുറത്തിറങ്ങി. സന്ധ്യക്കു മടങ്ങിയെത്തി ഒന്നു മേല്ലുഴുകി എന്നു വരുത്തി അത്താഴവും കഴിച്ചു കിടന്നുറങ്ങി. "ഒരു പീങ്കണ്ണി കടിക്കുവാൻ വന്നു എന്നും, ഒരാന കുത്താൻ വന്നു എന്നും, മൂത്ത മകളുടെ സംബന്ധക്കാരൻ ഗർഭം ഒമ്പതാം മാസത്തിൽ ബന്ധം വേണ്ടെന്നുവെച്ചു എന്നും, എളയപുത്രൻ ആരുടെയൊ ഒരു വാച്ചു കട്ട എന്നും മറ്റും പല 'കിനാവു'കളും കണ്ടു ഞെട്ടി ഉണർന്നു. പിന്നെ അന്നു ഉറക്കം വന്നതു് നേരം വെളുപ്പാൻ കാലമായപ്പോഴാണു്."

ഇതാണു് ഡയറിയിൽ സാധാരണക്കാർ എഴുതുന്നതു്, അല്ലെങ്കിൽ അവക്കു എഴുതുവാനുള്ളതു്. ആ കൂട്ടിൽപ്പെട്ടവരാണു് എല്ലാവരും എന്നാണു് അച്ചുക്കുട്ടക്കാരുടെ തെറ്റിദ്ധാരണ. പ്രസിദ്ധപ്പെട്ട "മാമൂ" അങ്ങിനത്തവനല്ലെന്നു് ആ സാധുക്കൾ ഇനിയും മനസ്സിലാക്കീട്ടില്ല. വരുംകൊല്ലത്തേക്കു്

എനിക്ക് ഒരു പ്രത്യേകം ഡയറി തയ്യാറാക്കിക്ക ണം. ഇത്തവണ നിവൃത്തിയില്ല. എന്തുണ്ടായാലും ഒരു ഭാഗംകൊണ്ടു കഴിക്കണം. മറുഭാഗത്തേക്കു കട ന്നാൽ "21_ംനു" കയ്യേറ്റത്തിനു് എന്റെ പേ രിൽ കേസ്സുകൊടുക്കും. വെറുതെ അനാഛാദ്യത്തിനു വഴിയാകും. അതുകൂടാതെ കഴിക്കുന്നതു് ഏതുകൊ ണ്ടും നല്ലതാണു്. കായ്യം സാരമില്ലെങ്കിലും വഴക്കു ണ്ടായാൽ കയ്യിലുള്ളതു പൊല്ലീസ്സുകാരും വക്കീല ന്മാരുംകൂടി പങ്കുവെച്ചെടുക്കും. നമുക്കു് അതിനെ ല്ലാം പുറമെ വല്ലതും 'കണക്കിൽ" കിട്ടി എന്നു വരാം. അതുകൊണ്ടാണു് ജെയിൽപുള്ളികളുടെ വണ്ണം അധികം തടരാത്തതു്. അതിനും പുറമെ "മിസ്സിസ്സ് ദാമു"വിന്റെ അഭിപ്രായം ഇയ ഭാഗം അധികം വിസ്തരിക്കുന്നതായാൽ പിള്ളരെങ്ങാനും എടുത്തു നോക്കുന്നപക്ഷം ദോഷത്തിനു് എടയാക്കും എന്നാണു്. "ഹോംറൂം" കാലത്തു ഗ്രഹനായി കയുടെ ആധിപത്യം അസഹനീയമായാലും അതു പ്രാസകരമാക്കുകയല്ലാതെ നിവൃത്തിയുമില്ല. ജെ യിൽ സന്ദർശനത്തെക്കുറിച്ചുള്ള റിപ്പോർട്ടു് ഒരാൾ എഴുതുവാനും—കലക്ടർ സംയുതന്നെ എഴുതുവാനും ഞാൻ അതിൽ "എസ്സു"വെച്ചുകൊടുക്കാനും നിശ്ച യിച്ചു. ഹൈക്കോടതികളിലെ "കൺകംറിംഗ് ജഡ്ജിമെന്റു്" എഴുതുന്ന ന്യായാധിപതികം എന്റെ നയത്തെ തീച്ചയായും അഭിനന്ദിക്കുകതന്നെ ചെയ്യും. എന്റെ അഭിപ്രായം—എനിക്കു് അങ്ങിനെ

ഒരബദ്ധം പറ്റീട്ടുണ്ടെങ്കിൽ—അതു പ്രത്യേകം എഴുതി ഞാൻ ഒരു "മക്കടമുഷ്ടി"ക്കാരനാണെന്നു വരുത്തീട്ട് ആക്ഷേപമുണ്ടായാലും അതു് എനിക്കു ഗുണമല്ലെന്നു നിശ്ചിവാദമാണു്.

21-൦൩- രാവിലെ ഞാൻ കണികണ്ടതു "കലക്ടർ മിസ്റ്റർ ഫാക്കനി"യുടെ "ചൊക്ര"യെയാണു്. ആദ്യം ഇന്ത്യയിലേക്കുവന്ന സായ്പിനു പരിചാരകപ്രവൃത്തിക്കു കിട്ടിയവൻ ഒരു "ചൊക്രക്കണ്ണൻ" ആയിരുന്നതുകൊണ്ടായിരിക്കുമോ പിന്നെ വന്ന എല്ലാ സായിപ്പുമാരും ആ വർഗ്ഗക്കാരെ മുഴുവനും "ചൊക്ര" എന്ന മാന്യനാമംകൊണ്ടു് അഭിസംബോധനം ചെയ്യുന്നു് എന്നു് എനിക്കു പണ്ടുതന്നെ ഉണ്ടായിരുന്ന സംശയം ഈ "ചൊക്ര" തീച്ചുപ്പെടുത്തിത്തന്നു. "കാശ്മീരനട്ട്" വിലയുള്ള മാങ്ങ കണ്ടിട്ട "കാഷ്യൂനട്ട്" എന്നു പറങ്കിമാങ്ങക്കു പേരുകൊടുത്ത വീരന്മാർക്കു് എഴുതണ്ടതന്നെ സാദ്ധ്യമല്ല? ചൊക്ര ഒരുമിച്ചുതന്നെ ഞാൻ "ബംഗ്ലാവി"ൽ ചെന്നു ധാരയും ധാരസാണിയുംകൂടിത്തന്നെ പടിക്കലോളം വന്നു് എന്നെ സ്നേഹപൂർവ്വം എതിരേറ്റു. മിസ്സിസ്സിന്റെ "വെണ്ടക്ക"യും (Lady's Finger) എന്റെ "പാവയ്ക്ക"യും കൂടിച്ചേർന്നപ്പോൾ സാമ്പാറിന്റെ ഒരുമ്മവന്നു എനിക്കു താനേ പുറപ്പെട്ട പുഞ്ചിരി സ്നേഹബഹുമാനത്തിന്റെ "എളംപത"യാണെന്നോർത്തു് ആ വധൂവരന്മാർ കളിക്കു സന്തോഷിച്ചു. ധാര ഉടനെ ധാരസാണിയെ നോക്കി പറഞ്ഞു:—

'പ്രിയ! ഹെൽ! ("ഹെൽ" എന്ന ഇംഗ്ലീഷുപദത്തിന്നു നരകം എന്നാണു് അർത്ഥമെങ്കിലും, ഇവിടെ ആ പൊരുളല്ല. ഹെലൻ എന്നാണു് ധ്വരസാണിയുടെ 'ഇട്ട പേര്'." അതിന്റെ ഒരു ചുരുക്കം മാത്രമാണു് "ഹെൽ." ഈ ചുരുക്കം സാരഗർഭമാണെന്നോ അനവദ്യമാണെന്നോ ഒന്നും ഞാൻ പറയുന്നില്ല.) ഇയാൾ മാത്രമല്ല മഹാപ്രസിദ്ധനായിരിക്കുന്ന ഇന്ത്യയിൽ മാത്രമല്ല ലോകം മുഴുവനും പരന്നുപിടിച്ചിരിക്കുന്ന അദ്ദേഹത്തിന്റെ കീർത്തി അസൂയപ്പെടത്തക്കതാണു്. (ഇതുയും പറഞ്ഞപ്പോൾ, മദാമ്മ എന്റെ കീർത്തിയിൽ പരിഭ്രമിച്ചുപോലോ എന്നു ഭയപ്പെട്ടിട്ടോ എന്തോ, അലക്കിയ മുണ്ടുപോലെ വെളുത്ത അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുഖത്തു ചെങ്കല്ലരച്ചു തേച്ചുപോലെ ഒരു നിറഭേദം കാണപ്പെട്ടു.) ഈ സംഗതി ഞാൻ ആരേയും അറിയിക്കുവാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നില്ല. അതുകൊണ്ടാണു് ബ്രാക്കറിൽ ഇട്ടിരിക്കുന്നതു് എന്നു പ്രത്യേകം രേഖപ്പെടുത്തിക്കൊള്ളുന്നു.

ഇതുയുമായപ്പോഴേക്കും ഞങ്ങൾ മൂവരുംകൂടി ബംഗ്ലാവിൽ എത്തിച്ചേർന്നു. അവിടെ മേശപ്പുറത്തു് ഇന്നലെ വന്ന 'ലണ്ടൻ പഞ്ച്'" മാസിക കിടന്നിരുന്നു. കലക്ടർ ഉടനെ ആ പുസ്തകം എടുത്തു് അതിൽ രണ്ടു ചിത്രങ്ങൾ കാണിച്ചുതന്നു. അതു രണ്ടും എന്റെ "പരിഹാസഛായകം" (Cartoons) ആയിരുന്നു. ലണ്ടൻപഞ്ചിൽ ഒരു ചിത്രം ചേർത്താൽ പി

ന്നതെത്ര കഥ പറയുവാനുണ്ടോ. ഇരുപട്ടം കിട്ടിയ നിലയായി. മിസ്സിസ്സ് ഫാങ്കനിക്കു് എന്നെ വലിയ കായ്മയായിരുന്നു. എന്നെ ഒരു "അപ്പു"നെപ്പോലെയാണു് ഗണിച്ചിരുന്നതു്. കുട്ടികളോടൊക്കെ എന്നെ "താത" "താത" എന്നു വിളിക്കാനാണു് ഭാവം ചെയ്തിരുന്നതു്. അവർ വിളിക്കുമ്പോൾ "തത്ത" എന്നാകാവുണ്ടെങ്കിലും ഞാൻ അതു കേട്ടു് അമേഷം പറഞ്ഞുപോകാറില്ല.

ഞാൻ ബംഗ്ലാവിലേക്കു പോകുമ്പോഴൊന്നും വെറുതെ പോകാറില്ല. കുട്ടികൾക്കു കളിക്കുവാനായി എന്തെങ്കിലും ചിലതു കയ്യിലെടുക്കാറുണ്ടു്. സ്പ്ലിംകൊണ്ടുള്ള ഒരു ചങ്ങലയോ ബ്ലൂച്ചോ, വെള്ളികൊണ്ടുള്ള ഒരു തട്ടോ, കപ്പോ, ചന്ദനമരംകൊണ്ടുള്ള ഒരു പെട്ടിയോ തൊട്ടിയോ, ആനക്കൊമ്പുകൊണ്ടുള്ള ഒരു പാവയോ സേവയോ എന്തെങ്കിലും ആയിരിക്കും ഞാൻ സാധാരണ ആ കുട്ടികൾക്കു കൊടുക്കുന്നതു്. വല്ലതും നൂറോ ഇരുനൂറോ ഉറുപ്പിക വിലവരുന്ന ചില്ലറസംഗതികളല്ലാതെ വിലപിടിച്ച സമ്മാനങ്ങളൊന്നും ഞാൻ കൊടുക്കാറില്ല; കൊടുക്കുവാൻ എന്നെക്കൊണ്ടു സാധിക്കയും ഇല്ല. അതുതന്നെ കുട്ടികൾക്കല്ലാതെ അവരുടെ തന്തക്കും തള്ളക്കും നേരിട്ടു് ഒന്നും ദാനംചെയ്യാറുമില്ല. കുട്ടികൾക്കു് എന്തു കൊടുത്താലും മാതാപിതാക്കന്മാർക്കു് അക്ഷേപമില്ല; എന്നു മാത്രമല്ല, അതാണു് അവർക്ക

പത്രപ്രംതന്നെ. അതിനും പുറമെ മിസ്സിസ്സ് ഹാകിനിക്കു് അവരുടെ കുട്ടികളെ മറ്റുള്ളവർ സ്നേഹിക്കുവാൻ അമാന്തിക്കരുതെന്നല്ലാതെ അമ്മതന്നെ സ്നേഹിക്കുന്ന കാര്യത്തിൽ പറയത്തക്ക ഒരു പരിഭ്രമവും ഞാൻ കണ്ടിട്ടില്ല; എന്നുവെച്ചാൽ, അവക്കു് അവരുടെ കുട്ടികളോടു് താല്പര്യമില്ലെന്നത്രമില്ല. എടയ്ക്കിടക്കു പല സമ്മാനങ്ങളും ലഭിക്കുന്നതിനു കാരണക്കാരായ ആ കുട്ടികളെ അവർ ദ്വേഷിക്കാതെന്തു പറഞ്ഞാൽ അതു കുറെ കഷ്ടമല്ലേ?

എന്നാൽ ബഹുമാനപ്പെട്ട മിസ്റ്റർ ഹാകിനി ഈ വക ഉപചാരങ്ങളൊന്നുംതന്നെ "പ്രത്യക്ഷ"മായി ഇഷ്ടപ്പെടാത്ത ആളാണു്. ഞാൻ ചെല്ലുമ്പോൾ കുട്ടികൾക്കായി അതുമിതും കൊടുക്കുന്നതിനെപ്പറ്റി അദ്ദേഹം പലപ്പോഴും എന്നോടു പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടു്. താൻ ഒരു മജിസ്ട്രേട്ടുകൂടി ആയിരുന്നതുകൊണ്ടു് തന്റെ ആ ന്യായാധിപതിയുടെ ബുദ്ധി"ക്കു വല്ല പക്ഷഭേദവും സംഭവിക്കുന്നതിനു് എന്റെ ആ "പുത്രലാളനകർ" സംഗതിയാക്കിയാലോ എന്നായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭീതിമൂഴവനും; എന്നു മാത്രമല്ല, ഇന്ത്യയിൽ ഭരണകർത്താക്കന്മാരും ഭരണീയരും തമ്മിലുള്ള പരസ്പരബന്ധത്തിന്റെ ഇന്നത്തെ സൂക്ഷ്മസ്ഥിതി എങ്ങിനെ ഇരിക്കുന്നു എന്നു ശുദ്ധമായി അന്വേഷിച്ചു് ഒരു റിപ്പോർട്ടയക്കുവാൻ അദ്ദേഹത്തെ ഇന്ത്യാസിക്രട്ടരിതന്നെ നേരിട്ടു് ഭരമേല്പി

ച്ചിരുന്നു. ആ സംഗതിയെക്കുറിച്ചുള്ള റിപ്പോർട്ട് തയ്യാറാക്കുന്ന കാലമായിരുന്നു. അതുകൊണ്ടു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ മനസ്സിനെ എന്റെ ആ സ്നേഹപ്പട്ടം നങ്ങളം വല്ലവിധത്തിലും സ്പർശിക്കുമാറോ, തന്മൂലം ആ റിപ്പോർട്ടിനും തദനുസാരമായ വല്ല "നിറഭേദവും" പറഞ്ഞുപ്പോകുമാറോ എടയായാലോ! ഇതായിരുന്നു അദ്ദേഹം ആന്തരമായി ഭയപ്പെട്ടിരുന്നതു്. ആ സംഗതി അദ്ദേഹംതന്നെ എന്നോടു് ഒരിക്കൽ തുറന്നുപറകയും ചെയ്തു. എത്ര നിഷ്കളങ്കമായ മനസ്സു്! "മിസ്റ്റർ ടാമു ഇനിയത്തെ മാസം 21-ാംനു- വരെ എന്റെ കുട്ടികൾക്കു് ഒന്നും കൊണ്ടുകൊടുക്കരുതു്. 20-ാംനു- ഞാൻ അറിയാതെതന്നെ എന്റെ അഭിപ്രായത്തിനു നിങ്ങളം കാരണമായി വല്ല മാറവും സംഭവിച്ചാൽ അതു നമുക്കു രണ്ടുപേക്കും നല്ലതല്ലല്ലോ" എന്നിങ്ങിനെ അദ്ദേഹം ഇന്നു് എന്നോടു പറഞ്ഞു.

മിസ്സിസ്സു്, "ലണ്ടൻപഞ്ചു്" എടുത്തു നിവർത്തി കുട്ടികളെ വിളിച്ചു് എന്റെ ഛായ ചൂണ്ടിക്കാണിച്ചു് "ഇതാരാണു്" എന്നു ചോദിച്ചു. അപ്പോഴക്കും "മോഡു്" എന്ന പെൺകുട്ടി "അതു് തത്തയാണു്" എന്നു് എന്നെ നോക്കി ചിരിച്ചുംകൊണ്ടു പറഞ്ഞു. അതു പറഞ്ഞപ്പോൾ ആ "ഓമന"യുടെ പന്ത്രണ്ടു കവടിപ്പല്ലുകളും ഞാൻ നിരന്നു കണ്ടു. ചക്കപ്പഴം കൂട്ടി അടയിട്ടതു കുറച്ചുദിവസം കഴിഞ്ഞു് വിളിച്ചു

ഇടങ്ങുമ്പോൾ എഴുത്തു പൊട്ടിക്കുന്നതായാൽ ആ രണ്ടു കഷണങ്ങളേയും കൂട്ടിപ്പിടിക്കുന്നതായി നേരിയ കമ്പികംപോലെ ചില നൂലുകൾ പുറപ്പെട്ടുന്നതു കണ്ടിട്ടുള്ളവർക്ക്, മിസ്സിസ്സ് ഹാങ്കിനി വായനുറക്കുമ്പോൾ രണ്ടു പുണ്ടുകൾക്കും മദ്ധ്യത്തിൽ ഇടതൂർന്നു കാണപ്പെട്ടുന്ന നൂലുകൾ കാണുമ്പോൾ അത്ഭുതമുണ്ടാകയില്ലെങ്കിലും, വേണ്ടതുപോലെ പല്ലു തേപ്പില്ലാത്തതുകൊണ്ടും "തീറ്റ" സമയത്തു കടിച്ചുവലിച്ചുതിന്നുന്ന സാധനങ്ങളുടെ പ്രകൃതഭേദംകൊണ്ടും ഉണ്ടായിത്തീരുന്ന ആ "മനംപെരട്ടിക്കാഴ്ച്ച" അധികം നേരം കണ്ടുനില്ക്കുവാൻ ധൈര്യമുണ്ടാകയില്ലെന്നു തീച്ചയാണ്. എന്നാൽ അതു ഞാൻ ദിവസവും കാണുന്ന കാഴ്ച്ചയാണ്. ഒരു ദിവസം ഞാൻ അതിനെപ്പറ്റി വളരെ പുകഴ്ത്തിയും, ആ കാഴ്ച്ചയുടെ മനോഹരതയേയും, നാട്ടുകാരുടെ എടയിൽ കണികാണാൻ കൂടിയില്ലാത്ത ചിത്രത്തിന്റെ അപൂർവ്വതയേയും ഞാൻ വർണ്ണിച്ചുപറഞ്ഞതു കേട്ടു സന്തോഷിച്ച മിസ്സിസ്സ് ഹാങ്കിനി"—അതിന്റെ ആ നൂൽ വായയുടെ ഒരു ഛായ എടുക്കുന്നതിനുകൂടി എനിക്കനുവാദം തന്നിരുന്നു ആ ഛായ എന്റെ മാളികയിലെ വടക്കേ അകത്തു തെക്കുവശത്തു കിടക്കുന്ന ആപ്പീസ്സുമേശയിലെ നടുവിലത്തെ വലിപ്പിന്റെ ഒരു ചെറിയപെട്ടിയിലാക്കി സൂക്ഷിച്ചുവെച്ചിട്ടുണ്ട്. അതു ഒരു ചിത്രംതന്നെയാണ്. മിസ്സി

സ്സിന്റെ രണ്ടു പുണ്ടുകളിലുംകൂടി ചക്കമുള്ളുകൊ ണ്ടു ഉന്നിക്കെട്ടീട്ടുണ്ടെന്നു തോന്നും. പറഞ്ഞു പറ ഞ്ഞു പ്രകൃതം മാറി.

"മോഡി"നെക്കുറിച്ചാണല്ലൊ പറഞ്ഞുവന്നതു്. അവർക്കു പഞ്ചിലെ ചിത്രം കണ്ട ഉടനെ ആളെ മനസ്സിലായി. അവളുടെ കവടിപ്പല്ലുകാം—എന്റെ വാച്ചിന്റെ ചങ്ങലയിന്മേൽ അലങ്കാരത്തിന്നു ഞാ ത്തിയിട്ടിരുന്ന ഒരു "ദന്തകൃഷ്ണനെ" കടിച്ചുപൊട്ടിച്ചു കൃതാർത്ഥത നേടിയ ആ ദന്തകവിടികാം തന്നെ— പരുത്ത പ്പിടിച്ചു. അവാം ഉടനെ വായ പൊത്തി പ്പിടിച്ചു ഉറക്കെ ചിരിക്കുവാൻ ഉറച്ചു! ചിരിക്കാൻ പാടില്ലാത്തതുകൊണ്ടു ചിരിച്ചില്ല. ചടങ്ങുകാം എ ല്ലാം ആചരിച്ചു് അവാം ആ പുസ്തകം വേഗം എ ന്റെ അടുക്കൽ കൊണ്ടുവന്നു. ഞാൻ അതിൽ കണ്ട കാഴ്ചയെപ്പറ്റി എന്തു പറയട്ടെ. എനിക്കു ചിരി അ ടക്കുവാൻ വയ്യാതായി. ഞാൻ ഉടനെ കൈലേസ്സു് എടുത്തു് അതു മുഴുവൻ എന്റെ വായയിൽ കുത്തി ത്തിരുകി എടത്തെ കയ്യുകൊണ്ടു വായ കൂട്ടിപ്പിടി ച്ചു്. വലത്തെ കയ്യുകൊണ്ടു മാപ്പുചോദിച്ചുംകൊണ്ടു് എനിക്കു ചിരിച്ചാൽ കൊള്ളാമെന്നുള്ള എന്റെ വളരെ ശക്തിയേറിയ മോഹത്തെ പ്രദർശിപ്പിച്ചു.

ഉറക്കെ ചിരിക്കുന്നതു് ഇംഗ്ലീഷ് "എട്ടിക്കെട്ടി ന്നും" ഞങ്ങാം തമ്മിലുള്ള "കൂട്ടിക്കെട്ടിന്നും" വിരോ ധമാണെന്നു് എനിക്കു് അറിവുണ്ടായിരുന്നതുകൊ

ണ്ടാണ് ഇത്ര "ബിംബിഷ്പ്പെടേ" ണ്ടിവന്നത് എ
പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. ഒടുവിൽ ഞാൻ "ചിരിക്കാ
തന്നെ ചിരിച്ചു" എന്റെ വാരിയെല്ലുകാം വേദ
പ്പെട്ടുത്തുന്നതുവരെ ചിരിച്ചു. ചിത്രം ഒരു മാസ
നിറയെ ഉണ്ട്. ഇതിനു കീഴിൽ നാലാളുകാ
മാത്രമേ "പഞ്ച്" ആ ബഹുമതി നൽകീട്ടുള്ളൂ എന്ന്
അറിയുന്നവരോട് ആ സംഗതി എന്നെ എത്രമാത്ര
"ആകാശത്തോളം ഉയർത്തി" എന്നു പറയേണ്ടതില്ല
ഒത്ത നടുക്കു ഞാൻ ഒരു പീപ്പമേൽ കയറിനില്ക്കുന്ന
ഒരു കയ്യിൽ ഒരു വടിയും, മറേറ കയ്യിൽ കുറച്ചു പ
ലഹാരവും ഉണ്ട്. എന്റെ ചുറും അനുവധി
യ്യൂരങ്ങന്മാർ കൂട്ടംകൂടി, വട്ടംകൂടി സഭകൂടി നി
ന്നുണ്ട്. വളരെ നായ്യൂരങ്ങത്തികളും ആ സഭയിൽ
ണ്ട്. അതിൽ അപൂർവ്വം ചില പെരുപ്പക്കാർ നല്ല
ചുരുട്ടും വലിക്കുന്നുണ്ട്. ചില യുവതികാം പാവാ
ധരിച്ചിട്ടുണ്ട്. അധഃകൃതവർഗ്ഗക്കാരുടെ എടയിൽ
എന്റെ പരിശ്രമം എത്രമാത്രം ഫലപ്രദമായിരി
ക്കുന്നു എന്നു "പഞ്ച്" തന്റെ ആ "അനുകരണീയ
മായ സ്വതന്ത്രമനോധർമ്മത്തോട്" കൂടി ചിത്രീകര
ച്ചിരിക്കുന്നതു നോക്കുക! എന്റെ മുഖം ഒരു മൂ
കരങ്ങന്റെ മുഖംപോലെതന്നെ എനിക്കു പിന്നി
ഒരു കറുവാലുമുണ്ട്. ഒരു സമയം അതുകൊ
യിരിക്കാം "മോഡിനു" ചിത്രത്തിലെ ആളെ
ക്ഷണം മനസ്സിലായതും. ആ ചിത്രത്തിന്റെ മ
രുഭാഗത്തു് ഏതാനും പാതിരിമാർ ചില "കൂട്ട

ന്റെങ്ങ"ന്മാരെ വിശ്വാസ വേദപുസ്തകം "പഠിപ്പിക്കുന്നതായിട്ടും", അതിൽ ചില കുരങ്ങത്തികളുടെ കഴുത്തിൽ "കൊന്ത" കയറിട്ടുള്ളതായിട്ടുംകൂടി "പഞ്ച്" വരച്ചിട്ടുണ്ട്. ഒരു കുരങ്ങൻകൂടി "ഭൂതോളം" പഠിപ്പിക്കാൻ വെച്ചിരുന്നതു") കടിച്ചുകൊണ്ടോടുന്നതും മറെറാന്നു "ഗുരുവരന്റെ" ചെമ്പിച്ച "പൂമുഖത്തു" മാന്തിപ്പൊളിച്ചു ചോര ഒലിപ്പിക്കുന്നതായിട്ടുള്ള പഞ്ചിന്റെ ചിത്രത്തിൽ കാണപ്പെട്ട. ഒരു "വിസ്കൂി"ക്കുപ്പിയും കക്ഷത്തിൽ വെച്ചുംകൊണ്ടു പരിഷ്കാരിയായ ഒരു നായ്ക്കുരങ്ങൻ "കാട്ടംവെച്ചു" കാട്ടുന്നതും അതിന്റെ പിന്നാലെ അനവധി കുരങ്ങന്മാർ "ആർത്തിപിടിച്ചു" പായുന്നതുമാണു് ആ ചിത്രത്തിലെ ഏറവും രസാവഹമായ ഭാഗം. നായ്ക്കുരങ്ങന്മാരുടെ ഉന്നമനത്തിനുള്ള എന്റെ പ്രയത്നങ്ങൾ മുമ്പെല്ലാം പരിഹാസഭാവത്തോടുകൂടിയാണു് ലോകം നോക്കിയിരുന്നതു് എന്നു മുമ്പു പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടല്ലൊ. സഭ്യലോകസമുദായ പരിഷ്കരണിസഭയുടെ (സ. സ. പ. സ. യുടെ) കഴിഞ്ഞ വാർഷികയോഗത്തിൽവെച്ചു ഞാൻ "പൊടിപാറിയ" പ്രസംഗം കഴിച്ചപ്പോഴാണു് ലോകം കണ്ണുതുറന്നു പരമാർത്ഥം കാണുവാൻ തുടങ്ങിയതു്. അതിൽപിന്നെ എന്റെ ഓരോ ദിനംപ്രതി നിമിഷംപ്രതി തന്നെ—പൊങ്ങിപൊങ്ങിവരികയായിരുന്നു. അതു നമ്പൂരിമാരുടെ ഇടയിലും തമിഴരുടെയും "പൊങ്ങൽ" അല്ലേ അല്ലാ ഇംഗ്ലീഷിലും വിശ്വവിശ്രുതനായ "ലണ്ടൻ പഞ്ചി"ന്റെ

ശ്രദ്ധയെ കൂടുതൽ ഞാൻ വരാൻ ആകർഷിക്കുകയ അ
ദ്ദേഹത്തിന്റെ വിസ്തൃതമായ ഒരു "പുറം" മുഴു നം
എനിക്കായി ഒഴിച്ചു തരികയും ചെയ്തു. എ ഇ
ന്നവരെയുള്ള "നിഷ്ക്കാമകർമ്മത്തിനു തക്കതാ "പ്ര
തിഫലം" തന്നിരിക്കുന്നു ഈ സന്തോഷവർത്ത നം
എന്നെ അറിയിച്ചു ഒരു ഇംഗ്ലീഷുകാരനായ "മ
ഹാകുനി"യും, ആ ചിത്രം എന്നെ കാണിച്ചുത ട്ട
ഒരു മഹാത്മയായ "മിസ്സിസ്സ്" ഹാകുനി"യും അ
പോലും ഇംഗ്ലീഷുകാർക്ക് ഇന്ത്യാക്കാരോട് ആത്മാർ
മായ സ്നേഹബഹുമാനങ്ങൾ ഇല്ലെന്നും, ഉണ്ടാകുവാൻ
വഴിയില്ലെന്നും ഘോഷിക്കുന്ന ഇന്ത്യാക്കാരുടെ അ
ജ്ഞതയോ കൃതഘ്നതയോ ഏതാണ് അധികം വലി
യതെന്നു ഞാൻ സംശയിക്കുന്നു.

2 245

Printed at the Saraswathi (Elec.) Ptg. & Pbg. House, Trichur.

2249

ദാമോദരൻ നായരുടെ ഡയറി

പുത്തേഴത്ത് രാമമേനോൻ.

Indic Digital Archive Foundation
gpura.org